

Begroting 2015

PS 65/14

Inhoudsopgave

	<i>blz.</i>		<i>blz.</i>
Inleiding en Hoofdpijnen begroting 2015	3		
 Deel A Beleidsbegroting – programma's		Deel C Uitwerking programma's	
1 Bestuur	11	1 Bestuur	111
2 Ruimte	15	2 Ruimte	119
3 Ecologie	23	3 Ecologie	127
4 Economie	35	4 Economie	135
5 Mobiliteit	41	5 Mobiliteit	145
6 Cultuur en samenleving	47	6 Cultuur en samenleving	153
7 Investeringsagenda	55	7 Investeringsagenda	163
Algemeen financieel beleid	63		
 Deel B Beleidsbegroting - paragrafen		Deel C Financiële begroting	
1 Bedrijfsvoering	67	I Overzicht van lasten en baten	190
2 Provinciale heffingen	75	II Uiteenzetting financiële positie	201
3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	83		
4 Onderhoud kapitaalgoederen	89		
5 Treasury	95	Lijst van afkortingen	207
6 Verbonden partijen	99		
7 Ontwikkelbedrijf en grondbeleid	105		

Inleiding en hoofdlijnen begroting 2015

Inleiding

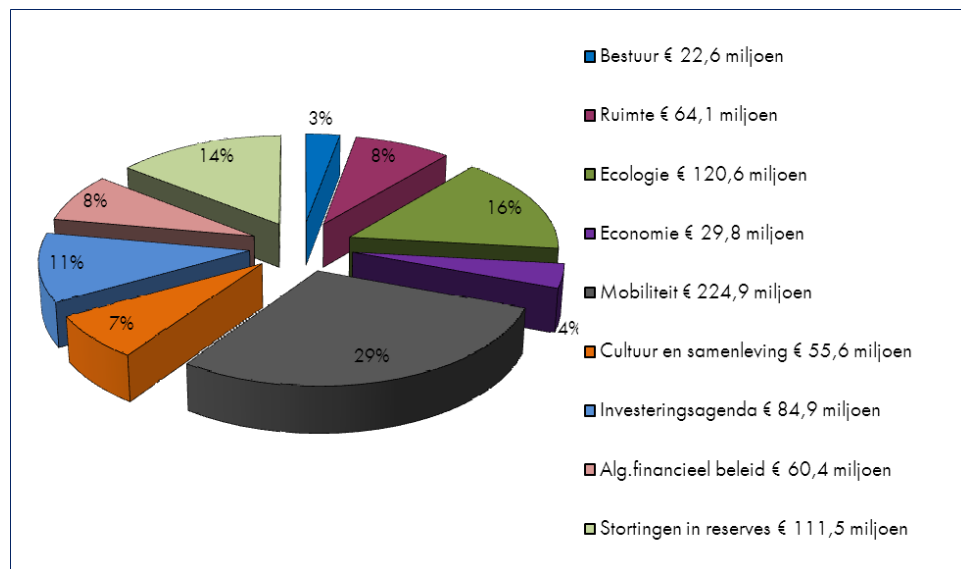
In de Begroting 2015 wordt aangegeven welke beleidsdoelen provincie Noord-Brabant nastreeft en wat de provincie doet om deze doelen te bereiken. Basis voor de Begroting 2015 zijn de kaders uit de Voorjaarsnota 2014 en besluitvorming door Provinciale Staten hierover. Met de vaststelling van de begroting wijzen Provinciale Staten middelen toe voor het realiseren van de doelstellingen en prestaties voor het begrotingsjaar 2015.

Daarnaast wordt globaal inzicht gegeven in de volgende jaren te realiseren prestaties en daaraan te koppelen middelen. Zoals in de Najaarsbrief 2014 toegelicht, is in samenwerking met de Rekeningcommissie gewerkt aan een nieuwe opzet van de begroting. Deze vernieuwing is reeds doorgevoerd in de voorliggende begroting.

Financieel totaalbeeld

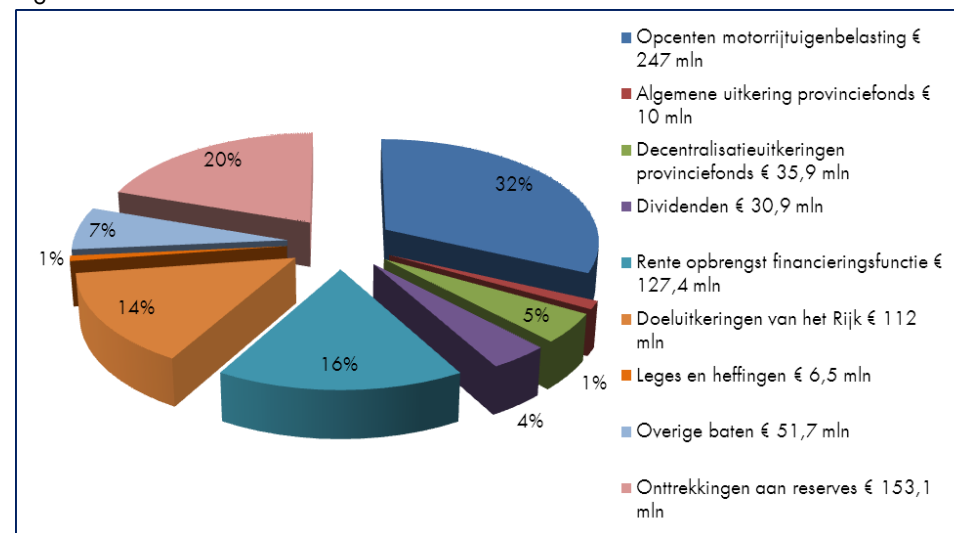
De financiële omvang van de begroting van Provincie Noord-Brabant bedraagt in 2015 € 774,4 miljoen. Dit bedrag wordt als volgt aan de beleidsdoelstellingen binnen de diverse begrotingsprogramma's besteed:

Figuur 1: Bestedingen 2015

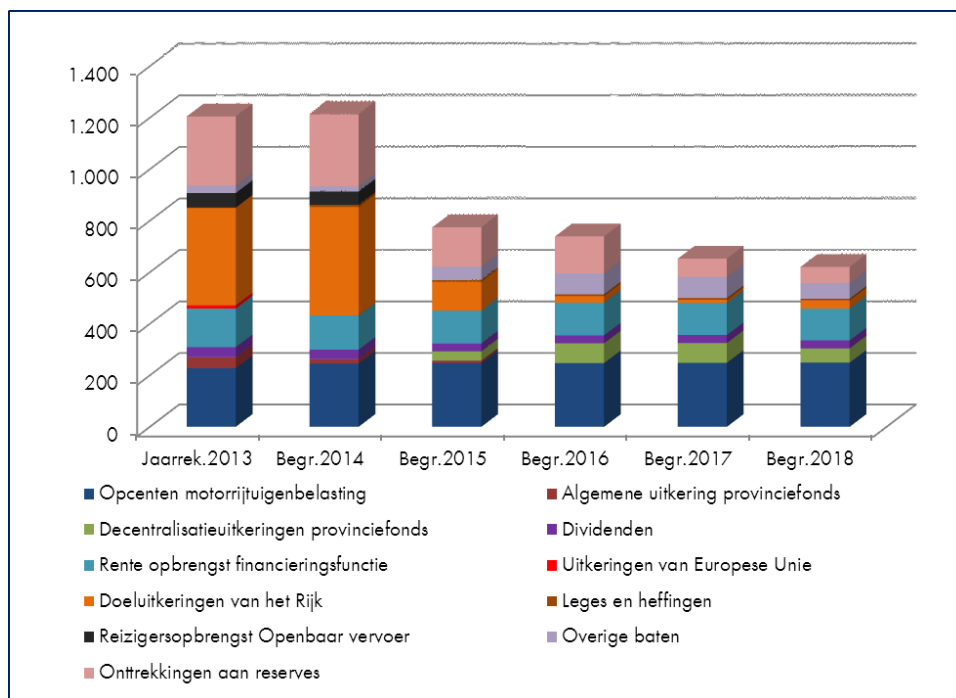
Om deze bestedingen te kunnen doen, beschikt de provincie over diverse inkomstenbronnen. De herkomst van de beschikbare middelen is in 2015 als volgt verdeeld:

Figuur 2: Herkomst middelen 2015

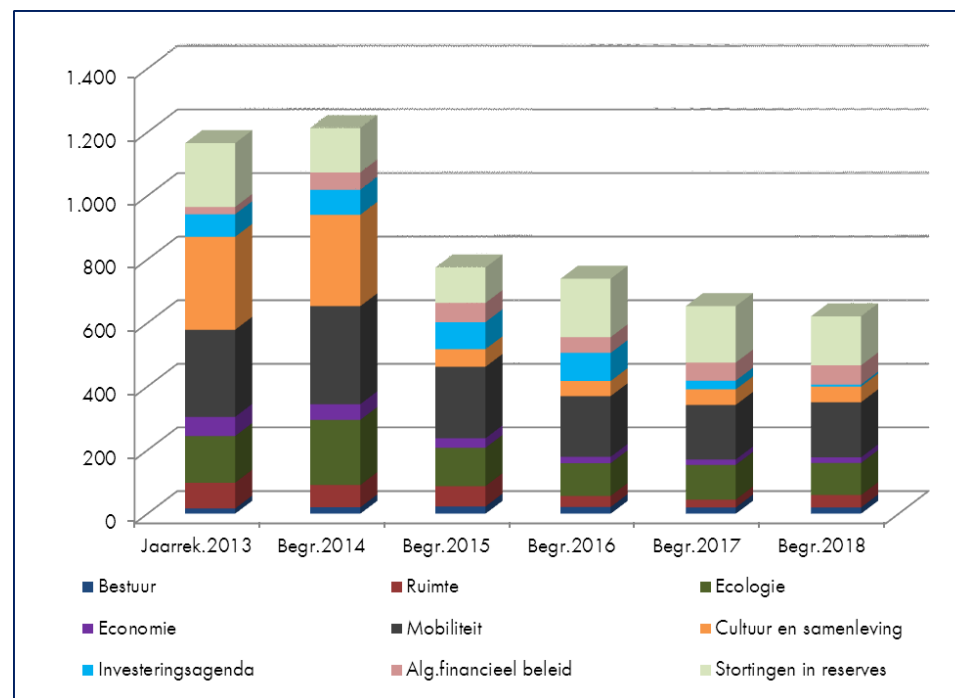
De omvang van de provinciale begroting wordt de komende jaren substantieel kleiner, van circa € 1,2 miljard in 2014 naar € 600 miljoen vanaf 2018. Dit hangt enerzijds samen met taak- en budgetoverdrachten (jeugdzorg naar gemeenten, reizigers-opbrengsten direct naar vervoerders) en anderzijds met de planningshorizon van onze investeringsagenda (de inzet van reserves wordt pas geraamd als de prestaties zijn aan te geven). Datzelfde geldt voor de nieuwe Europese programmaperiode die eind 2014 van start is gegaan: Europese bijdragen worden pas in de begroting opgenomen op het moment dat er EU-bijdragen zijn toegezegd.

Figuur 3: Meerjarige ontwikkeling inkomsten (bedragen x € 1 mln)

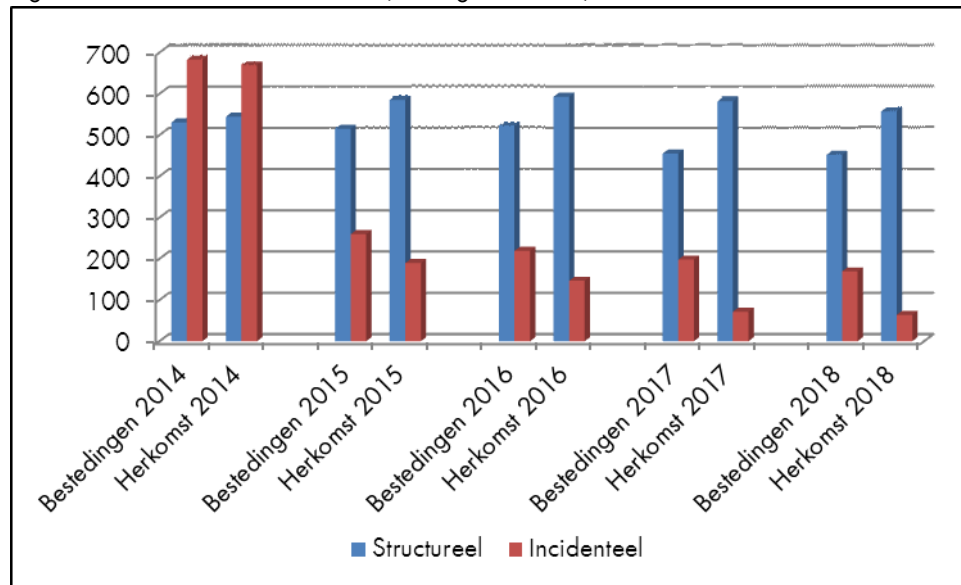
De meerjarige ontwikkeling van de provinciale uitgaven loopt in de pas met de afname van de inkomsten, zodat we in de basis een gezonde financiële uitgangspositie hebben. De vrije bestedingsruimte (zie prognose Najaarsbrief) neemt echter af. De provincie zal zich moet aanpassen aan deze nieuwe realiteit; we zullen in de toekomst niet zonder meer al onze wensen kunnen realiseren. Dat betekent dat we kritisch moeten zijn op het structureel oplijnen van nieuw beleid, goed inzicht moeten hebben in de financiële ruimte en nieuwe geldstromen (o.a. uit Europa) moeten aantrekken en optimaal benutten.

Figuur 4: Meerjarige ontwikkeling uitgaven (bedragen x € 1 mln)

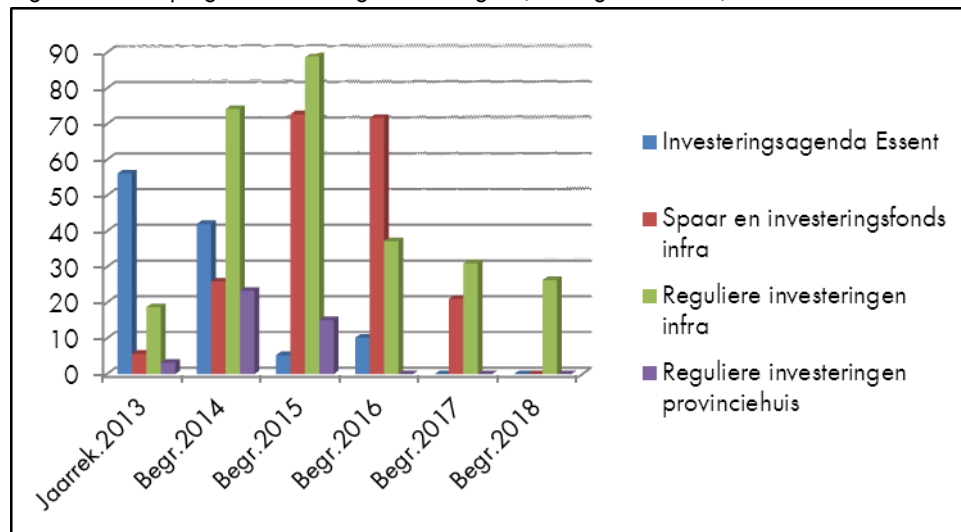
De verdeling van structurele en incidentele lasten enerzijds en van structurele en incidentele baten anderzijds laat meerjarig een gezond beeld zien. De structurele baten zijn de komende jaren hoger dan de structurele lasten. In onderstaand figuur is dit weergegeven.

Figuur 5: Structureel en incidenteel (bedragen x € mln)

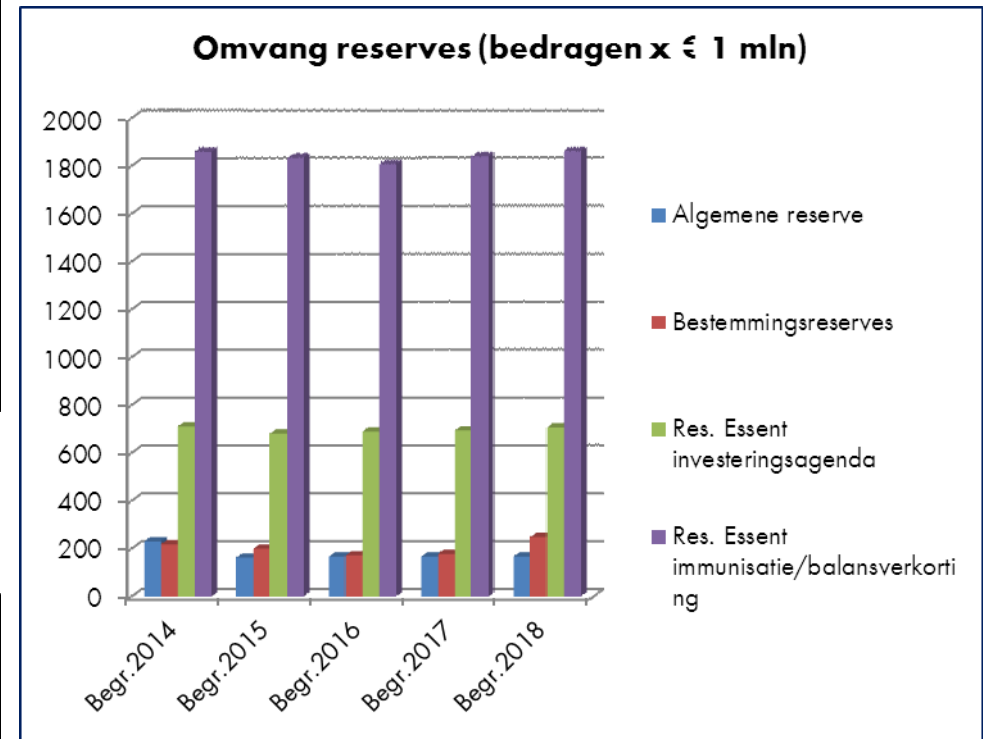
Naast de reguliere besteding van exploitatiemiddelen, investeert de provincie ook via infrastructurele werken en de investeringsstrategie Essent-middelen.

Figuur 6: Meerjarige ontwikkeling investeringen (bedragen x € mln)

Mede door de verkoop van haar aandelen in het energiebedrijf Essent beschikt de provincie nog over aanzienlijke financiële reserves.

Figuur 7: Omvang reserves (bedragen x € 1 mln)

Een groot deel van deze reserves (immunisatieportefeuille) is nodig voor het genereren van een structurele inkomstenstroom die het wegvallen het Essent-dividend compenseert. Het gaat om een bedrag van € 122 mln per jaar. Het andere deel (investeringsagenda portefeuille) is gereserveerd voor investeringen in de toekomst van Brabant. In programma 7 Investeringsagenda zijn de investeringsvoorstellen uit de 1e tranche en de fondsvoorstellen uit de 2e tranche nader uitgewerkt.

Afronding bestuursperiode

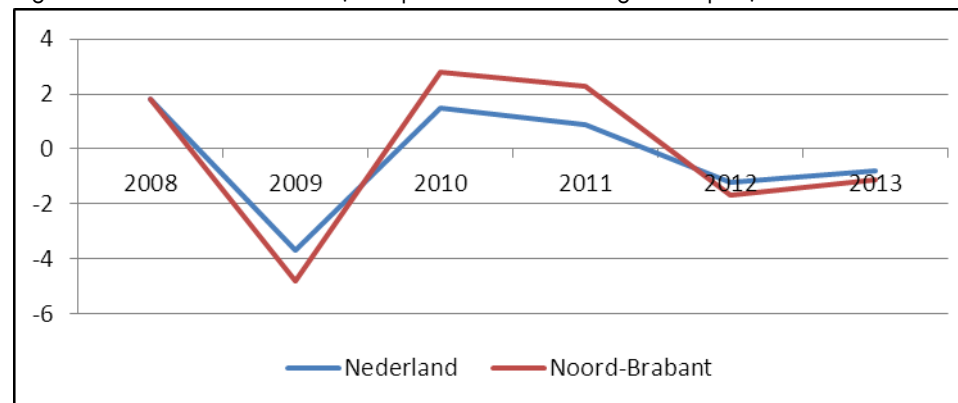
In de afgelopen jaren zijn de doelstellingen uit het bestuursakkoord Tien voor Brabant vertaald naar concreet beleid dat door uw Staten is vastgesteld. Denk hierbij aan het Economisch Programma, Brabant uitnodigend Groen, de uit de tweede tranche investeringsstrategie ingestelde investeringsimpulsen, de Cultuuragenda en de aangepaste verordening Ruimte. Bij de ontwikkeling van het beleid is de Agenda van Brabant altijd ons richtsnoer geweest. Door uitvoering te geven aan de ambities uit de Agenda van Brabant, dragen wij als provincie bij aan de welvaart en het welzijn van Brabanders. Voor het laatste jaar van deze bestuursperiode ligt de focus op het afronden van het bestuursakkoord Tien voor Brabant. De Begroting 2015 weerspiegelt dan ook de fase waarin wij ons op dit moment bevinden: afronding van het reeds door uw Staten vastgestelde en ingezette beleid.

We liggen op koers in de uitvoering van de speerpunten van het ingezette beleid. Recent hebben wij de middellange termijnagenda geactualiseerd. De bijgewerkte versie is gepubliceerd op de provinciale website (www.brabant.nl/mlta). De verwachting is dat nagenoeg alle speerpunten in deze bestuursperiode afgerond worden. Daarnaast zitten de investeringsimpulsen uit de eerste tranche investeringsstrategie midden in de uitvoering en zijn de investeringsfondsen (Innovatiefonds, Energiefonds, Breedbandfonds en Groen Ontwikkelfonds) op stoom gekomen. De eerste investeringen zijn reeds gedaan.

Ontwikkelingen in Brabant

De economische ontwikkeling van Brabant, Nederland en de rest van de wereld zal ook in 2015 volop in de belangstelling blijven staan. Na een aantal jaren van krimp, lijkt de economie in 2014 op een kleine groei uit te komen. Of deze groei zich in 2015 zal voortzetten is van veel factoren afhankelijk. Deze factoren liggen echter buiten de invloedssfeer van de provincie, terwijl de provincie via ondersteunend beleid wel de scherpe kanten van ontwikkelingen af wil en kan halen. Uit figuur 8 blijkt dat de Brabantse economie echter nog steeds zeer sterk conjunctuurgevoelig is. Ten opzichte van Nederland reageert de Brabantse economie heftiger op ontwikkelingen.

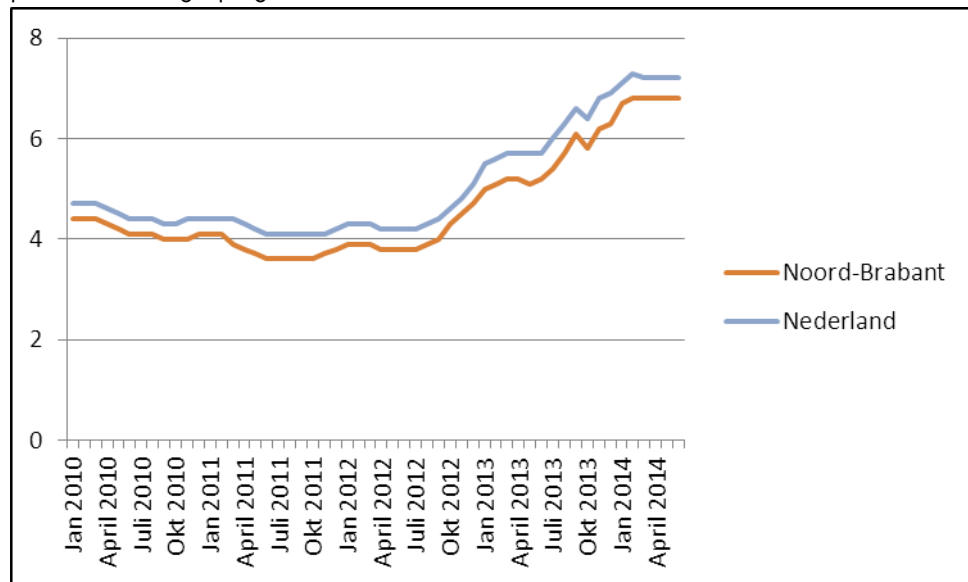
Figuur 8: Volumemutaties in % (ten opzichte van het voorgaande jaar) BBP

Bron: CBS, Regionale Rekeningen

De tot vorig jaar krimpende economie laat ook sporen na op de arbeidsmarkt. De vraag naar arbeid is afgenomen, waardoor de werkloosheid oploopt. Omdat er altijd sprake is van enige vertraging, zal ondanks het voorzichtige economische herstel de werkloosheid nog niet sterk dalen. Uit de recente cijfers blijkt dit ook, de trend is nog steeds stijgend, maar vlakkt wel af. Binnen Brabant zijn forse verschillen in het werkloosheidscijfer te vinden. Hoe stedelijker een gebied is, hoe hoger de werkloosheid is, terwijl in de niet of minder stedelijke gebieden de werkloosheid altijd relatief laag is. In vergelijking met de landelijke gegevens is de werkloosheid in Noord-Brabant als geheel structureel lager.

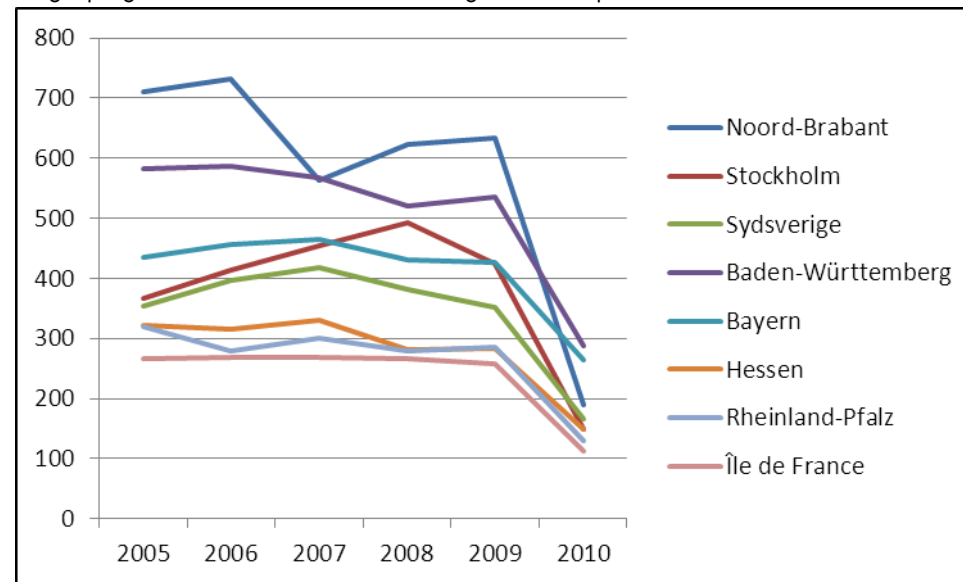
Figuur 9: Werkloosheid (in % van de beroepsbevolking) in Noord-Brabant januari 2010 – juni 2014 in vergelijking met Nederland.

Bron: UWV

Het economisch beleid van de afgelopen jaren is sterk bepaald door de concurrentiestrategie met andere, opkomende, economieën in Azië en Latijns-Amerika. Concurrentie is vooral succesvol via vernieuwing en innovatie en veel minder via de prijs. De Brabantse economie moet zich telkens vernieuwen om succesvol te blijven. Hoewel het aantal patenten een beperkte indicator is voor innovatie, geeft het wel een eerste indicatie. Uit de meest recente gegevens blijkt dat de verschillende innovatieve regio's in Europa allemaal te maken hebben met een daling van het aantal patenten (per miljoen inwoners). De daling in Noord-Brabant is echter wel groot. Was Noord-Brabant voorheen de regio met de meeste patenten, in korte tijd is deze koppositie overgenomen door Baden-Württemberg.

Figuur 10: Aantal patenten per miljoen inwoners (2005-2010) in Noord-Brabant in vergelijking met enkele andere innovatieregio's in Europa.

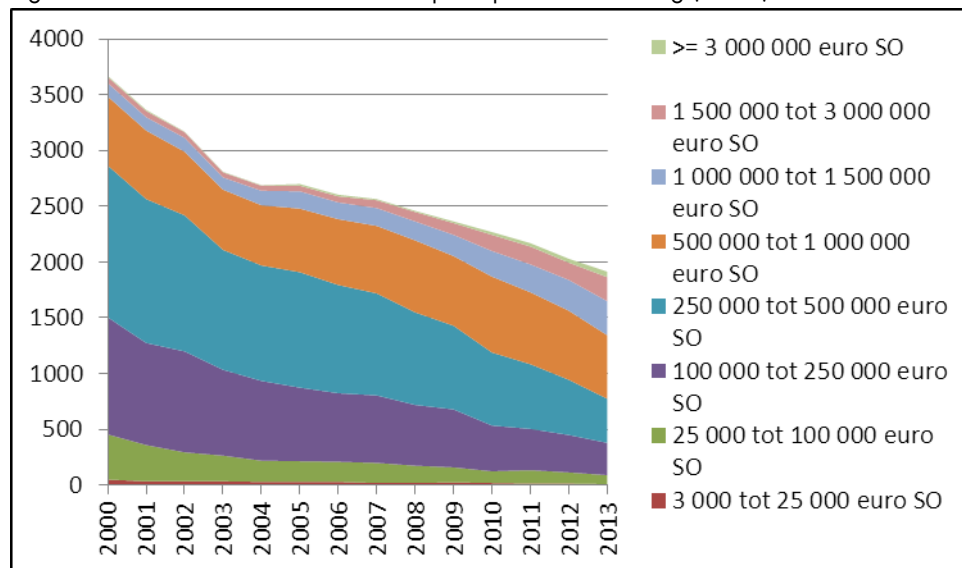

Bron: Eurostat

Naast innovatie zijn echter nog veel meer factoren van belang. Zonder volledig te kunnen zijn, gaat het bijvoorbeeld om voldoende aanbod op de arbeidsmarkt (niet alleen in aantallen potentiële arbeidskrachten, maar ook voor wat betreft opleiding), aanbod aan werklocaties en (inter)nationale bereikbaarheid.

In de afgelopen jaren heeft de intensieve veehouderij nadrukkelijk in de belangstelling gestaan. Deze sector is in omvang (gemeten naar het aantal bedrijven) de afgelopen jaren kleiner geworden. Uit gegevens van het CBS blijkt dat het totaal aantal bedrijven sinds 2000 is afgenomen met 45%. Deze daling doet zich met name voor bij de kleinere bedrijven, terwijl het aantal grote bedrijven ongeveer gelijk blijft en in relatieve termen een klein aandeel in het totaal van bedrijven inneemt. Het krimpend aantal bedrijven betekent niet dat de economische waarde van de sector daalt. Integendeel, ondanks het kleinere aantal bedrijven neemt de economische omvang van de sector toe.

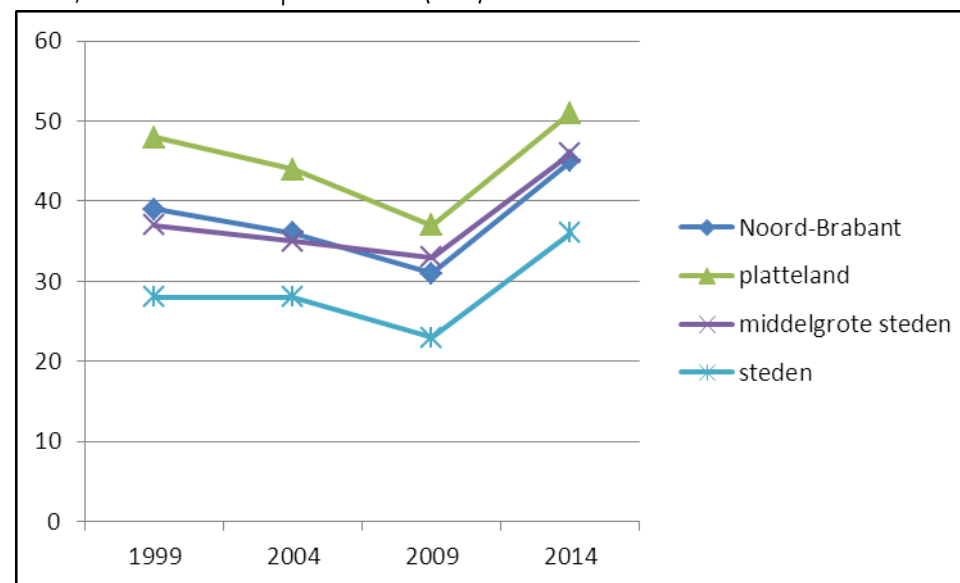
Figuur 11: Aantal intensieve veehouderijbedrijven naar omvang (in SO) 2000-2013

Bron: CBS, SO = standaard opbrengst; een gestandaardiseerde maat voor de economische omvang van agrarische bedrijven, gebaseerd op de opbrengst die gemiddeld op jaarbasis per diercategorie wordt behaald.

Tegelijkertijd hebben cijfers en stromen de neiging om ontwikkelingen die in omvang nu nog bescheiden zijn, te negeren of over het hoofd te zien. Een van die ontwikkelingen is de toename van betrokkenheid van burgers bij hun eigen omgeving. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de deelname van burgers aan vrijwilligerswerk. Uit recent onderzoek van het PON blijkt dat het vrijwilligerswerk een groeiende lijn laat zien. Gemiddeld zijn 2 op de 5 Brabanders op enigerlei wijze actief als vrijwilliger. In het landelijk gebied ligt dit nog hoger. Daar is 1 op de 2 inwoners actief in het vrijwilligerswerk.

Figuur 12: Aantal inwoners van 18 jaar of ouder dat vrijwilligerswerk doet 1999, 2004, 2009, 2014 naar stedelijkheidsklasse (in %).

Strategische opgaven voor Brabant

De Agenda van Brabant is een krachtige weergave van onze ambitie als provincie om een topkennis en innovatieregio te zijn en blijven. In de verdieping van deze overkoepelende ambitie en ten aanzien van de in de vorige paragraaf beschreven ontwikkelingen zien wij - voor de focus op wat nodig is voor de lange termijn - een aantal strategische opgaven:

- Inzetten op meer agglomeratiekracht voor Brabant. Enerzijds door de versterking van cruciale functies binnen het Stedelijk Netwerk Brabant (aantrekkelijk metropolitaans woon- en leefgebied; uitstekende verbindingen, goed onderwijs, robuuste economische structuur) anderzijds door het samenwerken en verbinden met andere sterke regio's;
- Agglomeratiekracht gaat over het hele gebied en vraagt inzetten op het verbinden van stad en platteland omdat een vitaal, groen ommeland van belang is voor een sterk stedelijk netwerk.
- Zorgen voor een robuust verkeers- en vervoersnetwerk, zowel voor personen als voor goederenvervoer, waarin alle modaliteiten (weg, water, spoor, buis, fiets en openbaar vervoer) in samenhang en sterk zijn gepositioneerd;

- Versterken van de economie en innovatiekracht, waarin de ambitie is om duurzame welvaart en een gezonde arbeidsmarkt (voldoende werkgelegenheid en een arbeidsmarkt die kwantitatief en kwalitatief in balans is) te creëren. Daarbij is het voor ons belangrijk, en dat past ook bij onze Brabantse werkwijze van verbinden en samenwerken, dat ons innovatiepotentieel (met name in de topsectoren) ook een bijdrage levert aan andere maatschappelijke doelen (zoals agrofood, stad en platteland, gezondheid, mobiliteit en energie);
- Versterken van onze culturele identiteit, waarmee deze tevens als katalysator bij de andere strategische opgaven werkt. In de unieke Brabantse culturele identiteit, die door de termen 'high tech, high touch' goed kan worden verwoord, is het benutten van de ideeën en kracht van de samenleving essentieel. Cultuur in het hart van de samenleving draagt zo bij aan leefbaarheid, economie, ruimtelijke ontwikkeling en draagt bij aan een aantrekkelijk woon-, werk- en vestigingsklimaat. Daarvoor is een transformatie en versterking van cultuur in Brabant nodig.

Om bovengenoemde inhoudelijke opgaven te kunnen realiseren, moet een aantal randvoorwaarden worden ingevuld:

- Effectief samenwerken: creëren van een krachtig netwerk gebaseerd op strategisch alliantie management. Gericht op de lange termijn vanuit het perspectief van de provincie als Europese regio, positie en profielversterkend voor Brabant;
- Internationalisering, branding en public affairs: met een onderscheidende propositie: "high tech" gecombineerd met "high touch" het internationaal concurrerend vermogen van Brabant vergroten;
- Programma (veer)krachtig bestuur in Brabant: het lokale bestuur in Brabant moet zijn toegerust op grote maatschappelijke opgaven;
- Deelnemingen en participaties: de overheid moet haar middelen efficiënter inzetten en meer en meer samenwerken met andere partijen om haar maatschappelijke doelen te kunnen realiseren;
- Integratie van de provinciale beleids- en begrotingscyclus: een verbeterde synchronisatie van beleidsvoeringprocessen leidt in de praktijk tot een vereenvoudiging in het werk;
- Organisatieontwikkeling: bij de ambitie van de Agenda van Brabant hoort een ambtelijke toporganisatie: ondernemend, integraal en samen met anderen;
- Kennis- en informatiestrategie: De provinciale rol vraagt om een ambitieus inhoudelijk kennispeil. Dat vraagt om een goede interne en externe kennis & onderzoeksfunctie en een goede kennisinfrastructuur.

Samenwerken op Europees niveau

Voor Brabant biedt de nieuwe Europese programmaperiode 2014 - 2020 kansen om verschillende beleidsdoelstellingen uit de Agenda van Brabant te realiseren met behulp van Europese cofinanciering. Het zwaartepunt ligt op economie, landbouw en ecologie. Hierbij speelt het zogenaamde multiplier effect een belangrijke rol: iedere geïnvesteerde provinciale euro in Europese programma's wordt door de EU en bijdragen van andere partijen tenminste verdrievoudigd.

Naar verwachting starten de programma's tegen het einde van 2014 en zullen de eerste verplichtingen begin 2015 worden aangegaan. De Europese programma's zullen in tranches worden opengesteld. Per tranche ontstaat de formele cofinancieringsverplichting. Voor de start van de nieuwe programmaperiode is binnen de bestaande begroting € 41 miljoen aangewezen als provinciale cofinanciering. Daarenboven wordt binnen het Innovatiefonds € 10 miljoen aangehouden voor de dekking van een eventueel in te stellen revoluerend EFRO-fonds (Jeremie).

Hiermee is circa de helft van de cofinancieringsmiddelen gedekt, die benodigd zijn om tot een volledige benutting te komen van de middelen die voor Brabant in de nieuwe programmaperiode beschikbaar kunnen komen (circa € 170 miljoen). Hierbij gaat het om de Europese programma's OP-Zuid, Interreg en POP3. Dit maakt een verantwoorde start van deze programma's mogelijk. De andere helft van de cofinanciering is onderdeel van de integrale afweging t.b.v. van het nieuwe Bestuursakkoord 2015 - 2019.

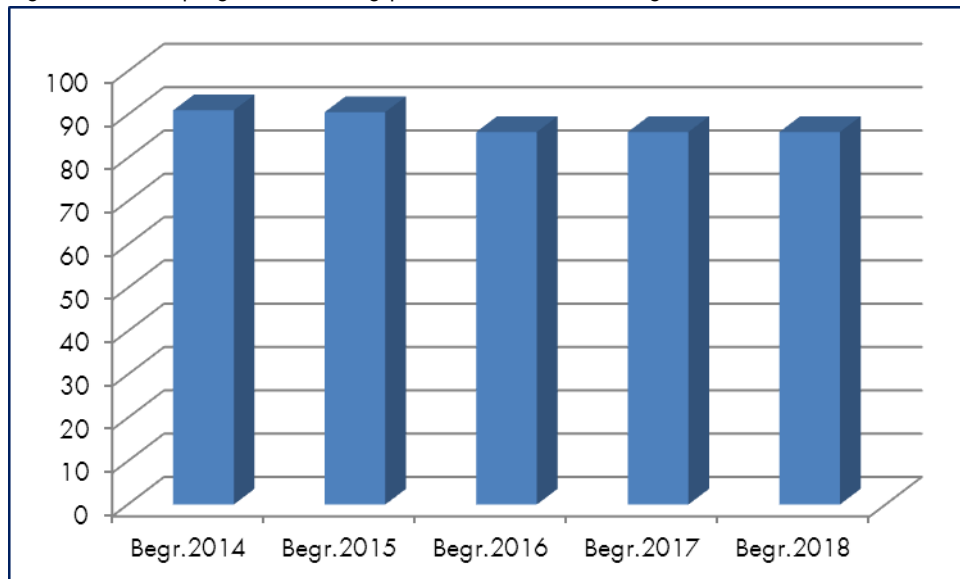
Organisatieontwikkeling

De organisatie is continu in ontwikkeling. Doel is een moderne, flexibele en slagvaardige organisatie die is toegesneden op het realiseren van de ambities van de in 2011 opgestelde Agenda van Brabant. Noord-Brabant is een Europese topregio op het gebied van kennis en innovatie. Daar past een overheid bij die niet alleen samenwerkt met verschillende netwerkpartners, ze is er onderdeel van. Dat betekent dat onze rol verandert. Het totale netwerk aan partners heeft de verantwoordelijkheid om de vooraanstaande positie van onze provincie te handhaven én uit te bouwen. Ieder vanuit eigen kracht en kennis. De veranderende rol maakt onze organisatie compacter en beter.

De veranderende rol van de overheid maakt dat we onze organisatie aanpassen. Naast andere competenties van medewerkers, is er een noodzaak te komen tot een vernieuwende, efficiënte en digitale samenwerking met partners. Binnen een cultuur waar eigenaarschap, resultaatgerichtheid en elkaar durven aanspreken (ERA) belangrijke

elementen zijn. We willen een professionele organisatie zijn, waarin talent een kans krijgt zich te manifesteren en te ontwikkelen.

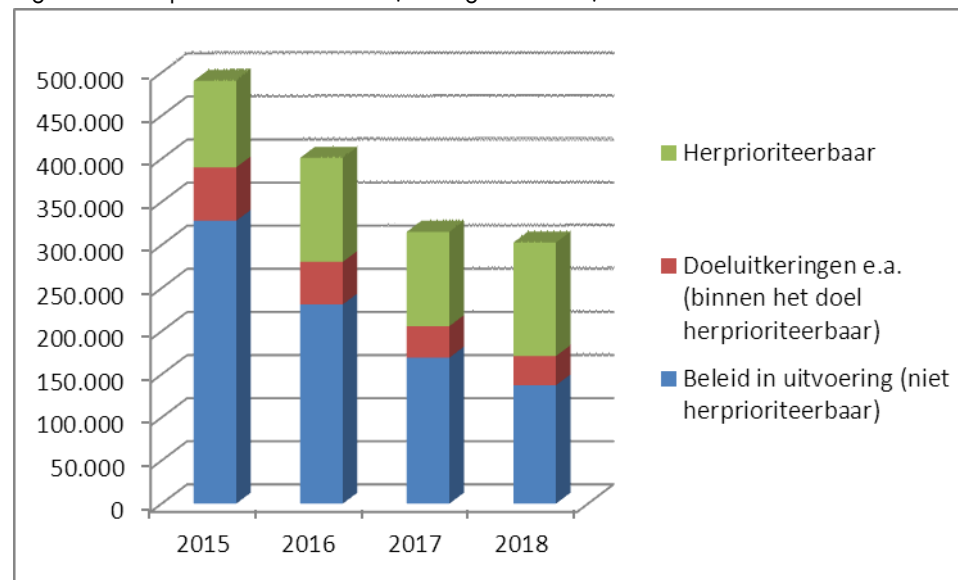
Figuur 13: Meerjarige ontwikkeling personeelskosten (bedragen x € 1 mln)

Inzicht in de herprioriteringsmogelijkheden

In figuur 14 wordt aangegeven welk deel van de begroting op enig moment herprioriteerbaar is. Dat wil zeggen, op het moment dat de programmatische beleidsinzet afloopt, zijn de bijbehorende financiële middelen herprioriteerbaar. Op dat moment ligt de keus voor om in de toekomst al dan niet het beleid anders uit te voeren. Verderop in deel A van de begroting zijn de herprioriteringsmogelijkheden per programma weergegeven.

Figuur 14: Herprioriteerbare ruimte (bedragen € x mln)

Leeswijzer

De begroting 2015 is opgezet in vier delen:

- Deel A
Naast dit algemene hoofdstuk wordt per begrotingsprogramma op hoofdlijnen weergegeven wat de doelstellingen, activiteiten, geraamde lasten, beleidskaders en prestaties zijn. Daarnaast wordt per programma inzicht gegeven in de meerjarige ontwikkeling van de lasten en de herprioriteringsruimte.
Voor de lezer die op hoofdlijnen geïnformeerd wil worden over de provinciale begroting, volstaat het doornemen van deel A. Geïnteresseerden in specifieke beleidsmatige of financiële informatie kunnen deze terugvinden de volgende delen.
- Deel B
Verplichte begrotingsparagrafen
- Deel C
Verdieping van de begrotingsprogramma's
- Deel D
Bijlage bij de begroting

1 Bestuur

Algemeen

Portefeuillehouders:

CdK dr. W.B.H.J. van de Donk, L.W.L. Pauli

Wat wil de provincie bereiken?

Doelstelling

Het vergroten van de kwaliteit van het openbaar bestuur in Noord-Brabant. De wettelijke kaders hiervoor worden gevormd door:

- de provinciewet;
- de gemeentewet;
- de wet Bevordering integriteitsbeoordeling door het Openbaar Bestuur (Bibob);
- de ambtsinstructie Commissaris der Koning (CdK).

Zij doet dit via de volgende drie hoofdlijnen:

- a) de kwaliteit van het openbaar bestuur in het algemeen bijvoorbeeld door het vergroten van integriteit en weerbaarheid, het stimuleren van efficiënte kennisverwerving, -borging en benutting;
- b) het versterken van de bestuurlijke samenwerking;
- c) het borgen van de toekomstbestendigheid van het openbaar bestuur

De doelstellingen zijn te bereiken via drie begrotingsdoelen / productgroepen.

Provinciebestuur (01.01)

Het bevorderen van de kwaliteit van het openbaar bestuur in Noord-Brabant

Wat doet de provincie daarvoor in 2015:

- Het vergroten van de integriteit en weerbaarheid van het openbaar bestuur, naast de uitvoering van de rijkstaken van de CdK, met als basis de ambtsinstructie Commissaris van de Koning. De kaders hiervoor worden gevormd door de Wet Bibob en de inzet van de Taskforce Brabant- Zeeland. Voor dit laatste wordt de aanpak de komende drie jaar financieel ondersteund.
- De provincie continueert haar inzet op een effectieve en efficiënte kennisverwerving, -borging en -benutting. In 2015 ligt de nadruk op de start van een onafhankelijk adviesstelsel dat als taak heeft Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten tijdig en kritisch te adviseren.

- Het in- en extern functioneren van de eigen bestuursorganen wordt ondersteund. Provinciale staten door de griffie en Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koning door de provinciale organisatie. Voor zijn rijkstaken wordt de CdK ondersteund door het Kabinet CdK.

Bestuurlijke samenwerking (01.02)

Het versterken van de bestuurlijke samenwerking

Wat doet de provincie daarvoor in 2015:

- Samen met partners ontwikkelen van vernieuwende manieren van besturen (het Brabantse model) om daarmee actief in te spelen op de dynamiek van de samenleving en energiek mee te helpen op tal van gebieden in de regio, om kansen te scheppen en te verzilveren. Kortom, een meer op de leefwereld van de burgers gerichte organisatie van het openbaar bestuur in Noord-Brabant.
- In het kader van (veer)krachtig bestuur ondersteunt de provincie gemeenten bij het verwezenlijken van hun bestuurlijk uitspraken over de eigen toekomst.
- Het doorontwikkelen van Brabantstad en het professionaliseren en strategisch inzetten van relatiemanagement met gemeenten en samenwerkingsverbanden.

Interbestuurlijk toezicht (01.03)

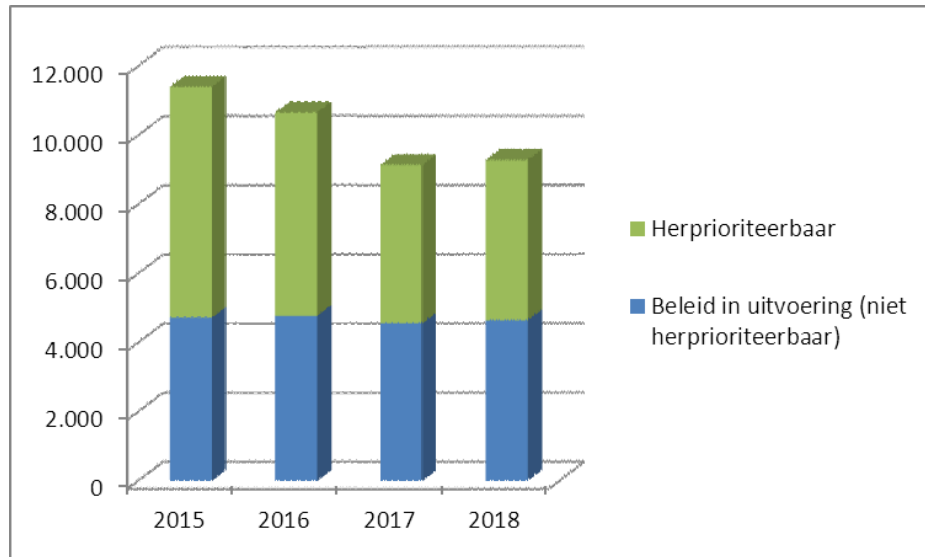
Bijdragen aan de toekomstbestendigheid van het openbaar bestuur in Noord-Brabant

Wat doet de provincie daarvoor in 2015:

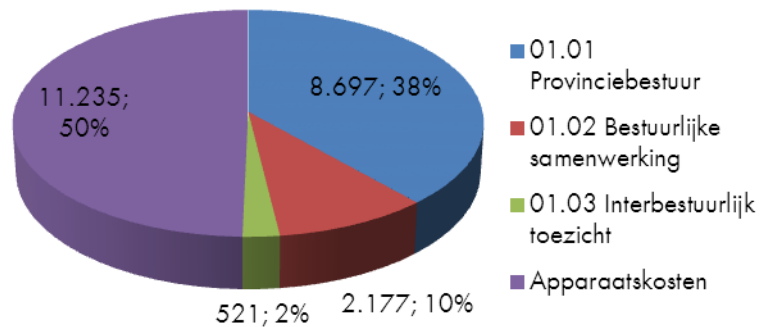
- Zicht houden op de kwaliteit van naleving van wettelijke medebewindstaken door gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen.
- In 2015 zal ook de evaluatie art. 217 "vernieuwing interbestuurlijk toezicht" uitgevoerd worden wat informatie zal opleveren voor het opstellen van het beleidsplan 2016-2020. Uitgangspunt is dat het interbestuurlijk toezicht sober, op afstand, efficiënt en systeem- en risicogericht plaatsvindt.

Wat mag het kosten?

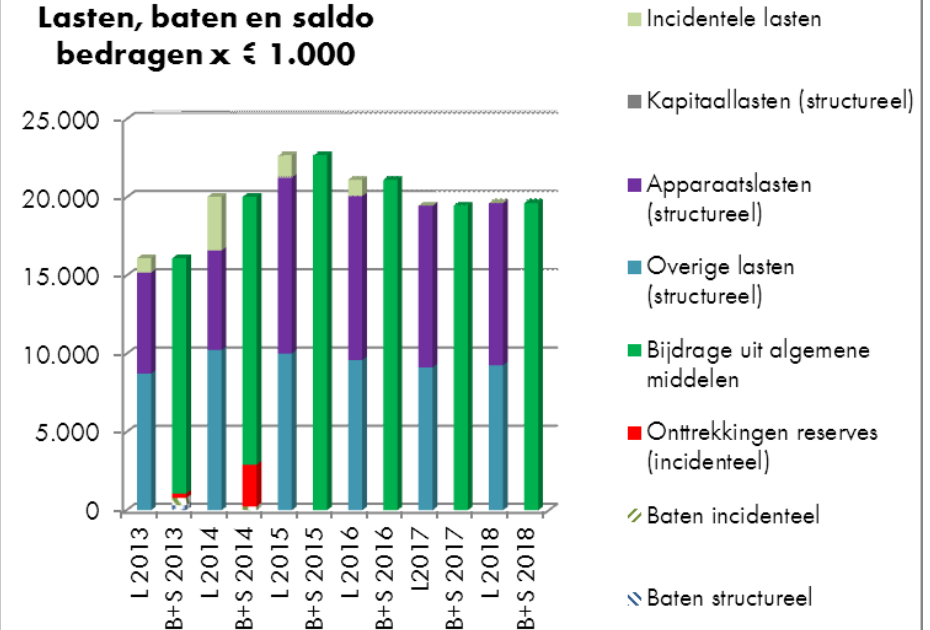
Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten						
Programmalasten	9.641	13.676	11.395	10.649	9.134	9.272
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Apparaatskosten	6.467	6.360	11.235	10.476	10.334	10.359
totaal lasten	16.108	20.037	22.631	21.125	19.469	19.630
Baten						
Rijk	0	0	0	0	0	0
Europa	0	0	0	0	0	0
Overige programmabaten	783	238	2	2	2	2
totaal baten	783	238	2	2	2	2
Saldo baten en lasten	-15.325	-19.799	-22.629	-21.123	-19.466	-19.628
Dekking saldo baten en lasten						
Dekking uit reserves	284	2.676	0	0	0	0
Dekking uit alg.middelen	15.041	17.123	22.629	21.123	19.466	19.628
totaal dekking saldo	15.325	19.799	22.629	21.123	19.466	19.628

Begroting 2015 lasten x € 1.000

Lasten, baten en saldo bedragen x € 1.000

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000
							Begroting 2018
Kaderbrief 2011- bijlage 1	2015			11.395	10.649	9.134	9.272
Wet Bibob: Notitie inzake uitvoering Wet Bibob	2015	Volledige implementatie en uitvoering Wet Bibob					
Startnota Kennis en onderzoek EZB-0120	2015	Start Brabant Advies					
Kennis en onderzoek PS 19/13							
Notitie Krachtig Bestuur in Brabant EZB-0028	Doorlopend						
Notitie Krachtig Bestuur in Brabant EZB-0095							
		Alle gemeenten hebben bestuurlijke uitspraken gedaan over hun toekomst en in 15 gemeenten is met de implementatie daarvan gestart	X				
		In 18 gemeenten vindt een realitycheck plaats	18				
Bestuursakkoord	Doorlopend						
Agenda van Brabant							
		Totale lasten exclusief apparaatskosten		11.395	10.649	9.134	9.272

2

Ruimte

Algemeen

Portefeuillehouder: Y.C.M.G. de Boer

Inleiding

Doelstelling

Met partners en andere betrokkenen werkt de provincie intensief samen om de ruimtelijke kwaliteit te verhogen en zorgvuldig ruimtegebruik te stimuleren door:

- een goed woon-, werk- en leefklimaat te behouden en te versterken;
- het realiseren van een mooi, gezond en economisch vitaal landelijk gebied dat verbonden is met de steden, waarbij de overgang naar een duurzame Agrofoodsector wordt gestimuleerd via het programma Agrofood;
- het stedelijk netwerk ruimtelijk te versterken.

De provincie is hierbij projecttrekker, ondersteuner, of één van de uitvoerende partijen van een gebiedsproces. Zo zet zij in op het uitbouwen van streeknetwerken (betrekken van overheden, ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties), waarbij haar rol varieert van gebiedsregisseur tot ondersteuner, en alles wat daar tussenin zit. Samen met partners vindt de provincie zo de balans tussen de verschillende belangen. Daarbij vervult zij ook een spilfunctie in de overgang naar een duurzame agrofoodsector.

Wat gaan wij daarvoor doen in 2015?

Ruimtelijke ontwikkeling (02.01)

Een goed woon-, werk- en leefklimaat behouden en versterken.

Alles dat de provincie doet is gericht op het verbeteren van de Brabantse ruimte. Dat geldt zowel voor de gebiedsgerichte en thematische taken als voor de toezichthoudende taak.

De structuurvisie en de Verordening Ruimte bieden immers volop ruimte voor ontwikkeling.

Daarmee brengt de provincie samenhang aan tussen wonen, werken en recreëren. Het betekent ook vernieuwen en ontwikkelen en elkaar meer ruimte geven binnen de gestelde kaders. Daardoor worden goede initiatieven verwezenlijkt en plannen die de samenleving schaden, tegengehouden of bijgestuurd. Zo wordt de Brabantse mozaïekstructuur behouden en versterkt. Om de ruimtelijke kwaliteit te bevorderen (innoveren en ontwikkelen) is de provincie ook actief in het *'Jaar van de Ruimte 2015'*. Zo kan zij landelijke innovaties en kennis toepassen op bijvoorbeeld de op te stellen provinciale omgevingsvisie.

Ontwikkelbedrijf

Het ontwikkelbedrijf draagt bij aan het realiseren van de provinciale doelen op diverse beleidsterreinen. De meest in het oog springende thema's voor 2015 zijn ontwikkeling Erfgoedcomplexen, Bedrijventerreinen - met Logistiek Park Moerdijk als meest significante ontwikkeling- en het terugverdienen van sloopvergoedingen via ontwikkeling Ruimte voor Ruimte kavels. Zie ook paragraaf 7 Ontwikkelbedrijf en grondbeleid.

Vitaal Platteland en agrofood (02.02):

Vitaal platteland: een mooi, gezond en economisch vitaal landelijk gebied, verbonden met de steden.

De uitvoering is gericht op de versterking van de relatie tussen de stad en het platteland, met het landelijk gebied als tuin voor de steden. Dit doet de provincie door de belangrijke thema's voor Brabant, zoals natuur, water, landbouw, cultuurhistorie en leefbaarheid samen met haar partners op te pakken.

Agrofood: behoren tot de slimste en duurzaamste Agrofoodregio in Europa.

In 2014 is vooral ingezet op het regelen van een aantal randvoorwaarden zoals de organisatie, financiën, menskracht en het netwerk. In 2015 wordt vooral doorgegaan op de ingeslagen weg, waarbij ingezet wordt op het verder ontwikkelen van een gezamenlijke agenda. De provincie heeft zowel een kaderstellende (Verordening Ruimte en Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij) als een sterk ondersteunende rol tijdens de transitie naar een duurzame veehouderij.

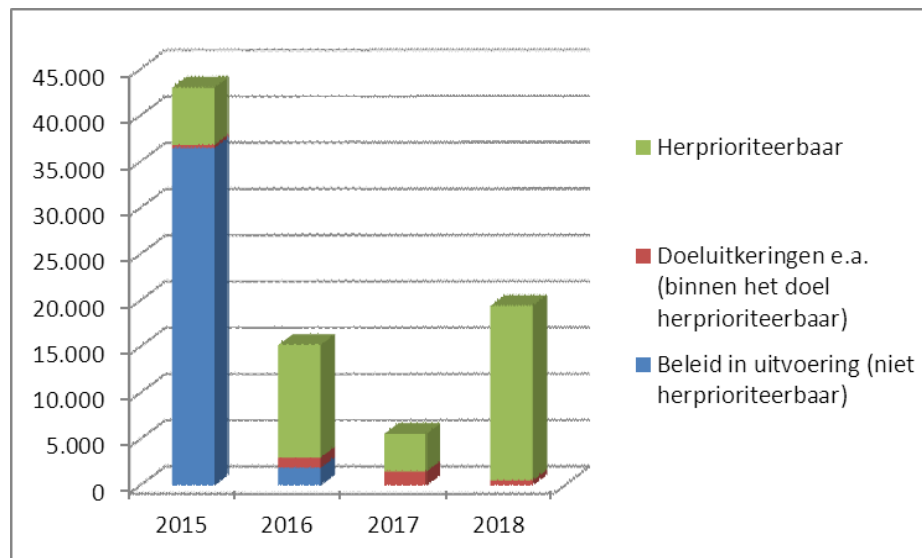
Ruimtelijke ontwikkeling stedelijk gebied (02.03):

Het stedelijk netwerk ruimtelijk versterken.

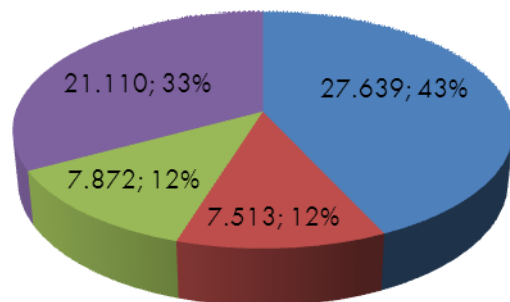
Het stedelijk netwerk versterken en daarmee de agglomeratiekracht. Samen met de partners wordt een samenhangende integrale strategie opgesteld. Ruimtelijke ontwikkelingen gaan samen met de ontwikkeling van sterke economische clusters en een robuust en efficiënt verkeers- en vervoerssysteem. De provincie zorgt voor een goed functionerende regionale markt voor bedrijventerreinen, kantoren, detailhandel en woningmarkt.

Wat mag het kosten?

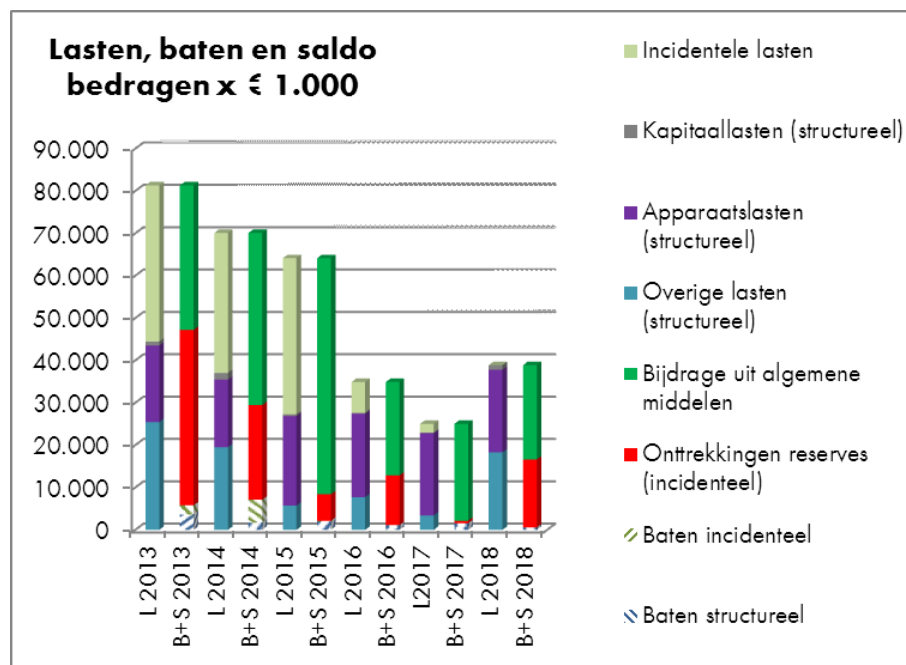
Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten						
Programmalasten	62.297	52.562	42.608	14.961	5.463	18.308
Kapitaallasten	958	1.605	416	243	144	1.116
Apparaatskosten	18.053	15.923	21.110	19.683	19.417	19.463
totaal lasten	81.309	70.090	64.134	34.886	25.024	38.886
Baten						
Rijk	1.889	1.797	90	0	0	0
Europa	1.154	525	0	0	0	0
Overige programmabaten	2.739	4.785	2.016	1.113	1.553	556
totaal baten	5.782	7.107	2.106	1.113	1.553	556
Saldo baten en lasten	-75.527	-62.983	-62.028	-33.774	-23.472	-38.330
Dekking saldo lasten en baten						
Dekking uit reserves	41.391	24.648	7.215	11.757	581	16.031
Dekking uit alg.middelen	34.136	38.336	54.813	22.016	22.891	22.299
totaal dekking saldo	75.527	62.983	62.028	33.774	23.472	38.330

Begroting 2015 lasten x € 1.000

- 02.01 Ruimtelijke ontwikkeling
- 02.02 Vitaal platteland
- 02.03 Sterk stedelijk netwerk
- Apparaatskosten

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000	
			Begroting 2015				Begroting 2017	Begroting 2018
02.01 Structuurvisie Ruimtelijke Ordening 2014 (paraplu-nota voor onderstaande nota's)	2016 (omgevingsvisie en omgevingsverordening in het kader van de Omgevingswet)		27.089	4.474	3.373	16.374		
Verordening ruimte Noord Brabant 2014		Uitvoering 9 gebiedsopgaven Bevorderen van ruimtelijke kwaliteit in de gebiedsopgaven - Borgen van provinciale ruimtelijke belangen in lokale (bestemmings)plannen - Bijdrage aan Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte & Transport (MIRT) - Veegronde verordening Ruimte - Startnotitie nieuwe omgevingswet - Brabants Expertisecentrum Ruimtelijke Kwaliteit (BERK);	8 2.500 plannen beoordeeld x 1 1 x	9 2.500 plannen beoordeeld 1 1 x	9 2.500 plannen beoordeeld 1 1 x	9 2.500 plannen beoordeeld 1 1 x		
- Notitie project Mijn Mooi Brabant	2015	- Afronden en evaluatie 'Mijn Mooi Brabant projecten' en ruimtelijke kwaliteit opgenomen in onderwijscurricula.	500	0	0	0		
02.02 De transitie van het Brabantse stadteland – Een nieuwe koers PS 60/11	2017	Bieden procesondersteuning streeknetwerken, alsmede integrale gebiedsopgaven met focus op vitaal platteland	4.698	1.923	1.481	1.482		

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2015	Begroting 2016	Bedragen x € 1.000	
			Begroting 2015			Begroting 2017	Begroting 2018
Uitvoering Transitie stad en platteland; een nieuwe koers. Onderdeel externe organisatie PS 37/12 Structuurvisie Ruimtelijke Ordening 2014 -	2015	Het zich kunnen ontwikkelen van glastuinbouwbedrijven in concentratiegebieden Ontwikkelen van perspectieven hoe stad en land meer en beter met elkaar verbonden kunnen worden Landbouwkundige structuurversterking					
Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood 2020 (Integrale uitwerking advies Commissie Van Doorn)*	2020 (tussentijds voortgangsrapportages in Cie TSP)	<u>Ondersteunen van de transitie</u> - organiseren van brabantberaad en inspiratiesessies - Het organiseren van de uitvoering met partners - bijdrage vanuit agrofood aan internationalisering/profilering en branding - koppeling aan strategische relatie-evenementen - Het ondersteunen van duurzame initiatieven in de primaire sector en de keten - openstellen van de jonge boeren subsidieregeling (POP3) <u>BZV: Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij</u> - bijdrage leveren aan het tot stand komen van certificaten in de agrofoodketen <u>Urgentiegebieden</u> - Ondersteunen van de urgentiegebieden middels het Urgentieteam	x x x x x 1 x x	2.815	0	0	0

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2015	Begroting 2016	Bedragen x € 1.000	
			Begroting 2015			Begroting 2017	Begroting 2018
Samenhang met andere begrotings-programma's <i>04.02 Economie; economisch programma (€ 1,5 mln t.b.v. innovatie)</i> <i>03.02 Ecologie; Milieu (€118.000)</i> <i>06.03 Cultuur en samenleving</i>		- Bijdragen aan het oplossen van concrete knelpunten	x				
		- Voor 80% van de overbelaste gebieden is een verbeterplan opgesteld	x				
		<u>Innovatieprogramma (als onderdeel van het economisch programma)</u>					
		- Uitvoeren van de proeftuinregeling, gestart in 2014	x				
		- Inzetten van makel- en schakelcapaciteit	x				
		<u>Overig</u>					
		monitoren luchtkwaliteit	x				
		verminderen fosfaat	x				
		Gezondheidsaspecten	x				
- Vernieuwd Nimby-Beleid en reserveren van middelen voor de uitvoering in de jaren 2012-2015 in de VJN 2012.ROW-0100		Oplossen van bestaande en voorkomen van nieuwe Nimby situaties		1.840	0	0	0
Strategie bedrijventerreinen en andere werklocaties PS 18/12							
		Opstellen van kwantitatieve en kwalitatieve (deel-)analyses (o.a. t.b.v. de regionale agenda's voor werken en bestuurlijke afspraken)		50	50	50	50

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000	
			Lasten Begroting 2015			Begroting 2018	
-		Met de regio's opgestelde regionale agenda's voor werken, incl. bestuurlijke afspraken over de ontwikkeling van bestaande en nieuwe werklocaties					
Bouwen en wonen			6.032	8.756	704	1.518	
		Actualisatie van de bevolkings- en woningbehoefteprognoses					
		Regionale woningmarktanalyses (o.a. t.b.v. de regionale agenda's voor wonen en bestuurlijke afspraken)					
		Met de regio's opgestelde regionale agenda's voor wonen, incl. bestuurlijke afspraken over de woningbouwprogramma's					
Voortgangsrapportage ontwikkelbedrijf		Woningbouwstimuleringsmaatregelen					
		Stimuleren van collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO)					
-		Startersleningen					
		Totale lasten exclusief apparaatskosten	43.024	15.203	5.608	19.424	

3 Ecologie

Algemeen

Portefeuillehouder: J.J.C. van den Hout

Wat wil de provincie bereiken?

Doelstelling

De provincie maakt zich sterk voor een gezonde leefomgeving voor mens, dier en plant, waar het veilig wonen is en waar ruimte is voor economische, maatschappelijke en ecologische ontwikkelingen. Zij streeft hierbij naar:

- de juiste waterhoeveelheid, schoon grond- en oppervlaktewater en bescherming tegen overstromingen (productgroep 03.01 Water);
- de zorg voor het milieu (productgroep 03.02 Milieu);
- een samenhangend netwerk van natuurgebieden, een kwalitatief hoogwaardige biodiversiteit, landschappen met regionale eigenheid en binding van natuur en landschap in de samenleving (productgroep 03.03 Natuur en Landschap; 07.02 Landschappen van Allure en 07.07 Groen Ontwikkelfonds Brabant).

Water (03.01)

Het provinciaal waterplan (PWP) is opgesteld om te zorgen voor:

- de juiste waterhoeveelheid;
- schoon grond- en oppervlaktewater;
- bescherming tegen overstromingen.

In 2015 is hiervoor € 13,3 miljoen beschikbaar.

Wat doet de provincie daarvoor in 2015:

- Het PWP 2010-2015 afronden met een eindevaluatie;
- opstellen integraal afgestemd Provinciaal Milieu en Waterplan 2016-2021;
- Deltaprogramma: opstarten van projecten en vervolg geven aan uitvoeringsmaatregelen;
- verbeteren van primaire en regionale keringen;
- minstens € 10 miljoen (POP3-budget, provinciaal geld en eigen bijdrage) investeren in precisiebemesting door akkerbouwers;
- tweede Bestuursovereenkomst met de Waterschappen afronden en realiseren PWP. Doelen: verdrogingsbestrijding, beek en kreekherstel, waterberging, ecologische verbindingzones en waterkwaliteit.

Milieu (03.02)

Het provinciaal milieuplan (PMP) en de handhavingskoers 2013-2016 dragen bij aan de verbetering van het milieu. In 2015 is hiervoor € 29,7 miljoen beschikbaar.

Wat doet de provincie daarvoor in 2015:

- Eindevaluatie PMP 2011-2015;
- opstellen van een integraal afgestemd Provinciaal Milieu en Waterplan 2016-2021;
- meetnetprojecten Ammoniametnet De Peel en Luchtkwaliteitsmetingen Zuidwest Brabant evalueren;
- project Actief Bodembeheer de Kempen (ABdK) afronden;
- Chemie-Pack Moerdijk: de sanering van de ondergrond en grondwater is gestart en een saneringssysteem is aangelegd;
- bodemsanering, alle humane spoedlocaties gesaneerd, dan wel onder controle;
- Voldoen aan de landelijke VTH-kwaliteitscriteria 2.1 door het opstellen van strategisch vergunningenbeleid en uitvoering geven aan Verbeterplan Implementatie VTH-kwaliteitscriteria provincie Noord-Brabant;
- aanpak overlast synthetische drugs (o.a. project Samen Sterk in Buitengebied);
- zienswijze op ontwerp-STRONG (Structuurvisie ondergrond, incl. plan-MER & MKBA).

Natuur en landschap (03.03)

Om doelstellingen te halen voor een samenhangend netwerk van natuurgebieden, een kwalitatief hoogwaardige biodiversiteit, landschappen met regionale identiteit en verankering van natuur en landschap in de samenleving, is het beleidsplan Brabant, Uitnodigend Groen opgesteld. Hiervoor is € 46,9 miljoen beschikbaar in 2015.

Wat doet de provincie daarvoor in 2015:

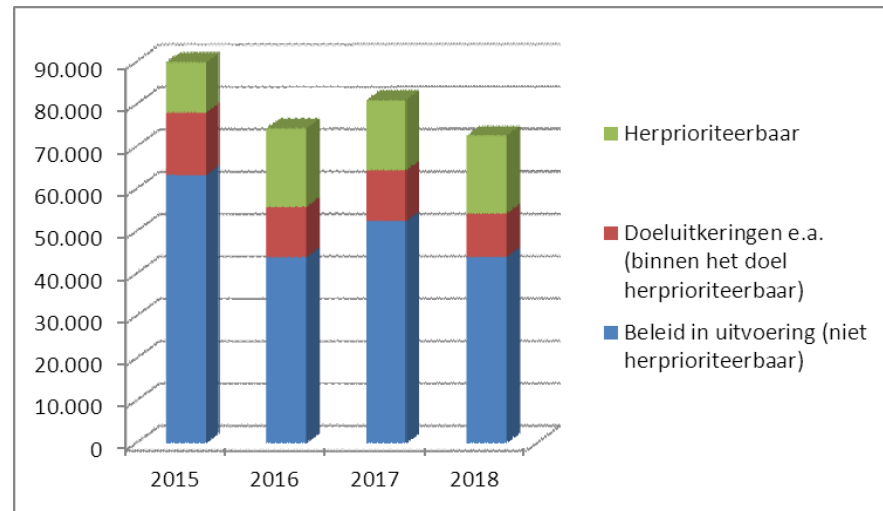
- De provincie werkt bij het realiseren van een robuust Brabants natuurnetwerk samen met het Groen Ontwikkelfonds Brabant BV en de manifestpartners met een goed opgezette governance-relatie-structuur;
- Het subsidiëren van derden voor het beheeren van natuurgebieden, het behouden en versterken van biodiversiteit en een karakteristiek landschap;
- Opdracht geven voor uitvoering vergunningverlening groene wetten, uitvoering Natuurbeschermingswet/Stikstofverordening (UA14) en implementatie van de landelijke Programmatie Aanpak Stikstof (PAS);

- Partijen uitdagen (gemeenten, bedrijven, maatschappelijke organisaties, burgers) en intermediaire organisaties om samen te werken en medeverantwoordelijkheid te

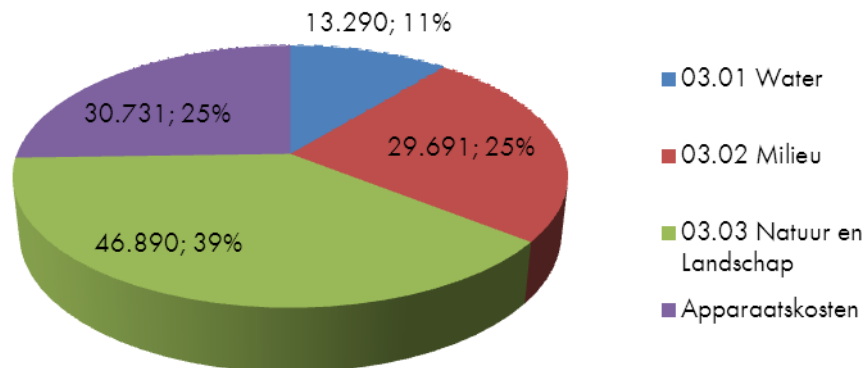
nemen voor initiatieven op het raakvlak van natuur, welzijn, gezondheid, duurzame voedselproductie, economie en cultuur.

Wat mag het kosten?

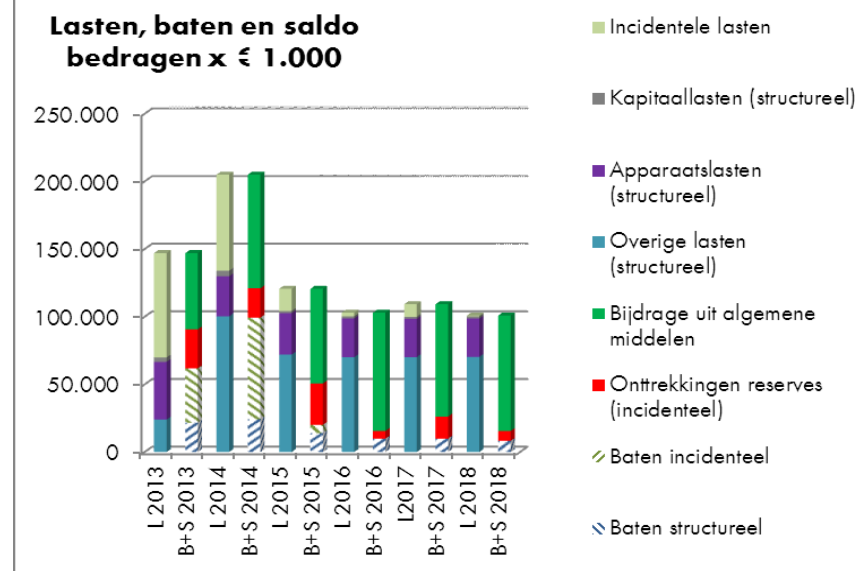
Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten						
Programmalasten	101.061	171.314	88.319	72.780	79.431	70.971
Kapitaallasten	3.212	4.119	1.551	1.539	1.539	1.539
Apparaatskosten	42.713	29.578	30.731	28.654	28.267	28.334
totaal lasten	146.987	205.012	120.601	102.973	109.236	100.844
Baten						
Rijk	48.680	83.456	12.263	2.756	2.826	1.122
Europa	1.035	0	0	0	0	0
Overige programmabaten	12.076	15.927	7.897	7.075	7.079	7.084
totaal baten	61.791	99.384	20.161	9.831	9.905	8.205
Saldo baten en lasten	-85.196	-105.628	-100.441	-93.142	-99.331	-92.638
Dekking saldo lasten en baten						
Dekking uit reserves	28.831	21.616	30.452	5.743	16.307	7.309
Dekking uit alg.middelen	56.365	84.013	69.988	87.398	83.024	85.329
totaal dekking saldo	85.196	105.628	100.441	93.142	99.331	92.638

Begroting 2015 lasten x € 1.000

Lasten, baten en saldo bedragen x € 1.000

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000
			Begroting 2015			Begroting 2018
03.01 Provinciaal Waterplan 2010 – 2015 PS 48/09	2015		13.290	9.315	9.447	9.472
		Afronden PWP 2010-2015 <i>* voortgang eindevaluatie PWP (2010-2015)</i> Opstellen nieuw Provinciaal waterplan (2016-2021) <i>* Voortgang proces herziening PMWP</i>	<i>gereed</i> <i>inspraak en vaststelling</i>		<i>tussen-evaluatie</i>	
		Bijdrage aan vervolg Deltaprogramma <i>* Voortgang regioprocessen onder regie van de provincie</i>	<i>Bestuursovereenkomsten Volkerak-Zoommeer en Deltaprogramma Hoge Zandgronden en Optimalisering voorkeursstrategieën Rivieren</i>	<i>uitvoering maatregelen</i>	<i>uitvoering maatregelen</i>	<i>uitvoering maatregelen</i>
		Begeleiding korte termijn maatregelen (Uitvoeringsplan-Zuid-Westelijke Delta) <i>* Voortgang realisatie Roode Vaart i.h.k.v. begeleiding korte termijn maatregelen.</i>	<i>procedurele voorbereiding</i>	<i>projectplan gereed en aanbesteding uitvoering</i>	<i>realisatie en oplevering</i>	
		Uitvoeren maatregelen Planologische kernbeslissing 'Ruimte voor de rivier' <i>* Voortgang uitvoering 4 projecten i.h.k.v. maatregelen planologische kernbeslissing.</i> Verbetering afgekeurde primaire dijken na goedkeuring door provincie	<i>gereed</i>			

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000
			Begroting 2018				
		<i>* Voortgang voorbereiding en goedkeuring dijkverbeteringsplannen. Dit betreft de projecten uit het voortschrijdend landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma, planning op basis van voortgang bij de waterschappen</i> Verbetering afgekeurde regionale keringen door de waterschappen op basis van kaders van provincie (gereed 2024). <i>* Voortgang verbetering regionale keringen (271 km). Dit betreft de in 2013 afgekeurde dijkvakken. Planning is afhankelijk van voortgang bij de betrokken waterschappen.</i> Cofinanciering POP-programma milieu-investeringen grondgebonden landbouw (indicator: tender najaar 2015 opengesteld) Vaststellen beleidsnota drinkwaterwinning uit brakwater door GS Afronden van het dossier industriële winningen voor menselijke consumptie Subsidie verlenen voor realisatie waterdoelen door waterschappen	<i>opstellen en uitvoeren verbeterplannen primaire keringen</i> <i>opstellen en uitvoeren verbeterplannen regionale keringen</i> <i>Openstellen POP3 tender Milieu investeringen in de landbouw</i> <i>gereed</i> <i>gereed</i>	<i>opstellen en uitvoeren verbeterplannen primaire keringen</i> <i>opstellen en uitvoeren verbeterplannen regionale keringen</i> <i>Openstellen POP3 tender Milieu investeringen in de landbouw</i>	<i>alle dijkverbeteringen gereed</i> <i>opstellen en uitvoeren verbeterplannen regionale keringen</i>	<i>opstellen en uitvoeren verbeterplannen regionale keringen Keringen waterschap Aa en Maas op orde</i>	

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000
			Begroting 2015				Begroting 2018
		<i>* Voortgang waterdoelen gesubsidieerd door de provincie.</i> Subsidie verlenen realisatie door derden <i>* Voortgang gesubsidieerde doelen te realiseren door derden</i>	<i>prestaties verdrogingsbestrijding, beek en kreekherstel, waterberging, waterkwaliteit en ecologische verbindingzones i.h.k.v. 2e bestuursovereenkomst afgerond</i> <i>Projecten ven- en wijkherstel i.h.k.v. PWP afgerond</i>				
03.02 Provinciaal Milieuplan d.d. 10 januari 2012 PS 64/11	2015	Beleid en beleidsrealisatie van de milieukwaliteit van de Brabantse leefomgeving: <i>* Eindevaluatie PMP</i> <i>* Herziening PMWP (PMP+PWP)</i> Monitoren luchtkwaliteit middels metingen: <i>* Innovatief project monitoring luchtkwaliteit: Aires</i> <i>* Meetprojecten m.b.t. luchtkwaliteit in Noord-Brabant</i> <i>* Actueel monitoringstool voor Brabant in het NSL</i> <i>* Actuele gezondheidskaarten van Brabant</i>	<i>gereed</i> <i>gereed</i> <i>voortgangsrapport</i> <i>4 rapportages</i> <i>jaarrapportage geactualiseerde kaarten</i>	12.078 <i>voortgangsrapport</i> <i>3 rapportages + 2 evaluatierapporten</i> <i>jaarrapportage geactualiseerde kaarten</i>	9.010 <i>voortgangsrapport</i> <i>3 rapportages</i> <i>jaarrapportage geactualiseerde kaarten</i>	7.036 <i>eindverslag</i> <i>3 rapportages</i> <i>eindverslag NSL geactualiseerde kaarten</i>	6.935

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000
			Begroting 2018				
Beleidsnota hergebruik van stortplaatsen d.d. 22 juni 2004		Beheersen en herstellen van bodemkwaliteit. <i>* Uitgevoerde fases humane spoedlocaties (11 locaties)</i> <i>* Alle terreinen gasfabrieken zijn gesaneerd</i> Actief bodembeheer de Kempen <i>* Afronding van het project AbdK</i> Bodemsanering Chemie-Pack. <i>* Opstarten full scale grondwatersanering</i> Stimulering vermindering fosfaat <i>*aantal ha's grond met gewassen voor het uitmijnen van fosfaat</i> <i>*Aantal bedrijven dat maatregelen treft voor het verminderen van overdaad aan fosfaat.</i> <i>* Westelijke Langstraat experiment uitmijnen fosfaat.</i>	15 fases <				

Provincie Noord-Brabant / Begroting 2015

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000
			Begroting 2018				
		Het stabiliseren/verlagen van de risicoperceptie externe veiligheid bij de Brabantse burgers <i>* Beleidsvisie Externe Veiligheid</i> <i>* Max. 10% van de Brabantse burgers voelt zich gespannen danwel angstig als zij aan risicobronnen denkt.</i> Borgen van structurele en adequate uitvoering van externe veiligheidstaken bij overheidsinstanties. <i>* Evaluatie Programmabureau Brabant Veiliger</i>			<i>evaluatie rapport leefbaarheids-onderzoek gereed</i>		<i>herziening gereed</i>
Kaderstellende nota handhavingskoers 2013-2016 PS 32/12	2016	Vergunningverlening, toezicht en handhaving op het omgevingsrecht (via omgevingsdiensten) <i>* verbeteren naleefgedrag: mate van spontane naleving</i> <i>* verbeteren naleefgedrag: ernst van de overtreding</i> <i>* evaluatie nota handhavingskoers</i> Voldoen aan VTH-kwaliteitscriteria 2.1 <i>Opstellen strategisch vergunningenbeleid</i>	15.945	10.886	10.779	10.873	
-			75%	80%	85%		
			7%	7%	6%		
			gereed	gereed			
03.03 Brabant: Uitnodigend Groen PS 50/12	2022	Stimuleren en versnellen agrofood Inzicht in beleid en beleidsrealisatie <i>* Toestand Brabantse Natuur</i> <i>* Rapporten natuurkwaliteit EHS en N2000</i> <i>* Evaluatie natuur- en landschapsbeleid</i>	46.890	43.838	52.431	43.947	
				1 2 1 (evaluatie Natuurpact)	2 (evaluatie BrUG, evaluatie GOB BV)		

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten			
			Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000 Begroting 2018
		Uitvoering natuurbeleid <i>* Vaststellen begrenzing EHS middels natuurbeheerplan EHS</i> <i>* Vaststellen definitieve Natura 2000-beheerplannen</i> <i>* Inzetten rijksmiddelen N2000/PAS voor uitvoering N2000-maatregelen</i> <i>* Verlenen subsidie beheer van de ecologische hoofdstructuur door derden</i> Prestaties verwerving en inrichting EHS / EVZ's) <i>* Verlenen subsidie voor realisatie van ontsnipperingsmaatregelen door derden</i> <i>* Verlenen subsidie voor behoud en herstel biodiversiteit door derden o.b.v. maatregelenkaart leefgebiedplannen</i> <i>* Verlenen subsidie voor realisatie karakteristiek landschap door derden</i> <i>* Verlenen subsidie voor bevorderen draagvlak en samenwerking tussen partijen voor realisatie natuur- en landschapsdoelen</i>	1 9+12=21 uitvoeren maatregelen 80.500 ha natuur binnen EHS, incl. 27.000 ha na transitie DLG; 1.250/4.530 ha natuurgericht beheer agrarische grond door particulieren. 6 projecten 50 projecten 350 projecten via Stika groenblauwe diensten; 55 projecten via Regeling verbinding en landschap 3 gesubsidieerde natuurorganisaties	1 uitvoeren maatregelen 81.500 ha natuur binnen EHS, incl. 27.000 ha na transitie DLG; 1.250/4.530 ha natuurgericht beheer agrarische grond door particulieren. 6 projecten 20 projecten 350 projecten via Stika groenblauwe diensten; 55 projecten via Regeling verbinding en landschap 3 gesubsidieerde natuurorganisaties	1 uitvoeren maatregelen 82.500 ha natuur binnen EHS, incl. 27.000 ha na transitie DLG; 1.250/4.530 ha natuurgericht beheer agrarische grond door particulieren. 6 projecten 20 projecten 350 projecten via Stika groenblauwe diensten; 20 projecten via Regeling verbinding en landschap 3 gesubsidieerde natuurorganisaties	1 uitvoeren maatregelen 83.500 ha natuur binnen EHS, incl. 27.000 ha na transitie DLG; 1.250/4.530 ha natuurgericht beheer agrarische grond door particulieren. 6 projecten 20 projecten 350 projecten via Stika groenblauwe diensten; 20 projecten via Regeling verbinding en landschap 3 gesubsidieerde natuurorganisaties

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000
			Begroting 2015			Begroting 2018
Verordening stikstof en Natura 2000 d.d. 9 juli 2010		* Bevorderen investeringen burgers en maatschappelijke organisaties in natuur en landschap	10 burgerinitiatieven via gemeenten 10 initiatieven van maatschappelijke organisaties			
		* Bevorderen investeringen ondernemers, bedrijfsleven en natuureigenaren en vanuit de gezondheid- en zorgsector op het raakvlak van natuur, landschap, welzijn, gezondheid, duurzame voedselproductie, economie en cultuur.	10 initiatieven van ondernemers, bedrijfsleven en natuureigenaren 3 deelnemende economische regio's 3 initiatieven natuur en gezondheid			
		Programmatiese Aanpak Stikstof	vastgesteld (door Rijk)			
		Totale lasten exclusief apparaatskosten	89.870	74.319	80.970	72.510

4 Economie

Algemeen

Portefeuillehouder: L.W.L. Pauli

Wat wil de provincie bereiken?

Doelstelling

We richten ons op het versterken van de economische structuur, het verbeteren van de innovatiekracht en het versterken van onze internationale positie. Onze ambitie is om toe te groeien naar een internationale topkennis- en innovatieregio. Deze doelstellingen zijn uitgewerkt in het Economisch Programma Brabant en de meerjarenstrategie Brabant in internationaal perspectief.

De provincie doet dit via de volgende drie pijlers:

1. Op weg naar de TOP: met onze sterke Brabantse clusters op weg naar een structurele top-5 positie als Europese innovatie regio.
2. De basis op orde: Brabant moet uitnodigend zijn en blijven. Dit vraagt veel op het gebied van arbeidsmarkt en werkgelegenheid, maar ook t.a.v. het juiste klimaat om te ondernemen
3. Het bredere Ecosysteem: Brabant moet aantrekkelijk zijn om te wonen, werken, uit te gaan en te recreëren.

De doelstellingen zijn te bereiken via drie beleidsdoelen/begrotingsonderdelen:

Algemeen economisch beleid (04.01)

De basis op orde: het versterken van de economische basisinfrastructuur (UA 22, 24)

Wat gaat de provincie daarvoor doen in 2015:

- Voorzien in economische basisinformatie en uitvoeren van enkele gerichte onderzoeken;
- Continueren van economische ondersteuningsstructuur via de BOM en de BHB;
- Voorzetten van de afspraken die in 2013 zijn gemaakt in het kader van de samenwerking in het verband van de Regionale Economische Actieprogramma's;
- Versterking van de Vrijetijdseconomie; Uitvoering geven aan kadernotitie en uitvoeringstrategie Vrijetijdseconomie 2013-2020;
- Realiseren van een aantrekkelijke werkomgeving om bedrijven te trekken en talenten te binden. Participatie in Brabantse economische clusters (UA 24);

Economisch programma Brabant (04.02)

Via dit programma brengen we én de basis verder op orde én we investeren in onze weg naar de TOP door het verbeteren van de innovatiekracht van Noord-Brabant.

Wat gaat de provincie daarvoor doen in 2015:

- MKB en ondernemerschap; voortzetten lopende valorisatieorganisaties waarmee we o.a. investeren in de ondersteuning van innovatieve starters (UA 21);
- Innovatie met topsectoren voor maatschappelijke opgaven (UA 22) waar onder Agrofood (zie ook 03.02), - Biobased Economy (zie 07.01), -Maintenance, - Logistiek, - Zorgconomie;
- Arbeidsmarkt voor de kenniseconomie; provincie is verbinder en aanjager van de samenwerking tussen onderwijs-overheid-ondernemers (UA 23);
- Verder uitvoering geven aan de Digitale agenda van Brabant (zie ook 07.10 Breedbandfonds).

Internationalisering en Europese programma's (04.03)

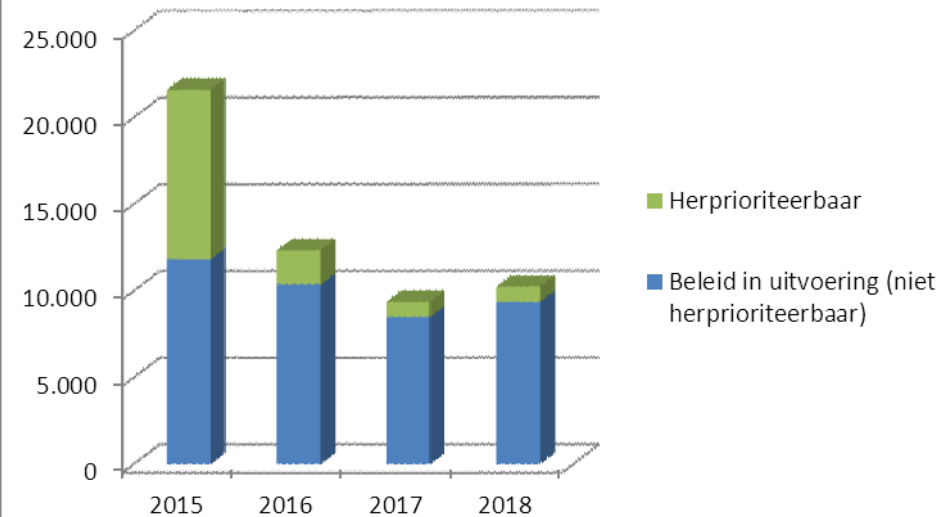
Uitvoering van de meerjarenstrategie "Brabant in internationaal perspectief" met daarin opgenomen concrete activiteiten op het gebied van Internationalisering, Public Affairs en Branding

Wat gaat de provincie daarvoor doen in 2015:

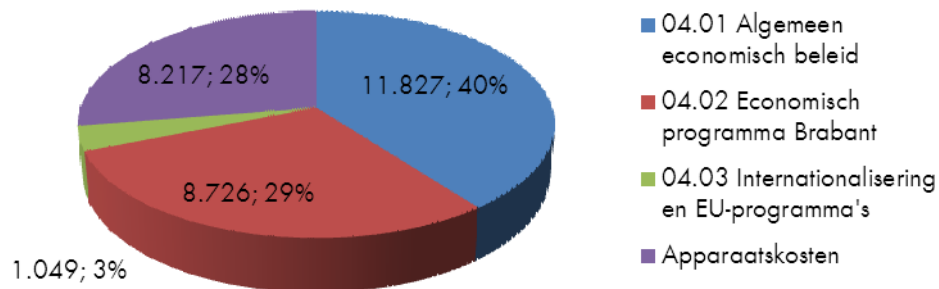
- Via een gedifferentieerde aanpak zorgen dat er een diepgaande en meerjarige aanpak met speerpuntlanden plaatsvindt;
- Nauw samenwerken met aantal buitenlandse regio's t.b.v kennisuitwisseling, gezamenlijke projecten, handelsbelangen en investeringsbevordering;
- Start van de uitvoering van drie Europese programma's, die 7 jaar lopen: OP-Zuid, Interreg V en POP3, dat vermeerderd met provinciale middelen en middelen van derden kan oplopen tot een bedrag van € 1 miljard;
- Uitgewerkt plan voor de strategische acquisitie van buitenlandse bedrijven;
- Behartigen van belangen van Brabant in politiek Den Haag en bij de EU in Brussel;
- Drie Grote strategische evenementen zetten de provincie Noord-Brabant op de kaart waarmee de regio zich als topregio profileert.

Wat mag het kosten?

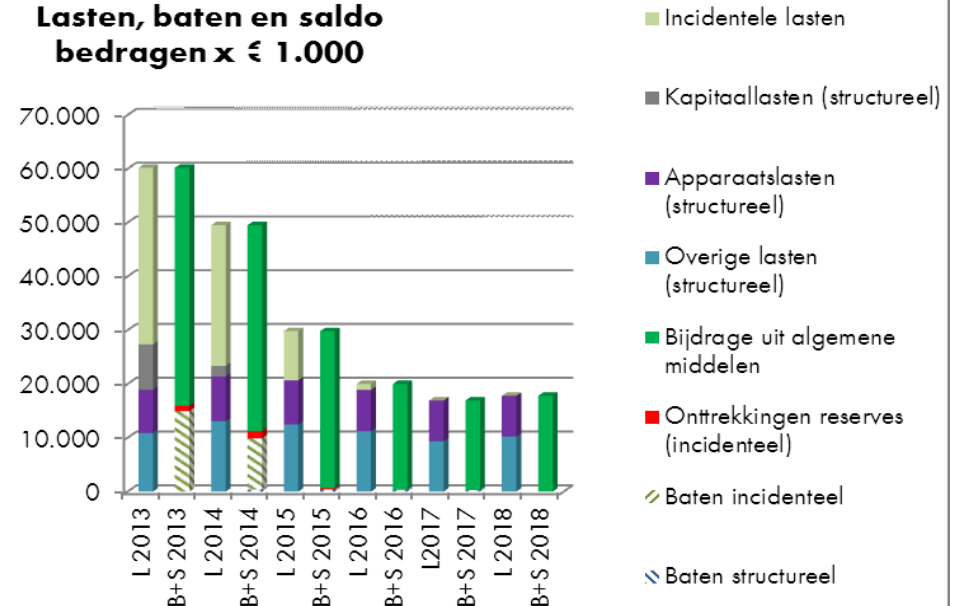
Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten						
Programmalasten	43.738	39.217	21.602	12.339	9.368	10.227
Kapitaallasten	8.451	1.979	0	0	0	0
Apparaatskosten	7.986	8.309	8.217	7.661	7.558	7.576
totaal lasten	60.175	49.505	29.818	20.000	16.925	17.803
Baten						
Rijk	1.686	8.917	0	0	0	0
Europa	9.952	0	0	0	0	0
Overige programmabaten	3.337	998	397	349	271	22
totaal baten	14.975	9.915	397	349	271	22
Saldo baten en lasten	-45.200	-39.590	-29.421	-19.652	-16.654	-17.781
Dekking saldo lasten en baten						
Dekking uit reserves	941	1.291	256	0	0	0
Dekking uit alg.middelen	44.259	38.299	29.165	19.652	16.654	17.781
totaal dekking saldo	45.200	39.590	29.421	19.652	16.654	17.781

Begroting 2015 lasten x € 1.000

Lasten, baten en saldo bedragen x € 1.000

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000
			Begroting 2018				
Economisch Programma Brabant (EPB) PS 18/12	2020/2016	Samenwerken economisch beleid d.m.v. doorlopende REAP subsidie regeling en maatwerk afspraken met decentrale overheden bijvoorbeeld Metal Valley		11.827	10.364	8.489	9.345
		<i>-Aantal Brabantse regio's Regionale Economische Actie Programma's (REAP's)</i>	4 subsidie toekenningen	4 subsidie toekenningen	4 subsidie toekenningen	4 subsidie toekenningen	
		Opdrachtverlening tot verzamelen economische basisinformatie					
		<i>Aantal digitale publicaties</i>	1 per jaar	1 per jaar	1 per jaar	1 per jaar	1 per jaar
		<i>-Aansturing van en samenwerking met Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM) door middel van jaarplannen met concrete prestatie-indicatoren.</i>	1 jaarplan	1 jaarplan	1 jaarplan	1 jaarplan	1 jaarplan
		<i>-Aantal projecten uit het uitvoeringsprogramma Bedrijventerreinen en andere werklocaties</i>	2				
		<i>-Regionale herstructurerings-programma's ha</i>	2000 ha				
		<i>- Mede-ontwikkelen prioritaire clusters</i>	2		1	1	1
		Uitvoering Provinciaal Herstructureringsplan (PHP-2)	6 projecten		5 projecten		
	2015	MKB en ondernemerschap: bevordering van ondernemerschap		8.726	1.100	0	0
		Brabantdekkend ondersteuningsstructuur	1 loket voor ondernemers operationeel		1 loket voor ondernemers operationeel	1 loket voor ondernemers operationeel	1 loket voor ondernemers operationeel
		<i>Brabantdekkend netwerk van startersondersteuning.</i>	<i>In elke regio startersondersteuning beschikbaar</i>	<i>In elke regio startersondersteuning beschikbaar</i>	<i>In elke regio startersondersteuning beschikbaar</i>	<i>In elke regio startersondersteuning beschikbaar</i>	<i>In elke regio startersondersteuning beschikbaar</i>
		Innovatie met topsectoren voor maatschappelijke opgaven					
		Aantal netwerkbijeenkomsten voor clusters	6				
		<i>Aantal Europese projecten t.b.v. clusters</i>	4				
		Aantal lopende proeftuinen	4-6				

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000
							Begroting 2018
Beleidskader en uitvoeringsagenda Vrijetijdseconomie		Aantal innovatieve topclusters in ontwikkeling (bv. netwerk, campus)	6	6	6	6	6
		OP Zuid-programma's is operationeel voor innovatieve ondernemers	1	1	1	1	1
		Vrijetijdseconomie:					
		<i>Doorontwikkeling uitvoeringsorganisatie VisitBrabant (vergroting platform, diensten en functionaliteiten) door subsidieverlening, inclusief vastgelegde prestaties o.b.v. nulmeting 2013</i>	jaarlijks	Jaarlijks	Jaarlijks	Jaarlijks	Jaarlijks
		<i>-Monitoringsrapportage o.b.v. nulmeting 2013</i>	Jaarlijks, kwalitatief en kwantitatief	Jaarlijks, kwalitatief en kwantitatief	Jaarlijks, kwalitatief en kwantitatief	Jaarlijks, kwalitatief en kwantitatief	Jaarlijks, kwalitatief en kwantitatief
Brabant in internationaal perspectief: meerjarenstrategie 2012-2015 EZB-0109	2015	<i>Arbeidsmarkt voor de kenniseconomie: Regionale en provinciale activiteiten programma's van samenwerkingsverbanden ter uitvoering van het Brabantse arbeidsmarktakkoord (BAA)</i>	Afronding meerjarenprogramma's				
		Stimuleren/begeleiden inkomende internationale missies		1.049	875	878	882
		<i>Aantal internationale missies</i>	2	2	2	2	2
		Inzicht in resultaten van inkomende en uitgaande handelsmissies					
		aantal uitgevoerde evaluaties	2	2	2	2	2
		Opstellen samenwerkingsstrategieën focusregio's	1	1			
		Europese programma's:					

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000
			Begroting 2018				
		<i>Uitputting van de Europese Subsidie programma's ter verwezenlijking van de provinciale doelen</i>	95%	95%	95%	95%	
		<i>Opleveren en lanceren van operationele regelingen voor 3 majeure Europese programma's</i>	3 programma's				
		<i>Operationeel Agentschap Zuid</i>	1				
		Public affairs:					
		<i>Behartigen van de belangen van Brabant in politiek Den Haag en bij de EU in Brussel</i>	Werkplan PA 2015	Werkplan PA 2016	Werkplan PA 2017	Werkplan PA 2018	
		Branding:					
		<i>Brabantboodschap en uitstraling op internationale beurzen en missies, samen met partners</i>	Min.5	Min 3	Min 3	Min 3	
		<i>Actieve benadering van de internationale pers rond internationale activiteiten en successen</i>					
		<i>Actieve benadering van de nationale media rond Brabantse successen</i>					
		<i>Winnen van (internationale) award of ranking als regio voor 2016</i>	Min. 1				
		<i>Aantal activiteiten gericht op verbinding en versterken partners/ondernemerschap</i>	Min.2				
		<i>Aantal activiteiten gericht op verbinden en versterken trots in de regio</i>	Min. 1				
		<i>Aantal grotere producties (brand management)</i>	Min.2				
		<i>Aangepaste en gedragen strategie</i>					
		Totale lasten exclusief apparaatskosten	21.602	12.339	9.368	10.227	

5

Mobiliteit

Algemeen

Portefeuillehouders: R.A.C. van Heugten

Wat wil de provincie bereiken?

Doelstelling

Zorgen voor regionale bereikbaarheid en regionaal Openbaar Vervoer behoort tot de kerntaken van de provincie. Daarom werkt zij aan een bereikbaar Brabant, met een samenhangend, veilig en duurzaam verkeers- en vervoerssysteem voor personen en goederen. Een verkeers- en vervoerssysteem dat positief bijdraagt aan een goed leef- en vestigingsklimaat. Zodat de kwaliteiten van onze provincie op het gebied van natuur, landschap, geschiedenis en leefomgeving worden versterkt. Naast het bouwen en beheren van infrastructuur wordt in 2015 ook stevig ingezet op het beïnvloeden van de mobiliteitsbehoefte (gedragsaanpassing) en het efficiënt benutten van het beschikbare netwerk van verbindingen in Brabant.

De Tweede Kamer heeft ermee ingestemd om de WGR+ per 1 januari 2015 af te schaffen. Dit betekent dat de taken, bevoegdheden en geldstromen op het gebied van mobiliteit en openbaar vervoer van het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven overgaan naar de provincie Noord-Brabant. Naar verwachting komt de *Wet afschaffing Wgr-plus* eind september ter behandeling in de Eerste Kamer. In afwachting op definitieve besluitvorming worden de wijzigingen betrokken in de 2e wijziging van de begroting 2015.

De provincie is wettelijk verantwoordelijk voor drie taken:

- coördinatie en regie van het verkeer- en vervoerbeleid in Noord-Brabant;
- concessieverlening voor het regionaal openbaar vervoer;
- aanleg, beheer en onderhoud van provinciale wegen.

De doelstelling is te bereiken via drie beleidsdoelen / begrotingsonderdelen:

Mobiliteit (05.01)

Slimme en duurzame mobiliteit en multimodaal goederenvervoer (UA 29).

Wat gaat de provincie daarvoor doen in 2015:

Accent ligt bij beïnvloeden en benutten om een samenhangend verkeers- en vervoerssysteem voor personen- en goederenvervoer te bereiken. Dat betekent het beïnvloeden van de mobiliteitsbehoefte door in te spelen op de keuzes van mensen die zich verplaatsen (zoals gebruik van fiets en OV naast auto) en het bewustzijn van het

belang van verkeersveilig op weg zijn. Benutten vraagt technische innovatie en ontwikkeling van intelligente systemen om:

- slimmer en efficiënter gebruik te maken van het beschikbare netwerk.
- op een duurzame manier, om te springen met schaarse ruimte en brandstoffen. Investing in ruimere vaarwegcapaciteit draagt bij aan een multimodale afwikkeling van goederenvervoer. De uitvoering van mobiliteitsbeleid vraagt € 30 miljoen.

Openbaar vervoer (05.02)

Het OV speelt in op de vraag van de meeste reizigers. Het OV vormt een verbindende schakel in het Brabants mobiliteitssysteem, legt de verbinding met de ruimtelijk-economische ontwikkeling en levert Brabant maatschappelijk nut (bereikbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid).

Wat gaat de provincie daarvoor doen in 2015:

Bij de uitvoering van de OV-visie gaat het om:

- beïnvloeden (van de reizigersmarkt),
- benutten (van vervoerscapaciteit en verbeteren van de doorstroming),
- bouwen (aan de ruggengraat van het OV-netwerk), en
- beheren (van de OV-concessies).

De uitvoering van de OV-visie vraagt ca. € 79,2 miljoen.

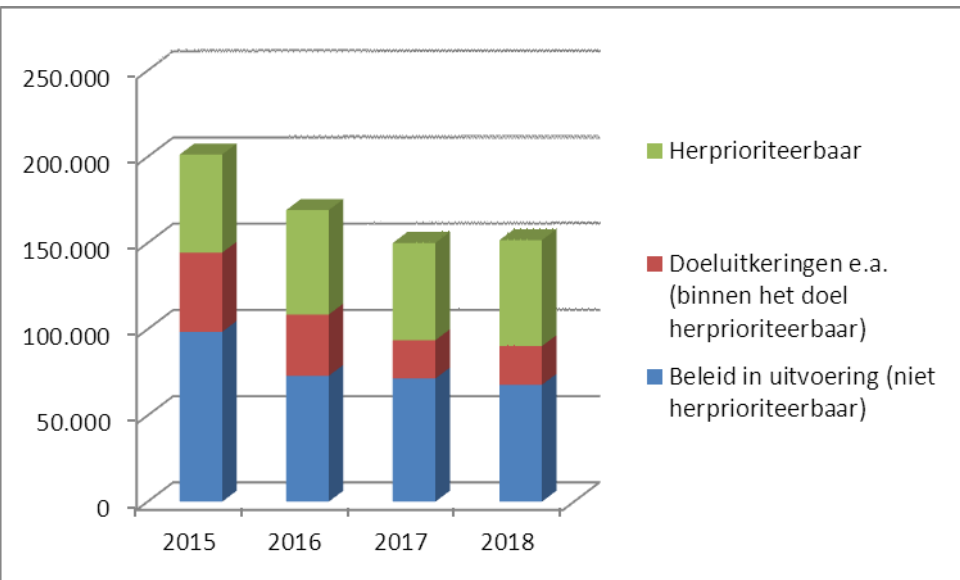
Infrastructuur / Provinciale wegen (05.03)

Het realiseren van een samenhangend en robuust regionaal verbindend wegennet (UA 27, 28 en 43).

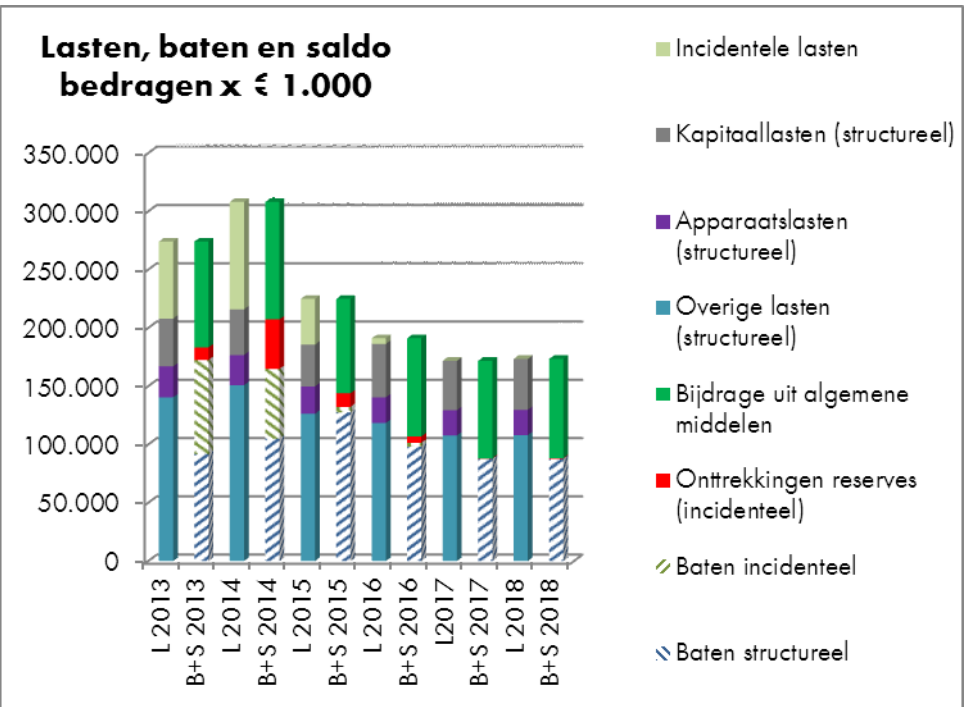
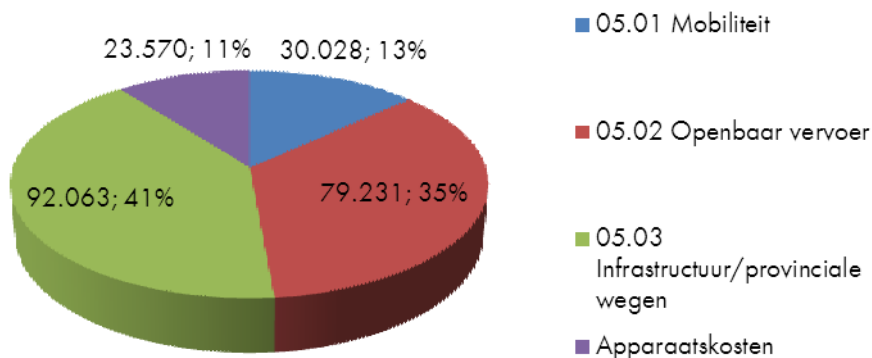
Wat gaat de provincie daarvoor doen in 2015:

Het verbeteren van de doorstroming, verkeersveiligheid en leefbaarheid van de provinciale wegen door het bouwen, verbeteren, beheren en onderhouden ervan vraagt ca. € 181 miljoen. Hiervan wordt ca. € 89 miljoen ingezet als investeringen op provinciale wegen, ca. 56 mln. als directe lasten van het programma en ca. € 36 mln voor de afschrijvingslasten voor eerder gedane investeringen.

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten						
Programmalasten	206.532	243.078	165.472	123.146	107.705	108.021
Kapitaallasten	41.085	39.139	35.850	45.937	42.344	43.627
Apparaatskosten	26.467	25.859	23.570	21.977	21.680	21.731
totaal lasten	274.084	308.076	224.892	191.060	171.729	173.379
Baten						
Rijk	112.099	109.846	130.007	99.770	86.158	86.264
Europa	0	0	0	0	0	0
Overige programmabaten	60.479	54.950	2.248	1.759	1.505	1.522
totaal baten	172.578	164.796	132.255	101.529	87.663	87.786
Saldo baten en lasten	-101.506	-143.280	-92.637	-89.531	-84.066	-85.593
Dekking saldo lasten en baten						
Dekking uit reserves	10.720	42.490	11.654	5.354	425	425
Dekking uit alg.middelen	90.786	100.790	80.983	84.177	83.641	85.168
totaal dekking saldo	101.506	143.280	92.637	89.531	84.066	85.593
	Realisatie	Raming				
(investerings)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Projecten 05.03	18.746	74.250	88.627	37.219	30.992	26.352

Begroting 2015 lasten x € 1.000

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000
							Begroting 2018
Prov. Verkeers- en Vervoersplan, PVVP; 2020 PS 53/06	2018	Vaststelling van uitvoeringsprogramma met de vijf GGA-regio's door provinciale cofinanciering, getoetst aan de provinciale subsidieregeling Verkeer en Vervoer	5	19.279	3.568	3.577	3.586
Dynamische Beleidsagenda (DBA) ; 2016 MF-0071	2015			5.060	3.315	0	0
Bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid	2016	Uitvoeren van campagnes op het gebied van verkeersveiligheid. (streefwaarde 2015: jaar van de senioren)	1	1			
		26 Beter Benutten-projecten uitgevoerd en afgerond. Start uitvoering bereikbaarheidsverklaring Beter Benutten 2.0 in 2015: pm projecten uitgevoerd en afgerond voor 2017.	24 x	26			
Goederenvervoer 3. Visie Vaarwegen; 2015 PS 72/04	2015	Investeringen in Brabantse kanalen. Realisatie van verbreding Zuid-Willemsvaart in 2015, en verbreding Wilhelminakanaal in 2016	1	189	189	189	189
4. Strategische Visie Goederenvervoer; 2030 PS 60/08	2019						
5. Fiets in de Versnelling; 2020 PS 68/09	2015	Uitvoering geven aan het programma fiets in de versnelling: realisatie van snelfietsroutes	1	5.500	0	0	0
		Alle Brabantse treinstations beschikken over OV-fietsen	1				

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000
			Begroting 2015			Begroting 2018
OV-visie Brabant; 2025 PS 43/12	2023	Uitvoering OV-busconcessies Kostendekkingsgraad OV Aantal gerealiseerde infrastructurele projecten zoals nieuwe P&R terreinen, fietsstallingen of HOV-lijnen. Streefwaarde 2015: 100%	79.231 2 55% 2	69.420 2 56% 5	67.826 2 57%	67.792 2 58%
6. Provinciale wegzorg in uitvoering; 2015 EMG-0785	2015	Vervangingsinvesteringen: 100% van voorgestelde projecten (realisatiefase) in het programma provinciale wegen starten, uitvoeren en afronden. Verbeteren en bouwen: 100% van voorgestelde projecten (realisatiefase) in het programma provinciale wegen uitvoeren. Cijfer voor de fietspaden, voldoen ze aan de kwaliteitseisen. Streefwaarde 2015: > 85 %	92.063 100% 100% 8,5	92.591 100% 100% 8,5	78.457 100% 100% 8,5	80.081 100% 100% 8,5
-		Totale lasten exclusief apparaatskosten	201.322	169.083	150.049	151.647

* Het programma provinciale wegen wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten en ter kennisgeving in de commissie Mobiliteit en Financiën aangeboden. Dit programma wordt ieder jaar voorafgaand aan de begroting bijgesteld. Het investeringsvolume wordt jaarlijks bij het vaststellen van de begroting door PS gevoteerd. Het programma provinciale wegen bevat een 5 jarige realisatietermijn en een planning en doorkijk van 5 jaar. Het investeringsvolume Provinciale wegen maakt geen deel uit van de genoemde bedragen in deze tabel. Het investeringsvolume wordt bij productgroep 05.03 toegelicht.

6

Cultuur en samenleving

Algemeen

Portefeuillehouder: mw.dr.s.c.van Haaften – Harkema

Wat wil de provincie bereiken?

Doelstelling

Het versterken van het cultureel systeem en identiteit in onze provincie (Een brede basis en een toonaangevende top) en het creëren van een sociale gezonde en veilige omgeving als basis voor een goed vestigings- en leefklimaat. De te behalen doelstellingen zijn o.a. vastgelegd in de Cultuuragenda voor Brabant 2020, het programma

Leefbaarheid@Brabant, de PS-opdracht voor gezondheid als aspectbeleid.

Verder geven we o.a. uitvoering aan wettelijke taken op het gebied van archeologie (vastgelegd in Wet Archeologische Monumentenzorg) en door invulling van structurele taken (zoals van het Noordbrabants Museum en ondersteuning van topmonumenten, Kamp Vught, erfgoedinstellingen en steunfuncties).

Om deze doelstellingen te behalen vervult de provincie de rollen van: verbinder en ondersteuner

De doelstellingen zijn te bereiken via beleidsdoelen/begrotingsonderdelen:

Cultuur (06.01)

Versterken van het culturele ecosysteem en identiteit, zowel op het gebied van professionele kunst, amateurkunst, cultuureducatie als op het gebied van erfgoed en archeologie.

Wat gaat de provincie daarvoor doen in 2015:

Om de doelstelling te realiseren zetten we in op de volgende onderwerpen:

- Erfgoed; Uitvoering vindt plaats o.b.v. programma Erfgoed 2012-2015 (UA 36) en het dossier Grootchalige Erfgoedcomplexen (zie ook 07.05 Grootchalige cultuur historische complexen UA 42) en door uitvoering wettelijke taken op het gebied van archeologie (vastgelegd in Wet Archeologische Monumentenzorg) en door invulling van structurele taken (zoals behoud en advies Noordbrabants Museum en ondersteuning topmonumenten, Kamp Vught, erfgoedinstellingen en steunfuncties).
- Het fonds voor cultuur van Brabant: Het Brabant C fonds (zie ook 07.03);
- Professionele kunsten (Beeldcultuur en Podiumcultuur); uitvoering o.b.v. podiumkunstenplan 2013-2016 en inzet impuls gelden. (UA 37)
- Cultuureducatie en Amateurkunst; Kunstbalie.

In aansluiting op het (nieuwe) rijksbeleid is m.i.v. 2013 gestart met de nieuwe vierjarige periode cultuurparticipatie.

Jeugd (06.02)

Nazorg bieden m.b.t. gerealiseerde transitie van jeugdzorg naar gemeenten per 1/1/2015.

Wat gaat de provincie daarvoor doen in 2015:

- Afronding transitie overdracht van taken richting gemeenten.
- Afrekening subsidie 2014 met Bureau Jeugdzorg, de provinciale zorgaanbieders en Zorgbelang.
- Afrekening incidentele subsidies (Transformatiefonds, Versterking Lokaal aanbod e.d.).
- Uitvoering werkplan 2015 en afbouw subsidierelatie met K2.
- Afronding subsidierelatie Doeluitkering Jeugdzorg met het Rijk.

Samenleving (06.03)

Het versterken van de gezonde, sociale en veilige leefomgeving in Brabant, waarin mensen zich uitgedaagd voelen om actief te participeren.

Wat gaat de provincie daarvoor doen in 2015:

- Uitvoeren van het programma Leefbaarheid@Brabant (UA 31);
- Uitvoeren van de provinciale aanpak van “gezondheid als aspectbeleid” door gezondheid te integreren in provinciale kernprogramma’s zoals Landbouw, Milieu, Economie, Mobiliteit en Sport en in de provinciale Strategische Opgaven, zoals Versterkt Stedelijk Netwerk (UA 34);
- Sociale infrastructuur; aansturing van provinciale uitvoeringsorganisaties en netwerken, zodat zij helpen de aanpak van leefbaarheid en gezondheid te realiseren en een aantoonbare bijdrage leveren aan kernprogramma’s (UA 32);

- Zorginnovatie; het combineren van economische kansen met de maatschappelijke opgaven op het terrein van de zorg, zelfstandig thuis blijven wonen en vice versa (UA 33).

Sociaal cultureel beleid (06.04)

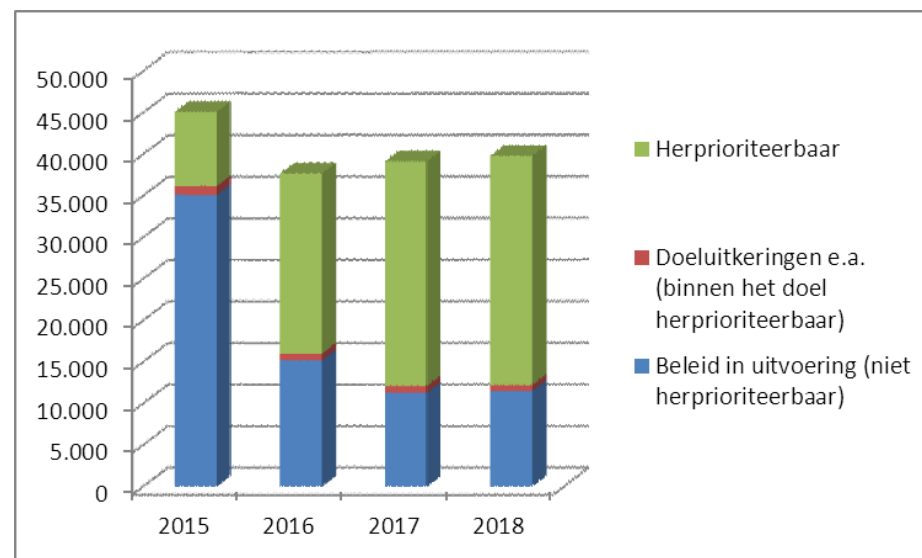
Ondersteunen van de beoogde beleidsdoelstellingen over de volle breedte van programma C&S.

Wat gaan we daarvoor doen in 2015:

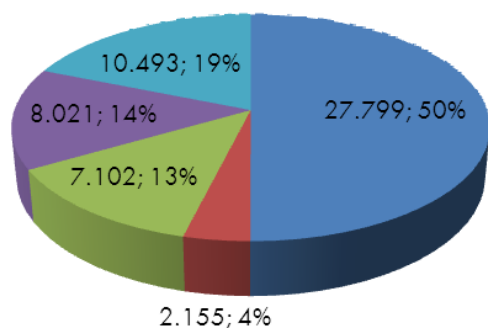
- Opdrachten aan structurele uitvoeringsorganisaties ;
- Innovatie in de Publieke informatievoorziening: Bibliotheekondersteuning, Mediawijsheid, Content;
- Evaluatie beleid m.b.t. innovatie publieke informatievoorziening.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten						
Programmalasten	279.496	276.695	44.176	36.753	38.218	38.824
Kapitaallasten	1.917	1.816	901	906	912	918
Apparaatskosten	10.970	9.312	10.493	9.784	9.652	9.674
totaal lasten	292.383	287.823	55.570	47.443	48.781	49.416
Baten						
Rijk	201.314	209.150	0	0	0	0
Europa	39	77	0	0	0	0
Overige programmabaten	2.140	1.703	1.858	858	858	758
totaal baten	203.493	210.930	1.858	858	858	758
Saldo baten en lasten	-88.890	-76.893	-53.712	-46.585	-47.923	-48.658
Dekking saldo lasten en baten						
Dekking uit reserves	11.152	11.770	768	777	785	794
Dekking uit alg.middelen	77.738	65.122	52.944	45.809	47.138	47.864
totaal dekking saldo	88.890	76.893	53.712	46.585	47.923	48.658

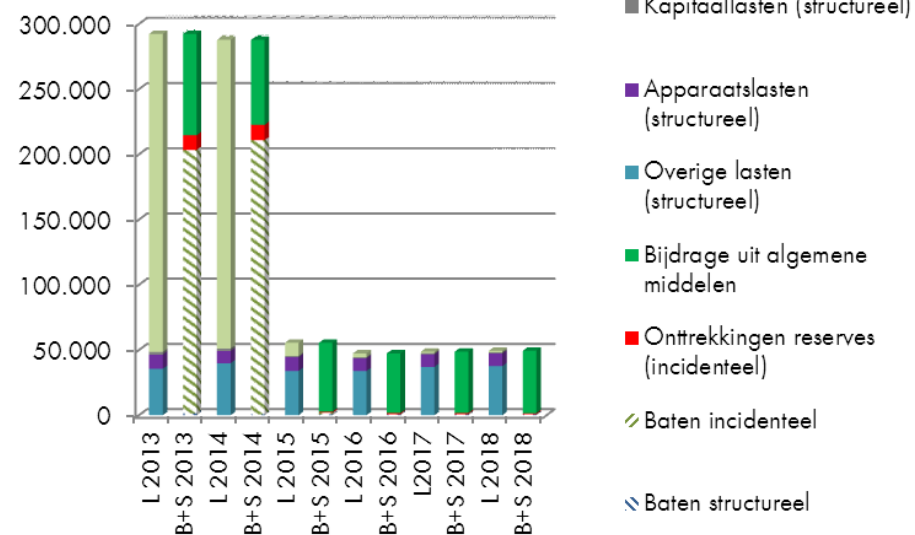

Begroting 2015 lasten x € 1.000

- 06.01 Cultuur
- 06.02 Jeugd
- 06.03 Samenleving
- 06.04 Sociaal cultureel beleid
- Apparaatskosten

Lasten, baten en saldo bedragen x € 1.000

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000 Begroting 2018
Cultuuragenda van Brabant 2020 Kaderstellend PS 39/13	2020	Opdrachtverlening aan uitvoeringsorganisaties en netwerken waarbij de basis en de top met elkaar worden verbonden, andere domeinen worden betrokken en de top wordt gestimuleerd.	12.223	12.488	11.318	11.501
Podiumkunstenplan 2013-2016	2015/2016	<i>Aantal opdrachten dat bijdraagt uitgevoerd door: BKKC en kunstbalie</i> Regeling kunstenplan 2013-2016	2	2	2	2
Subsidieregeling impulsgelden 2013-2016		<i>Aantal opdrachten aan diverse culturele organisaties</i> Impulsgelden: Bijdrage aan een toekomstbestendige en slagvaardige culturele infrastructuur (innovatie en transitie) bestaande uit drie clusters: Toneel & Dans, Muziek en Beeldende kunst & Multimedia. Besluit VJN 2012 (zie toelichting ad 2.1) door BKKC	28 €1,5 mln	28 €1,5 mln		
-		<i>Aantal initiatieven (schatting)</i> Een toekomst bestendig orkest philharmonie zuidnederland	25-40	25-40		
		<i>Jaarlijkse bijdrage via subsidiering aan realisatie toekomst bestendig orkest. Besluit VJN 2012</i>	€ 1,75 mln	€ 1,75 mln		
Kaderstellende notitie Monumenten 2011 PS 93/10			15.576	12.341	12.497	12.634
Uitvoeringsprogramma Erfgoed 2012-2015, 'maken dat leven zich hechten kan' CS-0037		Opdrachtverlening aan uitvoeringsorganisaties en netwerken waarbij de basis en de top met elkaar worden verbonden, andere domeinen worden betrokken en de top wordt gestimuleerd.				

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000
			Begroting 2015			Begroting 2018
		<i>Aantal opdrachten dat bijdraagt uitgevoerd door Monumentenhuis, Monumentenwacht, Erfgoed Brabant, Regionale Historische Centra (archief), Topmonumenten, Noordbrabants Museum, Hollandse Waterlinie (bestuursakkoord)</i> Uitvoeringsprogramma Erfgoed <i>a.Actielijn Kenniscentrum erfgoed: organiseren kennisprojecten</i> <i>b.Actielijn Erfgoed Media: digitale ontsluiting van erfgoed</i> <i>c.Actielijn Gebiedsontwikkeling: projecten erfgoed en erfgenamen</i> <i>d.Actielijn Erfgoed en toerisme: brede allianties</i> <i>e.Instrument Erfgoed in context: projecten zichtbaar maken van verdwenen erfgoed</i> <i>f.Instrument instandhouding monumenten; projecten kerken en molens</i> <i>g.Instrument Borgstellingsfonds; vorming borgstellingsfonds</i>	10 4 1 projecten afgerond 1 2 4 1	10	10	10
			2.155	124	124	124
Beleidskader jeugdzorg 2013 - 2016 en UP 2013 PS 73/12		Afronding transitie overdracht van taken richting gemeenten. - Afrekening subsidie 2014 met Bureau Jeugdzorg, de provinciale zorgaanbieders en Zorgbelang. -Afrekening incidentele subsidies (Transformatiefonds, Versterking Lokaal aanbod e.d.). Uitvoering werkplan 2015 en afbouw subsidierelatie met K2. Afronden subsidierelatie Doeluitkering Jeugdzorg met Rijk.				
Kaderstellende beleidsnota leefbaarheid "leefbaarheid@Brabant, beleidskader 2013-2016 PS 45/12		Door subsidiëring investeren in Idops en daarmee de IDOP-inzet succesvol afronden	5.139	2.597	2.651	2.706

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000
			Begroting 2015			Begroting 2018
		<i>Uitgevoerde Idops (cumulatief)</i> Ondersteuning leveren aan (sub) regionale samenwerkingsverbanden gericht op een innovatieve bovenlokale aanpak van leefbaarheid in de context van de demografische ontwikkelingen en met aandacht voor kleinschalige economische innovatie <i>Aantal ondersteunde initiatieven en netwerken (cumulatief)</i> Financiële participatie in projecten gericht op een innovatieve aanpak van leefbaarheid in de context van demografische ontwikkelingen en met aandacht voor kleinschalige economische innovatie <i>Aantal gehonoreerde initiatieven beleidsregel L@B (cumulatief)</i> Kennisdeling organiseren gericht op ervaringen IDOPs en regionale aanpak -Programma's kennisdeling p/jaar -Waardering programma's door deelnemers Flankerend beleid: organiseren voor kennisdeling, debat, inspiratie (waaronder Dorpen Derby) uitdragen en verspreiden van succesvolle uitvoeringspraktijken en vernieuwende voorbeelden van samenwerking in netwerkverbanden <i>Uitvoeren Dorpen Derby</i>	72 300 62 2 7,5 1		74	
			452	460	469	478
Statenvoorstel Nut en Noodzaak Steunfuncties		Opdrachtverlening aan uitvoeringsorganisaties en netwerken ter realisatie van effectieve bijdragen aan de uitvoering van de provinciale speerpunten <i>BRIZ, BVWO, COS, 't Heft, KZE, Prov. Raad Gezondheid, VBOB ouderen-bond, VKK, Zet, Zorgbelang</i> Metten tevredenheid over inzet uitvoeringsorganisaties en netwerken	10/11	10/11	10/11	10/11

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000 Begroting 2018
		<i>Waardering inzet door partners/gebruikers</i>	7,5			
Betreft Aspectbeleid; is in andere kadernota's opgenomen; bv Agrofood, zorg-economie	2015	Het benutten van kansen van innovatie in de zorg	1.510	2.140	2.171	2.202
		Het aspect gezondheid inbedden in provinciale kernopgaven door inzet interne gezondheidsmakelaar en externe netwerken				
		<i>Aantal kernopgaven waarin gezondheid expliciet is geagendeerd</i>	10			
		<i>Aantal kernopgaven (Agrofood, Zorg-economie) waar wij in de uitvoering participeren om gezondheidsdoel-stellingen te realiseren</i>	4			
Statenvoorstel 2013 inzake Cubiss PS 18/13		Wettelijke taak via opdrachtverlening aan Cubiss Brabant voor ondersteuning bibliotheken voor takenpakket.	8.021	7.509	9.900	10.096
		Via opdrachtverlening aan Cubiss Brabant uitvoering programma's innovatie informatievoorziening				
		Via opdrachtverlening aan Sportservice de ondersteuning van de infrastructuur voor de sport te subsidiëren.				
Sportplan Brabant 2016 PS 52/11		<i>Aantal opdrachten: Uitvoeringsorganisatie realiseert de afspraken over de prestaties in het kader van de infrastructuur voor de sport.</i>	1	1	1	1
		Totale lasten exclusief apparaatskosten	45.077	37.659	39.130	39.742

7

Investeringsagenda

Algemeen

Portefeuillehouders:

Y.C.M.G. de Boer, R.A.C. van Heugten, J.J.C. van den Hout, L.W.L. Pauli, mw.S.C.van Haaften – Harkema

Wat wil de provincie bereiken?

Doelstelling

De Investeringsagenda richt zich op het duurzaam versterken van de structuur van onze provincie op een aantal onderscheidende kwaliteiten. We concentreren ons daarbij op het bijzondere leef- en vestigingsklimaat van Brabant vanuit de opvatting dat dit past bij het nieuwe profiel en de ambities van onze provincie.

De Investeringsagenda is tot nu toe ingevuld via twee tranches.

In de 1^e tranche bestaat uit:

- 5 investeringsvoorstellen voor een bedrag van oorspronkelijk € 278,9 mln;
- een investeringsvolume van € 750 mln voor het spaar- en investeringsfonds wegeninfrastructuur.

In de 2^e tranche zijn het Groen Ontwikkelfonds Brabant, het Innovatiefonds, het Energiefonds en het Breedbandfonds ingesteld tot een totaal bedrag van € 475 mln.

Energietransitie (07.01)

Een kans voor innovatie en duurzaamheid. Hiervoor is door PS € 71,2 mln (PS 59/10) beschikbaar gesteld. De provincie investeert in drie clusters (solar, biobased economy en elektrisch rijden/slimme netwerken) om hier een internationale concurrentiepositie te verkrijgen.

Landschappen van allure (07.02)

Mooie, groene landschappen. Met het investeringsproject 'Landschappen van allure' wil de provincie - samen met regionale partijen - drie gebieden (de Brabantse Wal, Het Groene Woud en de Maashorst) ontwikkelen tot hoogwaardige landschappen. PS hebben hiervoor € 56,2 mln (PS 79/10) beschikbaar gesteld.

Brabant C (07.03)

Het Brabant C Fonds versterkt en vergroot het kunst- en cultuuraanbod van Brabant. Provinciale Staten hebben hiervoor een bedrag van € 25 mln beschikbaar gesteld/gereserveerd (PS 33/14).

Sportplan 2016 (07.04)

Sport draagt bij aan een bruisend leef- en vestigingsklimaat. PS hebben € 40 mln beschikbaar gesteld om de sportinfrastructuur te versterken (PS 77/10). We streven naar meer naam en faam krijgt als (top)sportprovincie, het vergroten van de economische spin-off van sport en meer kans om te gaan sporten voor Brabanders met een beperking, ouderen en de Brabantse jeugd (participatie).

Grote erfgoedcomplexen (07.05)

Het op ambitieuze en ondernemende wijze samenwerken met partners aan het behoud van Brabantse erfgoedcomplexen. Het accent ligt op kloosters, kastelen, militaire complexen en industrieel erfgoed. (UA 42). PS hebben hiervoor een bedrag van € 61,5 mln beschikbaar gesteld (PS 78/10).

Spaar- en investeringsfonds wegeninfrastructuur (07.06)

Het optimaliseren van (inter)nationale en intraregionale bereikbaarheid van de regio. Via het spaar- en investeringsfonds werken we aan de realisatie van drie majeure infrastructurele projecten N279-Noord, N69 Grenscorridor en de Ruit om Eindhoven die hieraan bijdragen. Om het totaal benodigde bedrag van € 750 mln beschikbaar te krijgen wordt 15 jaar lang € 50 mln per jaar gereserveerd (PS 32/11)

Groen Ontwikkelfonds Brabant (07.07)

Om de volledige EHS en daaraan gekoppelde ecologische verbindingzones te realiseren is op 1 mei 2014 het GOB opgericht. De omvang van het fonds bedraagt € 240 mln en de looptijd is 15 jaar.

Innovatiefonds Brabant (07.08)

Om innovaties en technologische groei te versterken participeert het fonds in innovatieve MKB-bedrijven en consortia van bedrijven en kennisinstellingen. De omvang van het fonds bedraagt € 125 mln en de looptijd is 24 jaar. Het fonds is sinds 2014 operationeel en ondergebracht bij de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM).

Energiefonds Brabant (07.09)

Het fonds heeft als doel om energiebesparing en opwekking van duurzame energie aan te jagen en te versnellen door bij te dragen aan financiering van bewezen duurzame energietechnieken. De omvang van het fonds bedraagt € 60 mln en de looptijd is 24 jaar. Het fonds is sinds 2014 operationeel en ondergebracht bij de (BOM).

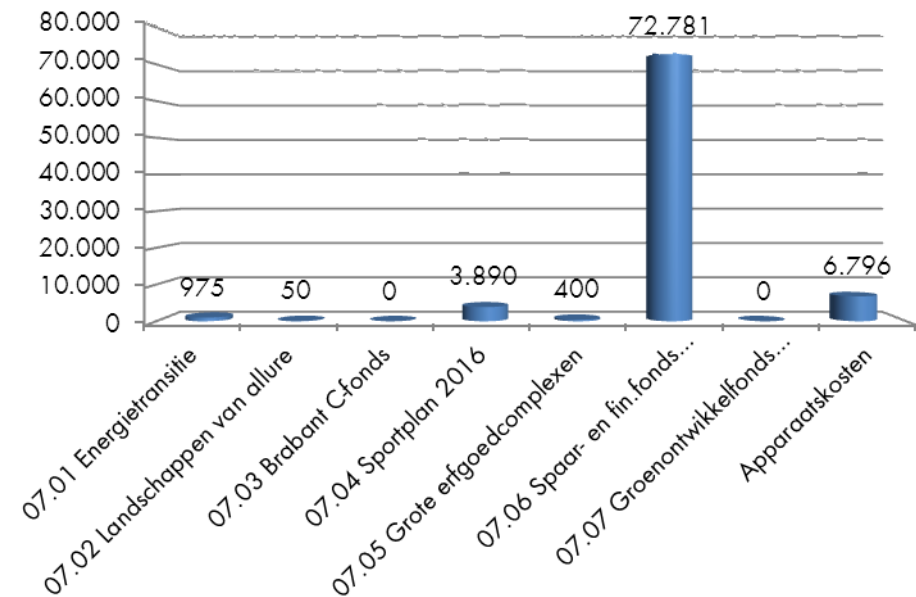
Wat mag het kosten?

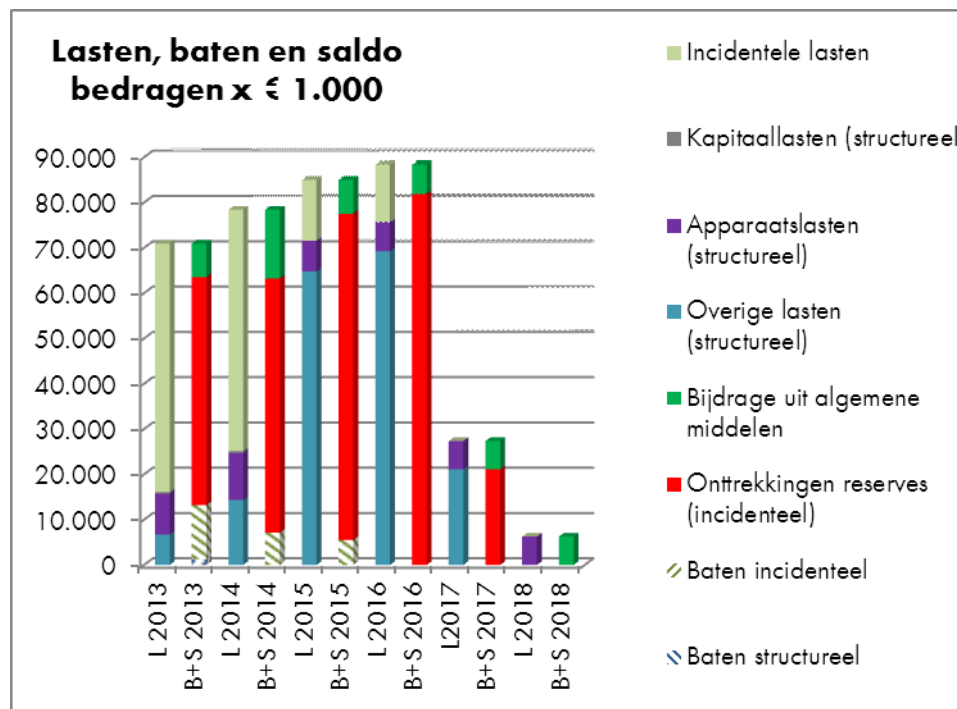
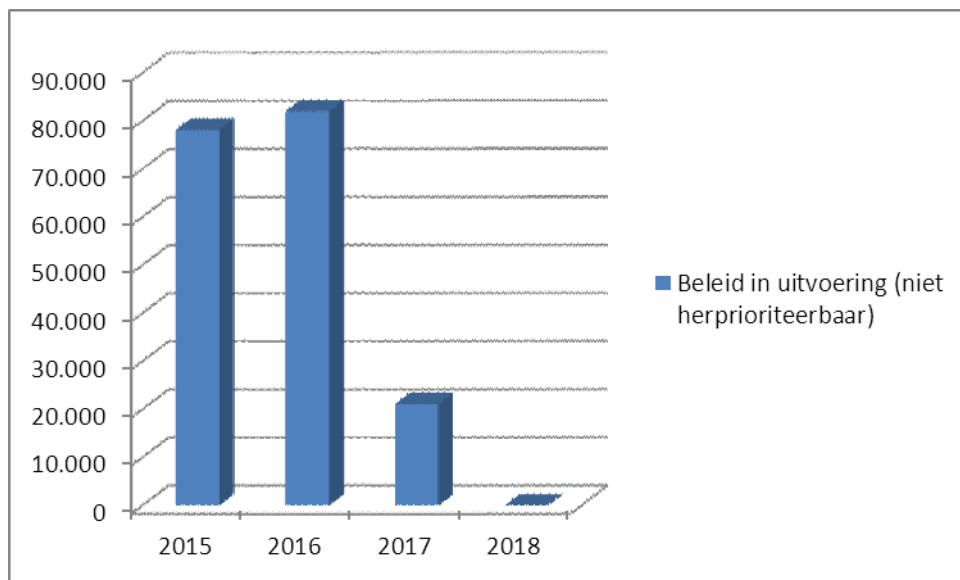
Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Lasten							
Programmalasten	61.572	67.612	78.096	81.906	21.101	0	
Kapitaallasten	342	390	0	0	0	0	
Apparaatskosten	9.040	10.404	6.796	6.337	6.251	6.266	
totaal lasten	70.954	78.406	84.893	88.243	27.352	6.266	
Baten							
Rijk	13.183	7.100	5.500	0	0	0	
Europa	0	0	0	0	0	0	
Overige programmabaten	18	25	0	0	0	0	
totaal baten	13.201	7.125	5.500	0	0	0	
Saldo baten en lasten	-57.752	-71.282	-79.393	-88.243	-27.352	-6.266	
Dekking saldo lasten en baten							
Dekking uit reserves	50.343	56.108	71.915	81.787	21.100	0	
Dekking uit alg.middelen	7.410	15.174	7.478	6.456	6.252	6.266	
totaal dekking saldo	57.752	71.282	79.393	88.243	27.352	6.266	

Breedbandfonds Brabant (07.10)

Het fonds heeft als doel om de beschikbaarheid van breedbandaansluitingen te versnellen en om het gebruik daarvan in 'witte' (niet aangesloten) buitengebieden en bedrijventerreinen te bevorderen. De omvang van het fonds bedraagt € 50 mln, waarvan € 7,5 mln is bestemd voor de pilotfase. De looptijd is 25 jaar. Het fonds is ondergebracht bij de BOM.

Begroting 2015 lasten x € 1.000

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten				Bedragen x € 1.000
			Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2018
Energietransitie als kans voor innovatie en duurzaamheid PS 59/10	oktober 2014 1e tussen-evaluatie	Internationaal onderzoekscluster Solar operationeel	975	2.000	0	0	0
Businessplannen Div. fondsen	oktober 2018 2e tussen-evaluatie						

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000
			Begroting 2015			Begroting 2018
	oktober 2020 eindevaluatie	-Verhuizing Energie onderzoek Centrum Nederland naar Brabant	<i>Gereed sinds 2013</i>	<i>Gerealiseerd</i>	<i>Gerealiseerd</i>	<i>Gerealiseerd</i>
		-Onderzoeksvolume toegenomen tot boven de € 20 mln	€ 20,7 mln/jaar	min. € 20 mln per jaar	min. € 20 mln per jaar	min. € 20 mln per jaar
		- Aantal arbeidsplaatsen in solar industrie		2.000		Min 10.000 in 2020
		Oprichting Europees onderzoekscluster KIC-Innoenergy:				
		- oprichting Smart Energy Regions Brabant	<i>gereed sinds 2013</i>			
		- Aantal succesvolle projecten (cumulatief)	50	70	90	110
		- Nieuwe startups	10	10	10	10
		- Omzet bedrijven voortkomend uit KIC Inno-energy		€ 45 mln /jaar		€ 120 mln /jaar 2020
		Oprichting onderzoeksinstituut FOM-Differ				
		- Oprichting instituut in Brabant	<i>Gereed in 2015</i>	<i>Gerealiseerd</i>	<i>Gerealiseerd</i>	<i>Gerealiseerd</i>
		- Onderzoeksvolume	min. € 5 mln /jaar	min. € 15 mln /jaar	min. € 15 mln /jaar	min. € 15 mln /jaar
		Cleantechfonds				
		- Aantal investeringen (cumulatief)	4-6	8-10	10-15	pm
		- Directe werkgelegenheid	25 fte	50 fte	75 fte	100-300 fte in 2023
		Ontwikkeling Biobased economy in Brabant:				
		- Ontwikkeling Brabantse Biobased clusterorganisatie	<i>Gereed sinds 2012</i>			
		- Aantal vestigers (bedrijven) op de Green Chemistry Campus	18	pm	pm	pm

Provincie Noord-Brabant / Begroting 2015

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten		Begroting 2017	Bedragen x € 1.000
			Begroting 2015	Begroting 2016		Begroting 2018
		Jaarlijks sponsort de provincie 5 topsport evenementen (meer dan 50.000 bezoekers) incl. minimaal 1 EK/WK voor een kernsport Jaarlijks aantal topsportevenementen De provincie sponsort/ subsidieert minimaal 2 grote evenementen voor gehandicaptensport in de periode 2011-2016 Aantal grote evenementen De provincie subsidieert jaarlijks 10 door de bond erkende Regionale en Nationale Trainingscentra waarin de 3 O's (overheid, ondernemers, en onderwijs) samen met de sportsector werken aan talentontwikkeling Aantal NTC/RTC's De provincie ondersteunt het Centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO) Eindhoven zodat het zijn functie/activiteiten duurzaam verankert. Aantal aangesloten programma's De provincie ondersteunt regionale sportloketten in Brabant zodat een aaneengeschaald systeem van regionale sportloketten gerealiseerd wordt voor mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking Brabant dekking regionale loketten Jaarlijks organiseert de provincie een brede netwerkbijeenkomst rondom het thema sport Jaarlijks aantal bijeenkomsten	4 10 8 80% 2	4 1 10 8 100% 2		

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Streefwaarden Lasten	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Bedragen x € 1.000
							Begroting 2018
-		De provincie is t/m 2016 betrokken bij cross over projecten tussen sport en andere maatschappelijke domeinen					
		Aantal projecten	6	6			
		De provincie bezoekt zelf of via uitvoeringsorganisaties (MKB) bedrijven in Brabant om samenwerking met de sportsector te verkennen of verdiepen					
		Jaarlijks aantal bezoeken	10	10			
-							
Grote erfgoedcomplexen PS 78/10				400	0	0	0
Stand van zaken en kaderstellende notitie grote Erfgoedcomplexen PS 49/11		Conform nadere kaderstelling PS 49/11, waarin is opgenomen investeringsvoorstellen voor locaties voor besluitvorming worden voorgelegd aan Provinciale Staten, inclusief begrotingswijziging.					
		Aantal locaties	4	4			
-							
Spaar- en Infracfonds				72.781	71.719	21.101	0
		Totale lasten exclusief apparaatskosten		78.096	81.906	21.101	0

Algemeen financieel beleid

Algemene dekkingsmiddelen
Stelposten

Algemeen financieel beleid

Portefeuillehouder: R.A.C. van Heugten

De exploitatiebegroting van de provincie bestaat naast de zeven programma's uit het onderdeel algemeen financieel beleid. Tot het algemeen financieel beleid worden de algemene dekkingsmiddelen en de stelposten gerekend.

1) Algemene dekkingsmiddelen

Elk programma heeft in de begroting naast de lasten van dat programma ook baten - zoals specifieke uitkeringen van het Rijk - die direct tot dat programma behoren. Deze baten zijn meestal niet toereikend om de lasten te kunnen dekken. Tegenover de nadelige saldi op de programma's staan de algemene dekkingsmiddelen die binnen het onderdeel algemeen financieel beleid zijn geraamd.

De in omvang belangrijkste algemene dekkingsmiddelen van de provincie bestaan uit de inkomsten van de provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting en de beleggings-opbrengsten uit de immunisatieportefeuille. Daarnaast staan diverse overige algemene inkomsten zoals de dividendopbrengsten.

De algemene inkomsten belopen in 2015 € 456,5 mln en dragen bij aan:

- Het waarborgen van de zelfstandige financiële positie van de provincie;
- Het handhaven van een reëel sluitende begroting op korte en middellange termijn;
- Het verzekeren van een evenwichtige inkomstenontwikkeling.

Specificatie algemene dekkingsmiddelen	Realisatie 2013	Raming 2014	2015	2016	bedragen x € 1.000	
					2017	2018
Lasten						
Dividenden	1	1	0	0	0	0
Financieringsfunctie	22.782	21.388	32.976	32.316	34.164	32.438
Overige algemene dekkingsmiddelen	925	0	0	0	0	0
	23.708	21.389	32.976	32.316	34.164	32.438
Baten						
Opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting	227.204	245.000	247.000	247.500	248.500	249.000
Uitkering provinciefonds	41.980	17.000	10.000	-3.000	-3.000	-3.000
Decentralisatie uitkering: Natuur	0	0	26.300	68.500	68.500	47.400
Decentralisatie uitkering: DLG apparaatskosten	0	0	6.500	6.500	6.500	6.500
Decentralisatie uitkering: Monumentenzorg	0	0	1.722	1.722	1.722	1.722
Decentralisatie uitkering: Bedrijventerreinen/FES	0	0	1.196	0	0	0
Decentralisatie uitkering: Overig	497	124	140	0	0	0
Dividenden	39.660	37.006	30.881	30.881	30.881	30.881
Financieringsfunctie	150.166	133.046	127.351	126.820	124.745	123.747
Overige algemene dekkingsmiddelen	3.733	410	5.410	410	410	410
	463.242	432.586	456.500	479.332	478.258	456.660

Toelichting

Opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting

Met ingang van 2014 is de fiscale vrijstelling voor zeer zuinige auto's en oldtimers komen te vervallen. Dit betekent dat voor deze auto's weer MRB moet worden betaald, zowel rijkshoofdsom als provinciale opcenten.

Voor 2015 ramen we een theoretische opcentenopbrengst van € 247 mln.

De maatregel om zeer zuinige auto's vrij te stellen van autobelastingen (inclusief opcenten) is zes jaar geleden als een te behalen milieudoelstelling door het Rijk ingevoerd. De provincies zijn hierin noodgedwongen meegegaan. De verkoop van zuinige auto's heeft de afgelopen jaren een grote vlucht genomen en vanwege het succes wordt de vrijstelling nu beëindigd. De nieuwe MRB-raming is met enige onzekerheid omkleed. Het volledige effect van het terugdraaien van de stimuleringsmaatregel doet zich voor in 2015. De ontwikkeling van het opcententarief is opgenomen in paragraaf 2 heffingen.

Uitkering provinciefonds

De uitname voor VTH-taken brengt met zich mee dat we in 2016 in theorie te maken kunnen krijgen met een negatieve algemene uitkering. Het provinciefonds dreigt een aftrekkpost te worden die afhankelijk van de MRB-ontwikkeling zelfs nog hoger kan uitvallen. Een negatieve uitkering is echter in strijd met de wet. Het is in eerste instantie aan de fondsbeheerders (de minister van BZK en staatsecretaris van Financiën) om hiervoor met een oplossing te komen. Volgend voorjaar zal hierover duidelijk moeten komen; de meicirculaire 2015 geeft immers de uitkeringsbasis aan voor 2016.

De geraamde decentralisatie-uitkeringen betreffen hoofdzakelijk de uitkeringen voor Natuur, Monumentenzorg en voor bedrijventerreinen en de uitkering i.v.m. de toedeling aan Nood-Brabant van 64,3 fte vanuit het Ministerie van Economische Zaken Dienst Landelijk Gebied (DLG). Deze laatste wordt bij Najaarsbrief nog aangepast omdat de overgang van medewerkers DLG naar provincie met twee maanden is opgeschoven.

Dividenden

De dividendopbrengsten 2015 betreffen (gerangschikt naar grootte) de dividenden van:

- Enexis Holding NV (€ 30,8 mln);
- NV Bank Nederlandse Gemeenten, (€ 46.000);
- Nederlandse Waterschapsbank NV, (€ 27.227);
- Delta NV (€ 7.331).

Financieringsfunctie

De lasten van de financieringsfunctie bestaan in hoofdzaak uit de kosten van de betaalde agio op obligaties van de immunisatieportefeuille en de investeringsagendaportefeuille. De baten bestaan uit de renteopbrengst van de obligaties uit de immunisatieportefeuille en de investeringsagendaportefeuille en de rentevergoeding op de verstrekte bruglening aan het netwerkbedrijf.

De inkomsten uit de verkoop van de aandelen Essent zijn belegd. De opbrengsten uit deze beleggingen dienen voldoende te zijn om jaarlijks het weggefallen dividend ad € 122,5 miljoen te compenseren, zo mogelijk inclusief inflatie (zie paragraaf 6 treasury). Op basis van de uitkomsten van de jaarrekening 2013 en de ramingen in de begroting 2014 en 2015 is hiervan het volgende beeld te geven.

Compensatie dividend Essent- onderdeel financieringsfunctie	Rek.2013	Begr.2014	Begr.2015	Begr.2016	Begr.2017	Begr.2018
	Bedragen x € 1.000					
Dividend Enexis	37.610	36.840	30.800	30.800	30.800	30.800
Bruglening Enexis	19.558	14.936	13.105	7.769	7.769	5.783
Obligatieportefeuille	67.499	67.580	67.582	67.829	65.807	61.976
Boeterente vervroegde aflossing enexis						
Rente schatkistbankieren	2.591	8.227	8.227	8.227	8.227	8.227
Rendement Immunisatieportefeuille *	2.562	2.876	2.787	8.794	11.644	19.697
Saldo storting reserve	2.215	0	0	-918	-1.747	-3.984
	132.035	130.459	122.500	122.500	122.500	122.500
Normniveau (conform Kaderbrief 2011)			122.500	122.500	122.500	122.500

*Het rendement op de herbelegging van de immunisatieportefeuille is vanaf 2015 onzeker, en kan door het uitlenen aan decentrale overheden hoger uitvallen.

2) Stelposten

In de begroting is een beperkt aantal algemene stelposten opgenomen te weten:

Lasten	Realisatie	Raming	bedragen x € 1.000			
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
a. Onvoorziene uitgaven	0	1.308	1.308	1.308	1.308	1.308
b. Begrotingsruimte	0	407	4.521	12.983	13.517	13.476
c. Stelpost reserveringen Voorjaarsnota 2010	0	27.033	21.532	0	0	0
d. App kosten in de loop van het jaar ontstaan	0	4.262	0	0	0	0
e. Stelpost lager rendement immunisatieportefeuille	0	0	0	0	5.000	10.000
f. Overige stelposten	-784	21	25	0	0	0
	-784	33.032	27.386	14.291	19.825	24.784
Baten						
g. Inverdieneffect taakstelling inhuur en inkoop	0	1.000	2.500	0	0	0
	0	1.000	2.500	0	0	0

Toelichting

- a. Onvoorzien: Voor alle programma's samen is jaarlijks een bedrag van € 1,3 miljoen voor onvoorzien geraamd;
- b. Begrotingsruimte: De totale begrotingsruimte voor de periode 2015 t./m 2018 bedraagt ca € 44 miljoen en is verdeeld over de jaren opgenomen;
- c. Stelpost reserveringen Voorjaarsnota 2010 bestaat uit de nog niet aan de programma's toegedeelde middelen uit het bestuursakkoord Tien voor Brabant, waaronder een aangehouden buffer van € 40 mln. Van deze buffer is in de

- Voorjaarsnota 2014 € 20 mln geormerkt voor het Deltaprogramma en € 12 mln voor de cofinanciering van de landzijdige bereikbaarheid van Eindhoven Airport;
- d. Apparaatskosten in de loop van het jaar ontstaan, bestaan uit de bijstellingen van de apparaatskosten die niet aan de programma's zijn toegedeeld;
- e. Betreft de bij Voorjaarsnota 2014 opgenomen stelpost voor verwacht lager rendement van immunisatieportefeuille,
- g. De nog in te verdienen bezuinigingstaakstelling inhuur/inkoop, via het gebruik van een digitaal platform waar vraag en aanbod op het gebied van inhuur elkaar vinden.

Paragraaf 1

Bedrijfsvoering

Algemeen	68
90.01 Bedrijfsvoering	70
90.10 Personeelskosten	72

Algemeen

Portefeuillehouder: R.A.C. van Heugten, L.W.L. Pauli

Wat wil de provincie bereiken?

Doelstelling

Doel is een moderne, flexibele en slagvaardige organisatie die is toegesneden op de uitvoering van de wettelijke taken, het realiseren van Agenda van Brabant en op een nieuwe manier van werken die een veranderende omgeving vraagt. Accent ligt hierbij op een kleine compacte overheid.

De Bedrijfsvoering is erop gericht om de organisatie (bestuur, management en medewerkers) haar doelstellingen en resultaten op een zo effectieve en efficiënte manier te laten bereiken en daarover verantwoording af te kunnen leggen aan de samenleving. Bestuur en organisatie worden ondersteund in het realiseren van de ambities van de Agenda van Brabant. Behalve op de ondersteuning van de organisatie bij de realisering van de gestelde beleidsdoelen, heeft dit ook betrekking op het faciliteren van de provinciale organisatie in de ontwikkeling naar een nieuwe manier van werken en op de noodzakelijke aanpassing van de bedrijfsvoeringskolom zelf aan de eisen die een veranderende organisatie stelt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bedrijfsvoering kent twee productgroepen:

90.01 Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

De veranderende rol van de overheid vraagt om een daarop aangepaste organisatie. Dit gaan we doen door het verder uitbouwen van professioneel opdrachtgever- en opdrachtnemerschap en de uitrol van een uniforme werkwijze voor projectmatig werken, operational excellence voor alle primaire en ondersteunende processen.

P&O-beleid

Kwantitatief zijn we aan de slag om de opgave naar 1.000 fte te realiseren. Om daadwerkelijk de ondernemende, netwerkende, slagvaardige en flexibele organisatie te zijn, is nu verdere flexibilisering en een kwaliteitsimpuls van organisatie en medewerkers nodig.

Informatiestrategie

In 2015 ligt op basis van "Basis op orde" de focus op het verder professionaliseren van de IT-governance. Daarnaast zullen de laatste ICT-ontwikkelingen nauwgezet worden gevolgd en zal er ingezet worden op het faciliteren en stimuleren van samenwerking tussen (semi)overheden op het gebied van informatie/innovatie technologie voor zowel binnen (eigen organisatie) als buiten (met de organisatie mee het beleidsveld in).

Communicatie

Doel is het verder professionaliseren van de provinciale communicatie en het pro-actief werken aan zichtbaarheid en overige communicatie-ambities van GS en PS. Hierbij zijn diverse thema's onderkend: bestuurs-, corporate, interne, digitale en beleidscommunicatie.

Strategisch Netwerkmanagement

Strategisch relatie- en evenementenbeleid focust op de verwezenlijking van de ambitie van de provincie om via inhoudelijke netwerkbijeenkomsten tot de (Europese) top van de industriële kennis- en innovatieregio's te (blijven) behoren. Daarnaast zijn deze netwerkevenementen vaak een middel om onze beleidsclusters en onze omgeving te inspireren en motiveren om op een andere manier om te gaan met hun maatschappelijke uitdagingen.

Huis voor Brabant

Het huis van Brabant draagt bij aan de cultuuromslag die hierboven bij de organisatieontwikkeling is geschetst en gewenst. De verbouwing van het provinciehuis wordt conform planning en binnen het budget afgerond. Eind 2014 is de helft van de laagbouw verhuurd. In 2015 zal ook de rest worden verhuurd

Vernieuwing beleids-P&C-cyclus

Meer inzicht in de informatie en het op transparante wijze presenteren daarvan zodat op adequate wijze gestuurd kan worden.

Personeelskosten (90.10)

- De afgesproken formatiereductie tot 1000 fte wordt gerealiseerd en er wordt gestuurd op de juiste personele bezetting die de continuïteit van de organisatie borgt.

Wij onderzoeken de mogelijkheden om te sturen op één samengesteld budget voor personele capaciteit en organisatiekosten teneinde efficiënt en flexibel in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000		Realisatie	Raming				
		2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten		130.936	112.991	115.091	112.326	104.819	105.063
	totaal lasten	130.936	112.991	115.091	112.326	104.819	105.063
Baten		6.225	435	812	6.906	812	812
	totaal baten	6.225	435	812	6.906	812	812
Saldo baten en lasten		-124.710	-112.557	-114.279	-105.420	-104.007	-104.250
Dekking saldo lasten en baten							
Dekking uit reserves		2.045	1.617	0	0	0	0
Dekking uit alg.middelen		122.665	110.940	114.279	105.420	104.007	104.250
	totaal dekking saldo	124.710	112.557	114.279	105.420	104.007	104.250

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment (evaluatie)	Prestaties met indicatoren	Lasten		Bedragen x € 1.000	
			Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Versnellingsaanpak organisatieontwikkeling Organisatievisie (nov 2010 en jan 2011)	2015	P&O: organisatieontwikkeling en afbouw capaciteit Communicatie: zichtbaarheid en ondersteuning ambitie communicatie GS en PS	14.354	16.595	16.593	16.538
ICT Startnotitie	2015	ICT: basis op orde	7.839	8.506	8.567	8.630
		Totale lasten exclusief personeelslasten	22.193	25.101	25.160	25.167

90.01 Bedrijfsvoering

Doelstelling

Doel is een moderne en toekomstgerichte provinciale organisatie die kwalitatief en kwantitatief in staat is de wettelijke taken uit te voeren en de ambitie van de Agenda van Brabant en de daarbij behorende kernrollen te realiseren. Accent ligt hierbij op een kleine compacte overheid en op een nieuwe manier van werken die een veranderende omgeving vraagt.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Organisatieontwikkeling

- Professioneel opdrachtgever- en opdrachtnemerschap en de uitrol van een uniforme werkwijze voor projectmatig werken;
- Operational excellence voor alle primaire en ondersteunende processen (kwaliteit, efficiency en risicobeheersing); verdere verbetering van de besluitvorming maakt hier deel van uit;
- Doorgroei naar een opgave gestuurde organisatie: verdeling van capaciteit op basis van de maatschappelijke opgaven en hun prioriteiten;
- Kwalitatieve opgave: sturen op de juiste personele bezetting (kennis & competenties), die voldoende flexibel is om in te springen op veranderende behoeftes, maar die ook de continuïteit van de organisatie borgt. Dit betekent dat het voor cruciale plekken noodzakelijk zal zijn om externe kwaliteiten in de organisatie te halen. Tevens zal gezien de huidige en toekomstige situatie op de arbeidsmarkt aandacht nodig zijn voor de blijvende instroom van jongeren en de nieuwe participatiewet.

Informatiestrategie

- In 2015 ligt de focus op het verder professionaliseren van de IT-governance;
- Actief volgen van ICT-ontwikkelingen;
- Faciliteren en stimuleren van samenwerking tussen overheden en semi-overheden op het gebied van informatie/innovatie technologie voor zowel binnen (eigen organisatie) als buiten (met de organisatie mee het beleidsveld in);
- Intensivering van de samenwerking met Kennis en Onderzoek;

Communicatie

- Versterken corporate communicatiestrategie;
- Sturen op projectmatig werken en monitoring van communicatie-effect;
- Communicatie rondom de provinciale verkiezingen en de totstandkoming van het bestuursakkoord;

Netwerkmanagement

- Inrichting van een centraal actueel relatiebeheerbestand;
- Adviseren van GS op het gebied van netwerkmanagement;
- Gezamenlijk met onze triple helix partners geven we de strategische netwerkbijeenkomsten vorm;

Huis voor Brabant

- Afronding van de verbouwing van het provinciehuis conform planning en budget.

Vernieuwing beleids-P&C-cyclus

- Start implementatie van een samenhangende beleids- en P&C-cyclus;
- Digitaliseren van de P&C-cyclus.

Mijlpalen 2015

- Afronding verbouwing provinciehuis
- Verdeling van capaciteit op basis van de maatschappelijke opgaven en hun prioriteiten;
- Implementatie van de vernieuwde beleids- en P&C-cyclus.

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	23.571	22.698	21.545	24.364	24.571	24.726
Lasten	23.571	22.698	21.545	24.364	24.571	24.726
Overige baten	376	242	792	792	792	792
Baten	376	242	792	792	792	792
Saldo lasten en baten	-23.194	-22.456	-20.753	-23.572	-23.779	-23.934
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdr. uit res. uitvoeringskn agenda van Brabant	2.045	1.617	0	0	0	0
Bijdr. uit res. Basisinfrastruct en duurzame productiemiddelen	6.330	7.884	6.264	6.915	6.960	7.006
Bijdrage uit alg. middelen	14.819	12.955	14.489	16.657	16.819	16.928
Totaal dekking saldo	23.194	22.456	20.753	23.572	23.779	23.934
Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
(investeringen)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Provinciehuis	2.977	22.632	15.144	0	0	0
Renovatie gevelplaten	0	0	0	0	0	0
Telefooncentrale	198	712	0	0	0	0
	3.175	23.344	15.144	0	0	0

Toelichting

De geraamde middelen zijn grotendeels bestemd voor ICT (€ 7,8 mln) en facilitaire voorzieningen en huisvesting (€ 10,2 mln incl afschrijvingen). De resterende € 3,5 mln zijn ten behoeve van diverse activiteiten zoals communicatie, planning en control en juridische ondersteuning.

Toelichting op de investeringen

De investeringen (€ 15,1 mln) hebben betrekking op de verbouwing van het Provinciehuis.

90.10 Personeelskosten

De provincie ontwikkelt zich naar een in omvang compacte organisatie die flexibel kan anticiperen op de maatschappelijke opgaven voor de provincie Noord-Brabant.

Om hier invulling aan te geven sturen wij op de realisatie van de door PS voor deze bestuursperiode gegeven kaders voor formatie (1000 fte) en externe inhuur (< € 16,5 mln = niveau 2010).

Daarnaast ontwikkelen wij, ter voorbereiding op de volgende bestuursperiode en daarover te maken afspraken in het nieuwe bestuursakkoord, een nieuwe systematiek om te sturen op inzet van personele capaciteit voor de uitvoering van provinciale taken en opgaven. Deze nieuwe systematiek moet – meer dan de huidige sturing op formatie-omvang en externe inhuur afzonderlijk – het vermogen van de provinciale organisatie om flexibel te kunnen anticiperen en inspelen op nieuwe en wisselende maatschappelijke opgaven ondersteunen. Centraal hierbij staat dat op het juiste moment, de juiste capaciteit (zowel kwalitatief als kwantitatief) beschikbaar is.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Formatie-omvang.

We sturen deze bestuursperiode op de ontwikkeling van 1390 naar 1000 fte. Deze vermindering van de formatie-omvang gaan wij per eind 2015 realiseren.

Overeenkomstig de gemaakte afspraken is de organisatie dan met:

- 165 fte verkleind door efficiëntere taakuitvoering en het verminderen van taken; per eind 2014 zijn er hiervan volgens planning 160 gerealiseerd; de laatste 5 staan gepland voor 2015;
- 225 fte door overdracht van taken aan derden; hiervan zijn er in 2013 155 gerealiseerd door overdracht van taken aan de omgevingsdiensten. De resterende 70 zullen wij in 2015 realiseren.

Door de overdracht van DLG-taken en de daarbij behorende formatie en personele bezetting wordt vanaf 1 maart 2015 63 fte aan de provinciale formatie toegevoegd, waardoor de formatie-omvang eind 2015 op 1063 zal uitkomen.

Nog niet in deze cijfers opgenomen is het aantal plaatsen dat wij in het kader van de Participatiewet moeten creëren voor mensen met een arbeidsbeperking. Op dit moment is

nog niet duidelijk of deze arbeidsplaatsen in de eigen organisatie gecreëerd dienen te worden of dat dit ook kan door voorwaarden te stellen op dit terrein bij bijvoorbeeld uitbesteding van diensten. Zodra hierover meer duidelijkheid bestaat, zullen wij u hierover informeren. Voor de provincie gaat het in de periode 2015 tot 2017 om 41 arbeidsplaatsen.

Bezetting.

De bezetting, het aantal medewerkers (fte) dat de provincie in dienst mag hebben, wordt begrensd door de door Provinciale Staten vastgestelde maximale formatie-omvang. Bij een afnemende formatie betekent dit een opgave voor de organisatie, mede omdat ervoor gekozen is dit niet te realiseren via gedwongen ontslagen. Wij stimuleren uitstroom en doorstroom van medewerkers zoveel mogelijk via een breed scala van mobiliteit bevorderende maatregelen. Bestaande instrumenten zullen wij optimaal benutten en wij zullen zo nodig nieuwe instrumenten ontwikkelen om de opgave te kunnen realiseren.

Externe inhuur.

Wij sturen overeenkomstig de afspraak met Provinciale Staten op een norm voor de inzet van inhuur van externe capaciteit naast de inzet van eigen provinciale capaciteit tot een bedrag van oorspronkelijk € 16,5 mln per jaar (= niveau 2010). Voor 2014 en 2015 hebben wij deze maximale grens verlaagd tot respectievelijk € 15,5 mln en € 14 mln als gevolg van het feit dat wij de bij de Voorjaarsnota 2013 afgesproken taakstelling inkoop/inhuur hierin volledig hebben doorvertaald. De inhuur wordt voor een deel, met name vervanging, bekostigd uit het personeelskostenbudget en voor een ander deel ten laste gebracht van programmabudget.

Sturing op één capaciteitsbudget.

De huidige manier van sturing op formatie-omvang en maximale externe inhuur biedt onvoldoende mogelijkheden om als provinciale organisatie voldoende flexibel en efficiënt in te kunnen spelen op de maatschappelijke opgaven die op ons afkomen. Wij onderzoeken ter voorbereiding op de nieuwe bestuursperiode op dit moment de mogelijkheden om te sturen op één samengesteld budget voor personele capaciteit en organisatiekosten. Uitgangspunt hierbij is een effectieve en efficiënte taakuitvoering, waarbij de integrale kosten die aan de uitvoering van een taak of het leveren van een

product verbonden zijn, maatgevend zijn. De keus voor de meest efficiënte uitvoeringsmix zou niet beperkt moeten worden door grenzen aan formatie-omvang of externe inhuur. Afhankelijk van de taak zou zonder beperkingen gekozen moeten kunnen worden voor de optimale mix tussen inzet van eigen personeel, inhuur van externe capaciteit of uitbesteding aan derden.

Wat mag het kosten?

Apparaatskostentoerekening

In het kader van de nieuwe opzet van de begroting 2015 en als eerste stap in het inzichtelijker maken van wat een product kost, hebben wij in deze begroting de totale apparaatskosten toegerekend op het niveau van de productgroepen. Tot nu toe boden wij dit inzicht tot op programmaniveau.

Hierdoor ontstaat een beter inzicht in de totale kosten die gemoeid zijn met een beleidsthema of de uitvoering van samenhangende producten/prestaties.

Uitgangspunt voor de apparaatskostentoerekening is de directe personele capaciteit die volgens de planning voor 2015 aan de productgroepen besteed wordt. De kosten van de indirecte ondersteunende en bedrijfsvoeringscapaciteit en van de materiële bedrijfsvoeringskosten worden naar rato van de directe capaciteitsverdeling aan de productgroepen toegerekend.

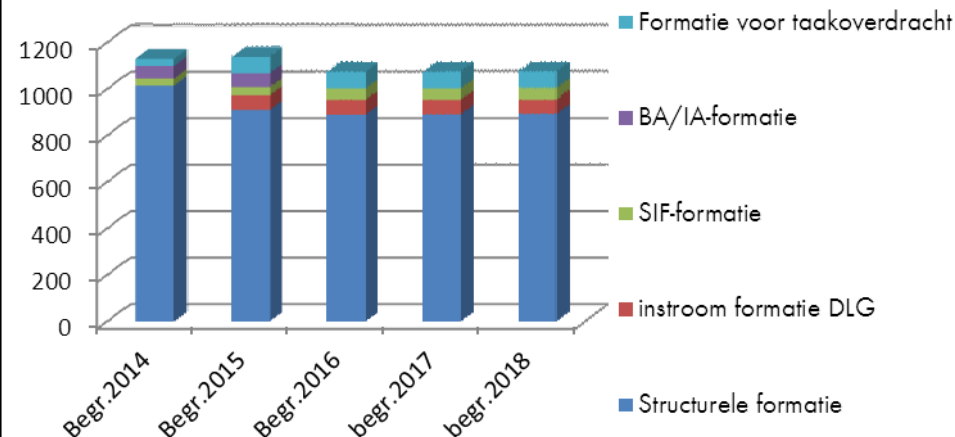
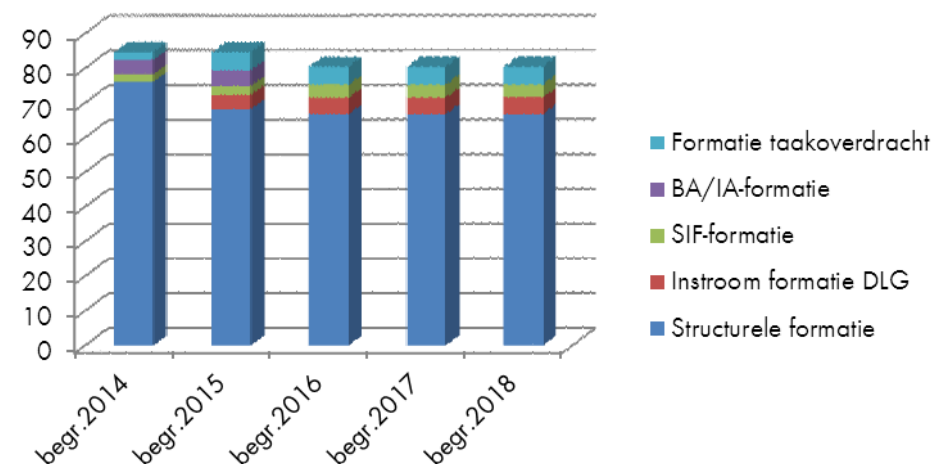
Personeelskosten

De raming van de personeelskosten is gerelateerd aan de formatie-ontwikkeling. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen salariskosten enerzijds en overige personeelskosten (bijvoorbeeld, werving en selectie, opleidingen, arbo enz.) anderzijds. In de tabel hieronder zijn de personeelskosten gerelateerd aan de formatie-ontwikkeling weergegeven.

<i>formatie in FTE bedragen x € 1.000.000</i>	2014		2015 (excl. indexering)		2016 (prijsspeil 2014)		2017 (prijsspeil 2014)		2018 (prijsspeil 2014)	
	FTE	€	FTE	€	FTE	€	FTE	€	FTE	€
Structureel gefinancierde formatie:										
structurele formatie met afbouw	1015	76,1	910	68,2	890	66,7	890	66,7	890	66,7
instroom formatie DLG v.a. 1-3-2015			63	4,0	63	4,7	63	4,7	63	4,7
Flexibele formatie:										
SIF-formatie t/m 2018	30	2,2	35	2,6	50	3,7	50	3,7	50	3,7
BA/IA-formatie t/m 2015	55	4,1	60	4,5	(60) pm		(60) pm		(60) pm	
Totaal basisformatie	1100	82,5	1068	79,3	1003	75,2	1003	75,2	1003	75,2
formatie voor taakoverdracht	30	2,2	70	5,2	70	5,2	70	5,2	70	5,2
instroom formatie participatiewet			pm		pm		pm		pm	
Totale budgettaire formatie / salariskosten	1130	84,7	1138	84,5	1073	80,4	1073	80,4	1073	80,4
Overige personeelskosten		6,3		6,1		5,6		5,6		5,6
Total personeelskosten		91,0		90,6		86,0		86,0		86,0

Toelichting:

- 1. Structurele formatie: dit betreft de structurele gefinancierde formatie die na realisering van de formatiereductie 890 fte bedraagt.
- 2. DLG-formatie: dit betreft 63 fte formatie die per 1 maart 2015 overkomt met de overdracht van DLG-taken aan de provincie. Dit betreft structurele taken en formatie. Daarom wordt voorgesteld die aan de categorie structurele gefinancierde formatie toe te voegen.
- 3. Flexibele formatie: bij het Bestuursakkoord is binnen de 1000 fte 110 fte flexibele formatie beschikbaar gesteld en voorzien van tijdelijke financiële dekking. Het betreft 60 fte Investeringsagenda en Bestuursakkoord, die tot en met 2015 financieel gedekt zijn en 50 fte Spaar- en Investeringsfonds die tot en met 2018 financieel gedekt zijn. Bij of naar aanleiding van het nieuwe Bestuursakkoord zullen PS aangeven of en op welke wijze opnieuw in de financiering van deze fte's wordt voorzien of dat het formatiekader wordt aangepast.
- 4. Over te dragen formatie: dit betreft het restant van de taakstelling om 225 fte provinciale taken over te dragen aan anderen of samen met anderen te gaan uitvoeren. 155 fte hiervan is gerealiseerd door overdracht van taken aan de Omgevingsdiensten. Het restant van 70 fte zal in 2015 gerealiseerd worden.
- 5. De totale budgettaire formatie is de formatie waarvoor in de meerjarenbegroting financiële dekking aanwezig is. In de periode 2016 – 2018 is 1073 fte financieel afgedekt (voor de 60 fte BA/IA-formatie is nog geen dekking aangegeven). De 1073 fte is nog inclusief de (dekking voor de) 70 fte taakoverdracht.

Verwacht verloop van de formatie (in fte)**Verwacht verloop salarislasten (in € mln.)**

Paragraaf 2

Provinciale heffingen

Provinciale heffingen

Portefeuillehouder: R.A.C. van Heugten

De provincie kent verschillende bronnen van inkomsten. Eén van die bronnen betreft de provinciale heffingen die bestaan uit

- de heffing opcenten op de motorrijtuigenbelasting;
- de Grondwaterheffing en de Nazorgheffing in het kader van de Leemtewet;
- diverse leges.

De opcenten op de motorrijtuigenbelasting genereert de hoogste inkomst (€ 247 mln in 2015). De provincie kent geen kwijtscheldingsbeleid voor provinciale heffingen.

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Op grond van artikel 222 van de Provinciewet worden provinciale opcenten geheven. Door het Rijk wordt elk jaar het maximumniveau van de opcentenheffing vastgesteld. De datum waarop provincies hun opcenten kunnen wijzigen is met ingang van 1 januari van enig jaar.

In de raming voor 2014 en verder is rekening gehouden met een geringe stijging van het prijsindexpercentage (op basis van CPB-cijfers).

Vanaf 1 januari 2014 zijn de categorie zeer zuinige auto's en een gedeelte van de oldtimers weer onder de opcentenheffing komen te vallen. Op basis van de belastingcapaciteit per 1-1-2014 (omvang wagenpark in aantallen en gewicht) wordt in 2014 een opbrengst van € 245 miljoen verwacht oplopend naar € 247 mln in 2015.

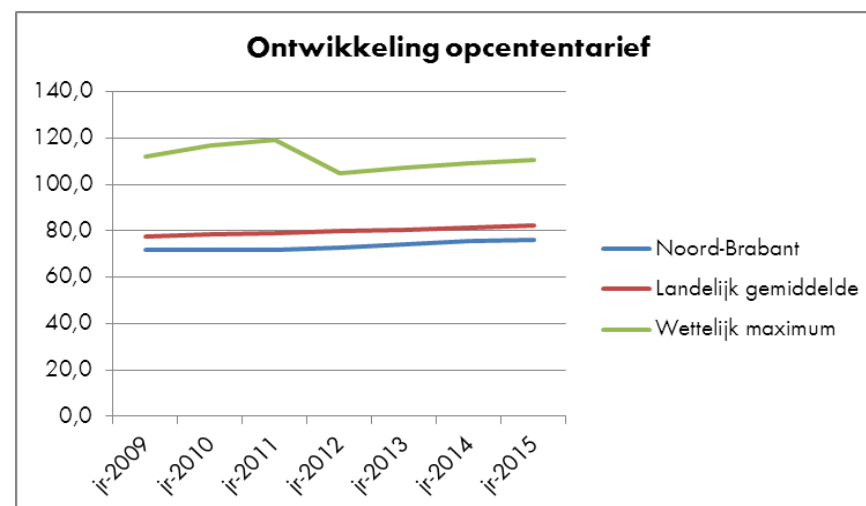
Provinciale lastendruk m.b.t. opcenten motorrijtuigenbelasting

Het door het Rijk vastgestelde maximale opcententarif is per 1 januari 2014 wettelijk bepaald op 109,1 opcenten. Het maximale tarief 2015 is rekening houdend met de jaarlijkse indexering bepaald op 110,8.

In de heffingsverordening opcenten MRB is voor 2014 het tarief vastgesteld op 75,8 opcenten (PS 58/13). Op basis van de jaarlijkse inflatiecorrectie komt het tarief per 1 januari 2015 uit op 76,1 opcenten.

In de kolom hiernaast is een vergelijking opgenomen van de vastgestelde en voorgenomen opcententarieven van alle provincies.

		Vastgesteld tarief per per 1 jan-2014	Voorgenomen tarief per per 1 jan-2015	Onbenutte belastingcapaciteit uitgedrukt in percentages per 1 januari 2015
1	Zuid-Holland	95,0	95,0	14,3%
2	Friesland	90,3	94,1	15,1%
3	Drenthe	88,3	90,0	18,8%
5	Gelderland	87,1	88,8	19,9%
4	Groningen	87,1	88,4	20,2%
6	Overijssel	79,9	79,9	27,9%
7	Zeeland	78,3	78,3	29,3%
9	Flevoland	76,6	78,1	29,5%
8	Limburg	76,6	77,9	29,7%
10	Noord-Brabant	75,8	76,1	31,3%
11	Utrecht	72,6	72,6	34,5%
12	Noord-Holland	67,9	67,9	38,7%
	Gemiddeld	81,3	82,3	
	tarief			
	Maximaal	109,1	110,8	
	tarief			

In de rangorde van opcentenheffing van hoog naar laag komt de provincie Noord-Brabant uit op een 10e plaats. Met het voorgenomen opcententariaf van 76,1 van Noord-Brabant voor 2015 blijft dit naar verwachting zo.

In 2014 blijft de lastendruk m.b.t. de opcenten op de motorrijtuigenbelasting in relatieve zin onder het landelijk gemiddelde. Naar verwachting geldt dit ook voor 2015.

Onbenutte belastingcapaciteit

- De onbenutte belastingcapaciteit is het verschil tussen de theoretische opbrengst op basis van het wettelijk vastgestelde maximumtarief en de opbrengst gebaseerd op het tarief van de provincie.
- De onbenutte belastingcapaciteit bedraagt rekening houdend met het maximale tarief van 110,8 opcenten ruim € 112 miljoen.
- Er is een relatie tussen de opcentenheffing (omvang wagenpark in aantallen en gewicht) en de algemene uitkering uit het Provinciefonds. In het verdeelmodel van het fonds telt de belastingcapaciteit (tegen een algemeen rekestarief) mee als een (negatieve) inkomstenmaatstaf. Anders gezegd: een relatief grotere belastingcapaciteit (zoals in Noord-Brabant) leidt tot een naar verhouding lagere provinciefondsuitkering.

Overige heffingen

Grondwaterheffing

De [grondwaterheffing](#) wordt geheven over de hoeveelheid onttrokken grondwater. De bestedingsmogelijkheden van de heffing zijn limitatief in de Grondwaterwet opgenomen, namelijk kosten van onderzoek, metingen en schadevergoedingen in verband met de onttrekking van grondwater. De financiële verantwoording verloopt via de voorziening grondwaterheffing. Voor 2015 zijn de inkomsten grondwaterheffing geraamd op € 3,8 miljoen. De heffing vindt plaats op grond van de Grondwaterheffingsverordening die voor het laatst is gewijzigd op 9 december 2011 (PS 44/11). De baten uit de grondwaterheffing zijn in de begroting 2015 opgenomen bij productgroep 03.01 Water.

Nazorgheffing in kader Leemtetwet

Op grond van de Leemtetwet bodemsanering is de provincie verantwoordelijk voor de [nazorg van alle stortplaatsen](#) waar na de peildatum 1 september 1996 nog afval wordt

gestort. Om het eeuwigdurend milieuhygiënisch beheer door de Provincie van deze stortplaatsen te verzekeren is een Nazorgfonds (een aparte rechtspersoon) ingesteld.

De exploitanten van de stortplaatsen moeten een nazorgplan opstellen en voorleggen aan de provincie. Op basis van de nazorgplannen wordt een doelvermogen bepaald. Om het doelvermogen op te bouwen wordt aan de stortplaatsbeheerders een heffing opgelegd die in het fonds wordt gestort. Hiermee is in april 2000 een start gemaakt. De heffing vindt plaats op grond van de vastgestelde verordening Nazorgheffing Noord-Brabant die voor het laatst is gewijzigd op 25 februari 2011 (Statenvoorstel 09/11). De Provincie fungeert als ontvanger voor het Nazorgfonds. De gelden worden belegd in externe fondsen conform het vastgestelde beleggingsstatuut. De beleggingsresultaten worden verrekend met de te betalen heffingen, zodanig dat voldoende vermogen wordt opgebouwd om de zorg op de stortplaatsen uit te kunnen voeren. Het Nazorgfonds heeft een eigen begroting die door het algemeen bestuur van het fonds wordt vastgesteld.

Op dit moment zijn er in Brabant negen stortplaatsen:

1. De Kragge, Bergen op Zoom
2. RAZOB, Nuenen
3. Spinder, Tilburg
4. Meerendonk, 's-Hertogenbosch
5. Stortplaats Zevenbergen
6. Stortplaats Haps
7. Vlagheide, Schijndel
8. Nyrtstar, Budel
9. Baggerdepot Dintelsas

De baten uit de nazorgheffing zijn in de begroting opgenomen bij productgroep 03.02 Milieu. In 2014 is een definitieve afrekening gemaakt voor de stortplaatsen Nyrtstar en Dintelsas, die inmiddels gesloten zijn. De toekomstige bijdragen van de stortplaatsen Haps, Kragge en de Spinder zijn contant gemaakt, aan de provincie overgemaakt en ten gunste gebracht van het Nazorgfonds. Per saldo gaat dit om een bijdrage van circa € 5,5 miljoen waardoor de bijdragen vanaf 2015 op € 0 uitkomen. Voor de goede orde: het betreft hier geen definitieve afrekening voor de stortplaatsen Haps, Kragge en de Spinder. Om de 5 jaar wordt bekeken of de eerder betaalde bijdragen voldoende zijn. Afhankelijk van de situatie vindt er dan een bijstorting in of teruggave uit het Nazorgfonds plaats.

Inkomsten uit heffingen			Bedragen x € 1.000				
product- groep	Heffingen	Jaarrekening 2013	Begroting 2014	2015	2016	2017	2018
03.01	Grondwaterheffing	3.690	3.800	3.800	3.800	3.800	3.800
03.02	Nazorgheffing in kader leemtewet*	-3.853	762	0	0	0	0

* In de raming is rekening gehouden met de bijstellingen die in het kader van de Najaarsbrief 2014/burap zijn aangegeven.

Leges

Leges zijn vergoedingen door derden voor het verlenen van individuele diensten door de provincie aan particulieren en bedrijven. Deze diensten betreffen vooral de verlening van vergunningen en ontheffingen. De tarieven zijn maximaal kostendekkend en staan vermeld in de tarieventabel behorend bij de legesverordening Provincie Noord-Brabant 2012. Deze is voor het laatst gewijzigd op 15 november 2013 (vaststelling van de Begroting 2014 PS 58/13B: eerste wijzigingsverordening Legesverordening Noord-Brabant 2012). Met ingang van de begroting 2014 zijn de legesopbrengsten daadwerkelijk kostendekkend en de tarieven zijn hierop aangepast.

De provincie Noord-Brabant heeft in 2013 de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving overgedragen aan de drie omgevingsdiensten. Met de omgevingsdiensten zijn afspraken gemaakt over de uit te voeren werkzaamheden in de jaarlijkse opdracht aan de omgevingsdiensten. Op basis van deze opdracht ontvangen zij een jaarlijkse bijdrage. Het deel van de bijdrage dat betrekking heeft op de afwikkeling van vergunningen vormt de lasten van de provincie, zoals opgenomen in de tabel. De omgevingsdiensten brengen all-in tarieven in rekening, loon en materiële kosten worden derhalve niet gesplitst.

Tot 2014 was de provincie verantwoordelijk voor het afgeven van een verklaring van geen bedenkingen (VVGB) voor circa 400 bedrijven waarvoor gemeenten Wabo-bevoegd gezag zijn. Met ingang van 2014 is deze VVGB-verklaring vervallen waardoor in praktische zin de provincie geen bemoeienis meer heeft met de Wabo-vergunningverlening voor deze bedrijven. In de ramingen voor 2014 was al rekening gehouden met deze bevoegdheidsverschuiving. De bijstellingen voor 2015 worden veroorzaakt door actuele schattingen van het aantal te verwachten vergunningsaanvragen

voor 2015 en niet door een verandering in het aantal bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is.

De geraamde lasten van de legesplichtige activiteiten bedragen:

Waterwet	€ 221.590
Ontgrondingenwet	€ 258.150
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	€ 966.424
Natuurbeschermingswet	€ 3.525.254
Vergunningen / heffingen wegenverordening	€ 188.266
Totaal	€ 5.159.684

Behalve op het terrein van verkeer en vervoer zijn alle legesplichtige activiteiten overgegaan naar de omgevingsdiensten.

De legesopbrengsten zijn als volgt te specificeren:

Legesopbrengsten*		bedragen x € 1.000					
Product-groep	Leges	Jaarrekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
03.02	Waterwet	89	241	222	222	222	222
03.02	Ontgrondingenwet	224	361	258	258	258	258
03.02	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	1.276	852	966	966	966	966
03.03	Natuurbeschermingswet	278	2.742	3.525	157	157	157
05.03	Wegenverordening	107	312	188	188	188	188
totaal		1.974	4.508	5.159	1.791	1.791	1.791

* In de raming is rekening gehouden met de bijstellingen die in de Najaarsbrief 2014/burap zijn aangegeven.

Leges Waterwet (grondwateronttrekking)

Het verwachte aantal aanvragen is iets lager dan vorig jaar.

Hierdoor nemen de geraamde lasten en baten af ten opzichte van 2014.

Voor de tarieven heeft dit een zeer gering effect.

Onderdeel	Aantal	Tarief oud	Tarief nieuw	Mutatie	Mutatie %	Opbrengst
Onttrekking:						
4.1a t/m 200.000 m3	20	€ 2.481	€ 2.479	-€ 2	-0,1%	€ 49.570
4.1a1 t/m 500.000 m3	15	€ 4.342	€ 4.338	-€ 4	-0,1%	€ 65.065
4.1a2 meer dan 500.000 m3	12	€ 8.064	€ 8.056	-€ 8	-0,1%	€ 96.671
	47					
drinkwater & industriële toepassingen						
4.1b t/m 500.000 m3	3	€ 3.412	€ 3.409	-€ 3	-0,1%	€ 10.226
4.1b1 t/m 1.000.000 m3	0	€ 6.824	€ 6.817	-€ 7	-0,1%	€ 0
4.1b2 meer dan 1.000.000 m3	0	€ 23.263	€ 23.240	-€ 23	-0,1%	€ 0
	3					€ 221.532

Leges Ontgrondingenwet

Het aantal aanvragen neemt in 2015 af ten opzichte van 2014.

Dit wordt grotendeels veroorzaakt door het feit dat er geen aanvragen in de eerste

staffel worden verwacht. In lijn met de geraamde baten dalen ook de tarieven.

Onderdeel	Aantal	Tarief oud	<i>Tarief nieuw</i>	Mutatie	Mutatie %	Opbrengst
Ontgrondingen:						
5.5.1a 1.000 m3 tot 10.000 m3	0	€ 2.653	€ 2.186	-€ 467	-17,6%	€ 0
5.5.1b 10.001 m3 tot 25.000 m3	7	€ 5.306	€ 4.372	-€ 934	-17,6%	€ 30.605
5.5.1c 25.001 m3 tot 50.000 m3	12	€ 10.611	€ 8.743	-€ 1.868	-17,6%	€ 104.922
5.5.1d 50.001 m3 tot 100.000 m3	4	€ 21.222	€ 17.487	-€ 3.735	-17,6%	€ 69.948
5.5.1e 100.001 m3 ev	2	€ 31.834	€ 26.231	-€ 5.603	-17,6%	€ 52.462
	<i>25</i>					€ 257.937

Leges Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)

De verwachting over het aantal vergunningsaanvragen voor 2015 is gelijk aan dat voor 2014. Er is wel sprake van een verschuiving tussen de verschillende categorieën: zo neemt het verwachte aantal vergunningen met bouwkosten boven de € 400.000 toe en neemt het aantal "binnenplanse ontheffingsaanvragen" naar verwachting af. Rekening houdend met verschillende hoeveelheden uren die nodig zijn om de verschillende soorten aanvragen te behandelen leidt dit alles tot een lichte daling van de legestarieven Wabo.

Onderdeel	Aantal	Tarief oud	<i>Tarief nieuw</i>	Mutatie	Mutatie %	Opbrengst
Bouwkosten:						
5.1.1 1a lager dan € 20.000	33	€ 2.266	€ 2.205	-€ 61	-2,7%	€ 72.759
5.1.1 1b tussen €20.000 en € 50.000	26	€ 2.832	€ 2.756	-€ 76	-2,7%	€ 71.644
5.1.1 1c tussen €50.000 en € 100.000	23	€ 3.399	€ 3.307	-€ 92	-2,7%	€ 76.066
5.1.1 1d tussen €100.000 en € 400.000	20	€ 5.663	€ 5.510	-€ 153	-2,7%	€ 110.202
5.1.1 1e tussen €400.000 en € 1.000.000	13	€ 10.761	€ 10.470	-€ 291	-2,7%	€ 136.116
5.1.1 1f tussen € 1 mln. en € 5 mln.	13	€ 21.807	€ 21.218	-€ 589	-2,7%	€ 275.837
5.1.1 1g tussen € 5 mln. en € 25 mln.	2	€ 41.206	€ 40.093	-€ 1.113	-2,7%	€ 80.187
5.1.1 1h meer dan € 25 mln.	2	€ 69.951	€ 68.062	-€ 1.889	-2,7%	€ 136.125
5.1.2 a binnenplanse ontheffing	8	€ 567	€ 552	-€ 15	-2,7%	€ 4.414
5.1.5 kappen	6	€ 424	€ 413	€ 11	-2,7%	€ 2.475
5.1.6 a handelsreclame	1	€ 567	€ 552	€ 15	-2,7%	€ 552
	<i>147</i>					€ 966.376

Leges Natuurbeschermingswet 1998

De legestarieven voor vergunningsaanvragen Natuurbeschermingswet 1998 zijn de afgelopen jaren aan verandering onderhevig geweest. Aanleiding hiervoor was het besluit dat alle legesopbrengsten kostendekkend moeten zijn.

Voor de leges NB-wet geldt dat de hiervoor noodzakelijke werkzaamheden en daarvan afgeleide kosten aan veranderingen onderhevig zijn. Een deel hiervan is slechts beperkt beïnvloedbaar. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de op handen zijnde regelgeving Programmatische aanpak Stikstof. Deze omstandigheden werken ook door op de verwachte opbrengsten. De geschetste onzekerheden leiden er toe dat de structurele opbrengsten (vanaf 2016) op een beduidend lager niveau worden geraamd dan wat in 2015 verwacht wordt op basis van de huidige context.

Daarnaast blijkt uit de eerste (verantwoording)rapportages van de Omgevingsdienst Brabant Noord dat het benodigde aantal uren voor het afhandelen van een vergunningsaanvraag NB-wet hoger is dan het aantal uren waar de provincie tot nu toe van uit is gegaan. Dit leidt in 2015 tot een bijstelling van de verwachte kosten en daardoor ook tot een verhoging van de opbrengsten. De tarieven stijgen met ruim 39% ten opzichte van 2014. Met de Omgevingsdienst Brabant Noord zijn afspraken gemaakt over het terugbrengen van het aantal benodigde uren voor de vergunningverlening, die nodig zijn om een aanvraag te behandelen. Ook hierbij is voortaan het uitgangspunt: kostendekkende tarieven.

Onderdeel	Aantal	Tarief oud	Tarief nieuw	Mutatie	Mutatie %	Opbrengst
6.1.1 & 2 separate NB-wet vergunning - vergund	810	€ 2.962	€ 4.123	€ 1.161	39,2%	€ 3.339.714
6.1.1 & 2 separate NB-wet vergunning - geweigerd (50%)	90	€ 1.481	€ 2.062	€ 581	39,2%	€ 185.540
	<i>900</i>					€ 3.525.254

Vergunningen/onthefingen wegenverordening

De leges die in rekening worden gebracht voor het behandelen van aanvragen van vergunningen en ontheffingen op grond van de Verordening wegen Noord-Brabant en de wegenverkeerswetgeving zijn berekend op basis van de werkelijke hoeveelheid ambtelijke uren - en daaraan gekoppelde uurtarieven - die nodig zijn om een aanvraag te behandelen. Het uitgangspunt is dat kostendekkende tarieven worden gehanteerd. Dit betekent met ingang van 2014 een daling van het totaal van deze legestarieven. Twee

tarieven zijn met 72% respectievelijk 73% verlaagd zodat kleine, voornamelijk kleinschalige particuliere evenementen worden ontzien, te denken valt hierbij aan de organisatie van een Sinterklaasevenement, carnavalsoptochten en toerwedstrijden op de provinciale weg.

Onderdeel *	Aantal	Tarief oud	Tarief nieuw	Mutatie €	Mutatie %	Opbrengst (x 1.000)
3.1.1	40	405	115	290	72	€4,6
3.1.3 incidentele ontheffing						
3.1.3	570	10	10	-	-	€5,7
onthefing 3.1.5 < 1 jaar	15	285	285	-	-	€4,2

Onderdeel *	Aantal	Tarief oud	<i>Tarief nieuw</i>	Mutatie €	Mutatie %	Opbrengst (x 1.000)
ontheffing 3.1.5 > 1 jaar	15	405	<i>405</i>	-	-	€6,1
3.2.1 a1	10	265	<i>265</i>	-	-	€2,7
3.2.1 a2	7	500	<i>500</i>	-	-	€3,5
3.2.1 b	234	457	<i>457</i>	-	-	€107
3.2.1 e	110	405	<i>405</i>	-	-	€45
3.2.6 a	80	405	<i>110</i>	295	73	€8,8
3.2.6 e	20	50	<i>50</i>	-	-	€1
	<i>1.101</i>					€ 188

*In de opsomming missen de onderdelen 3.2.2 t./m. 3.2.5. Dit zijn materiaalkosten die gemiddeld genomen marktconform geprijsd zijn.

Paragraaf 3

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Portefeuillehouder: R.A.C. van Heugten

Inleiding

Brabant is een ondernemende provincie. Om kansen te benutten zal de provincie een bepaalde mate van risicobereidheid moeten hebben. Anderzijds dienen overheden op een verantwoorde manier met de publieke middelen om te gaan en de risico's goed te beheersen. Het gaat dus steeds om de juiste afweging tussen maatschappelijk rendement en risico en de daarbij behorende beheersmaatregelen. Risicomanagement is daarbij een belangrijk instrument. Niet alleen een instrument om risico's te beheersen zodat de provinciale doelen gehaald worden, maar ook om de bestuurlijke afweging tussen strategische keuzes, risicoprofiel, risicobereidheid en het beschikbare weerstandsvermogen te ondersteunen. De provincie deed en doet al veel aan risicomanagement. Maar het overheidslandschap wijzigt en de samenleving verandert. Daarom is besloten om een extra impuls te geven aan de doorontwikkeling en actualisatie van het beleid voor risicomanagement. In 2014 hebben GS een beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen vastgesteld.

Wat is weerstandsvermogen?

Weerstandsvermogen is een maatstaf om te beoordelen of de provincie in staat is om nadelige gevolgen van risico's op te vangen zonder dat daarbij de continuïteit in de uitvoering van taken in gevaar komt. De term weerstandsvermogen verwijst niet naar een exact bedrag, maar vertegenwoordigt een verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. De resultaten van het risicomanagementproces geven inzicht in de onderkende restrisico's waarvoor geen (dekkings-)maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn op de financiële positie van de provincie. Het weerstandsvermogen geeft antwoord op de vraag in hoeverre een provincie in staat is om de restrisico's op te vangen.

In het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) wordt het weerstandsvermogen gedefinieerd als de verhouding tussen:

- a. de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en voorzieningen waarover de provincie beschikt om niet begrote kosten te dekken;
- b. alle risico's waarvoor geen (dekkings-)maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

In de paragraaf weerstandsvermogen wordt inzicht gegeven in de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de risico's.

Wat wil de provincie bereiken?

Belangrijkste procesontwikkelingen

Bij de behandeling van de begroting 2014 is de toezegging gedaan om de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing tegen het licht te houden. Met de nota risicomanagement en weerstandsvermogen zijn stappen gezet die invulling geven aan de toezegging. Invoering van het nieuwe risicobeleid is een groeiproses waarvoor een implementatieplan is voorzien in 2014. De implementatie gebeurt fasegewijs en dat betekent dat voor het inventariseren van risico's uitgangspunten in het risicobeleid van 2004 nog wordt gebruikt tot de nieuwe werkwijze is geïmplementeerd. Dit risicobeleid is overigens wel bij beoordeling van concrete cases continu aangescherpt en ontwikkeld. Op afzonderlijke terreinen is de risicobeheersing bovendien uitgewerkt en geborgd via specifieke procedures.

Beleidsdoelstelling

Risicomanagement helpt bestuur, management en medewerkers bij het realiseren van provinciale doelen, door kansen (of mogelijkheden) te benutten en risico's te beheersen. Risicomanagement biedt geen 100% garantie dat gebeurtenissen met een negatief gevolg niet meer zullen optreden, of dat alle kansen worden benut. Het geeft wel de zekerheid dat de provincie vooraf de benutting van kansen en de beheersing van risico's zorgvuldig heeft afgewogen. Voor het monitoren van risico's is de ratio weerstandsvermogen een belangrijke indicator. Een stabiel meerjarig beeld van deze indicator geeft aan dat risicomanagement zorgvuldig plaatsvindt en tot stand komt volgens een gestructureerd risicomanagementsysteem. Er wordt geen absolute norm gesteld voor de bepaling van de ratio. De provincie is zelf verantwoordelijk voor het formuleren van de beleidslijn en normering. Het hanteren van een bandbreedte voorkomt dat elk nieuw risico of wijziging in bestaand risico leidt tot het treffen van financiële maatregelen.

De voorgestelde bandbreedte voor de ratio weerstandsvermogen als indicator is 0,75 tot 1,25. Onder de 0,75 zijn maatregelen nodig de beschikbare weerstandscapaciteit aan te vullen.

Boven de 1,25 kan besloten worden de niet benodigde weerstandscapaciteit terug te laten vloeien de algemene middelen. Besluitvorming over het aanvullen of afnemen van de weerstandscapaciteit vindt plaats bij de integrale afweging bij de voorjaarsnota en/of najaarsbrief.

Wat gaan we daarvoor doen?

Risicomanagement is een doorlopend proces. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt bij de jaarstukken en de begroting gerapporteerd over de belangrijkste uitkomsten van het risicomanagementproces en ontwikkelingen. We brengen in beeld wat de belangrijkste restrisico's zijn, wat het beschikbare weerstandscapaciteit is en welke conclusie we kunnen trekken op basis van de ratio weerstandsvermogen. We richten ons in deze paragraaf hoofdzakelijk op de uitgavenkant van de begroting. Risico's m.b.t. de inkomstenontwikkelingen, zoals bezuinigingen door het Rijk en het verloop van de

belastinginkomsten, blijven buiten beschouwing en komen aan bod in de budgettaire nota's (voorjaarsnota en de bij de begroting behorende najaarsbrief).

Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten (restrisico's) te dekken. De mogelijkheden om tegenvallers op te kunnen vangen, kunnen worden gekwalificeerd als:

- incidenteel (middelen die slechts éénmalig ingezet kunnen worden) en;
- structureel (elk jaar kan deze capaciteit opnieuw worden ingezet).

Voor het begrotingsjaar 2015 is de weerstandscapaciteit € 219,8 mln. en kunnen binnen deze middelen restrisico's opgevangen worden, zonder dat hiervoor beleidswijzigingen noodzakelijk zijn.

Tabel weerstandscapaciteit

<i>Bedragen x € mln.</i>	<i>Incidentele weerstandscapaciteit</i>	<i>Structurele weerstandscapaciteit</i>	<i>Totaal op jaarbasis</i>	<i>theoretische ruimte</i>
Risicoreserve	142,4		218,5	
Reserve ontwikkelbedrijf				
- stimulering woningbouw	22,5*			
- ontwikkelbedrijf	53,6*			
Post onvoorzien		1,3	1,3	
Ophoging MRB**				100
Totaal			219,8	100

* inclusief de gevormde voorzieningen ten last van de betreffende reserve

** Met het vaststellen van de begroting wordt tevens het provinciale opcententariaf van de MRB vastgesteld. Het is theoretisch mogelijk deze te verhogen tot het maximale tarief wat een jaarlijks een ruimte oplevert van € 100 mln. Deze verhoging geeft deze ruimte pas op t+1. De politieke vrije zoom is echter nihil omdat in het bestuursakkoord is afgesproken het opcententariaf alleen aan te passen voor de inflatoire ontwikkelingen.

Inventarisatie risico's

De totstandkoming van de belangrijkste risico's is een resultante van de risicobeheersing zoals deze tot nu toe heeft plaatsgevonden en gaat uit van de restrisico's welke zijn afgedekt in de risicoreserve, aangevuld met een aantal specifieke risico's afgedekt uit de reserve ontwikkelbedrijf. Bij de integrale benadering na het implementatietraject wordt dit

breder opgezet en zullen bijvoorbeeld ook risico's fondsvorming worden geïntegreerd. Een totaaloverzicht van de risico's is opgenomen in bijlage 14 bij de begroting.

De belangrijkste mutaties in de restrisico's betreffen:

* in mln.

	Onderwerp	Mutatie Restrisico *	toelichting
1	Clean-tech fonds	€ 5,25 mln	afgedekt binnen de risicoreserve
2	Overprogrammering Samen Investeren	- €4,1 mln	Door subsidievaststellingen is een deel van de overprogrammering ingelopen.
3	Maatregelen havenstrategie	PM	Afdekking van de risico's op basis van een integraal risicoboordeel van het havenschap t.z.t. verwerken in de meerjarenbegroting
4	Btw PPS-A59	- € 10,4 mln	Een deel van het risico kan opgevangen worden door projectgelden.
5	Exit Agro & Co	- € 0,6 mln.	Bij de exit zal de risico-reserve niet aangesproken worden

In deze paragraaf volstaan we met het benoemen van de top 10 aan restrisico's afgedekt in de risicoreserve en reserve ontwikkelbedrijf (incl. voorzieningen):

	Onderwerp	Restrisico	Toelichting
1	Leningen	€ 47,3 mln	Het restrisico is een resultante van een variabel percentage aan risico-inschatting en de afdekking van leningen in een voorziening
2	Garanties	€ 47,2 mln	Het restrisico is een resultante van een variabel percentage aan risico-inschatting en de afdekking in een voorziening
3	Deelnemingen	€ 45,6 mln	Het restrisico is bepaald op 100% van de balanswaarde
4	Maatregelen woningbouw	€ 22,5 mln	De risico's betreffen de Brabantse verkoopgarantie en maatregelen voor

Onderwerp	Restrisico	Toelichting
		producenten in de vorm van leningen, garanties en investeringsfondsen.
5 Samen Investeren	€ 13,8 mln	Maximaal restrisico van overprogrammering.
6 Juridische risico's	€ 11,0 mln	Juridische en procesrisico's zijn inherent aan beleidsuitvoering en bedrijfsvoering. De inschatting van het restrisico is vooralsnog een becijferd risico van 3% van de netto structurele exploitatieomvang
7 Logistiek Park Moerdijk	€ 7,65 mln	Afdekking binnen de reserve ontwikkelbedrijf
8 Btw PPS A59	€ 5,6 mln	Maximaal bedrag van de naheffing over 2003 t/m 2007 bedraagt €16 mln, waarvoor nog een bezwaarschrift loopt. Vanaf 1 januari 2008 wordt de administratie gevoerd overeenkomstig de uitspraak van de belastingdienst. Afdekking voor €5,6 mln in de risicoreserve en €10,4 mln in de programmabudgetten
9 Provinciaal waterplan (PWP)	€ 5,4 mln	Maximaal restrisico van overprogrammering.
10 Landbouw ontwikkelingsgebieden (LOG)	€ 5,0 mln	Het restrisico op schadeclaim's door de inperking van ontwikkelmogelijkheden van de landbouw ontwikkelingsgebieden. Binnen de voorziening is tevens € 2 mln. afgedekt voor de schadeclaims.
Subtotaal	€ 211,05 mln	87,0%
Overige risico's	€ 31,45 mln	13,0%
Totaal risico's	€ 242,5 mln	100%

Ratio weerstandsvermogen

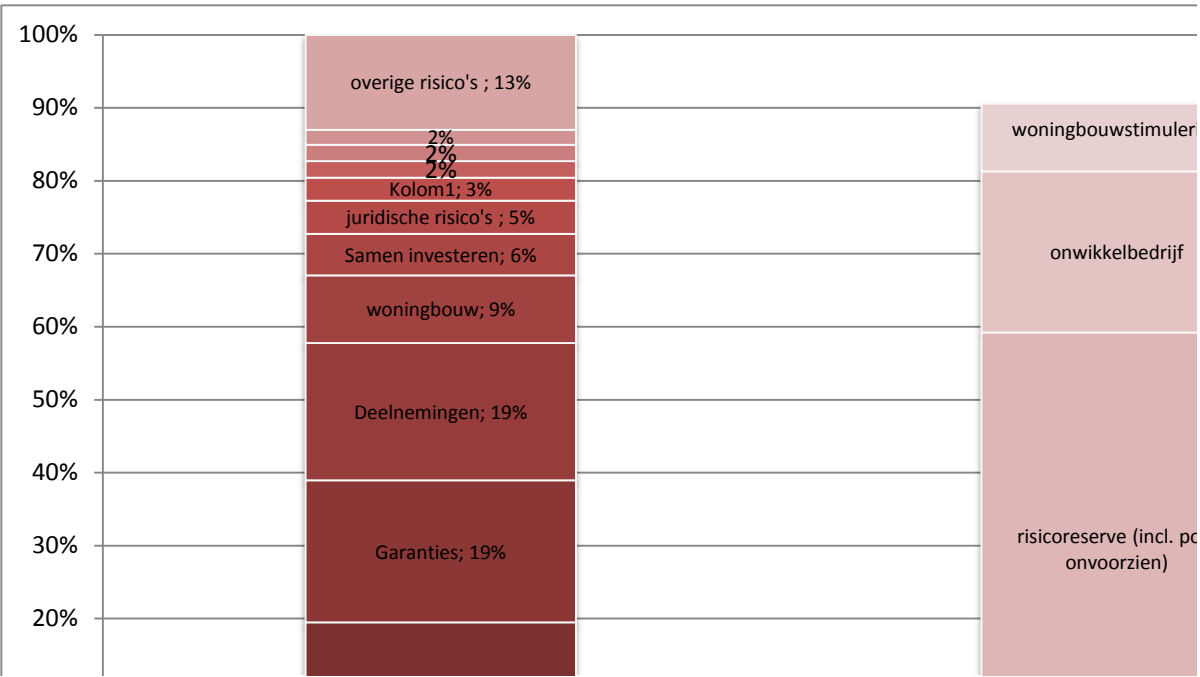
De benodigde weerstandscapaciteit 2015 is een uitkomst van het hele proces van risico inventarisatie conform het hierboven beschreven proces, waarbij het totaal van de restrisico's de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit bepaalt. Het benodigde weerstandvermogen voor 2015 is berekend op € 242,5 mln.

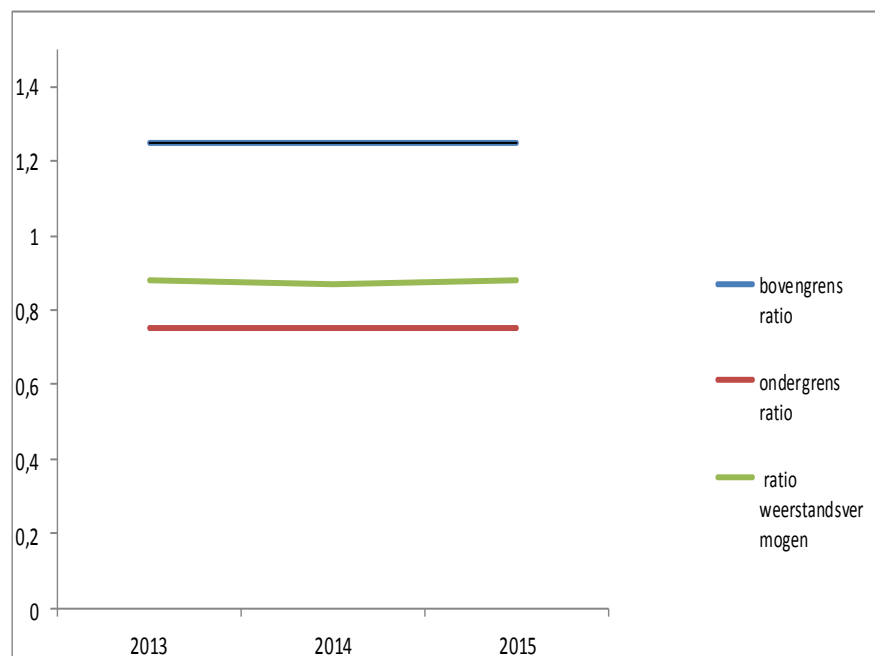
$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{219,8}{242,5} = 0,91$$

De ratio weerstandsvermogen uitgerukt in een verhoudingsgetal komt hiermee voor 2015 op: 0,91

Meerjarig beeld ratio weerstandsvermogen

Jaar	Ratio weerstandsvermogen
2015 (begroting)	0,91
2014 (begroting)	0,87
2013	0,88

Conclusie

Op basis van de ratio weerstandsvormogen kan worden geconcludeerd dat de risico's kunnen worden opgevangen binnen de beschikbare weerstandscapaciteit.

Paragraaf 4

Onderhoud kapitaalgoederen

Onderhoud wegen	192
Onderhoud provinciale gebouwen en installaties	196
Onderhoud vaarwegen	198

Onderhoud kapitaalgoederen

Onderhoud wegen

Portefeuillehouder:

R.A.C. van Heugten

Wat wil de provincie bereiken?

Het provinciaal wegennet verkeert in goede staat; er is geen sprake van achterstallig onderhoud. Het in goede staat houden van deze wegen is onlosmakelijk verbonden met de beleidsdoelen zoals deze onder het programma Mobiliteit zijn vertolkt. Een goed provinciaal wegennet is de basis van een goed leef- en vestigingsklimaat. De provincie bereikt dit door op een planmatige, veilige, klantgerichte, milieuvriendelijke, integrale en kostenbewuste wijze het onderhoud uit te voeren.

Het beleidskader wat hierbij leidend is, is het in 2008 vastgestelde onderhoudsbeleid "Provinciale wegzorg in uitvoering". Op basis van dit beleid en het door GS vastgestelde "Wegen voor bereikbaarheid" worden beheerplannen, onderhoudsplannen en onderhoudsbestekken opgesteld en uitgevoerd.

In 2014 hebben GS het beheerplan Kunstwerken 2015-2019 vastgesteld. Dat geeft inzicht in het huidige areaal, de kwaliteit ervan en het uit te voeren onderhoud. Het beheerplan bevat tevens een planning voor de middellange termijn (2015-2019) en een doorkijk over de periode erna.

In 2015 zullen GS het onderhoudsbeleid voor haar provinciale wegen actualiseren, gebaseerd op assetmanagement.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Planmatig onderhoud

Onderhoud omvat het uitvoeren van preventieve en correctieve maatregelen om een object gedurende de levensduur in goede staat te houden of te brengen (op een vooraf vastgesteld kwaliteitsniveau), zodat het object naar behoren kan functioneren. Het betreft het onderhoud van verhardingen van rijbanen en fietspaden, kunstwerken (viaducten, tunnels, bruggen, en duikers), verkeersvoorzieningen (verkeersregelinstallaties, openbare

verlichting, pompen, elektronische snelheidsbeheersingssysteem, bebording, geleiderails, bewegwijzering), en groenvoorzieningen.

Het operationele beleidskader "Wegen voor bereikbaarheid" vormt de basis voor de werkzaamheden voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de provinciale wegen.

De provincie bevordert een betere doorstroming, onder andere door onderhoudswerkzaamheden slim te plannen en integraal af te stemmen op de omgeving. Daardoor wordt verkeershinder verminderd. In de onderhoudsbestekken wordt het gebruik van duurzame materialen voorgeschreven. Toepassing daarvan resulteert in een lagere frequentie van onderhoudswerkzaamheden. Informatieverzameling over - overbelaste - assen van vrachtverkeer wordt verbeterd om inzicht te verkrijgen over de omvang van dit probleem. Het doel hiervan is om schade door te zware aslasten terug te dringen, waardoor minder en minder vaak onderhoud aan wegdek en kunstwerken nodig is.

De provincie bevordert de verkeersveiligheid, onder andere door werkzaamheden zoveel mogelijk te bundelen. Hierdoor zijn er niet alleen minder vaak werkzaamheden op de wegen, maar ook minder verkeersmaatregelen nodig. Dit heeft een positief effect op de verkeersveiligheid.

De provincie verbetert het milieu en de leefbaarheid, onder andere door milieuvriendelijke werkmethode en biologisch afbreekbare middelen toe te passen bij de uitvoering van het onderhoud. Deze worden in de onderhoudscontracten voorgeschreven. Ecologische doelstellingen worden in het onderhoudsbeleid geïntegreerd. In het provinciale Milieumanagementsysteem is deze werkmethode geborgd. Om geluidsbelasting te verminderen vindt waar nodig en mogelijk, toepassing plaats van stille deklagen. Energiezuinige werkmethode en duurzame materialen zoals aluminium (licht)masten, belijningen van thermoplast en betonnen wegen met asfaltdeklaag worden toegepast.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2013	Raming 2014	2015	2016	2017	2018
Dagelijks onderhoud wegen c.a.	6.616	8.740	7.008	7.106	7.213	7.321
Operationeel beheer wegen en verkeer	262	299	300	303	308	313
Tactisch beheer wegen en verkeer	940	2.357	2.062	2.089	2.122	2.153
Overige uitgaven wegbeheer	-97	0	0	0	0	0
Lasten	7.721	11.395	9.369	9.499	9.642	9.787

Toelichting

In 2014 is het budget voor onderhoud eenmalig opgehoogd met een extra impuls op het onderhoud van fietspaden in het kader van de werkgelegenheidsimpuls.

Vanaf 2015 is de korting op de uitgaven van onderhoud ingevolge de Agenda van Brabant van kracht. Om dat te kunnen realiseren is het ambitieniveau voor de onderhoudskwaliteit in het nieuwe meerjarige prestatiecontract verlaagd van het huidige niveau 'hoog' naar niveau 'basis'. Hiermede blijft de onderhoudstoestand van de wegen overigens ten volle voldoen aan de daaraan te stellen eisen.

De vervangingsinvesteringen zijn opgenomen in het meerjarig investeringsschema bij de uitwerking van programma 5 productgroep 05.03.

Onderhoud provinciale gebouwen en installaties

Portefeuillehouder: L.W.L. Pauli

Wat wil de provincie bereiken?

De provincie streeft naar een schone, open en transparante werkplek met een flexibele invulling.

Het onderhoud van de provinciale gebouwen en installaties is erop gericht de bestaande voorzieningen op een doelmatige en veilige manier in stand te houden.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Onderhoudsboeken

Het naar verwachting benodigde onderhoud is vastgelegd in meerjarenplanningen, de zogenaamde onderhoudsboeken. In 2012 zijn de onderhoudsboeken (2012-2017) geactualiseerd. Door de verbouwing van het provinciehuis zijn de onderhoudsboeken echter op onderdelen niet meer geheel van toepassing. In de loop van 2015 vindt actualisatie plaats.

Onderhoudsboek hoofdgebouw en onderhoudsboek nieuwbouw

Het onderhoud voor 2015 bestaat voor een belangrijk deel uit onderhoudscontracten met een uitvoeringscyclus van één jaar (bijvoorbeeld onderhoud van de liftinstallaties).

Met het voltooiën van een onvoorziene renovatie van de gevelplaten van het provinciehuis en het uitgesteld onderhoud aan de gevel van de nieuwbouw in 2012 is er geen sprake van achterstallig onderhoud. Wel zijn er enkele vervangingen uitgesteld in overleg met het "Huis van Brabant" om te voorkomen dat er zaken vervangen worden die nadien niet meer nodig zijn. Deze afstemming zal ook tijdens de verbouwing plaats

vinden. Eventuele verschuivingen in het onderhoudsplan worden via de lopende begrotingen opgevangen.

Realisatie huisvestingsconcept provinciehuis

Een veranderende en krimpende organisatie heeft ook consequenties voor de huisvesting. Deze zal afgestemd moeten zijn op het nieuwe profiel van de provinciale organisatie waarbij het gebouw als ontmoetingsplek geldt voor allerlei activiteiten passend bij onze nieuwe rollen. Met de goedkeuring van een investeringsaanvraag door PS is een startsein gegeven voor de realisatie van het innovatieve en flexibele huisvestingsconcept. De geschetste ontwikkelingen van het provinciehuis hebben ook hun weerslag op de reguliere onderhoudsactiviteiten. De onderhoudsplannen zullen na de uitvoering van de verbouwing, naar het innovatief kantoorconcept, aangepast worden aan de gerealiseerde installaties en inrichting incl. de nieuwe afschrijvingstermijnen en onderhoudsgevoeligheden.

Onderhoudsboek museum

Het Noordbrabants Museum aan de Verwerstraat te 's-Hertogenbosch is provinciaal eigendom. De Provincie verhuurt ruimten in het complex aan de Stichting Beheer Museumkwartier die deze ruimten weer onderverhuurt aan o.a. Stichting Het Noord-Brabants Museum en Stichting Erfgoed Brabant. Het Provinciaal Depot Bodemvondsten is ook gevestigd op deze locatie. De beheersstichting coördineert tevens het groot onderhoud en de vervangingsinvesteringen op basis van een meerjaren-onderhoudsplan. Om deze kosten te dekken, wordt jaarlijks €290.000 in de onderhoudsvoorziening gestort.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2013	Raming 2014	2015	2016	2017	2018
Provinciehuis	1.815	1.651	1.478	1.502	1.527	1.552
Noordbrabants museum	60	290	289	289	289	290
Lasten	1.875	1.941	1.767	1.791	1.816	1.842

Onderhoud vaarwegen

Portefeuillehouder: J.J.C. van den Hout

Wat wil de provincie bereiken?

De uitvoering van de (beheer) maatregelen aan provinciale vaarwegen zoals de Mark, de Dintel, de Roosendaalsche en Steenbergse Vliet, de Roode Vaart en het Mark Vlietkanaal is gemandateerd aan het Waterschap Brabantse Delta. De onderhoudstoestand van deze vaarwegen is goed.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

De provincie voert zelf geen beleidsprestaties i.c. werkzaamheden uit aan de vaarwegen. De provincie draagt 50% bij in de kosten van onderhoud en 100% in de kosten van het vaarwegverkeer. De juridische basis van de mandatering is gebaseerd op de financiële overeenkomst inzake het vaarwegbeheer provincie Noord-Brabant en waterschap Brabantse Delta. In het kader van de Agenda van Brabant hebben GS besloten om met ingang van 2012 de onderhoudsbijdrage met 25% naar beneden bij te stellen. De onderhoudsbijdrage aan het waterschap wordt jaarlijks geïndexeerd.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2013	Raming 2014	2015	2016	2017	2018
Onderhoudsbijdrage aan waterschap	1.266	1.341	1.346	1.366	1.387	1.407
Lasten	1.266	1.341	1.346	1.366	1.387	1.407

Paragraaf 5

Treasury

Treasury

Portefeuillehouder: R.A.C. van Heugten

Wat willen we bereiken

De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de daaraan verbonden risico's.

De uitvoering van het treasurybeleid wordt, naast de door de rijksoverheid vastgestelde wet- en regelgeving, zoals Provinciewet, Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido), ministeriële regelingen, zoals Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo), het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), bepaald door de Financiële beleids- en beheersverordening provincie Noord-Brabant, de [Verordening treasury](#) Noord-Brabant, de hierop gebaseerde uitvoeringsregels voor GS in het Treasury Statuut en het beleggingsmandaat.

De financiële resultaten van de treasury komen in de begroting tot uitdrukking bij het algemeen financieel beleid in het onderdeel algemene dekkingsmiddelen.

De doelstellingen van treasury richten zich op:

- toegang tot vermogensmarkten;
- beheersing van risico's;
- minimaliseren van kosten en;
- optimaliseren van rendementen: de opbrengsten uit de beleggingen van de immunisatieportefeuille betreffen een structurele (eeuwigdurende) inkomstenstroom van minimaal € 122,5 miljoen ter dekking van de uitgaven in de begroting en meerjarenraming, zo mogelijk inclusief inflatie. Met betrekking tot de investeringsagenda is het doel om minimaal € 1 miljard beschikbaar te krijgen voor investeringen in de provincie.

Wat gaan we daarvoor doen: Treasury beheer

Toegang tot Vermogensmarkten

Met de introductie van *Verplicht Schatkistbankieren* voor de provincie is het belang van de toegang tot vermogensmarkten weliswaar veranderd, maar nog immer essentieel voor het uitzetten van middelen aan decentrale overheden. In de tweede helft van 2014 is hiermee gestart, maar het zwaartepunt zal in 2015 en volgende jaren liggen. Om de

toegang tot de vermogensmarkten te behouden heeft de provincie kennis nodig van de markt, van partijen die daarop handelen en dient zij als een betrouwbare partij op te treden. Daarnaast maakt de provincie gebruik van vermogensbeheerders en geldmakelaars om de toegang te vergroten.

Beheersing van de risico's

Het Treasury Statuut geeft de risico's aan die intern beheerst moeten worden: markt- (waaronder rente- en valutarisico), krediet- en liquiditeitsrisico's. Voor elk risico geven we aan hoe de provincie hier mee omgaat.

Wettelijke verplichtingen (wet Fido)	Wat is het	Consequentie 2015
Kasgeldlimiet – kortlopende schulden	De kasgeldlimiet bepaalt het bedrag dat de provincie maximaal als gemiddelde netto-vlootende schuld per kwartaal mag hebben. Voor de provincies is dat vastgesteld op 7,0% van de jaarlijkse begroting.	De afgelopen jaren hebben wij ruimschoots voldaan aan deze limiet en omdat er in 2015 geen sprake zal zijn van een netto vlootende schuld zal dit in 2015 ook het geval zijn.
Renterisiconorm – langlopende schulden	Het renterisico op langlopende schulden mag de wettelijke renterisiconorm niet overschrijden. De grondslag van de renterisiconorm is het begrotingstotaal en vastgesteld op 20%.	Deze norm is in 2015 niet relevant voor de provincie aangezien er geen opgenomen geldleningen zijn.

Overige maatregelen	Wat is het	Consequentie voor 2015
Valutarisico's	ontstaan door schommelingen in wisselkoersen	Geen, omdat er alleen middelen worden uitgezet en belegd in euro's
Kredietrisico's	Risico op terugbetaling van beleggingen en/of rentebetalingen, door alleen te beleggen in vastrentende waarden van financiële ondernemingen en landen met minimaal AAA-rating	In de afgelopen jaren zijn de ratings van de Rabobank, Frankrijk en Nederlandse Waterschapsbank (NWB) zodanig verlaagd dat zij niet meer voldoen aan onze ratingeisen. Het Treasury Committee heeft geadviseerd om de obligaties wel aan te houden. Ook in 2015 zullen de beleggingen continu worden gemonitord en waar nodig wordt actie ondernomen om de risico's te mitigeren. Vanaf 2014 zullen alle uitzettingen bij de Nederlandse Staat of aan decentrale overheidslichamen waar geen toezichtrelatie mee bestaat, plaatsvinden in verband met ' <i>Verplicht Schatkistbankieren</i> '.
Liquiditeitsrisico's	Het kunnen voldoen van de facturen en andere betalingsverplichtingen	De aanwezige liquide middelen worden af gestemd op de verwachte ontvangsten en uitgaven met diverse liquiditeitsplanningen. In verband met <i>Verplicht Schatkistbankieren</i> geldt dat wij in 2015 de buffer zo klein mogelijk willen houden, maar wel aan onze verplichtingen kunnen blijven voldoen
Renterisico d.m.v. inzet van renteswap	Product voor de volledige afdekking van het rente fluctuatierisico dat zich voordeed bij het project PPS-A59 (PPS: Publiek-	De looptijd van de renteswap is van 1 januari 2006 tot 1 januari 2021. Het project PPS-A59 waarin de provincie samenwerkt met het consortium Poort van Den Bosch heeft tot doel het

Overige maatregelen	Wat is het	Consequentie voor 2015
	Private Samenwerking)	aanleggen en beheren van <u>een deel</u> van de autosnelweg A59. Het gebruik van een renteswap ter beperking van financiële risico's past binnen de voorwaarden van het Treasurystatuut. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft met deze werkwijze ingestemd. Jaarlijks wordt de marktontwikkeling gemonitord.

Minimaliseren van de kosten

Voor het beheer van het vermogen zijn twee vermogensbeheerders en een bewaarbank aangesteld. De beleggingen zijn gesplitst in een immunisatieportefeuille en een investeringsagendaportefeuille. De boekwaarden van beide portefeuilles bedragen begin 2015 naar schatting respectievelijk € 2,2 miljard en € 749 miljoen. Aan het beheer en bewaren van dit vermogen zijn kosten verbonden, ongeveer € 600.000 per jaar. Vanaf 2015 zullen de kosten door de transitie en afbouw jaarlijks met € 50.000 worden verlaagd tot en met 2017.

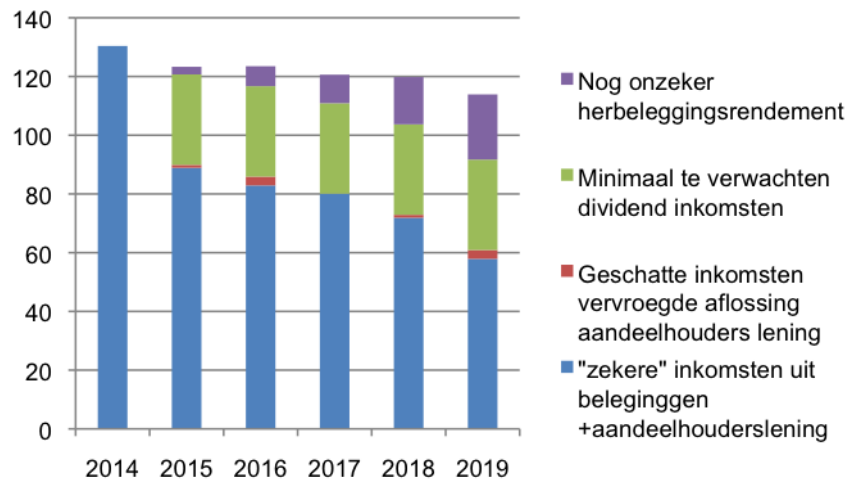
Optimaliseren van de rendementen

De opbrengsten uit de beleggingen van de immunisatieportefeuille betreffen een structurele (eeuwigdurende) inkomstenstroom van minimaal € 122,5 miljoen ter dekking van de uitgaven in de begroting en meerjarenraming, zo mogelijk inclusief inflatie. De middelen in de investeringsagenda zijn belegd op basis van het uitgangspunt dat deze in een periode van 15 jaar worden ingezet. Op basis van de lange termijn liquiditeitsprognose wordt een beleggingsmix (beleggingscategorieën in hoofdlijnen) opgesteld. Uitgangspunt is minimalisatie van de risico's door voldoende kwaliteit en spreiding van partijen en door looptijden af te stemmen op de liquiditeitsbehoefte. Dit alles binnen de kaders van de wet Fido en de Ruddo. Eind 2013 is de wet Fido gewijzigd, waardoor de provincie verplicht is haar overtollige middelen onder te brengen bij de "Schatkist" (*Verplicht Schatkistbankieren*). Dat wil zeggen dat het agentschap van het ministerie van Financiën de gelden bewaart, maar dat de provincie de volledige

zeggenschap behoudt. Nadeel is dat de provincie hierover een lage rentevergoeding krijgt. In 2014 is gezocht naar alternatieven, zoals het uitlenen aan decentrale overheden waar wij als provincie geen toezichtrelatie mee hebben. De voorbereidingen zijn afgerond en in **2015** en volgende jaren zal het daadwerkelijk uitgevoerd worden. Dat doen wij niet alleen. Wij werken hiervoor onder meer samen met een geldmakelaar (OHV) en onze treasury adviseur, bureau Zanders.

Naast dat onze kortlopende middelen op deze manier voor een deel worden ingezet, wordt in 2015 ook gestart met het omzetten van de langlopende beleggingen uit de immunisatieportefeuille naar langlopende leningen aan decentrale overheden. Dit noemen wij de *transitie van de immunisatieportefeuille*. Bij de omzetting zal door het realiseren van een koerswinst, het volume van de beleggingen toenemen. Hiermee willen we de kans vergroten om ook in tijden dat de rentestand laag is toch de doelstelling van de structurele inkomstenstroom te halen.

De huidige inkomstenstroom is als volgt geprognosticeerd:

Naast de transitie van de immunisatieportefeuille onderzoeken wij of onze beleggingen tegen een vergelijkbaar of hoger financieel rendement, maar met een maatschappelijk

rendement kunnen worden ingezet, oftewel '**Vermogen voor Brabant**'. En uitdrukkelijk niet: De Bank van Brabant!

De voorwaarde hiervoor is dat deze beleggingen bijdragen aan inhoudelijke thema's zoals opgenomen in de Agenda van Brabant en het bestuursakkoord. Dit houdt in dat er een nieuwe beleggingsstrategie wordt geformuleerd. De beleggingen zijn:

- risicomijdend;
- maatschappelijk rendement;
- staatssteunproof;
- het rendement is hoger dan bij schatkistbankieren;
- voldoende risicospreiding;
- gemaximeerd tot een nader te bepalen deel van de totale portefeuille.

In september 2013 is met PS een eerste discussie hierover gevoerd aan de hand van een voorgestelde wijziging van Verordening Treasury (PS 32/13). In augustus 2014 heeft een vertrouwelijke bijeenkomst plaats gehad met statenleden over een concrete casus. In **2015** zal – na goedkeuring door PS – hier nader uitvoering aan worden gegeven.

Bij al deze activiteiten worden Gedeputeerde Staten ondersteund door een adviescommissie: Het Treasury Committee (TC). In het Treasury Committee heeft – naast twee GS-leden en ambtelijke vertegenwoordigers – ook een partner van bureau Zanders zitting. Bovendien wordt het TC geadviseerd door de accountant.

EMU – saldo

Het EMU-saldo voor 2015 bedraagt op basis van de begrotingscijfers 2015 -/-€ 56 miljoen (zie bijlage 16). Bij de begroting 2014 was de inschatting (o.b.v. de meerjarenraming) dat het EMU- saldo -/- € 71 miljoen zou bedragen. Mede op basis van de uitkomsten van het saldo in de jaren 2012 en 2013 ramen wij voor 2015 een bijgesteld EMU-saldo van ongeveer -/- €20 miljoen.

Paragraaf 6

Verbonden partijen

Verbonden partijen

Portefeuillehouder: Y.C.M.G. de Boer, R.A.C. van Heugten, J.J.C. van den Hout, L.W.L. Pauli

Visie en beleid ten aanzien van verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de provincie middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partijen kunnen worden verhaald op de provincie.

De provincie Noord-Brabant kan besluiten om een bestuurlijk en financieel belang te houden in organisaties die een bijdrage leveren aan het openbaar belang of gericht zijn op het realiseren van publieke doelen die aansluiten bij het provinciaal beleid.

Het beleid ten aanzien van verbonden partijen is uitgewerkt in de [Code "Sturing in Samenwerkingsrelaties"](#) van oktober 2010. Hierin staan ook de overwegingen genoemd om een bestuurlijk en financieel belang aan te gaan, te wijzigen of te beëindigen. Op 2 juni 2006 zijn door Provinciale Staten afspraken over de benoeming van provinciale commissarissen vastgesteld. In februari 2011 is door PS de [Nota deelnemingen](#) vastgesteld. Hierin is het beleid met betrekking tot deelnemingen geactualiseerd en is toegelicht op welke wijze de provincie de publieke belangen in deelnemingen wil behartigen. Ook is het samenspel tussen GS en PS met betrekking tot deelnemingen uitgewerkt. In de nota is vastgelegd om vierjaarlijks de gehele deelnemingenportefeuille te evalueren. In juni 2012 zijn de resultaten van de eerste vierjaarlijkse evaluatie aan PS aangeboden ([Evaluatie deelnemingen](#)).

Geactualiseerde Nota deelnemingen en Verbonden Partijen

Het is gebleken dat er behoefte is aan een geactualiseerde Nota Deelnemingen en Verbonden Partijen die de Code 'Sturing met Samenwerkingsrelaties' en de Nota Deelnemingen vervangt. Naar verwachting zal de geactualiseerde Nota in december 2014 ter vaststelling worden voorgelegd aan PS. Op dit moment wordt er gewerkt aan de uitwerking van een PS-nota waarin vooral de kaders worden omschreven, een GS-nota

waarin de instrumentele uitwerking komt en een implementatieplan waarin beschreven zal worden hoe de Nota zal worden geïmplementeerd.

Enkele aanpassingen in de nieuwe Nota zullen zijn:

- Grotere diversificatie bij het inzetten van dit type instrumentarium;
- Het scherper omgaan met meervoudige- en complexe sturingsrelaties;
- Veranderde wetgeving, bv op het gebied van beloningsbeleid en vennootschapsbelasting;
- Richtlijnen voor het bepalen van de governance-structuur;
- Aangepaste instrumentele uitwerking, bijvoorbeeld risicomanagement, uitwerking weerstandsvermogen en weergave in begroting en bestuursrapportages;
- Steviger accent op monitoring, verantwoording en evaluatie

Aan de provincie Noord-Brabant verbonden partijen

De verbonden partijen van de provincie Noord-Brabant bestaan uit de provinciale deelnemingen, de gemeenschappelijke regelingen waaraan wordt deelgenomen en publiekrechtelijke rechtspersonen waar sprake is van een financieel en bestuurlijk belang. Het financiële risico van de verbonden partijen is gelijk aan de omvang van de deelneming (zie ook de paragraaf weerstandsvermogen), danwel gelijk aan de (jaarlijkse) bijdrage die de verbonden partij van de provincie ontvangt.

De provincie ontvangt dividend uit de volgende deelnemingen: de Bank van Nederlandse Gemeenten, Delta NV, Eindhoven Airport NV en Enxsis Holding NV. Het ontvangen dividend wordt als algemeen dekkingsmiddel in de begroting opgenomen (zie onderdeel Algemeen Financieel Beleid).

Gewijzigde regelgeving m.b.t. verbonden partijen.

Per 1 juli 2013 en per 16 juli 2014 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gewijzigd met betrekking tot de in de begroting op te nemen informatie over verbonden partijen. Met deze wijziging dient in de begroting 2015 de verwachte omvang van het eigen vermogen en vreemd vermogen per begin en einde van 2015 en het verwachte resultaat voor het begrotingsjaar 2015 voor elke verbonden partij te worden vermeld. In de toelichting op deze wijziging van de BBV-regelgeving is aangegeven dat voor zover dergelijke informatie niet beschikbaar is of kan worden

verstrekt door de provincie, het in dat geval voldoende is om over de betreffende verbonden partij te vermelden dat geen informatie beschikbaar is op basis waarvan substantiële wijzigingen in resultaat en/of vermogen te verwachten zijn en kunnen in dat geval eerder gerealiseerde resultaten en eigen vermogen – respectievelijk vreemd vermogensposities – worden verstrekt.

Voor zover bedoelde informatie niet beschikbaar is, is dat in bijlage 9b bij de desbetreffende verbonden partij aangegeven.

Een totaaloverzicht van de verbonden partijen is in onderstaande tabel opgenomen.

								bedragen x € 1.000
Deelnemingen	Vestigings- plaats	Aandelen- kapitaal	Nominale waarde	Agio	Gestort	Balans- waarde	Portefeuille	Bestuurlijk belang
1a Enexis Holding NV	's-Hertogenbosch	30,80%	46.144		46.144	0	B.Pauli	Stemrecht / Voordrachtsrecht lidmaatschap RvC/lid AHC
1b CBL Vennootschap BV	's-Hertogenbosch	30,80%	6		6	6	B.Pauli	Stemrecht ≠ lid AHC
1c Vordering Enexis BV	's-Hertogenbosch	30,80%	6		6	6	B.Pauli	Stemrecht / lid AHC
1d Verkoop Vennootschap BV	's-Hertogenbosch	30,80%	6		6	6	B.Pauli	Stemrecht / lid AHC
1e Claim staat vennootschap BV	's-Hertogenbosch	30,80%	6		6	6	B.Pauli	Stemrecht / lid AHC
1f Publiek Belang Elektriciteitsproductie	's-Hertogenbosch	30,80%	PM		PM	0	B.Pauli	Stemrecht/ lid AHC
2 NV Brabant Water	's-Hertogenbosch	31,60%	88		88	0	J.v/d Hout	Stemrecht / voordrachtsrecht Lidmaatschap RvC/lid AHC
3 Eindhoven Airport NV	Eindhoven	24,50%	1.112		556	0	R.van Heugten	Stemrecht / voordrachtsrecht Lidmaatschap RvC
4 BOM Holding BV	Tilburg	100 %	1	46.981	46.982	37.121	B.Pauli	Stemrecht / voordrachtsrecht Lidmaatschap RvC
5 BV ORR	's-Hertogenbosch	28,00%	8		8	0	Y.de Boer	Stemrecht / voordrachtsrecht Lidmaatschap RvC
5a CV ORR I	's-Hertogenbosch	27,00%	203		203	0	Y.de Boer	Stemrecht / Commanditair vennoot
5a CV ORR II	's-Hertogenbosch	27,00%	203		203	0	Y.de Boer	Stemrecht / Commanditair vennoot
6 BV TOM	's-Hertogenbosch	50,00%	9		9	0	Y.de Boer	Stemrecht / voordrachtsrecht Lidmaatschap RvC

								bedragen x € 1.000
Deelnemingen	Vestigings- plaats	Aandelen- kapitaal	Nominale waarde	Agio	Gestort	Balans- waarde	Portefeuille	Bestuurlijk belang
6a CV TOM	's-Hertogenbosch	49,80%	448		448	0	Y.de Boer	Commanditaire vennoot / stemrecht
7 Business Park Aviolanda B.V.	Woensdrecht	60,00%	11	6.477	6.488	6.380	Y.de Boer	Stemrecht
8 NV Waterschapsbank	Den Haag	<0,1%	22		8	0	R.v.Heugten	Stemrecht
9 NV Bank voor Nederlandse Gemeenten	Den Haag	<0,1%	100		100	0	R.v.Heugten	Stemrecht
10 Delta NV	Middelburg	0,05%	4		4	0	B.Pauli	Stemrecht
11 OLSP Vastgoed B.V.	Oss	66,18%	20	4.480	4.500	4.500	Y. de Boer	Stemrecht
12 Green Chemistry Campus	Bergen op Zoom	60,00%	11		11	11	B. Pauli	Stemrecht
13 Groen Ontwikkelingsfonds Brabant	's-Hertogenbosch	100%	1		1	0	J. v/d Hout	Stemrecht
Totaal			48.407	57.939	105.775	48.037		

Gemeenschappelijke regelingen, verenigingen en stichtingen		Portefeuille	Vestigingsplaats
Havenschap Moerdijk (Gemeenschappelijke Regeling)	Aandeel 50%	Y.de Boer	Moerdijk
Parkschap Nationaal Park de Biesbosch (Gemeenschappelijke Regeling)	Aandeel 25%	J. v/d Hout	Den Bosch
Interprovinciaal overleg IPO		Y.de Boer	Den Haag
Zuidelijke Rekenkamer	Aandeel 50%		Eindhoven
INPA Huis van de Nederlandse Provincies (vereniging)			Brussel
Regio west Brabant kleinschalig collectief vervoer	€ 5,4 mln jaarlijks	R.v.Heugten	Breda
Kleinschalig collectief vervoer Brabant Noord-oost (Gemeenschappelijke regeling)	€ 1,3 mln jaarlijks	R.v.Heugten	Uden
Omgevingsdienst Midden- en West Brabant	Aandeel 33%	J. v/d Hout	Tilburg
Omgevingsdienst Zuid-Oost Brabant	Aandeel 32%	J. v/d Hout	Eindhoven
Omgevingsdienst Brabant Noord	Aandeel 37%	J. v/d Hout	's-Hertogenbosch
Publiekrechtelijke rechtspersoon			
Nazorgfonds	Zie toelichting	R.v.Heugten	's-Hertogenbosch

Stoplichtenmodel Deelnemingen

Overzicht stand van zaken deelnemingen

	Beleid	Governance	Financiën
1a) Enexis Holding NV			
1b) CBL Vennootschap BV			
1c) Vordering Enexis BV			
1d) Verkoop Vennootschap BV			
1e) CSV Amsterdam BV (voorheen: Claim Staat vennootschap BV)			
1f) Publiek Belang Elektriciteitsproductie			
Brabant Water NV			
Eindhoven Airport NV			
BOM Holding BV			
Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (ORR) BV en CV	Informatie hierover volgt dit najaar in afzonderlijk PS-dossier	Informatie hierover volgt dit najaar in afzonderlijk PS-dossier	Informatie hierover volgt dit najaar in afzonderlijk PS-dossier
Tuinbouw Ontwikkelingsmaatschappij (TOM) BV			
Business Park Aviolanda BV			
NV Waterschapsbank			
NV Bank voor Nederlandse Gemeenten			
Delta NV			
OLSP Vastgoed BV			
Green Chemistry Campus			
Groen Ontwikkelfonds Brabant			
Havenschap Moerdijk			

Toelichting:

- Groen -> deelneming voldoet aan provinciale doelstellingen en bevat geen bijzondere financiële risico's.
- Oranje -> deelneming vraagt op onderdelen om aandacht of bevat mogelijke bijzondere financiële risico's
- Rood -> deelneming voldoet niet aan provinciale doelstellingen of bevat bijzondere financiële risico's en vergt actieve inzet provincie.

Toelichting onderdelen die oranje of rood zijn gemarkeerd (zie ook beschrijving per deelneming):

- Brabant Water: geschil overname TWM ligt al enige tijd voor bij de rechter en uitkomst kan financieel substantiële gevolgen hebben voor Brabant Water
- TOM: ondervindt ernstige gevolgen van aanhoudende malaise in de glastuinbouw, waardoor verliezen zijn ontstaan en er een liquiditeitsstekort ontstaat. In het najaar 2014 zal eerst met de commissie TSP de mogelijke toekomstscenario's worden besproken, alvorens begin 2015 een voorstel aan PS wordt voorgelegd.
- Aviolanda: voortgang vereist uitbreiding met clusterontwikkelingsactiviteiten en ontwikkeling van nieuw vastgoed. Hiervoor is inbreng van extra eigen- en vreemd vermogen nodig.

- NWB en BNG: beide banken zijn gestart met het aanpassen van de financiering conform de BASEL III regelgeving. Zij moeten hiervoor extra eigen vermogen aantrekken tot 3%. Beide banken onderzoeken de mogelijkheden voor het aantrekken van hybride kapitaal via de publieke aandeelhouders. Zij moeten uiterlijk 2018 voldoen aan de vereisten.
- Delta NV: verkoop provinciale aandelen Delta heeft tot dusverre geen resultaat opgeleverd. Delta is zelf bezig met een strategische heroriëntering mede als gevolg van de te verwachten uitspraak over de Splitsingswet.
- OLSP Vastgoed; De financiële positie van OLSP Vastgoed is in principe goed, maar het feit dat zij maar één huurder (Pivot Park) hebben maakt de kwetsbaarheid groot. De financiële positie van Pivot Park komt onder druk te staan, door de concurrentie van de nieuwe Life Sciences & High Tech campus: Novio Tech.
- Green Chemistry Campus: de verhuur van laboratoriumfaciliteiten blijft achter. Dit heeft een negatief effect op de exploitatie-inkomsten. Om te kunnen groeien moet de campus investeren in demofaciliteiten en kantoorruimten. Hiervoor heeft de campus risicodragend kapitaal nodig.
- Havenschap Moerdijk: met de vaststelling van de Havenstrategie is besloten om de governance van het Havenschap opnieuw aan de orde te stellen. Hiertoe zal een startnotitie aan PS en de Raad van Moerdijk worden voorgelegd.

Paragraaf 7

Ontwikkelbedrijf en grondbeleid

Ontwikkelbedrijf en grondbeleid

Portefeuillehouder: Y.C.M.G. de Boer

Wat wil de provincie bereiken?

Grondbeleid is een instrument om provinciaal beleid te realiseren. Actief grondbeleid houdt in dat de provincie zelf gronden (en opstellen) verwerft, beheert, eventueel ontwikkelt en verkoopt. Met het actieve provinciale grondbeleid beoogt de provincie tegen aanvaardbare prijzen tijdig gronden beschikbaar te krijgen voor de realisering van door haar beoogde doelen. Actief grondbeleid voert de provincie reeds jarenlang voor de aanleg van infrastructuur (wegen) en de handhaving en uitbreiding van natuurgebieden (ecologische hoofdstructuur). Daarnaast voert de provincie onder andere actief grondbeleid ten behoeve van de doelstellingen Ruimte voor Ruimte, Ruimte voor de Rivier, campussen en erfgoedcomplexen.

Van passief grondbeleid is sprake als de provincie wel regulerend optreedt ten aanzien van het grondgebruik, maar de aankoop, het beheer en de eventuele exploitatie van de grond overlaat aan private partijen.

Het grondbeleid van de provincie is vastgelegd in de notitie "[Passend en gepast vooruit. Grondbeleid als instrument voor ontwikkelingsgericht handelen](#)" (PS 111/01).

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Ontwikkelbedrijf

Om invulling te geven aan een actief grondbeleid is een ontwikkelbedrijf een goed middel om de publieke doelstellingen te realiseren op basis van een bedrijfseconomisch transparante afweging van alle kosten, opbrengsten en risico's.

In 2010 is het Beheersstatuut Ontwikkelbedrijf door PS vastgesteld. Volgens dit statuut (regel 3.6.1) wordt twee maal per jaar een voortgangsrapportage aan Provinciale Staten aangeboden. Hierin is de stand van zaken opgenomen van:

- elk door het Ontwikkelbedrijf in exploitatie genomen project;
- de anticiperende en strategische grondverwerving door het Ontwikkelbedrijf;

- de bestedingen van het Ontwikkelbedrijf ten laste van zijn investeringskrediet (maximaal € 235 miljoen, revolverend);
- de winsten en verliezen van het Ontwikkelbedrijf, ten gunste respectievelijk ten laste van de reserve en voorziening van het ontwikkelbedrijf (, onderdeel grondbeleid/ontwikkelbedrijf (totaal maximaal € 48 miljoen);
- het Meerjarenperspectief van het Ontwikkelbedrijf als bedoeld in regel 3.4.1 van het Beheersstatuut.

De projecten in de portefeuille van het Ontwikkelbedrijf zijn in 2015 verdeeld in thema's, te weten:

Ruimte voor Ruimte, Bedrijventerreinen, Glastuinbouwprojecten, Revitalisering Landelijk Gebied, Grote Erfgoed complexen en Campusontwikkelingen. Apart onderdeel binnen de portefeuille zijn de stimuleringsmaatregelen woningbouw. Dit betreffen tijdelijke maatregelen die zullen worden afgebouwd.

Naast de uitvoering van projecten beheert het Ontwikkelbedrijf deelnemingen in vennootschappen die tot taak hebben om grondexploitaties en een opstalexploitatie op te zetten en uit te voeren, te weten:

- De Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte CV/BV (ORR) 28%
- De Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij CV/BV (TOM) 50%
- Business Park Aviolanda BV (BPA) 60%
- Life Sciences Park te Oss 62%

Voor een nadere uitwerking hiervan wordt kortheidshalve verwezen naar paragraaf 7 van de provinciale begroting (Verbonden Partijen).

In onderstaande tekst wordt per thema de rol en de bijdrage beschreven.

Ruimte voor Ruimte

De deelnemers vertegenwoordigd in de ORR staan het de ORR in beginsel niet toe vooruitlopend op een vastgesteld bestemmingsplan gronden al aan te kopen. Soms kan het om de locatieontwikkeling zeker te stellen toch noodzakelijk zijn om de gronden vooraf te verwerven. Dit kan spelen in situaties waar ook andere marktpartijen de gronden willen verwerven of daar waar de verkopende partij met de verkoop niet wenst te

wachten totdat er een vastgesteld bestemmingsplan ligt. In de situaties waar dit speelt kan het Ontwikkelbedrijf een grondpositie innemen, die op het moment dat het bestemmingsplan is vastgesteld aan de ORR wordt overgedragen. Er zijn locaties in portefeuille die de ORR niet overneemt. In 2015 ontwikkelt het provinciaal Ontwikkelbedrijf de locaties zelf tot woningbouwkwavels.

Bedrijventerreinen

Vanwege het industriële karakter en de logistiek gunstige ligging heeft Brabant relatief veel bedrijventerreinen. Vanwege de belangrijke betekenis van bedrijventerreinen voor het vestigingsklimaat in Brabant is de planning, programmering en ontwikkeling van bedrijventerreinen benoemd als een van de provinciale kerntaken. De inzet van het Ontwikkelbedrijf richt zich op (vergaande) participatie en investeringen in projecten.

Glastuinbouwprojecten

De provinciale inbreng in glastuinbouwprojecten is op verschillende manieren vormgegeven. De provincie participeert in de Tuinbouw Ontwikkelings Maatschappij (TOM) en heeft daarnaast een garantstelling afgegeven aan de TOM om glastuinbouwlocaties te kunnen ontwikkelen. Ook 'stalt' de provincie tijdelijk gronden voor de TOM binnen het provinciaal ontwikkelbedrijf. Met de TOM zijn overeenkomsten gesloten die erin voorzien dat deze gronden in 2014, respectievelijk 2015 voor de verwervingsprijs met rente plus bijkomende kosten worden overgenomen door de TOM. Voor de glastuinbouwlocatie Deurne is een garantstelling met de gemeente aangegaan volgens welke de provincie in 2020 niet uitgegeven grond zal overnemen tegen de volledige kostprijs. Ten behoeve van ontwikkeling van het Agro- en Foodcluster West Brabant/Nieuw Prinsenland (AFCWB/AFC NP) verzorgt het provinciaal ontwikkelbedrijf het beheer van de overeenkomsten tussen betrokken partijen, en de grondverwerving, inclusief onteigening indien nodig.

De nieuwe inzichten over de ontwikkeling van het projectvestigingsgebied Deurne hebben ertoe geleid dat de risicovoorziening in verband met de aan de gemeente verstrekte garantie fors is verhoogd. Voor de ontwikkeling van het projectvestigingsgebied Dinteloord (AFCWB/AFC NP) heeft de TOM nieuwe exploitatieberekeningen gemaakt waaruit naar voren komt dat zij behoefte heeft aan extra kapitaal en dat er vrijwel zeker een flink verlies zal overblijven.

Gezien de omvang van de garantstellingen en de daarmee gepaard gaande risico's ligt het niet in het vooruitzicht dat het provinciaal Ontwikkelbedrijf zijn participaties binnen het thema glastuinbouw in 2015 zal uitbreiden.

Revitalisering Landelijk gebied

Provinciale Staten hebben in maart 2010 besloten géén nieuwvestiging meer toe te staan, behoudens enkele lopende zaken. Hiermee is voor de Provincie de grondslag vervallen om actief locaties te verwerven. De beschikbare geschikte bestaande locaties kunnen door ondernemers op de markt verworven worden, er is geen reden voor tussenkomst door de Provincie. Het Ontwikkelbedrijf bouwt haar posities in 2015 marktconform af.

Grote erfgoedcomplexen

Het Ontwikkelbedrijf draagt door gerichte investeringen bij aan een zorgvuldige herbestemming van dit voor Brabant zo kenmerkende erfgoed.

Campusontwikkelingen

Om innovatieve economische bedrijvigheid in de Brabantse regio te stimuleren zijn broedplaatsen en open innovatie van belang. Campussen hebben specifieke eigenschappen die open innovatie stimuleren.

De verzoeken van initiatiefnemers (bedrijven, gemeenten, consortia) die de Provincie blijven bereiken om een rol te spelen in campusontwikkeling versterken de noodzaak om het provinciale belang vorm en inhoud te geven om een zorgvuldig besluitvormingsproces te faciliteren. De inzet van het Ontwikkelbedrijf bij campusinitiatieven zal variëren, afhankelijk van bijvoorbeeld het stadium waarin het campusinitiatief zich bevindt, het ontwikkelpotentieel, het onderliggende businessplan, de maatschappelijke relevantie kan de inzet uiteenlopen van het enthousiasmeren en verbinden van partners tot (vergaande) participatie en investeringen.

Stimulering woningbouw

Een bijzonder onderdeel binnen het Ontwikkelbedrijf zijn de maatregelen in het kader van de stimulering van de woningbouw. Begin 2009 hebben PS besloten om € 400 miljoen beschikbaar te stellen voor tijdelijke maatregelen om de effecten kredietcrisis te dempen. Hiervan is € 250 miljoen, waarvan € 205 miljoen revolverend, gereserveerd voor het stimuleren van de woningbouw. Ten behoeve van dit project is een krediet van € 45

miljoen afgezonderd van de Reserve ontwikkelbedrijf. De provincie heeft een pakket aan maatregelen ontwikkeld dat uiteenvalt in maatregelen voor de consumenten, waaronder de Brabantse Verkoopgarantie, en maatregelen voor producenten in de vorm van maatwerkoplossingen zoals leningen, garantstellingen en Brabants Investeringsfondsen ten behoeve van nieuwbouwwoningen. De oorspronkelijke looptijd van de stimuleringsmaatregelen was 2,5 jaar. Na consultatie van de Statencommissie is besloten de maatregelen voor de stimulering van de woningbouw in een zorgvuldig afbouwtraject af te ronden.

Het contractbeheer van de uitstaande leningen en garanties alsmede het beheer van de opgerichte Brabants Investeringsfondsen voor nieuwbouwwoningen is ondergebracht bij het ontwikkelbedrijf. Ook het beheer en exploitatie van de woningbouwportefeuille die ontstaat door de aankoop van woningen in het kader van de Brabantse Verkoopgarantie valt onder de verantwoordelijkheid van het ontwikkelbedrijf.

Infrastructuur

In het meerjaren investeringsprogramma infrastructuur, ruimte en transport (MIRT) wordt aangegeven welke infrastructurele projecten er zullen worden uitgevoerd. Afdeling Projecten en Vastgoed draagt in opdracht van de afdeling Mobiliteit en Infra zorg voor de benodigde aankoop van gronden. Afhankelijk van de prioritering binnen het programma MIRT zal de grondverwerving in 2015 worden gecontinueerd. Deze aankopen zullen worden gefinancierd uit de algemene provinciale- en BDU middelen.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Op 21 juni 2013 is door PS de grondnota EHS Noord-Brabant en het groenontwikkelfonds Brabant vastgesteld. In deze grondnota zijn de spelregels voor grondverwerving beschreven voor de realisatie van de EHS en EVZ. Het geeft een totaalbeeld hoe de provincie de verwerving voor de gronden wil vormgeven. De uitvoering voor de realisatie van de EHS (grondverwerving en inrichting) wordt uitgevoerd door een ingesteld groenontwikkelfonds.

Wat mag dat kosten?

- Voor de investeringen van het Ontwikkelbedrijf is een revolverend krediet beschikbaar van maximaal € 235 miljoen; de risico's worden gedekt binnen de reserve en voorziening van het Ontwikkelbedrijf. Deze reserve en voorziening hebben een totale omvang per 1 juli 2014 van € 53,6 miljoen, waarvan voor projecten een risicoreservering is opgenomen van € 43,1 miljoen.
- Daarnaast worden de risico's voor het stimuleren van de woningbouw binnen de reserve Ontwikkelbedrijf afgedekt. Dit gedeelte heeft een omvang per 1 juli 2014 van € 22,4 miljoen.

Voor een specificatie van deze risicoafdekkingen wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen.

Risico-afdekking Ontwikkelbedrijf binnen reserve Ontwikkelbedrijf

Programmabegroting	Thema		Totaal
04 Economie	Bedrijventerreinen	projecten	7.650.000
		deelneming: kapitaalbreng	6.488.160
		deelneming: lening	60.000
02 Ruimte	Glastuinbouw	garantstelling	3.500.000
	Ruimte voor Ruimte	projecten	776.837
	RLG	projecten	52.984
	Erfgoedcomplexen	projecten	1.360.000
	Campussen	projecten	0
		deelneming: kapitaalbreng	4.500.000
	Overig	Voorbereiding	207.594
Subtotaal afgedekt			24.595.574
Subtotaal resterende ruimte voor risicoafdekking			10.472.669
Totaal beschikbare ruimte voor risicoafdekking			35.068.243

Risico-afdekking Ontwikkelbedrijf binnen de voorziening Ontwikkelbedrijf

Programmabegroting	Thema		Totaal
02 Ruimte	Glastuinbouw	garantstelling	15.874.692
	Erfgoedcomplexen	projecten	2.684.856
Subtotaal afgedekt			18.559.548

53.627.791
Risico-afdekking stimulering woningbouw binnen reserve Woningbouwstimulering

Programmabegroting	regeling		Totaal
02 Ruimte	Algemene kosten	Inhuur expertise/ beheer woningen	3.986.684
	Startersleningen	Beheerskosten	361.887
	Waardebescherming		695.000
	Verkoopgarantie		6.220.652
	Maatwerk producenten	Garanstellingen	1.500.000
	Maatwerk producenten	Renteloze leningen	0
	Investeringsfondsen		4.978.097
	Onvoorzien		4.720.880
Totaal beschikbare ruimte voor risicoafdekking			22.463.201

Uitwerking Bestuur

01.01 Provinciebestuur	112
01.02 Bestuurlijke samenwerking	114
01.03 Interbestuurlijk toezicht	116

01.01 Provinciebestuur

Doelstelling

Het bevorderen van de kwaliteit van het openbaar bestuur in Noord-Brabant. Dit gebeurt door een adequate ondersteuning van de eigen bestuursorganen: Provinciale Staten door de griffie en Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning door de provinciale organisatie. Voor de uitvoering van zijn rijksstaken wordt de commissaris van de Koning ondersteund door het Kabinet CdK.

Tot de rijksstaken van de CdK behoren onder meer openbare orde en veiligheid, en burgemeestersbenoemingen.

Daarnaast is het vergroten van de integriteit en de weerbaarheid van het openbaar bestuur een belangrijke pijler. Ook continueren wij onze inzet op een effectieve en efficiënte kennisverwerving, kennisborging en kennisbenutting.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Wet Bibob:

- Evaluatie van de convenanten omtrent Bestuurlijk en Geïntegreerde Aanpak Georganiseerde Criminaliteit, Bestrijding Handhavingsknelpunten en Bevordering Integriteitsbeoordeling;
- Evaluatie van het vigerende Bibob-beleid en de werkzaamheden van de Bibob- eenheid;
- Onderzoek naar risicogericht Bibob-beleid en uitbreiding Bibob-beleid bij vastgoed.

Bestuurlijke integriteit:

- Implementatie zorgplicht commissaris van de Koning bij de bestuurlijke integriteit van provincie en gemeentes.

Weerbare overheid:

- (Coördinatie van de) inzet van provinciale middelen voor de weerbare overheid (Taskforce Brabant-Zeeland).

Kennis en Onderzoek

- Besluitvorming over de nieuwe adviesstructuur Brabantadvies;
- Visie ontwikkelen op strategische samenwerking hoger onderwijs/landelijke kennisinstellingen en provincie, gericht op gezamenlijke kennisontwikkeling en benutting van de kennis vanuit het hoger onderwijs/landelijke kennisinstellingen.
- BrabantKennis levert in 2015 de eerste trendverkenningen op, die in co-creatie met verschillende partners zijn gemaakt. Tevens organiseert BrabantKennis een tweetal Vooruitdenkerslezingen met spraakmakende wetenschappers.

Mijlpalen 2015

- Besluitvorming risicogericht Bibob-beleid;
- Geïmplementeerde zorgplicht bestuurlijke integriteit;
- Deelrealisatie plan van aanpak Weerbare Overheid;
- Vernieuwde adviesstructuur.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	7.730	8.690	8.697	8.369	7.592	7.717
Toegerekende apparaatslasten	3.623	3.564	6.415	5.981	5.900	5.914
Lasten	11.354	12.254	15.112	14.350	13.492	13.631
Baten van het Rijk	0	0	0	0	0	0
Baten van de EU	0	0	0	0	0	0
Overige baten	397	2	2	2	2	2
Baten	397	2	2	2	2	2
Saldo lasten en baten	-10.957	-12.251	-15.110	-14.348	-13.490	-13.629
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdrage uit reserves	0	0	0	0	0	0
Bijdrage uit alg.middelen	10.957	12.251	15.110	14.348	13.490	13.629
Totaal dekking saldo	10.957	12.251	15.110	14.348	13.490	13.629

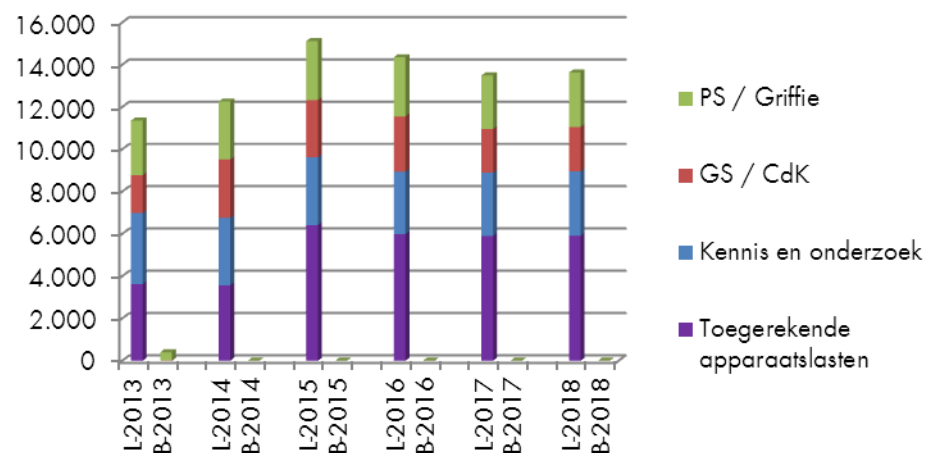
Toelichting

De geraamde lasten zijn bestemd voor tegemoetkoming en ondersteuning PS-leden (€ 2,8 mln) en CdK en GS-leden (€ 2,7 mln).

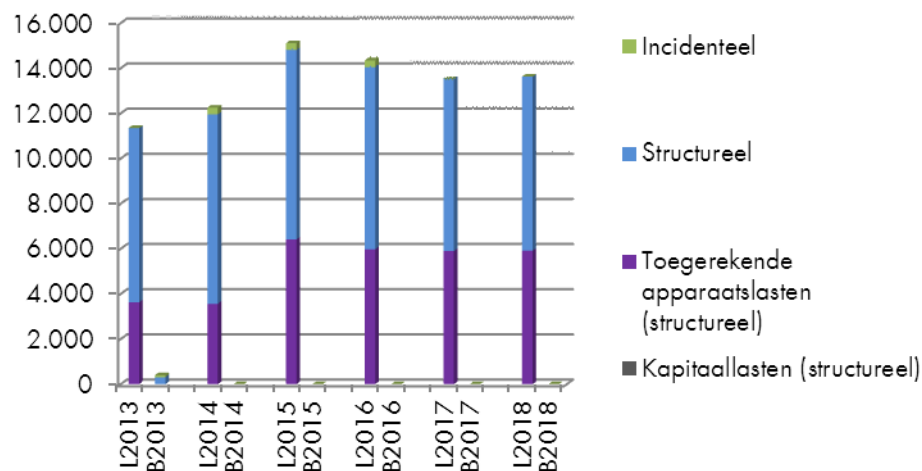
Daarnaast is het budget voor Kennis en Onderzoek opgenomen €3,2 mln).

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

01.02 Bestuurlijke samenwerking

Doelstelling

Het bevorderen van de bestuurlijke samenwerking in Brabant. Doel hierbij is een vernieuwende, meer op de leefwereld van burgers georiënteerde organisatie van het openbaar bestuur in Noord-Brabant te zijn. Manieren hiervoor zijn onder meer het ontwikkelen van innovatieve manieren van besturen en het faciliteren van gemeenten bij de totstandkoming van bestuurlijke uitspraken over de eigen toekomst.

Daarnaast het ontwikkelen van Brabantstad tot een internationaal en concurrerend en duurzaam groeiend internationaal netwerk.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Innovatieve manieren van besturen

Samen met partners ontwikkelen van innovatieve manieren van besturen (het Brabants model). Waar nodig het bieden van experimenteerruimte en het delen van kennis hierover.

Samenwerken in wisselende allianties

Inzetten van strategisch relatiemanagement. Niet alleen richting gemeenten, maar ook richting provincies en andere partners, door samen met de "key"leaders van die partners tot een integrale samenwerkingsagenda te komen.

(Veer)krachtig bestuur in Noord-Brabant

Begeleiden van Brabantse gemeenten bij de totstandkoming van de gevraagde bestuurlijke uitspraken over de toekomst. Actief delen van best practices en

onderzoeksresultaten van praktijkgericht bestuurskundig onderzoek naar nieuwe vormen van bestuurlijke organisaties.

Brabantstad

Om Brabantstad verder te ontwikkelen tot een stedelijk netwerk wordt de koers voor de nieuwe bestuursperiode bepaald, inclusief een concrete samenwerkingsagenda.

Relatiemanagement gemeenten

Verder professionaliseren van het relatiemanagement. Strategisch inzetten van het relatiemanagement van gemeenten en samenwerkingsverbanden door onder meer:

- Faciliteren van regiobezoeken van het college;
- Verkennen of een managementrelatieplan een instrument voor professioneel relatiemanagement kan vormen;
- Verkennen op welke wijze de provincie –in het kader van beperking van de bestuurlijke drukte- het meest efficiënt haar relaties vorm geeft.

Mijlpalen 2015

- Samenwerkingsagenda Brabantstad;
- Overzicht van bestuurlijke uitspraken van Brabantse gemeenten over hun toekomst.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	1.887	4.465	2.177	1.859	1.121	1.133
Toegerekende apparaatslasten	1.474	1.450	1.982	1.848	1.823	1.827
Lasten	3.362	5.915	4.158	3.706	2.944	2.960
Baten van het Rijk	0	0	0	0	0	0
Baten van de EU	0	0	0	0	0	0
Overige baten	387	235	0	0	0	0
Baten	387	235	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	-2.975	-5.680	-4.158	-3.706	-2.944	-2.960
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdr. AR regionale stuutverst.	284	2.676	0	0	0	0
Bijdrage uit alg. middelen	2.691	3.004	4.158	3.706	2.944	2.960
Totaal dekking saldo	2.975	5.680	4.158	3.706	2.944	2.960

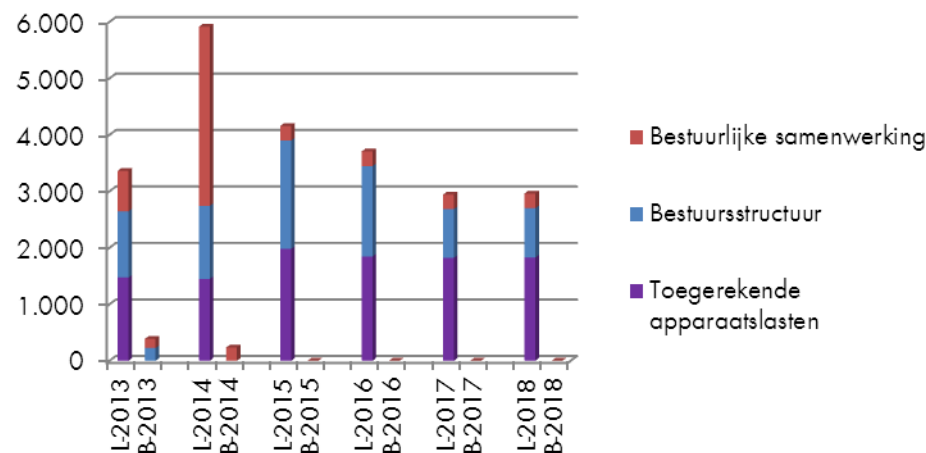
Toelichting

Voor 2015 is € 2,2 mln beschikbaar. De middelen worden als volgt ingezet:

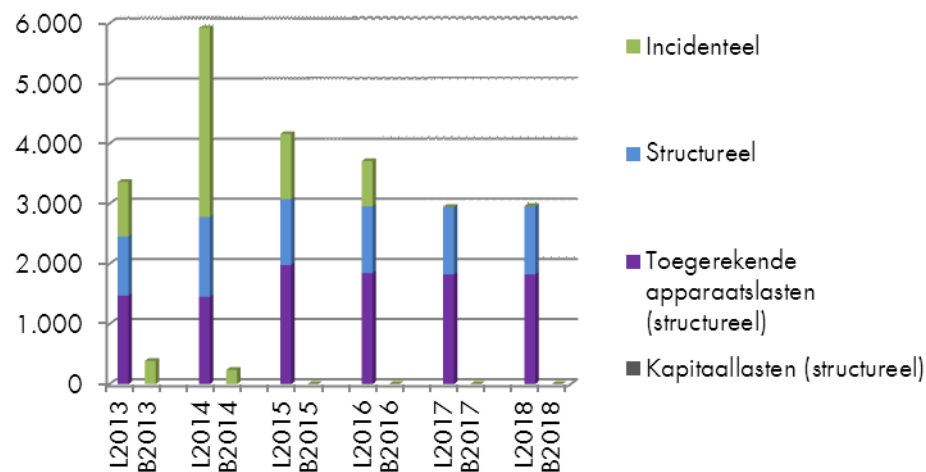
- Krachtig bestuur € 1,1 mln;
- Bestuurlijk interprovinciaal overleg en bijdrage voor handhaving € 0,8 mln;
- € 0,3 mln voor Brabantstad c.a.

Het budget in 2014 heeft mede betrekking op Majeure projecten West-Brabant (€ 2,7 mln). Dit budget is in budgettair opzicht in 2013 afgewikkeld. Daarnaast is onder meer in 2015 (€ 0,75 mln) meer beschikbaar voor Krachtig Bestuur. De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

01.03 Interbestuurlijk toezicht

Doelstelling

Het bevorderen van de toekomstbestendigheid van het openbaar bestuur in Noord-Brabant.

De provincie voert op een aantal terreinen de taak van interbestuurlijk toezichthouder uit. Bijvoorbeeld bij financieel toezicht, het omgevingsrecht en de archiefzorg. Uitgangspunt van het interbestuurlijk toezicht is een sober systeem, op afstand efficiënt. Het is risicogericht toezicht dat intensiever wordt als het nodig is.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Uitvoeringsprogramma:

Bepalen van de thema's waarop extra toezicht wordt ingezet. Opstellen jaarprogramma voor de uitvoering van het interbestuurlijk toezicht, waarbij rekening wordt gehouden met wat er in de maatschappij leeft.

Signaleren

Zicht houden op de kwaliteit van de naleving van wettelijke medebewindstaken door gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen.

Evalueren

Uitvoeren van de evaluatie art.217 'vernieuwing interbestuurlijk toezicht'. De resultaten worden betrokken bij het op te stellen beleidsplan Interbestuurlijk Toezicht 2016-2020.

Mijlpalen 2015

- Jaarprogramma interbestuurlijk toezicht;
- Jaarverslag IBT 2014 – maart/april 2015;
- Evaluatie art. 217 vernieuwing Interbestuurlijk Toezicht – 2^e kwartaal 2015;
- Beleidsplan 2016-2019 – 4^e kwartaal 2015;
- Uitvoeringsprogramma 2016 – 4^e kwartaal 2015.

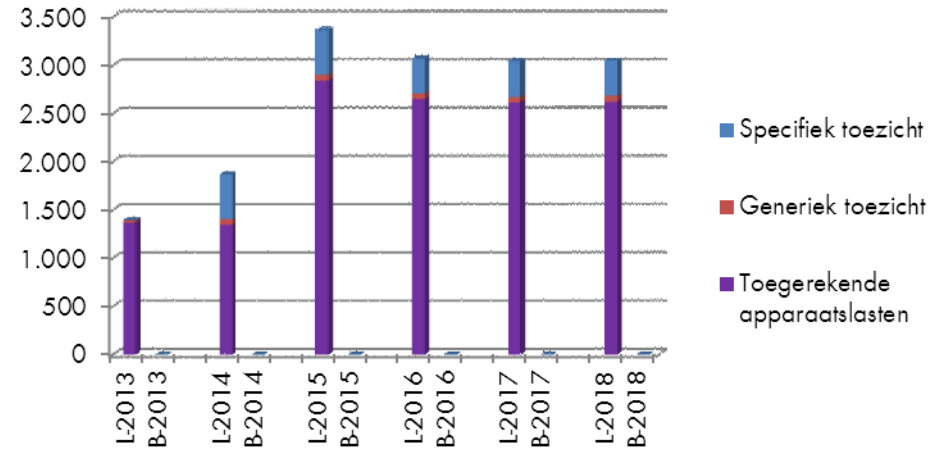
Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	24	521	521	421	421	421
Toegerekende apparaatslasten	1.369	1.346	2.839	2.647	2.612	2.618
Lasten	1.393	1.868	3.360	3.069	3.033	3.039
Baten van het Rijk	0	0	0	0	0	0
Baten van de EU	0	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	-1.393	-1.868	-3.360	-3.069	-3.033	-3.039
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdrage uit reserves	0	0	0	0	0	0
Bijdrage uit alg.middelen	1.393	1.868	3.360	3.069	3.033	3.039
Totaal dekking saldo	1.393	1.868	3.360	3.069	3.033	3.039

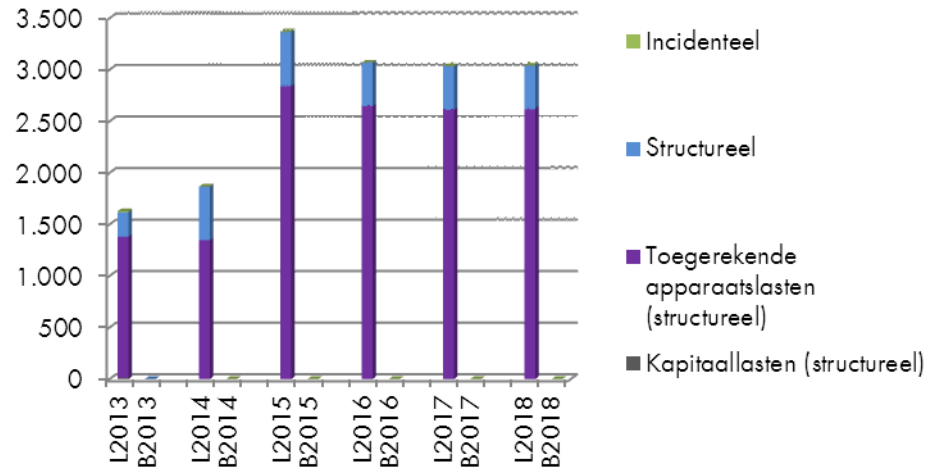
Toelichting

De beschikbare middelen ad € 0,5 mln worden ingezet voor het interbestuurlijk toezicht. De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

Uitwerking Ruimte

02.01 Ruimtelijke ontwikkeling	120
02.02 Vitaal platteland en agrofood	122
02.03 Sterk stedelijk netwerk	124

02.01 Ruimtelijke ontwikkeling

Doelstelling

Om een goed woon- werk- en leefklimaat te behouden en te versterken zet de provincie in op:

- Samenhang aanbrengen tussen wonen, werken en recreëren;
- Behouden en versterken van de Brabantse mozaïekstructuur;
- Bevorderen van ruimtelijke kwaliteit.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Gebiedsgericht werken

Via de gebiedsopgaven sturing geven aan de realisatie van negen bovenlokale opgaven uit de Structuurvisie die een integrale oplossing vragen.

Via de streeknetwerken samen met partners in de regio uitvoering geven aan het programma Stad en Platteland.

Kaderstelling

- Het actueel houden van de Verordening ruimte (Vr); veegronde in 2015;
- Het beoordelen van ca. 2.500 gemeentelijke bestemmingsplannen op basis van de Structuurvisie en de Verordening ruimte;
- Provinciale inbreng in de Omgevingswet en uitvoeringsregels, zodat de provincie haar taken en regisseursrol in het fysieke domein kan uitoefenen;
- Ontwikkelen van een nieuwe Omgevingsvisie voor de provincie Noord-Brabant.

Brabants Expertisecentrum Ruimtelijk Kwaliteit (BERK)

Samen met partijen concrete ontwerpogaven realiseren met een hoge ruimtelijke kwaliteit.

Projecten van Mijn Mooi Brabant Afronden en evalueren. Curriculum ruimtelijke kwaliteit wordt opgenomen in verschillende onderwijsvormen.

Ontwikkelbedrijf: zie paragraaf 7; Ontwikkelbedrijf en grondbeleid.

Mijlpalen 2015

- 8 van de 9 gebiedsopgaven zijn in uitvoering;
- Verkenning uitvoeren en startnotitie vaststellen voor het ontwikkelen van een nieuwe Omgevingsvisie(vervolg van IABR/Ontwerpen aan het Nieuwste Brabant is hiervan een onderdeel);
- Organiseren en leiden van vier grote projectateliers voor invulling van de ontwerpogaven.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	31.526	28.841	27.639	4.524	3.423	16.424
Toegerekende apparaatslasten	13.618	12.011	12.072	11.256	11.104	11.130
Lasten	45.143	40.851	39.711	15.779	14.526	27.554
Baten van het Rijk	0	0	0	0	0	0
Baten van de EU	0	0	0	0	0	0
Overige baten	1.354	2.031	1.766	863	1.303	306
Baten	1.354	2.031	1.766	863	1.303	306
Saldo lasten en baten	-43.789	-38.820	-37.945	-14.917	-13.224	-27.248
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdrage uit risicoreserve	5.931					
Bijdrage uit reserve ontwikkelbedrijf/ grondbank	22.070	12.994	1.428	3.222	100	14.865
Bijdrage uit alg.middelen	15.788	25.826	36.517	11.695	13.124	12.383
Totaal dekking saldo	43.789	38.820	37.945	14.917	13.224	27.248

Toelichting

Uitgaven

Het verschil tussen 2015 en 2016 wordt verklaard door de bijdragen in 2015 voor de gebiedsopgaven Oostelijke Langstraat (€19,4 mln) en Brainport Oost (€4,9 mln.) Dit betreft de inzet van aflopende bestuursakkoordmiddelen.

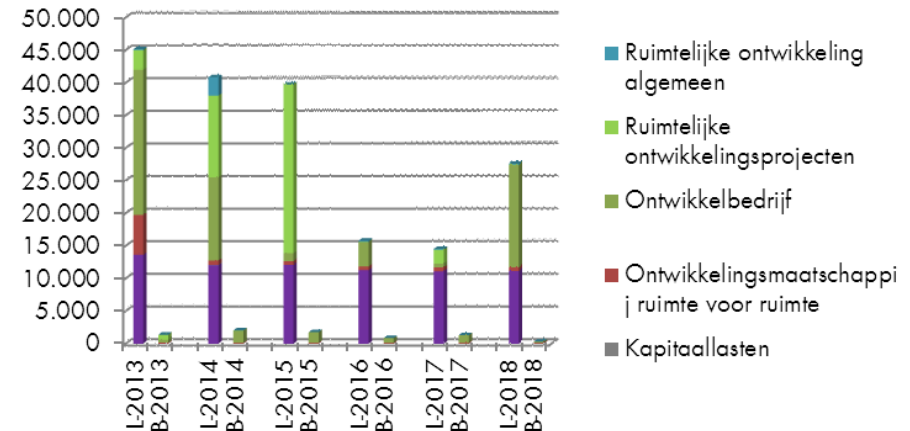
Verder worden de meerjarige verschillen met name verklaard door de afwaarderingen van het ontwikkelbedrijf die in paragraaf 7 Ontwikkelbedrijf en grondbeleid worden toegelicht. Voor detailinformatie wordt verwezen naar de voortgangsrapportage Ontwikkelbedrijf (zie bijlage bij begroting).

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

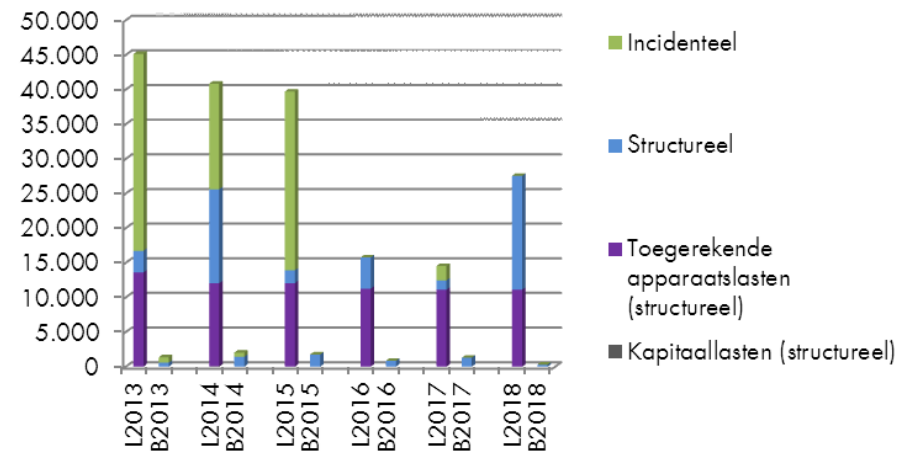
Inkomsten

De meerjarige inkomsten betreffen vooral lopende grondexploitaties.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

02.02 Vitaal platteland en agrofood

Doelstelling

Realiseren van vitaal platteland dat bijdraagt aan Brabant waarin het goed wonen, werken en recreëren is. Focus op de versterking van de relatie tussen de stad en het platteland, met het landelijk gebied als tuin voor de steden.

Het programma Agrofood stimuleert de transitie naar een duurzame Agrofoodsector. Dit programma kent 4 beleidsthema's: ruimtelijke ontwikkeling, gezondheid, milieu en economie. De agenda is in overleg met andere partijen gemaakt, de uitvoering ligt deels ook bij anderen. De UBA zal zich in 2015 verder ontwikkelen tot een gezamenlijke agenda.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Deze doelstellingen realiseren we via 2 lijnen: Vitaal Platteland en Agrofood.

Vitaal Platteland

- Doorontwikkeling 'nieuwe werken' conform koersdocument transitie stad & platteland;
- Bieden procesondersteuning streeknetwerken, alsmede integrale gebiedsopgaven;
- Ontwikkelen van glastuinbouwbedrijven in concentratiegebieden (TOM);
- Landbouwkundige structuurversterking (kavelruil).

Agrofood

In 2015 wordt op de ingeslagen weg door gegaan. In 2014 zijn randvoorwaarden geregeld als de organisatie, financiën, menskracht en netwerk. De provincie heeft een kaderstellende rol (Verordening Ruimte en Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij) en een faciliterende rol om door samenwerking en ondersteuning de transitie naar een duurzame veehouderij te stimuleren.

Ondersteunen van de transitie (uitvoeren van de UBA);

- Koppeling van Agrofood aan de strategische relatie-evenementen;
- Het ondersteunen van duurzame initiatieven in de primaire sector en de keten;
- Het organiseren van de uitvoering met partners.

Innovatieprogramma (als onderdeel van het economisch programma);

- Uitvoeren van de proeftuinregeling, gestart in 2014;
- Inzetten van makel- en schakelcapaciteit ten behoeve van het uitvoeren van het innovatieprogramma (o.a.LIB);

BZV: Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij; bijdrage leveren aan het tot stand komen van certificaten in de agrofoodketen.

Urgentiegebieden; Ondersteunen van de aanpak voor urgentiegebieden middels het Urgentieteam.

Mijlpalen in 2015

- Organiseren van inspiratiesessies van het Brabantberaad met de partners;
- Vernieuwde versie van de BZV;
- Bijdragen aan het oplossen van concrete knelpunten in de urgentiegebieden;
- Voor 80% van de overbelaste gebieden een verbeterplan opstellen;
- Openstellen van de jonge boeren subsidieregeling (POP3).

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	20.305	11.786	7.513	1.923	1.481	1.482
Toegerekende apparaatslasten	2.131	1.879	7.510	7.002	6.907	6.924
Lasten	22.436	13.666	15.022	8.925	8.388	8.405
Baten van het Rijk	1.747	1.312	0	0	0	0
Baten van de EU	1.154	525	0	0	0	0
Overige baten	1.121	2.504	0	0	0	0
Baten	4.021	4.341	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	-18.414	-9.325	-15.022	-8.925	-8.388	-8.405
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdr.res.cofin Europese progr.	187	516	203	0	0	0
Bijdrage uit de risicoreserve	3.500					
Bijdrage AR -voorfinanciering		2.296	943			
Bijdr.reserve ILG	1.078					
Bijdr.res.uitv.impuls reconstructie	172					
Bijdrage uit alg.middelen	11.182	7.866	14.819	8.925	8.388	8.405
Totaal dekking saldo	16.119	10.678	15.965	8.925	8.388	8.405

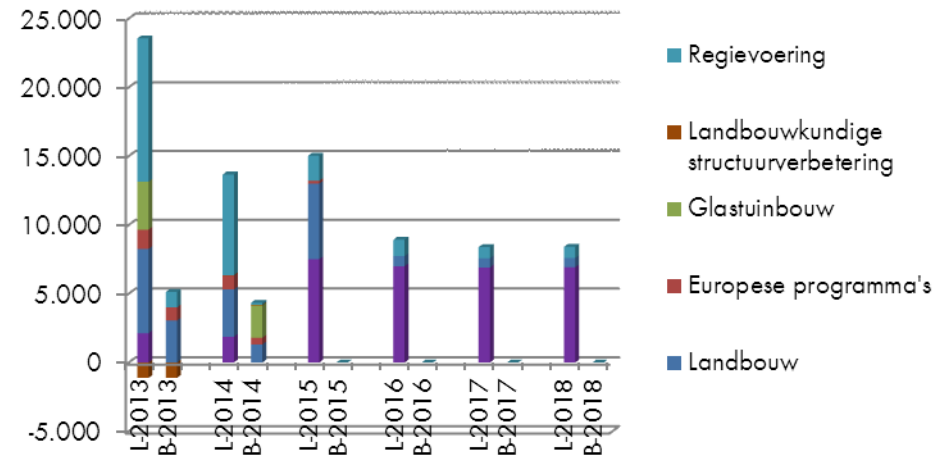
Toelichting

Het verschil tussen 2014 en 2015 wordt met name verklaard door de middelen voor de ondersteuning Stad en Platteland die in 2014 geraamd waren op €5,4 mln. (in 2015 geen middelen).

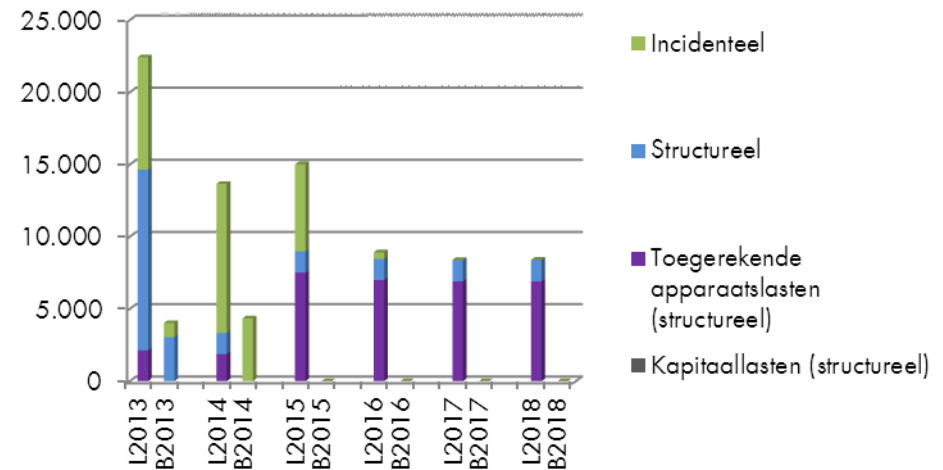
Bij voorjaarsnota 2013 zijn middelen voor Agrofood beschikbaar gesteld voor de jaren 2014 en 2015. Waardoor een daling in middelen zichtbaar is in 2016 (en verder). Verder waren in 2015 nog middelen beschikbaar voor de afwikkeling van enkele verplaatsingen van veehouderijen.

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

02.03 Sterk stedelijk netwerk

Doelstelling

Het stedelijk netwerk ruimtelijk versterken door:

- Bijdragen aan een integrale strategie voor de versterking van het stedelijk netwerk;
- Zorgdragen voor een goed functionerende regionale markt voor bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel;
- Zorgdragen voor een goed functionerende regionale woningmarkt;
- Realiseren van zorgvuldig ruimtegebruik.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Integrale strategie

- Meewerken aan het Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte & Transport (MIRT) en de onderzoeken/verkenningen;
- Afronding tweede fase van het MIRT-onderzoek Brainport Avenue en (go/no-go) besluit over volgende fase;
- Afronding MIRT-onderzoek Maintenance Valley;
- Afronding MIRT-onderzoek Logistieke Corridor Rotterdam-Brabant-Duitsland;
- Uitvoering opgaven Gebiedsagenda Brabant; (voor)onderzoeken en verkenningen;
- Ontwikkeling Ruimtelijke Economische Ontwikkeling Strategie (REOS).

Goed functionerende regionale markt voor bedrijventerreinen, kantoren, detailhandel en woningen met zorgvuldig ruimtegebruik.

- Regionaal afstemmen en samenwerken binnen het Regionaal Ruimtelijk Overleg (RRO's) op grond van de regionale agenda's wonen en werken;
- Nadere afspraken en toepassing van de 'Ladder voor duurzame verstedelijking';
- Uitvoering Programma Werklocaties (zie ook Hoofdstuk 4 Economie).

Mijlpalen in 2015

- In november 2015 wordt het voorstel voor de vernieuwing van het MIRT besproken in het bestuurlijk overleg MIRT met de minister van Infrastructuur & Milieu;
- Afronding onderzoek Logistieke Corridor Rotterdam – Antwerpen – Frankrijk (in het kader van TEN-T). Start MIRT-onderzoek Kennis A2. Er wordt daarbij aangehaakt bij de uitkomsten van de REOS-studie;
- Beschikbaar komen van de uitkomsten van het REOS-onderzoek. In dit onderzoek ontwikkelt het rijk samen met de Noordvleugel en Zuidvleugel van de Randstad en regio Eindhoven/Brabant een samenhangende Ruimtelijke Economische OntwikkelStrategie (REOS) voor deze drie gebieden;
- Een agenda voor nadere uitwerking en implementatie van de Ladder voor duurzame verstedelijking.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	11.424	13.540	7.872	8.756	704	1.518
Toegerekende apparaatslasten	2.305	2.033	1.528	1.425	1.406	1.409
Lasten	13.729	15.573	9.401	10.181	2.110	2.927
Baten van het Rijk	142	485	90	0	0	0
Baten van de EU	0	0	0	0	0	0
Overige baten	264	250	250	250	250	250
Baten	406	735	340	250	250	250
Saldo lasten en baten	-13.324	-14.838	-9.061	-9.931	-1.860	-2.677
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdrage uit reserve ontwikkelbedrijf/ grondbank	8.453	8.842	4.641	8.536	481	1.166
Bijdr. AR regionale stuctuurverst.	0					
Bijdrage uit alg. middelen	4.871	5.996	4.420	1.396	1.379	1.511
Totaal dekking saldo	13.324	14.838	9.061	9.931	1.860	2.677

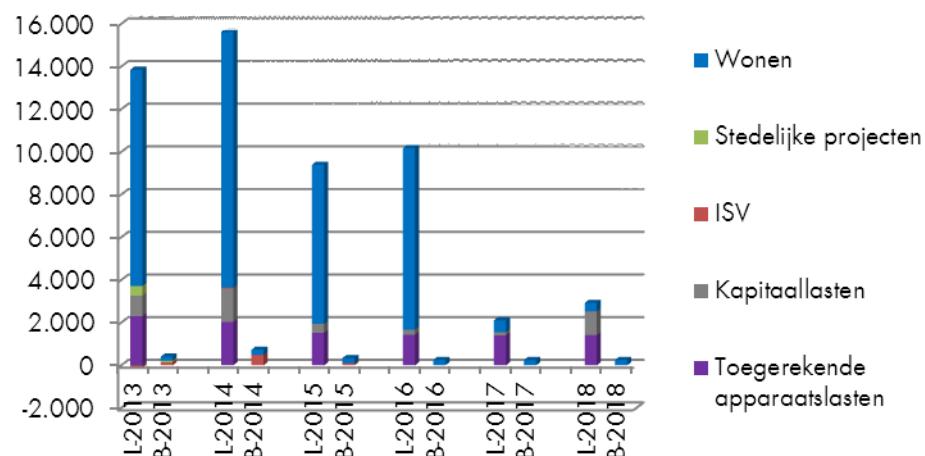
Toelichting

Het Ontwikkelbedrijf is onderdeel van deze productgroep (zie uitgebreide toelichting in paragraaf 7 Ontwikkelbedrijf en grondbeleid). De verschillen over de jaren heen zijn met name te verklaren door activiteiten van het ontwikkelbedrijf voor:

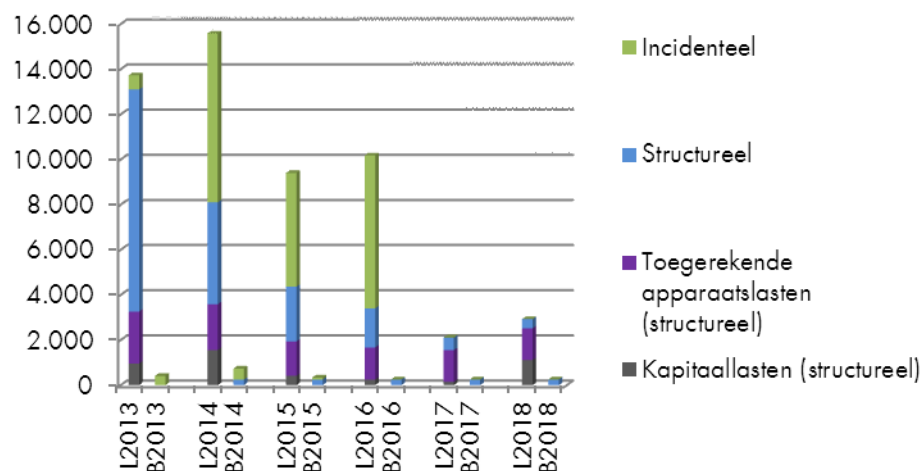
- beheerkosten; accent van de uitgaven ligt in 2014-2016 en betreft met name de beheerkosten van de in eigendom zijnde woningen. In latere jaren betreft het nog proceskosten in de afloophase van de diverse regelingen.
- afwaardering woningbouw; gezien de ontwikkelingen in de woningmarkt is naar verwachting de bodem ten aanzien van de afwaarderingen bereikt. De raming in 2016 van €6,7 mln. heeft met name betrekking op de risico-afdekking van de deelnemingen in de fondsen.

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

Uitwerking Ecologie

03.01 Water	128
03.02 Milieu	130
03.03 Natuur en landschap	132

03.01 Water

Doelstelling

Een adequate bescherming van Noord-Brabant tegen overstromingen. Niet te veel en niet te weinig water door regionale wateroverlast te voorkomen en optimaal gebruik te maken van het beschikbare water voor onder andere natuur, drinkwater en recreatie.

Uiterlijk eind 2027 moet het watersysteem voldoen aan de eisen van de Europese Kaderrichtlijn water voor waterkwaliteit (zowel chemie als ecologie) en waterkwantiteit.

Om deze doelen te bereiken zijn het Deltaprogramma (**UA19**) en het Provinciaal Waterplan (PWP) (**UA 20**) opgesteld.

Wat doet de provincie daarvoor?

Opstellen PMWP 2016 – 2021

Voor 2015 staat zowel de afronding planperiode PWP 2010-2015 als het opstellen van het PMWP (2016-2021) op de agenda. Hierin worden benodigde maatregelen voor het Deltaprogramma, Kaderrichtlijn Water en Richtlijn Overstromingsrisico's verankerd.

Waterveiligheid

Uitvoering geven aan het Deltaprogramma, verdere uitvoering van rivierverruimingsmaatregelen en inzetten op het verbeteren van afgekeurde primaire waterkeringen (planontwikkeling, goedkeuring, realisering) en het verbeteren van regionale waterkeringen (bewaken voortgang, gecoördineerde projectprocedures).

Waterkwaliteit

Uitvoeren van het POP3-programma voor het stimuleren van milieu-investeringen door akkerbouwers op zandgrond en het veiligstellen van grondwater voor menselijke consumptie.

Waternatuur

Afronding van de Tweede Bestuursovereenkomst met de Waterschappen (BO2), het vervolg op de BO2, het Venherstel en het Wijstherstel.

Mijlpalen in 2015

- Eindevaluatie PWP (2010-2015);
- Vastgesteld PMWP (dec 2015);
- Bestuursovereenkomsten Volkerak-Zoommeer en Deltaplan Hoge Zandgronden;
- Oplevering Overdiepse polder eind 2015;
- Oplevering Noordwaard eind 2015;
- Realisatie waterberging Krammer-Volkerak-Zoommeer eind 2015 (exclusief de bijbehorende aanpassing van regionale keringen).
- Openstelling eerste tender voor investeringen in precisiebemesting in kader van POP3 programma;
- Afronden van het dossier industriële winningen voor menselijke consumptie;
- Vaststellen beleidsnota drinkwaterwinning uit brakwater door GS;
- Afronden van diverse projecten uit de BO2: zoals Vlijmens Ven / Moerputten.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	840	20.790	13.290	9.315	9.447	9.472
Toegerekende apparaatslasten	5.895	6.121	5.091	4.747	4.683	4.694
Lasten	6.735	26.911	18.381	14.062	14.130	14.166
Baten van het Rijk	-2.592	0	0	0	0	0
Baten van de EU	42	0	0	0	0	0
Overige baten	4.245	4.397	4.347	3.800	3.800	3.800
Baten	1.694	4.397	4.347	3.800	3.800	3.800
Saldo lasten en baten	-5.041	-22.514	-14.034	-10.262	-10.330	-10.366
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdr. uit res. PWP	3.918	8.274	10.114	0	2.050	0
Bijdr. uit reserve grondwaterheffing	3.300					
Bijdr. reserve ILG	97					
Bijdrage uit alg. middelen	-2.274	14.240	3.920	10.262	8.280	10.366
Totaal dekking saldo	5.041	22.514	14.034	10.262	10.330	10.366

Toelichting op de verschillen in de begroting 2015 t.o.v. begroting 2014.

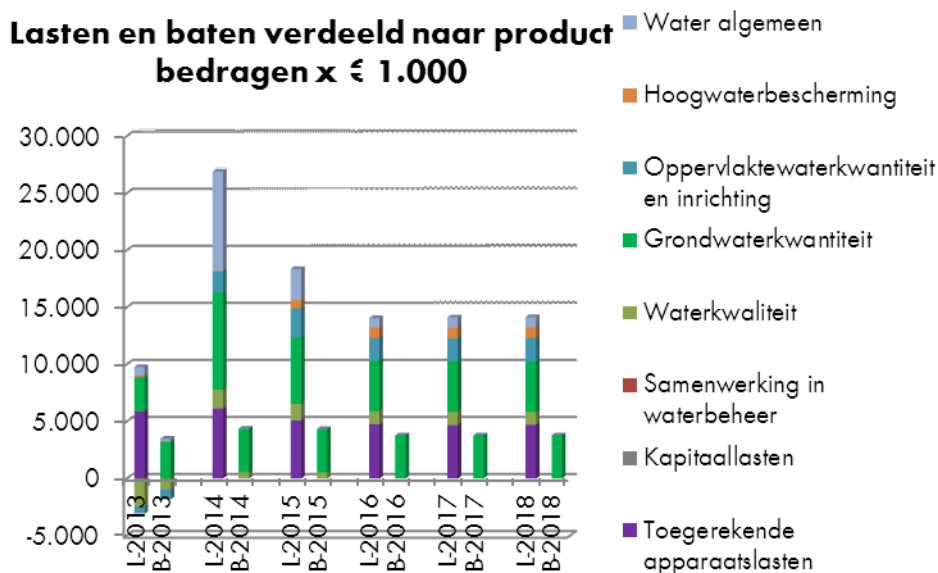
De begroting 2015 van de productgroep Water is t.o.v. de begroting 2014 € 7,5 miljoen lager (exclusief apparaatskosten). Deze afname is te verklaren doordat:

- In 2014 het totale budget van € 6,3 miljoen voor het project de Roode Vaart op de begroting drukte.
- Bij burap 2014-I is € 1,7 miljoen toegevoegd aan de voorziening grondwaterheffing (jaarschijf 2014), dit is gedekt uit de vrijgevallen reserve grondwaterheffing bij de afronding van het Waterhuishoudingplan.

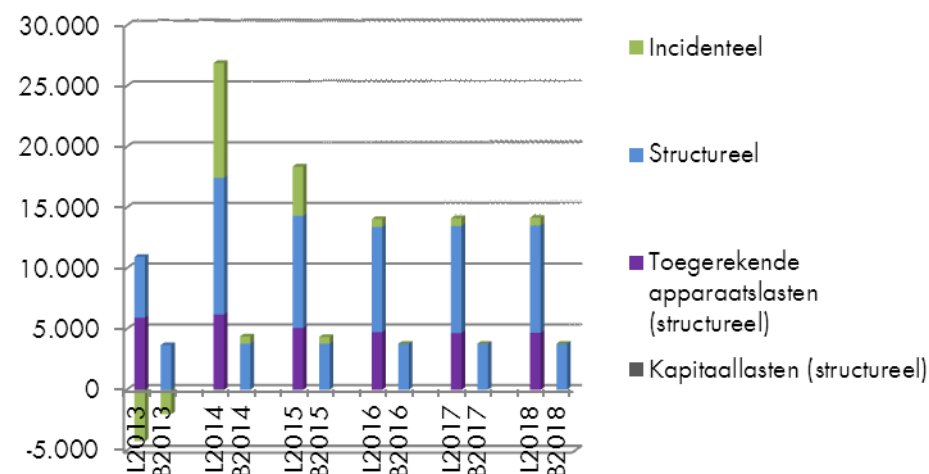
Het budget voor het Provinciaal Waterplan is in 2015 per saldo ongeveer € 0,5 miljoen hoger dan in 2014. Aanvankelijk was dit verschil hoger omdat de niet bestede middelen in de eerste jaren van de PWP-periode zijn doorgeschoven naar 2015, het laatste jaar van de planperiode. Inmiddels is daarvan bij burap 2014-I een bedrag vrijgevallen en ingezet voor Dynamisch Beekdal N279.

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

03.02 Milieu

Doelstelling

De provincie zorgt dat het milieu bijdraagt aan een gezonde omgeving voor mens, dier en plant. In het Provinciaal Milieuplan staan hiervoor de voorwaarden. Accenten zijn gezondheid, emissiereductie veehouderij, reduceren fosfaatdruk en monitoring. Ook externe veiligheid, luchtkwaliteit, geluid, geur en licht krijgen aandacht.

Het beleid is er op gericht de invloed van deze componenten te stabiliseren en te reduceren waar mogelijk. Vanwege de diversiteit aan beleidsprestaties in het Provinciaal Milieu Plan wordt de volgende onderverdeling toegepast:

- Planvorming
- Lucht, geluid, geur
- Bodem
- Grondstoffen en stortplaatsen
- Landbouw
- Omgevingsdiensten
- Handhaving

Wat doet de provincie daarvoor?

Projecten in 2015

In 2015 wordt een nieuw integraal provinciaal Milieu- en waterplan (PMWP) opgesteld. Het huidige PMP wordt geëvalueerd.

De meetnetprojecten Ammoniametnet De Peel en Luchtkwaliteits-metingen Zuidwest Brabant worden geëvalueerd op lucht, geluid en geur.

Het project ABdK wordt afgerond. De ondergrond en grondwater Chemie-Pack wordt gesaneerd en er wordt een saneringssysteem aangelegd. Alle humane speedlocaties worden gesaneerd, dan wel beheerst.

De provincie dient een zienswijze in bij het Rijk in de procedure voor de vaststelling Structuurvisie Ondergrond (STRONG).

Vanwege de landelijke VTH-kwaliteitscriteria 2.1 wordt in het cluster omgevingsdiensten een strategisch vergunningenbeleid opgesteld.

Bij handhaving blijft aandacht bestaan voor de aanpak van de overlast door synthetische drugs.

Mijlpalen in 2015

- Het bewaken en monitoren van de luchtkwaliteit;
- Het toetsen van Provinciale infraprojecten aan het in 2013 vastgestelde Actieplan EU-richtlijn omgevingslawaaï;
- De aanbesteding en uitvoering van de sanering van de ondergrond en grondwater bij Chemie-Pack;
- Uitvoering van de provinciale afvalbeheertaken zoals vastgelegd in het Landelijk Afvalbeheerplan, het Provinciale Milieubeleidsplan (PMP) en de Wet milieubeheer;
- De uitvoeringsagenda Brabants Agrofood (UBA) maakt deel uit van programma Ruimte **(UA4)**. In 2015 zal uitvoering gegeven worden aan het beleidsthema milieu uit deze agenda;
- In 2015 zijn de drie Brabantse omgevingsdiensten **(UA16)** volledig operationeel;
- Monitoren van het naleefgedrag inzake handhaving **(UA 18)**, conform de Handhavingskoers 2013-2016;
- Zienswijze plan-MER, MKBA, en ontwerp STRONG.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	45.861	61.296	29.691	21.166	19.092	19.092
Toegerekende apparaatslasten	31.245	17.672	13.063	12.180	12.016	12.044
Lasten	77.106	78.968	42.754	33.346	31.108	31.136
Baten van het Rijk	21.456	26.223	7.265	2.756	2.826	1.122
Baten van de EU	0	0	0	0	0	0
Overige baten	3.078	8.225	3.523	3.249	3.253	3.257
Baten	24.534	34.448	10.788	6.005	6.079	4.379
Saldo lasten en baten	-52.571	-44.520	-31.966	-27.341	-25.029	-26.757
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdr. uit risicoreserve	2.000					
Bijdr. AR voorfinanciering	3.250	2.000	750			
Bijdr. AR chemiepack	454	3.921	2.794	2.743	2.718	4.309
Bijdr. reserve ILG	-109	0	666	0	0	0
Bijdrage uit alg. middelen	46.976	38.599	27.756	24.598	22.311	22.448
Totaal dekking saldo	52.571	44.520	31.966	27.341	25.029	26.757

De lasten nemen in 2015 met € 31,6 miljoen af ten opzichte van 2014 door:

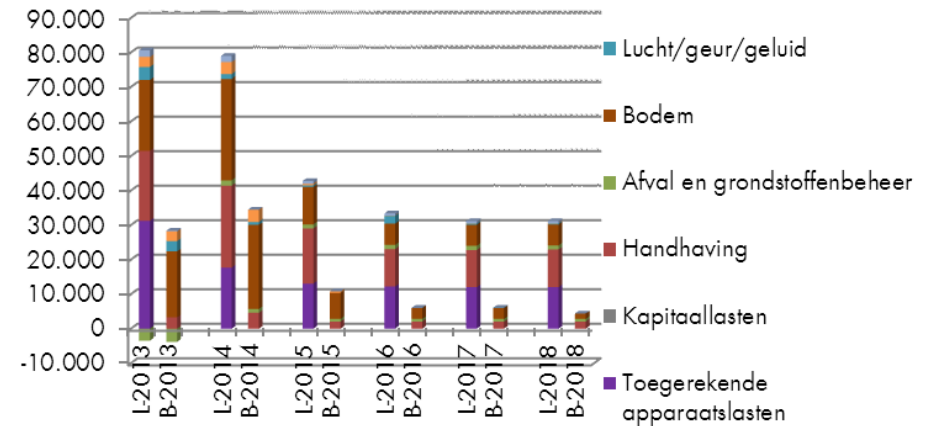
- De diverse programma's binnen Bodem zijn in 2014 beëindigd. Dit geeft een terugval van € 18,5 miljoen;
- Het Programma Externe veiligheid is in 2014 beëindigd waardoor de lasten € 2,9 miljoen lager uitkomen;
- De bevoegdheidsverschuiving Wabo (van provincie naar gemeenten) zorgt voor lagere lasten (€ 4,9 miljoen) binnen handhaving;
- Door de start van de omgevingsdiensten in 2014 loopt het budget voor transitiekosten terug met € 2,4 miljoen;
- Bij luchtkwaliteit werden 1 miljoen aan subsidies verstrekt in 2014;
- Zo werd er ook in 2014 incidenteel € 1 miljoen aan subsidies verstrekt voor het faciliteren van de woningisolatie (Energieagenda 2010-2020).

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

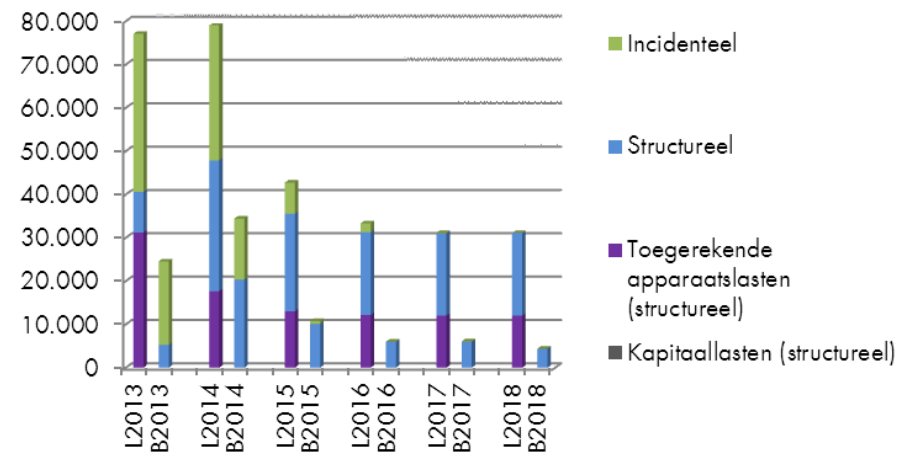
De baten nemen in 2015 € 23,6 miljoen af ten opzichte van 2014:

- Door de beëindiging van de rijksbijdrage aan bodem in 2015 worden de inkomsten met € 16,8 miljoen verlaagd. In 2016 wordt een nieuwe bijdrage verwacht;
- Door de beëindiging van het programma Externe Veiligheid in 2014 worden deze inkomsten verlaagd met € 3,8 miljoen.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

03.03 Natuur en landschap

Doelstelling

Het provinciale natuur- en landschapsbeleid is vastgelegd in de nota Brabant: uitnodigend groen (BrUG), de integrale provinciale natuur- en landschapsvisie 2012-2022 **(UA13)** en het koersdocument Stad en Platteland.

Doelstellingen hierin zijn:

- Een robuuste en veerkrachtige natuur met ecologische verbindingzones en faunavoorzieningen;
- Behoud en herstel van biodiversiteit Een Brabants mozaïek van landschappen met regionale identiteiten;
- Verankering van natuur en landschap in de samenleving.

De provincie is kaderstellend voor het realiseren van natuurdoelen. Daarnaast zijn voor de Natura 2000 gebieden in de EHS de Europese natuurdoelen uitgewerkt in beheerplannen N2000.

De productgroep Natuur en landschap heeft een relatie met het Groen Ontwikkelfonds Brabant (productgroep 07.07), namelijk het realiseren van een robuuste en veerkrachtige natuur, waarbij grote natuurgebieden met elkaar zijn verbonden door ecologische verbindingzones.

Wat doet de provincie daarvoor?

Projecten in 2015

In 2015 wordt een nieuw stelsel voor een effectiever en efficiënter agrarisch- natuur en landschapsbeheer via drie professionele collectieven van boeren in Brabant geïmplementeerd.

Nadat de landelijke Programmatiese Aanpak Stikstof (PAS) is vastgesteld, wordt deze geïmplementeerd.

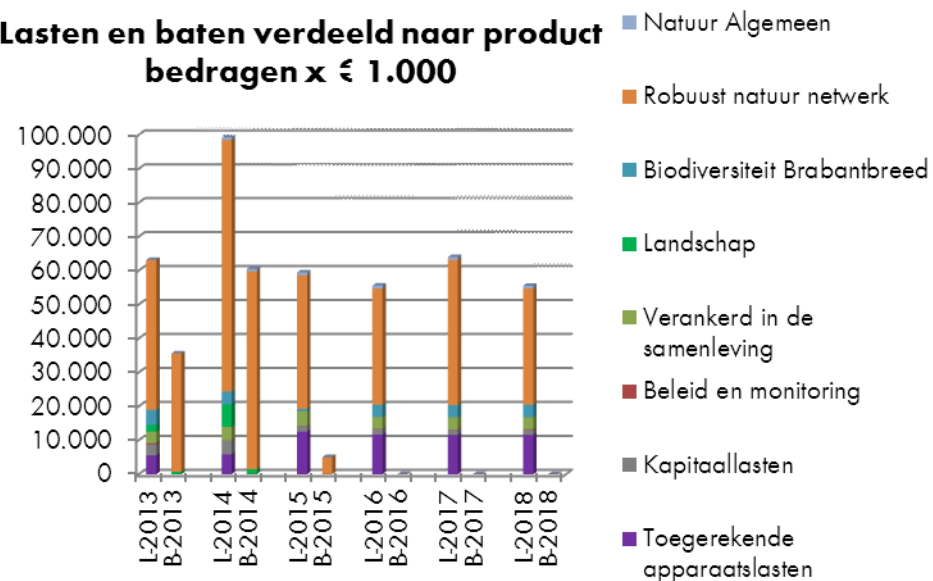
Mijlpalen in 2015

- De evaluatie van de structurele subsidierelaties met de volgende intermediaire organisaties is uitgevoerd: Brabants particulier grondbezit, Brabantse Milieufederatie, Brabants Landschap, IVN Consulentenschap Natuur- en Milieueducatie en Coördinatiepunt Landschapsbeheer;
- De beheerplannen Natura 2000 worden definitief vastgesteld **(UA14);**
- GS-besluit (in 2015) over het nieuwe agrarische natuurbeheer in 2016 door drie collectieven;
- Alle maatregelkaarten voor het Uitvoeringsprogramma Biodiversiteit en Leefgebieden zijn gereed en beschikbaar voor het indienen van aanvragen;
- Boomkijkers komen weer verspreid over Noord-Brabant voor en de Rode lijststatus kan voor deze soort vervallen;
- 10 initiatieven van ondernemers, bedrijfsleven en natuureigenaren en 3 initiatieven vanuit de gezondheid- en zorgsector op het raakvlak van natuur, welzijn, gezondheid, duurzame voedselproductie, economie en cultuur.

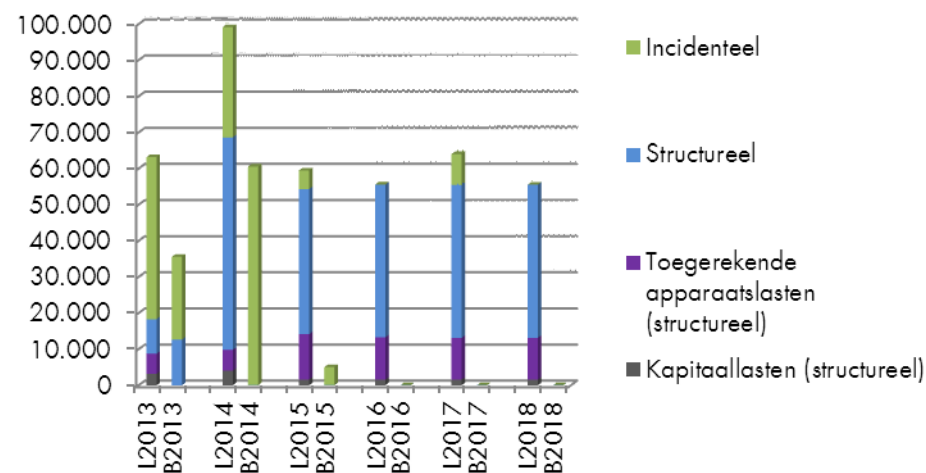
Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	57.573	93.347	46.890	43.838	52.431	43.947
Toegerekende apparaatslasten	5.573	5.786	12.577	11.727	11.568	11.595
Lasten	63.146	99.133	59.466	55.564	63.999	55.542
Baten van het Rijk	29.816	57.233	4.999	0	0	0
Baten van de EU	993	0	0	0	0	0
Overige baten	4.753	3.306	26	26	26	26
Baten	35.562	60.539	5.025	26	26	26
Saldo lasten en baten	-27.584	-38.594	-54.441	-55.538	-63.972	-55.516
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdr.AR regionale stuutverst.	-1.199					
Bijdr.uit res. PWP						
Bijdr.reserve ILG	2.603	1.840	0	0	0	0
Bijdr.reserve Essent balansverkort	310	279	16.129	0	8.539	0
Bijdr.res.rev.it.landelijk gebied	14.207	5.302	0	3.000	3.000	3.000
Bijdrage uit alg.middelen	11.663	31.173	38.312	52.538	52.433	52.516
Totaal dekking saldo	27.584	38.594	54.441	55.538	63.972	55.516

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

De lasten in 2015 nemen af ten opzichte van 2014

- Na vaststelling van de BURAP II 2014 zijn de lenteakkoord projecten (€ 23 miljoen) herschikt naar de investeringsagenda 0707;
- In 2014 is er incidenteel € 15 miljoen geraamd voor de programmatische aanpak stikstof;
- In 2014 werd de aanleg van 4 ecoducten Maashorst afgewikkeld circa € 3 miljoen;
- In 2014 werd voor de werkgelegenheidsimpuls € 3 miljoen besteed aan Museum Biesbosch;
- Bij de voorjaarsnota 2015 zal het stimuleringskader groen-blauwe diensten financieel worden bijgesteld, hierdoor valt de raming nu voorlopig € 1 miljoen lager uit.
- Overige verschil wordt verklaard uit afwijkingen < € 1 miljoen op begrotingspostniveau

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

De baten in 2015 nemen af ten opzichte 2014

- De Rijksmiddelen ad € 26,3 miljoen zijn door een stelselwijziging m.i.v. 2015 verantwoord bij het onderdeel bedrijfsvoering;
- Na vaststelling van de BURAP II 2014 zijn de lenteakkoord projecten (€ 23 miljoen) herschikt naar de investeringsagenda 0707;
- In 2014 is er incidenteel € 15 miljoen rijksgeld ontvangen voor de programmatische aanpak stikstof;
- Overige verschil wordt verklaard uit afwijkingen € 1 miljoen op begrotingspostniveau

Opgemerkt wordt dat enkele meerjarige posten nog geen deel uitmaken van deze begroting. Deze worden via de Najaarsbrief ter besluitvorming voorgelegd.

Uitwerking Economie

04.01 Algemeen economisch beleid	136
04.02 Economisch programma Brabant	139
04.03 Internationalisering en Europese programma's	142

04.01 Algemeen economisch beleid

Doelstelling

Het op orde brengen en houden van de economische basisinfrastructuur. Het gaat hierbij om onze partners in uitvoering van het economisch beleid in de regio bijvoorbeeld voor de vrijetijdseconomie, de arbeidsmarkt en ruimte voor bedrijvigheid. Daarnaast investeren in de uitvoering van de havenstrategie Moerdijk.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Projecten in 2015

Vrijetijdseconomie

Voor de vrijetijdseconomie creëren we meer banen en meer omzet, door enerzijds meer toeristen en zakelijke bezoekers naar Brabant te verleiden die hier langer blijven en meer besteden en anderzijds door productontwikkeling. We geven in 2015 verder uitvoering aan het in 2013 vastgestelde beleidskader en de uitvoeringsagenda Vrijetijdseconomie 2013-2020. Dit doen we via het door ontwikkelen van VisitBrabant, daarnaast stimuleren we cross-overs tussen vrijetijdseconomie en andere sectoren zoals cultuur, agrofood, etc. en wordt in 2015 de bijdrageregeling vrijetijdseconomie afgerond.

Vernieuwing arbeidsmarktbeleid

De provincie initieert, coördineert en faciliteert de triple helix samenwerking in het Pact Brabant en subsidieert de door de partners opgestelde actieplannen, die als doel hebben een structurele bijdrage te leveren aan de 5 prioritaire doelstellingen:

1. ontzorgen MKB bij hun personeelsvoorzieningsvraagstukken;
2. voldoende gekwalificeerde instroom in de sterke Brabantse clusters;
3. nieuwe arrangementen ter verbetering van de arbeidsmobiliteit;
4. acties gericht op iedereen doet mee op de arbeidsmarkt;
5. acties gericht op aantrekken van buitenlandse kenniswerkers en vakmensen voor de moeilijk vervulbare vacatures.

2015 zal in het teken staan van doorontwikkeling van de provinciale aanpak met focus op de triple helix aanpak waarin vooral de betrokkenheid van het bedrijfsleven wordt versterkt/geïntensiveerd.

In aanvulling daarop initieert, coördineert en faciliteert de provincie het programma om de effecten van de crisis te verminderen. Zowel vanuit de regionale aanpak als de sectorale aanpak zijn vele acties in uitvoering met als doel om zoveel mogelijk mensen te ondersteunen bij het behouden of krijgen van een plaats op de arbeidsmarkt

West-Brabant

Naar aanleiding van de sluiting van Philip Morris in Bergen op Zoom hebben wij samen met betrokken partners het initiatief genomen om:

1. medewerkers van Philip Morris en getroffen medewerkers van toeleveranciers te begeleiden van werk naar werk
2. te komen tot regionale structuurversterking via een Triple Helix aanpak.

De aanpak om te komen tot regionale structuurversterking moet leiden tot concrete projecten waarvoor onder andere aanhaking wordt gezocht bij Europese- en Rijksprogramma's. Daarnaast zullen wij dan bezien of op onderdelen provinciale deelname in de rede ligt.

Ruimte voor bedrijvigheid

Om de basis op orde te krijgen voor het speerpunt ruimte voor bedrijvigheid maken we regionale afspraken met gemeenten over planning en programmering van bedrijventerreinen en kantoorlocaties. Ook worden in regionaal verband afspraken gemaakt over de herstructurering van bedrijventerreinen. Op grond van de 2e tranche van de subsidieregeling van het Provinciaal Herstructureringsplan worden de beschikbare middelen tevens ingezet op het versterken van de Brabantse topclusters/toplocaties, waardoor meer focus is gekomen op het versterken van de Brabantse economie. In totaal wordt eind 2015 2000 ha bedrijventerrein geherstructureerd en worden 11 nieuwe herstructureringsprojecten geïnitieerd op grond van de 2e tranche PHP. Ook in 2015 kunnen de vier Brabantse regio's weer een beroep doen op de REAP subsidie regeling die tot doel heeft de regionale economische samenwerking te versterken, leidend tot uitvoering van vernieuwende projecten op economisch gebied met betrokkenheid van Triple Helix partners.

Havenstrategie Moerdijk

In 2014 hebben PS, de Raad van Moerdijk en de Raad van Bestuur van het Havenschap Moerdijk de Havenstrategie Moerdijk 2030 vastgesteld. In 2015 zal (verder) gewerkt worden aan het uitvoeringsprogramma waaronder een kaderstellende notitie over de governance van het Havenschap.

Te realiseren mijlpalen in 2015

Arbeidsmarkt:

Afronding/verantwoording meerjarenplannen uitvoering Brabants Arbeidsmarkt Akkoord, waaronder Brabant voor Techniek;

Afronding/verantwoording projecten in het kader van de crisisaanpak en de werkgelegenheidsimpuls;

De totstandkoming van de regionale “werkbedrijven”. Met als doel om effectieve methoden te ontwikkelen om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt op reguliere werkplekken te krijgen. (gezamenlijke verantwoordelijkheid bedrijfsleven en overheid)

Een actieplan gericht op het stimuleren van arbeidsmobiliteit over de grens.

Vrijetijdseconomie

De nieuwe marketingorganisatie VisitBrabant en governance zijn aantoonbaar doorontwikkeld qua diensten en functionaliteiten, zowel voor de bezoekers (Visit) als voor de partners (Connect) die samenwerken in de beweging VisitBrabant|ConnectBrabant.

Wat mag het kosten?

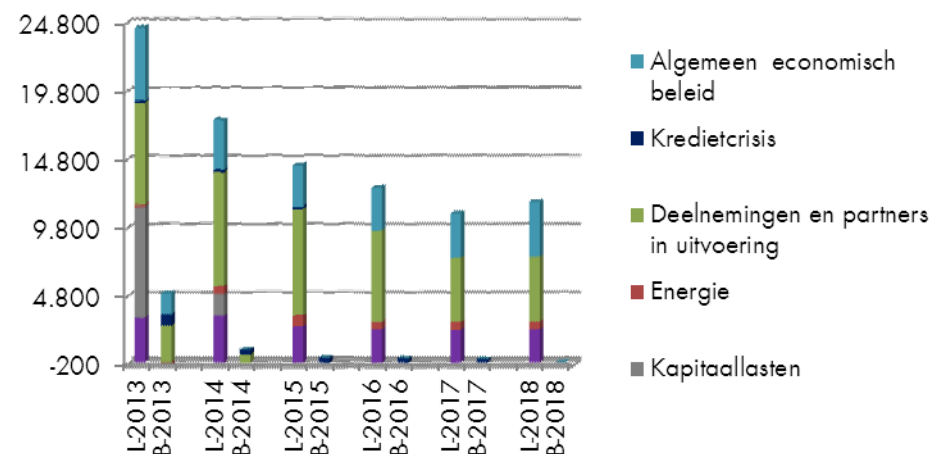
Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	21.208	14.315	11.827	10.364	8.489	9.345
Toegerekende apparaatslasten	3.284	3.417	2.628	2.450	2.417	2.423
Lasten	24.492	17.733	14.455	12.814	10.906	11.768
Baten van het Rijk	1.600	0	0	0	0	0
Baten van de EU	114	0	0	0	0	0
Overige baten	3.196	976	375	326	249	0
Baten	4.910	976	375	326	249	0
Saldo lasten en baten	-19.582	-16.757	-14.080	-12.488	-10.658	-11.768
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdr.res.cofin Europese progr.	0	40	256	0	0	0
Bijdrage reserve ILG						
Bijdr.risicoreserve	215					
Bijdr.AR regionale stuurverst.	12					
Bijdrage uit alg.middelen	19.355	16.717	13.824	12.488	10.658	11.768
Totaal dekking saldo	19.582	16.757	14.080	12.488	10.658	11.768

Toelichting op de verschillen in de begroting 2015 t.o.v. begroting 2014.

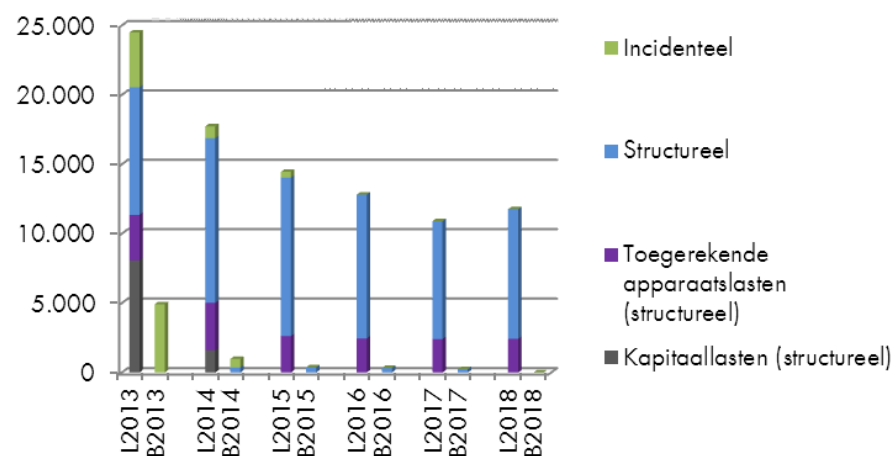
Het verschil van de lasten 2015 en 2014 (exclusief de toegerekende apparaatslasten) ad € 2,5 mln wordt grotendeels veroorzaakt doordat in de cijfers 2014 nog de toerekening van de rentekosten (ca € 1,7 mln) is opgenomen. In afwijking van voorgaande begrotingen worden de rentelasten niet meer toegerekend aan de productgroepen in de begroting, en komen ze tot uitdrukking bij de financieringsfunctie in het onderdeel algemeen financieel beleid.

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

04.02 Economisch programma Brabant

Doelstelling

Met de uitvoering van het economisch programma Brabant werken we aan het versterken van de economische structuur en het verbeteren van de innovatiekracht van Noord-Brabant. Brabant wil met kennis, ondernemerschap en innovatie naar de Europese top. Hieraan geven wij invulling door uitvoering van de economische speerpunten; het bevorderen van ondernemerschap in het MKB, het stimuleren van innovatie met topsectoren, het bieden van ruimte voor bedrijvigheid en het verbeteren van de arbeidsmarkt voor de kenniseconomie. De Brabantse ontwikkelingsmaatschappij is daarbij onze economische uitvoeringsorganisatie.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Projecten in 2015

MKB en ondernemerschap

Met een Brabantdekkend netwerk van startersondersteuning investeren wij in ondernemerschapsbevordering in het onderwijs, ondersteuning van innovatieve starters, valorisatie van kennis in het onderwijs en durfkapitaal voor de vroege fasen van innovatie. Daarnaast zijn we een actieve aanjager van de totstandkoming van een adequate ondersteuningsstructuur voor innovatief MKB-bedrijfsleven. Hierin werken alle uitvoeringsorganisaties efficiënt en effectief samen.

Innovatie met topsectoren voor maatschappelijke opgaven

In het Economisch programma zijn de volgende sectoren als prioritair opgenomen: Hightech systemen en Materialen (HTSM), Automotive, Agrofood, Biobased economy, Logistiek en Life sciences/medische technologie, incl. Zorg economie.

Binnen de verschillende sectoren werken we aan de versterking van de kennisinfrastructuur. Hiertoe stimuleren we de groei respectievelijk komst van (nieuwe) topinstituten en voeren we de laatste tranche Holst instituut 2013-2016 uit.

We ondersteunen ondernemers om kennis om te zetten in concrete producten en diensten door:

- het organiseren van minimaal 8 netwerkbijeenkomsten of events met (Inter)nationale uitstraling;

- het inrichten van 5-6 verschillende proeftuinen op de onderwerpen Agrofood en Zorg economie;
- het monitoren van de Provinciale fondsen bij de BOM, waaronder het Innovatiefonds en het ontwikkelfonds;
- het uitwerken van regelingen in het OP-Zuid die aansluiten bij de behoefte van ondernemers;
- het deelnemen aan minimaal 2 OP-Zuid projecten op de logistieke agenda en biobased economie;
- het stimuleren van Brabantse initiatieven om deel te nemen aan Europese programma's (OP-Zuid, POP, Interreg, Horizon 2020). Hiertoe zullen we minimaal 4 verkenningen uitvoeren en 2 projecten (mede) indienen.

We werken aan cluster en campus-ontwikkelingen, waarmee we structurele samenwerking tussen ondernemers en kennisinstellingen borgen en daarnaast ook de fysieke ruimte voor bedrijvigheid creëren. Projecten daarbinnen zijn het:

- uitwerken en implementeren Smart Industry agenda Brabant;
- uitvoeren van de roadmap businesscase Brainport Innovation Campus;
- verdere ontwikkeling van het automotive cluster met campus Helmond als nucleus;
- inzetten samen met de BOM op acquisitie, business development, locatie ontwikkeling van de life sciences & health sector en de verschillende Brabantse partijen, waaronder het Pivot Park in Oss;
- ondersteunen van het Kennis Distributiecentrum Logistiek Brabant-Zeeland, een samenwerking tussen uitvoerings- en brancheorganisaties. De BOM participeert in dit Kennis-DC;
- ontwikkelen van het aerospace & maintenance cluster Brabant met proces F-35 als katalysator en Aviolanda en Gate2 als belangrijke kristallisatiepunten;
- ontwikkelen en realiseren van de open innovatie campus Byblos ter versterking van het agrofood cluster;
- verder versterken van de SparkCampus.

De acties voor verbetering van de arbeidsmarkt voor de kenniseconomie treft u aan bij 04.01.

Digitale Agenda van Brabant

De provincie bevordert de totstandkoming van financierbare (breedband) investeringsvoorstellen door partijen in Brabant. In 2015 wordt de pillofase

Breedbandfonds Brabant geëvalueerd en wordt de instrumentenmix ten behoeve van de Hoofdphase aangescherpt. Flankerend hieraan werken we aan de volgende projecten:

- breedbandloket/breedband community building. Via de website van de provincie wordt een interactieve digitale omgeving met informatie over breedbandaanleg ingericht. Daarnaast worden informatie- en kennisuitwisselingsbijeenkomsten georganiseerd voor de diverse doelgroepen;
- beleidsontwikkeling en awareness. Organisatie van een publiek-privaat congres rondom de impact van digitalisering;
- uitvoering van publiekscampagne;
- inrichting van vier regionale governance organisaties ten behoeve van regionale projectontwikkeling.

Te realiseren mijlpalen in 2015

Kracht van de economische clusters uitbouwen.

- het Pivot Park is doorontwikkeld naar een Open Innovatie Campus;
- de Automotive Campus Helmond is verder uitgebouwd met o.a. doorlopende onderwijslijn, proeffaciliteiten bedrijfsleven en gerichte acquisitie;

- er is een volwaardig Aerospace & Maintenance cluster Brabant (als onderdeel van de bredere maintenance agenda);
- er zijn minimaal 5-6 proeftuinen ingericht.

Zorgen voor voldoende kapitaal

- het OP-Zuid programma is open voor ondernemers om innovatieve projecten in te dienen;
- er is een gezamenlijke ondersteuningsstructuur van KvK en de ROM's voor het MKB om zo maximaal aan te haken bij regionale, nationale en Europese financieringsmogelijkheden;
- er is een zeer vroege fase financiering faciliteit (niet-revolverend) voor innovatieve startende ondernemingen, aansluitend op het bestaande aanbod van innovatie-financiering.

Wat mag het kosten?

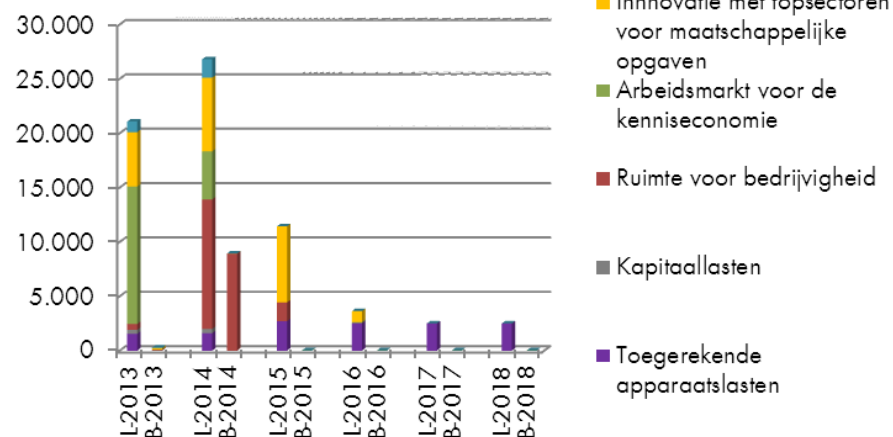
Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	19.522	25.189	8.726	1.100	0	0
Toegerekende apparaatslasten	1.547	1.609	2.715	2.531	2.497	2.503
Lasten	21.069	26.798	11.441	3.631	2.497	2.503
Baten van het Rijk	86	8.917	0	0	0	0
Baten van de EU	145	0	0	0	0	0
Overige baten	60	23	23	23	23	22
Baten	291	8.940	23	23	23	22
Saldo lasten en baten	-20.778	-17.859	-11.418	-3.609	-2.474	-2.481
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdr. uit reserves	0					
Bijdrage uit alg. middelen	20.778	17.859	11.418	3.609	2.474	2.481
Totaal dekking saldo	20.778	17.859	11.418	3.609	2.474	2.481

Toelichting op de verschillen in de begroting 2015 t.o.v. begroting 2014.

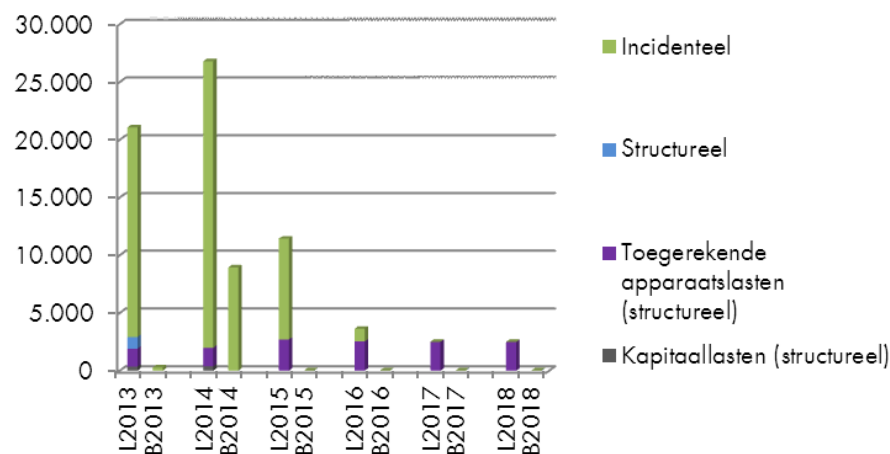
Het verschil in lasten tussen de begroting 2015 en 2014 (exclusief toegerekende apparaatslasten) ad € 16,4 mln. wordt veroorzaakt doordat:

- De bestuursakkoordmiddelen voor de realisatie van het Economisch programma maar tot en met 2014 zijn geraamd. (MKB en Ondernemerschap 2014: € 1,7 mln, Arbeidsmarkt voor kenniseconomie 2014: € 4,4 mln., Ruimte voor bedrijvigheid 2014: € 2,5 mln).
- De middelen voor de realisatie van Provinciale herstructurering bedrijventerreinen (PHP regeling) zijn voor een bedrag van € 8,0 mln geraamd tot en met 2014. De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

04.03 Internationalisering en Europese programma's

Doelstelling

Uitvoering geven aan de meerjarenstrategie "Brabant in internationaal perspectief", door het versterken van de internationale positie van Brabant. Hierbij zal de provincie slim gebruik maken van de kracht van andere overheden en organisaties binnen het Brabantse netwerk. De triple helix samenwerking in Brabant zal hier sturend op zijn. Door deze krachtige samenwerking moet Brabant tot de top van innovatieve regio's in Europa behoren, zijn we Europe's heart of smart solutions, is er een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor buitenlandse bedrijven en is er een ecosysteem dat krachtige clusters ondersteunt. Om deze doelstelling te bereiken worden de instrumenten Internationalisering, Europese programma's, Public Affairs en Branding in samenhang ingezet om de doelen zoals geformuleerd in de Agenda van Brabant te realiseren.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Nauw samenwerken met aantal buitenlandse regio's t.b.v. kennisuitwisseling, gezamenlijke projecten, handelsbelangen en investeringsbevordering.

Voor Noord-Brabant is internationalisering van groot belang: we zijn een hoog-innovatieve regio met een bloeiende exporterende industrie, grenzend aan België en Duitsland. Maar onze internationale belangen strekken zich verder uit over Europa en de rest van de wereld. Internationale dynamiek is een levensader voor de Brabantse economie. De provincie speelt een onderscheidende rol bij de internationale bewustwording en samenwerking van het bedrijfsleven en kennisinstellingen en het verzilveren van kansen in het buitenland. De opgave voor 2015 is om deze rol verder uit te bouwen, waarbij een inhoudelijke en geografische focus aangebracht wordt in samenwerking met strategische partners. Vraag en behoefte van zowel Brabantse partijen, als vanuit het buitenland, zijn hierbij leidend. Zodoende speelt de provincie middels internationalisering een belangrijke rol bij het vormgeven van het regionaal economisch beleid.

In de afgelopen jaren is veel met het Brabantse netwerk samengewerkt en is een basis gelegd voor een volgende stap, waarbij meer focus en verdieping op de internationaliseringsopgave wordt aangebracht. Dit betekent dat de provincie op deze gebieden een leidende rol zal pakken in de internationaliseringsopgave, uiteraard in nauwe samenwerking met haar partners.

Focus en aanpak in 2015:

- Voor het Brabantse MKB zijn Duitsland en Vlaanderen in toenemende mate van belang als het om export en kennisuitwisseling gaat. Daarom zetten wij in op de uitbouw van een intensieve samenwerking met enkele Duitse regio's en Vlaanderen. Door het creëren van samenwerkingsverbanden vanuit triple helix én het aanbrengen van focus speelt de provincie een onderscheidende rol, waarmee het een structurele samenwerking bevordert met regio's als Vlaanderen, Baden-Württemberg, Hessen, Noordrijn-Westfalen en Beieren. Strategische inzet van de Europese programma's is van cruciaal belang om de samenwerking met partnerregio's concreet inhoud te geven. Met behulp van Europese projecten (Interreg), missies en bestuurlijke inzet wordt zodoende invulling gegeven aan belangrijke thema's voor zowel Brabant als Duitsland/Vlaanderen, ten gunste van MKB en kennisinstellingen.
- De provincie wil zich positioneren als 'Europe's heart of smart solutions'. Via de door de partners onderschreven RIS3-strategie gaat Brabant samen met Limburg en Zeeland uit van diens kracht en bouwt die op internationaal niveau uit om strategische samenwerking te zoeken met belangrijke regio's. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij onze talrijk aanwezige kennisinstellingen. Het innovatieve – en high tech karakter van Brabant zal middels strategische samenwerking uitmonden in de gewenste profilering.
- We gaan op zoek naar nieuwe markten. Cruciaal daarbij is het tot stand brengen van mobiliserend vermogen van de provincie richting het bedrijfsleven middels langdurige en gefocuste samenwerkingsrelaties met nieuwe markten. De samenwerking met de Chinese provincie Jiangsu maakt hier deel van uit, maar ook het organiseren van kleinschalige handelsmissies naar nieuwe/veraf markten.
- We zetten in op het benutten van (onvoorspelbare) kansen die zich vanuit bestuurlijk, educatief of bedrijfstechnisch oogpunt voordoen. Onvoorspelbare kansen kunnen positief uitpakken, en tevens kan Brabant haar gastvrije visitekaartje afgeven. Brabant profileert zich internationaal als een leidende regio op het gebied van technologie en innovatie. Hierbij is een strategische acquisitie van buitenlandse bedrijven van groot belang. Voor 2015 zal de provincie en de BOM zich stevig richten op strategische acquisitie boven op de huidige acquisitie van buitenlandse bedrijven. Het gaat hierbij om het proactief benaderen van een buitenlands bedrijf

met een op maat gemaakte (technologie) propositie gevoed door het cluster in Brabant.

Te realiseren mijlpalen in 2015

- In samenwerking met strategische partners aanbrengen van een inhoudelijke en geografische focus op speerpuntlanden als Duitsland en Vlaanderen, waardoor de huidige contacten verdiept kunnen worden via een meerjarige intensieve aanpak.. Vraag en behoefte van zowel Brabantse partijen, als vanuit het buitenland, zijn hierbij leidend.
- Uitgewerkt plan voor de strategische acquisitie van buitenlandse bedrijven op basis van een (technologie) propositie.

Start van de uitvoering van drie Europese programma's, die 7 jaar lopen: OP-Zuid, Interreg V en POP3.

Het Europese beleid kent een cyclus van 7 jaar waarin miljarden aan Europese middelen beschikbaar worden gesteld om de doelstellingen die staan beschreven in de Europa 2020 strategie te verwezenlijken. De verschillende doelstellingen uit de Agenda van Brabant sluiten perfect aan bij de doelstellingen uit de Europa 2020 strategie (slimme, duurzame en inclusieve groei). Wij zullen deze Europese middelen, gecombineerd met een cofinanciering van eigen provinciale middelen en de inzet van middelen van derden (naar verwachting oplopend tot € 1 miljard) inzetten voor majeure projecten, met name op het terrein van innovatie. Daarbij zal ook gekeken worden naar het Europees fonds Horizon 2020.

Te realiseren mijlpalen in 2015:

- Verdere afronding van de huidige programmaperiode 2007-2013;
- Vormgeving en lancering van de drie majeure Europese programma's voor de programmaperiode 2014 -2020 en deze inzetten op majeure projecten, met name op het terrein van innovatie;
- Vormgeving Agentschap Zuid voor Europese programma's.

Behartigen van de belangen van Brabant in politiek Den Haag en bij de EU in Brussel
Public affairs speelt een belangrijke rol om op strategische wijze Brabantse beleidsdoelen te realiseren. Via inzet van medewerkers in Brussel en Den Haag wordt op een aantal prioritaire dossiers gewerkt aan een strategische lobby en belangenbehartiging,

advisering en informatievoorziening om publieke opinie en politieke besluitvorming voor Brabant zo gunstig mogelijk te laten uitvallen.

Projecten in 2015:

- Strategische lobby en belangenbehartiging via het Comité van de Regio's en Huis van de Nederlandse Provincies (HNP);
- Ondersteuning van het provinciaal bestuur in de AER, HNP en Comité van de Regio's;
- Investeren in contacten met Europarlementariërs, vertegenwoordigers van de Europese commissie en de NL Permanente vertegenwoordiging;
- Organiseren van minimaal 2 evenementen;
- Voor 2015 gaan we in Den Haag en Brussel met name inzetten op de volgende prioritaire dossiers m.b.t. public affairs:
 - Intensieve veehouderij (antibiotica, ammoniak);
 - Infrastructuur (MIRT, Ruit om Eindhoven en LTSA);
 - Defensie (Gilze Rijen en Aviolanda Woensdrecht);
 - Cultuur;
 - Moerdijk
 - Aanpak drugscriminaliteit,
 - Afwikkeling WGR+, Masterplan DJI, transformatie Rijksvastgoed, schaliegas, natuurwet (IPO) en de mediawet (brief Dekker met pilot).

Zichtbaarheid, herkenbaarheid en naamsbekendheid van Brabant vergroten door onze boodschap en beeldmerk op passende plaatsen of producten te laten verschijnen

Brabant branding werkt aan versterking van de bekendheid van Brabant als kennis- en innovatieregio op vooral internationaal vlak, gericht op doelgroepen en specifieke doellanden in Europa en daarbuiten; met een sterke basis op nationaal en regionaal niveau. Hiertoe wordt nauw samengewerkt met partners uit de triple helix, met de focus op de maatschappelijke opgaven, ondernemerschap en leefklimaat. Bestaande concepten en strategie worden tegen het licht gehouden, om deze door te ontwikkelen tot een future proof model. Samenwerking en eenduidigheid dragen bij aan een consistent en sterk imago van Brabant en is daarmee van cruciaal belang in het realiseren van de internationale ambities van Brabant.

Projecten in 2015:

- Brabantboodschap en -uitstraling op internationale beurzen en missies, samen met partners;
- Actieve benadering van de internationale pers rond internationale activiteiten en successen;

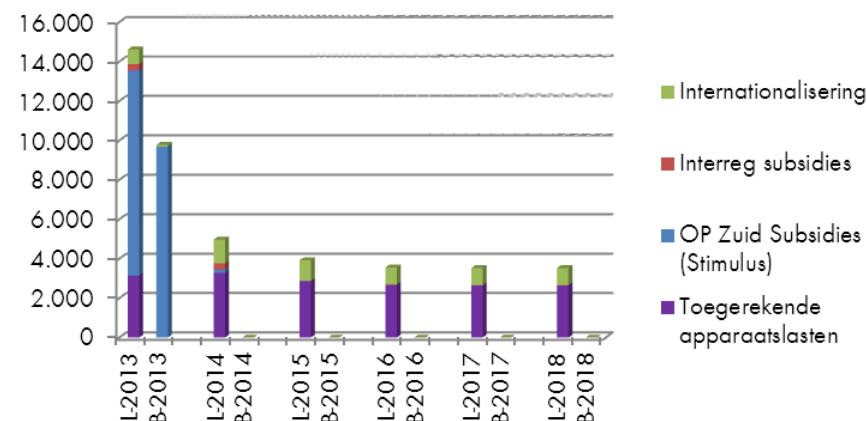
- Actieve benadering van de nationale media rond Brabantse successen;
- 3 grotere producties (brand management);
- Winnen van (internationale) award of ranking als regio voor 2016.

Wat mag het kosten?

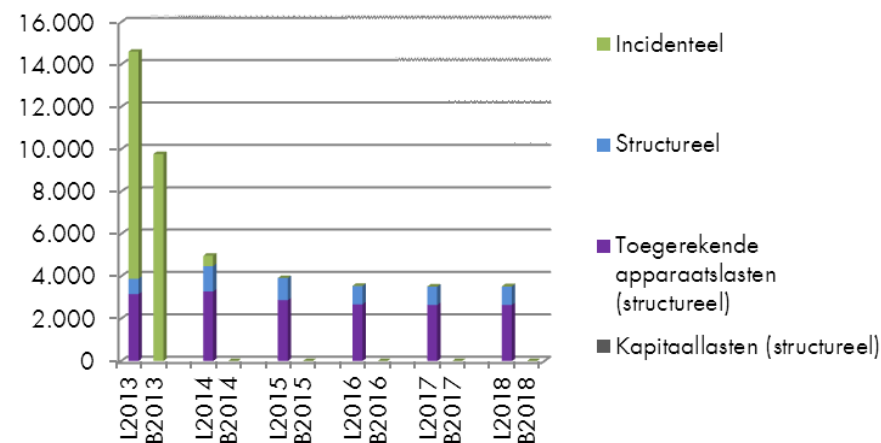
Bedragen x € 1.000	Realisatie 2013	Raming 2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	11.459	1.691	1.049	875	878	882
Toegerekende apparaatslasten	3.155	3.283	2.874	2.680	2.644	2.650
Lasten	14.614	4.974	3.923	3.555	3.522	3.532
Baten van het Rijk	0	0	0	0	0	0
Baten van de EU	9.693	0	0	0	0	0
Overige baten	80	0	0	0	0	0
Baten	9.773	0	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	-4.841	-4.974	-3.923	-3.555	-3.522	-3.532
<u>Dekking saldo lasten en baten</u>						
Bijdr.res.cofin Europese progr.	714	1.252	0	0	0	0
Bijdrage uit alg.middelen	4.127	3.723	3.923	3.555	3.522	3.532
Totaal dekking saldo	4.841	4.974	3.923	3.555	3.522	3.532

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

Uitwerking Mobiliteit

05.01 Mobiliteit	146
05.02 Openbaar vervoer (O.V.)	148
05.03 Infrastructuur/Provinciale wegen	150

05.01 Mobiliteit

Doelstelling

De provincie investeert in goede vaarwegen, provinciale wegen en fietspaden. Ze zorgt voor betrouwbaar regionaal openbaar vervoer en goede aansluitingen tussen verschillende typen van vervoer. Door te zorgen voor goede faciliteiten en door reizigers goed te informeren, kunnen zij zelf kiezen of zij reizen met openbaar vervoer, auto of fiets. Zo wordt de verkeersdruk beter gespreid. De provincie zet zich daarnaast in voor een verkeersveilig Brabant.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Door het vervoer van mensen en goederen te spreiden over weg, water en spoor ontstaat een betere doorstroming van het verkeer. Het accent ligt op beïnvloeden van bewustzijn en keuzes door zich verplaatsende gebruikers en benutten door technische innovatie in het kader van slimme en duurzame mobiliteit en multimodaal goederenvervoer.

Fiets in de Versnelling

In het kader van het project Fiets in de versnelling wordt gestart met de aanleg van de snelfietsroute tussen Cuijk, Mook en Nijmegen. Daarnaast vindt er een vervolg plaats op het project B-Riders, dat het fietsgebruik stimuleert.

Beter Benutten

Binnen Beter Benutten 1.0 starten we met fase 3 van het project Spookfiles A58. Hierin worden prototypen gemonitord en getest.

Tevens wordt gestart met het programma Beter Benutten 2.0. Dit programma bevordert de samenwerking tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden. Het programma richt zich op logistiek, intelligente transportsystemen en multimodaal bereikbare steden passend bij slim werken en slim reizen. In 2015 start de provincie met het maatregelenpakket voor Noord-Brabant (concrete projecten worden eind 2014 vastgesteld).

Goederenvervoer

Op het gebied van goederenvervoer bevordert de provincie de multimodale afwikkeling van goederenvervoer door uitvoering van het basisnet voor vervoer van gevaarlijke stoffen op provinciale wegen en worden multimodaal bereikbare bedrijventerreinen in RRO's en GGA's geagendeerd.

DVM

In het kader van dynamisch verkeersmanagement investeert de provincie in nieuwe verkeersmanagementinstallaties op provinciale wegen, in regionaal verkeersmanagement en in de realisatie van een innovatieve desk in de verkeerscentrale in Helmond.

Bereikbaarheid Eindhoven Airport

Samen met partners SRE, het Rijk en bedrijfsleven stelt de provincie middelen beschikbaar, om een oplossing te vinden in de ontsluitingsproblematiek en bereikbaarheid van Eindhoven Airport.

Mijlpalen in 2015

- realisatie centrale sluisbediening van de Brabantse kanalen;
- opleveren verruiming Zuid-Willemsvaart;
- realisatie snelfietsroute Oss- Den Bosch (F59);
- OV- fiets bij ieder treinstation en bij enkele grote busstations;
- oplossen van de tekorten in de fietsenstallingen bij stations;
- uitvoering verkeersveiligheids campagne "jaar van de senior";
- start fase 3 spookfiles A58.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	40.447	36.306	30.028	7.072	3.766	3.775
Toegerekende apparaatslasten	7.396	7.133	4.588	4.278	4.220	4.230
Lasten	47.844	43.439	34.616	11.350	7.986	8.005
Baten van het Rijk	24.546	19.448	16.856	3.094	50	50
Baten van de EU	0	0	0	0	0	0
Overige baten	1.290	1.046	430	271	0	0
Baten	25.836	20.494	17.286	3.365	50	50
Saldo lasten en baten	-22.008	-22.945	-17.330	-7.985	-7.936	-7.955
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdrage uit reserve BMIT	7.100					
Bijdr.reserve Essent balansverkort	3.178	8.129	9.009	0	0	0
Bijdrage uit alg.middelen	11.730	14.816	8.321	7.985	7.936	7.955
Totaal dekking saldo	22.008	22.945	17.330	7.985	7.936	7.955

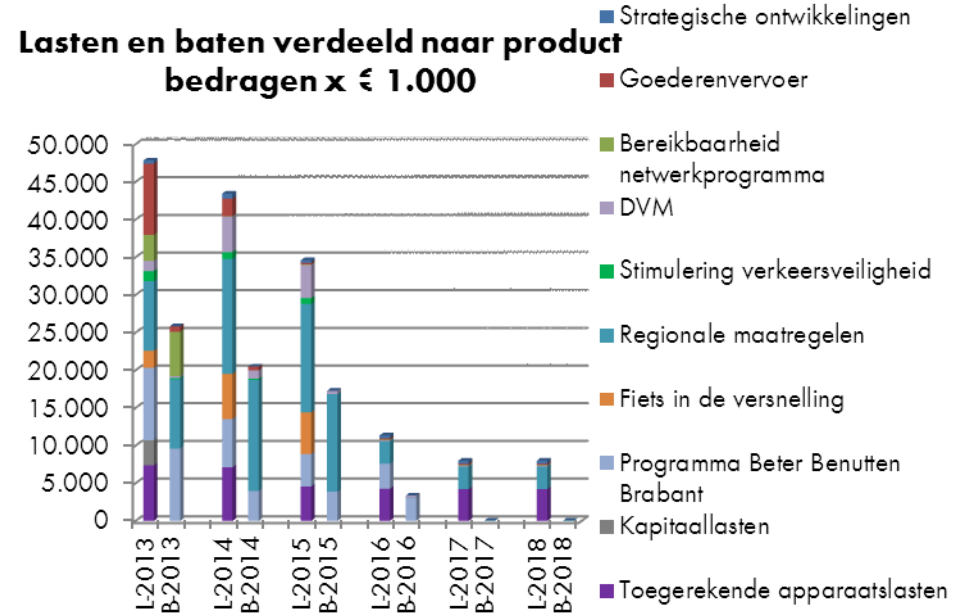
Toelichting op de verschillen in de begroting 2015 t.o.v. begroting 2014.

Het jaar 2015 is voor veel programma's onder mobiliteitsbeleid het laatste jaar van uitvoering. De piek van de uitvoering van het programma Beter Benutten 1.0 lag in 2013 en 2014. Voor de spookfiles A58 is in 2015 ca. € 4,3 mln. benodigd. Daarmee zijn de lasten voor Beter Benutten in 2015 ca. € 2 mln. lager dan in 2014.

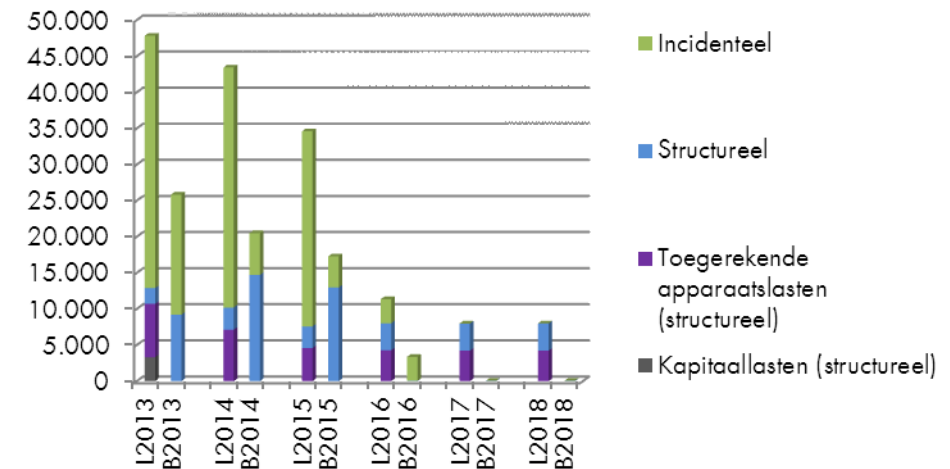
In 2014 was nog ca. € 2 mln. benodigd voor indexerings op de investeringen aan Brabantse kanalen. Deze zijn in 2015 niet benodigd. De overige lagere lasten worden verklaard door minder middelen voor de regionale maatregelen uit de BDU (ca. € 0,8 mln.), minder middelen voor het programma Fiets in de Versnelling (€ 0,3 mln.) en DVM (€ 0,3 mln.). Na 2015 zijn de meeste programma's afgelopen, wat verklaart waarom de middelen na 2015 teruglopen naar ca € 3,8 mln per jaar.

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

05.02 Openbaar vervoer (O.V.)

Doelstelling

Zorgdragen voor regionaal openbaar vervoer is één van de kerntaken van de provincie. Openbaar Vervoer speelt zich af op verschillende schaalniveaus, (inter)nationaal met spoor, regionaal met HOV-, streeklijnen en door stadsvervoer, regiotaxi en lokaal kleinschalige mobiliteitsoplossingen.

De OV-visie bevat drie ambities:

- Het OV is vraaggericht: het sluit aan bij de vraag van zo veel mogelijk doelgroepen;
- Het OV is verbindend: het vormt de verbindende schakel tussen mensen, activiteiten, modaliteiten en ruimtelijke ontwikkelingen en versterkt het stedelijk netwerk;
- Het OV is (maatschappelijk) verantwoord en heeft een positief effect op de leefbaarheid en duurzaamheid van Brabant.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

De provincie draagt bij aan de uitvoering diverse OV-infra projecten, zoals ontwikkeling van het P+R terrein Maijweg in 's-Hertogenbosch, aan het busstation en onderdoorgang in de spoorzone Tilburg, de OV-terminal in Breda, de HOV-baan naast het spoor Breda (onderdeel van Volans) en het busstation Veghel (onderdeel van HOV Noordoost-Brabant).

Er wordt gewerkt aan een nieuwe samenwerkingsovereenkomst voor de regiotaxi.

Als onderdeel van de OV-visie wordt de ontwikkelagenda OV Netwerk Brabant geactualiseerd met regionale voorstellen op HOV, spoor en knooppunten.

De provincie draagt bij aan de elektrificatie en de infrastructurele aanpassingen van de Maaslijn.

De provincie investeert fors in het Programma Hoogfrequent Spoor (PHS) Meteren- Boxtel en werkt samen met haar partners bij de uitvoering van de bestuursovereenkomsten.

In het kader van het Landelijk verbeterprogramma Overwegen komt de provincie met inventarisatie van de mogelijke overwegen voor Brabant.

Er komt een nieuwe bestuursovereenkomst en een realisatieprogramma voor het HOV in Noordoost Brabant.

Mijlpalen in 2015

- oplevering van Busstation Oosterhout (onderdeel van Volans);
- oplevering van HOV-projecten Doorstroomas Tilburg –Waalwijk-Den Bosch;
- oplevering Transferium Willemspoort;
- afronding haalbaarheidsonderzoek in het kader van Lange termijn spooragenda over welke nieuwe stations in Noord-Brabant haalbaar zijn;
- OV-exploitatie: eerste jaar nieuwe concessies.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	126.015	147.289	79.231	69.420	67.826	67.792
Toegerekende apparaatslasten	3.245	3.129	2.197	2.049	2.021	2.026
Lasten	129.260	150.418	81.429	71.469	69.847	69.818
Baten van het Rijk	65.776	61.314	72.603	65.650	65.410	65.376
Baten van de EU	0	0	0	0	0	0
Overige baten	57.607	52.307	340	0	0	0
Baten	123.382	113.621	72.943	65.650	65.410	65.376
Saldo lasten en baten	-5.877	-36.798	-8.486	-5.819	-4.437	-4.442
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdrage uit reserve BMIT	-401	4.000	0	0	0	0
Bijdrage uit reserve OV	989	2.896	808	530	425	425
Bijdr.reserve Essent balansverkort	-172	24.408	1.680	0	0	0
Bijdrage uit alg.middelen	5.461	5.493	5.998	5.290	4.012	4.017
Totaal dekking saldo	5.877	36.798	8.486	5.819	4.437	4.442

Toelichting op de verschillen in de begroting 2015 t.o.v. begroting 2014.

OV-concessies

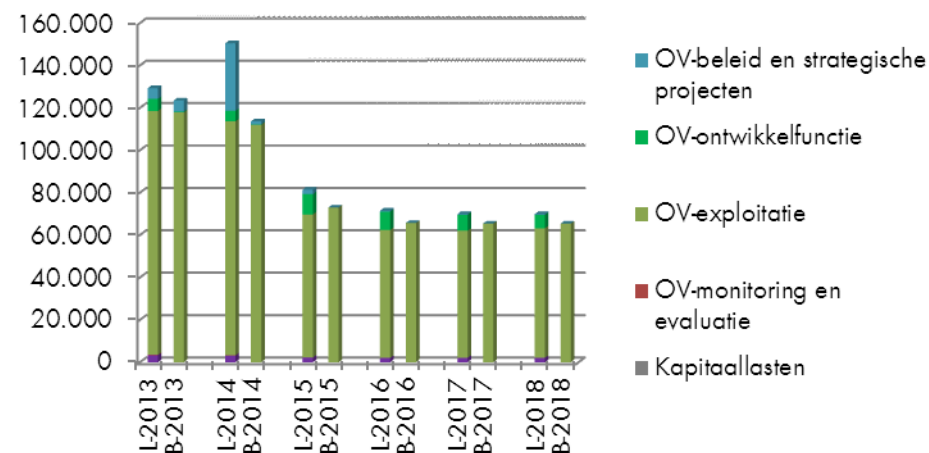
Vanaf 2015 zal de opbrengstverantwoordelijkheid bij de vervoerder zal liggen. Dit verklaart de grote terugloop van lasten ten opzichte van 2014 (ca. € 38 mln)

OV-infra (HOV en spoorzones)

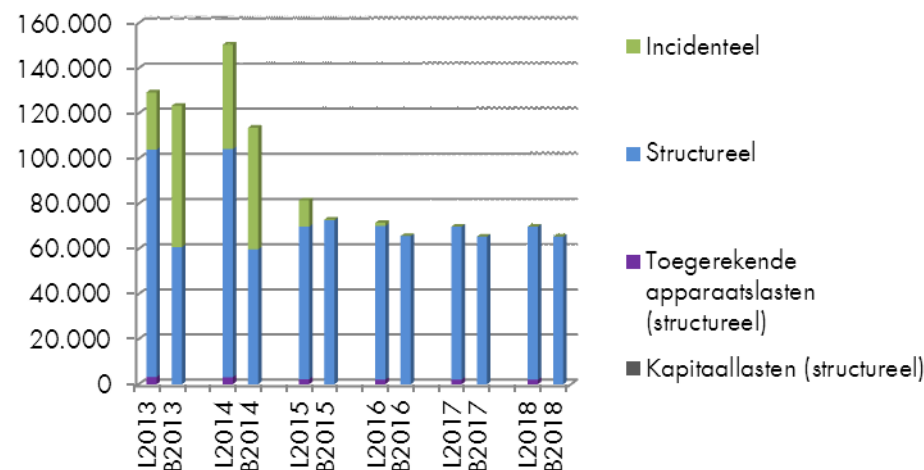
De investeringsimpuls van 2007-2011 en het bestuursakkoord van 2011-2015 lopen beide in 2015 af. Dit verklaart de afname van budget van ca € 29,7 mln. Diverse uitgaven zijn gedaan op grote OV projecten zoals Tilburg spoorzone (€13,7 mln), Transferium Den Bosch (€ 8 mln), HOV Uden-Veghel (€ 1,5 mln) en HOV-as Breda Oosterhout en Etten- Leur (€1,5 mln). In 2015 verwachten wij nog uitgaven voor HOV Noordoost Brabant (€1,7 mln) en een aantal kleine projecten (€0,6 mln).

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

05.03 Infrastructuur/Provinciale wegen

Doelstelling

De provincie is verantwoordelijk voor de regionale bereikbaarheid. Daarom houdt de provincie een provinciaal wegennet in stand en breidt dit daar waar nodig uit. In totaal heeft de provincie 560 km wegen in haar bezit en 487 objecten (tunnels, viaducten en duikers).

De provincie verbetert de doorstroming, verkeersveiligheid en leefbaarheid voor de provinciale wegen door:

- bouwen en/ of verbeteren van provinciale wegen;
- beheren en onderhouden van provinciale wegen.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Bouwen en verbeteren van provinciale wegen

Het bestuursakkoord 'Tien voor Brabant' legt accenten bij de bereikbaarheid van economische centra en gebieden.

Daarvoor wordt geïnvesteerd in komomleidingen en de uitvoering van het programma provinciale wegen 2015-2024.

Voor wat betreft de komomleidingen start de uitvoering van de omlegging Baarle (N260). De aanbestedingsprocedure van de komproblematiek Haps (N264) start. De uitvoering van de komproblematiek Oudenbosch (N641) loopt.

Bij de N395, Oirschot- Hilvarenbeek, start de realisatie van fase 1. De planstudie van de vervangingsinvestering van het zuidelijk deel van de N69 wordt afgerond.

Beheren en onderhouden van provinciale wegen

Er komt een onderhoudsnota provinciale wegen. Het beheer, onderhoud en vernieuwen van de provinciale wegen gebeurt op basis van assetmanagement. Met Rijkswaterstaat willen we samenwerken op het gebied van calamiteiten en gladheidsbestrijding.

Mijlpalen in 2015:

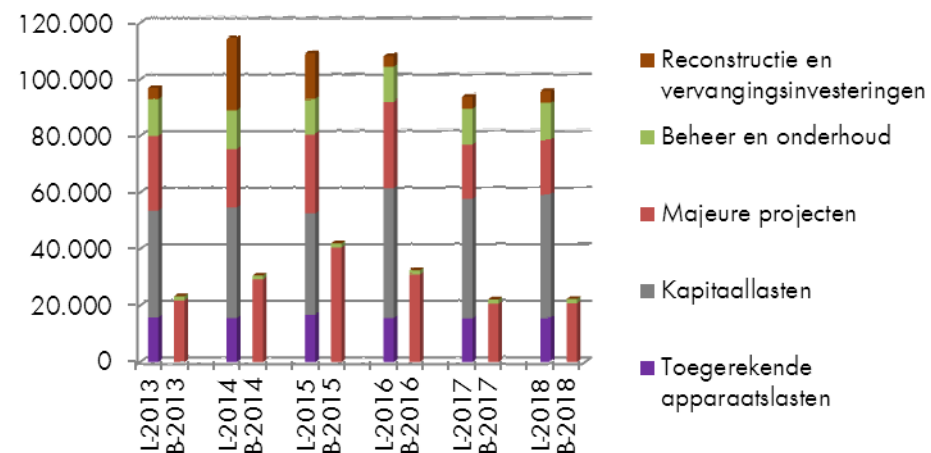
- N638, De komomleiding Zundert: oplevering;
- N261 Tilburg-Waalwijk oplevering;
- N268 oplevering 4 bruggen marktvlietkanaal;
- N625 oplevering van de Rotonde T-aansluiting N625/ N626;

Naast deze mijlpalen worden diverse (kleinere) infrastructurele projecten in 2015 afgerond conform het programma provinciale wegen.

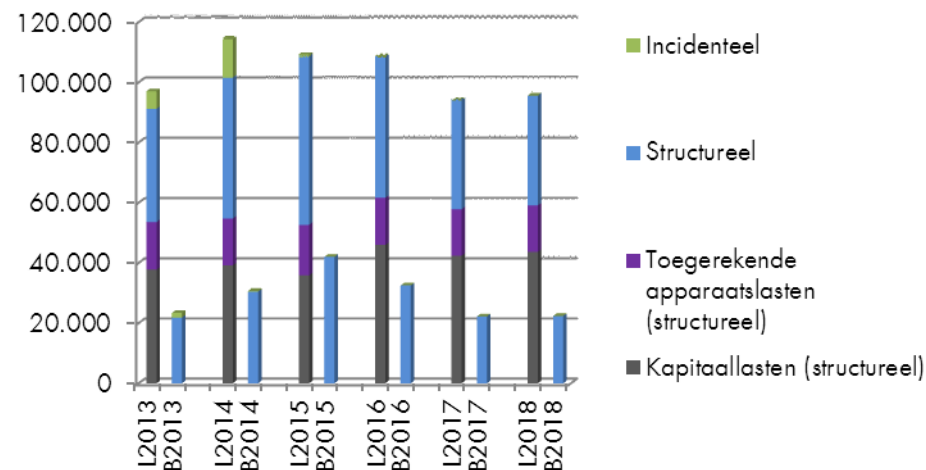
Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	81.155	98.622	92.063	92.591	78.457	80.081
Toegerekende apparaatslasten	15.826	15.597	16.785	15.650	15.439	15.475
Lasten	96.981	114.219	108.847	108.241	93.895	95.556
Baten van het Rijk	21.777	29.085	40.548	31.026	20.698	20.838
Baten van de EU	0	0	0	0	0	0
Overige baten	1.583	1.597	1.478	1.488	1.505	1.522
Baten	23.360	30.682	42.026	32.514	22.203	22.360
Saldo lasten en baten	-73.621	-83.537	-66.821	-75.727	-71.693	-73.196
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdrage uit reserve BMIT	26					
Bijdr.reserve Essent balansverkorting		2.900	0	0	0	0
Bijdrage uit res.herhuish.v.districten		157	157	4.824	0	0
Bijdrage uit alg.middelen	73.595	80.480	66.664	70.903	71.693	73.196
Totaal dekking saldo	73.621	83.537	66.821	75.727	71.693	73.196
Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
(investerings)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Verbeteren en bouwen	8.794	8.400	24.062	14.558	18.300	13.000
Benutten	171	38	10	0	0	0
Infraprojecten in voorbereiding	2.152	1.700	1.278	0	0	0
Materieel provinciale wegen	49	370	370	370	370	370
Voorbereiding projecten	1.096	2.500	3.350	3.350	1.540	2.000
Grondverwerving infrastructuur	1.088	700	5.500	5.200	1.300	2.100
Steunpunten en districtskantoren	0	157	157	4.824	0	0
Vervangingsinvesteringen	5.145	14.500	10.350	7.627	8.000	7.400
Risicoreservering infraprojecten	251	500	0	0	0	0
N261	0	40.900	37.889	0	0	0
Komomleidingen	0	4.485	5.661	1.290	1.482	1.482
Totaal investeringen	18.746	74.250	88.627	37.219	30.992	26.352

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

Toelichting op de verschillen in de begroting 2015 t.o.v. begroting 2014.

De totale lasten zijn in 2015 per saldo ca. € 6,6 mln lager. Dit komt door lagere uitgaven in 2015 op de komomleidingen, beheer en onderhoud van wegen en de kapitaalslasten (ca. € 14 mln) en de hogere uitgaven op de door het Rijk gefinancierde PPS A59 en de uit de BDU gefinancierde deel voor de N261 (ca. € 7,6 mln).

Komomleidingen

In 2014 verwachten we ca. € 25 mln uit te geven op de grondaankopen voor en gedeeltelijke realisatie van de komomleidingen Zundert en Oudenbosch en op de overdrachtkosten ten behoeve van de komproblematiek in Rucphen. De investeringen worden deels vanuit het investeringsvolume betaald (indien het om investeringen in provinciale wegdelen gaat) en deels uit het programmatische budget (indien het investeringen in wegen van derden betreft). In 2015 verwachten we op de komomleidingen ca. € 16 mln uit te geven ten behoeve van de wegen van derden.

Beheer en onderhoud

De lagere lasten à € 1,4 mln worden grotendeels verklaard door de onderhoudsimpuls op fietspaden dat PS beschikbaar heeft gesteld bij de najaarsnota 2014(€ 1 mln.).

Kapitaallasten

De kapitaallasten bestaan uit de afschrijvingslasten van investeringen die in het verleden zijn gedaan. Voor wegen geldt dat we afschrijven over 15 jaar. Dat betekent dat in 2015 de laatste kapitaallasten van een investering van 15 jaar gelden en het eerste jaar van

een investering van vorig jaar wordt begroot, enzovoorts. Voor 2015 zijn deze lasten ca. € 3,5 mln. lager dan in 2014.

Majeure projecten

Het incidenteel onderhoud aan de PPS A59 is in 2015 ca. € 3,6 mln. hoger dan in 2014. Deze hogere uitgaven worden gedekt uit de daarvoor ontvangen Rijksmiddelen. De investeringen in de N261 worden betaald uit het investeringsvolume. Een deel van de investering wordt gedekt uit de Brede doeluitkering (BDU). Deze bijdrage is in 2015 geraamd en verklaart de hogere uitgaven op de programmabegroting ten opzichte van 2014.

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Toelichting op de investeringen

De investeringen in de provinciale wegen bedragen in 2015 ruim € 88,6 mln. Dit wordt grotendeels verklaard door de investering in de Verbeteren en Bouwen projecten en de grondverwerving t.b.v. infrastructurele projecten die in 2015 in uitvoering zal zijn. De overige posten (zie tabel) zijn reguliere/ structurele investeringen die in verband staan met de programmatische uitgaven aan majeure projecten, beheer en onderhoud, reconstructie en vervangingsinvesteringen.

Uitwerking Cultuur en samenleving

06.01 Cultuur	154
06.02 Jeugd	157
06.03 Samenleving	159
06.04 Sociaal-cultureel beleid	161

06.01 Cultuur

Doelstelling

Het versterken van het vestigings- en leefklimaat van Brabant middels een hoogwaardige culturele infrastructuur en een sterke regionale identiteit. Met een gedeelde verantwoordelijkheid samenwerken (met overheden, culturele ondernemers, onderwijs, bedrijfsleven en publiek) aan een cultureel systeem met een brede basis en een (inter)nationale toonaangevende top.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Projecten in 2015

Erfgoedontwikkeling:

- Herontwikkeling van monumenten (investeringsprogramma Grote Erfgoedcomplexen)
 - Uitvoering Uitvoeringsprogramma Erfgoed 2012-2015 conform geformuleerde actielijnen en instrumenten gericht op behoud, herbestemming en beleving.
 - Archeologische monumentenzorg: wettelijke taken op het gebied van Archeologie (Wet Archeologische Monumentenzorg)
 - Structureel erfgoedbeleid, waaronder:
 - beheer en advies van het Noordbrabants Museum,
 - behoud monumenten (4 topmonumenten, Kamp Vught),
 - cultuurhistorie (CHW en Ruimtelijke advisering),
 - Opdrachtverlening aan uitvoeringsorganisaties o.b.v. jaarlijkse werkplannen gericht op de realisatie van de beleidsdoelstellingen, te weten aan: *Erfgoed Brabant
- Gericht op:
- Het behoud en creatief benutten van het Brabants cultureel erfgoed;
 - Het bevorderen van erfgoedbewustzijn onder een groot publiek;
 - Het verzorgen en adviseren over erfgoededucatie;
 - het ondersteunen van erfgoedinstellingen bij het beheer van hun erfgoed.
- *en Monumentenhuis
- Gericht op:
- Ondersteuning en professionalisering van de Brabantse gemeenten teneinde de kwaliteit en de effectiviteit van de monumentenzorg te verbeteren;

- het bieden van een platform ter bevordering van de afstemming tussen betrokken overheden en andere partijen;
- het bevorderen van kennis en deskundigheid bij gemeenten op het gebied van wet- en regelgeving op het gebied van archeologie, cultuurlandschap en monumenten.
- relatiebeheer/subsidiëring erfgoedinstellingen ter ondersteuning van het erfgoedveld te weten Monumentenwacht, Stichting Brabants Heem, Brabant Collectie, ROP, Federatie van schuttersgilden, monumentenfederatie, NV Monumentenfonds, Regionaal Historische Centra en Nexusinstituut.

Amateurkunst en cultuureducatie:

- Ondersteunen van amateurkunstgezelschappen die van regionale belang zijn
 - Ondersteunen kleinschalige AK initiatieven via een AK fonds i.s.m. met Prins Bernard Cultuurfonds;
 - Opdrachtverlening aan uitvoeringsorganisatie o.b.v. jaarlijkse werkplannen gericht op de realisatie van de beleidsdoelstellingen (Kunstbalie)
- Gericht op:
- Ondersteunen culturele organisaties bij de transitie naar samenwerking met andere domeinen zoals o.a. welzijn, zorg, sport en economie;
 - Ondersteunen van scholen en leerlingen dat gebruik maakt van cultuureducatie;
 - Kennis op gebied van amateurkunst en cultuureducatie.

Professionele kunsten

- Uitvoeren podiumkunstenplan;
 - Opdrachtverlening aan uitvoeringsorganisatie o.b.v. jaarlijkse werkplannen gericht op de realisatie van de beleidsdoelstellingen (BKCC).
- Gericht op:
- Het versterken van het cultuurondernemerschap van culturele instellingen (marketing, crowdsourcing, advies);
 - Innovaties in de culturele sector o.a. door de implementatie van de impuls gelden;
 - Het delen van kennis binnen en tussen het culturele veld;
 - Via Brabant DC onze inzet in het internationale netwerk Districts of Creativity.

Te realiseren mijlpalen in 2015

- Start cultuurfonds Brabant C (zie ook 07.03);

- Van Gogh jaar 2015;
- Evaluatie podiumkunstenplan;
- Resultaten impuls geldenprogramma 2015;
- Nieuwe Visie professionele kunsten (inclusief beeldcultuur);
- Tussenevaluatie Cultuureducatie;
- Verbeterde aansturing steunfuncties en grotere zichtbaarheid resultaten steunfuncties
- Realisatie uitvoeringsprogramma 2012-2015 inclusief vormgeving Borgstellingsfonds door Erfgoed Brabant;
- Resultaten beleidsevaluatie ex art 217a PW van uitvoeringsprogramma erfgoed 2012-2015 en investeringsprogramma Grote erfgoed complexen;
- Militair erfgoed: in 2014 wordt het concept nominatiedossier t.b.v. UNESCO Werelderfgoednominatie m.b.t. De Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) aan OCW aangeboden;
- Uitbreiding en doorontwikkeling van de Liberation Route in Brabant.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	32.352	41.053	27.799	24.829	23.815	24.135
Toegerekende apparaatslasten	4.497	3.818	5.607	5.228	5.157	5.170
Lasten	36.849	44.870	33.406	30.057	28.972	29.305
Baten van het Rijk	2	0	0	0	0	0
Baten van de EU	0	0	0	0	0	0
Overige baten	1.370	598	758	758	758	758
Baten	1.372	598	758	758	758	758
Saldo lasten en baten	-35.477	-44.272	-32.648	-29.299	-28.214	-28.547
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdrage uit res.instand.erfgoed	-71	6.066	768	777	785	794
Bijdrage uit risicoreserve	4.000					
Bijdr.AR regionale stuatuurverst.	1.530					
Bijdrage uit alg.middelen	30.018	38.206	31.880	28.523	27.429	27.753
Totaal dekking saldo	35.477	44.272	32.648	29.299	28.214	28.547

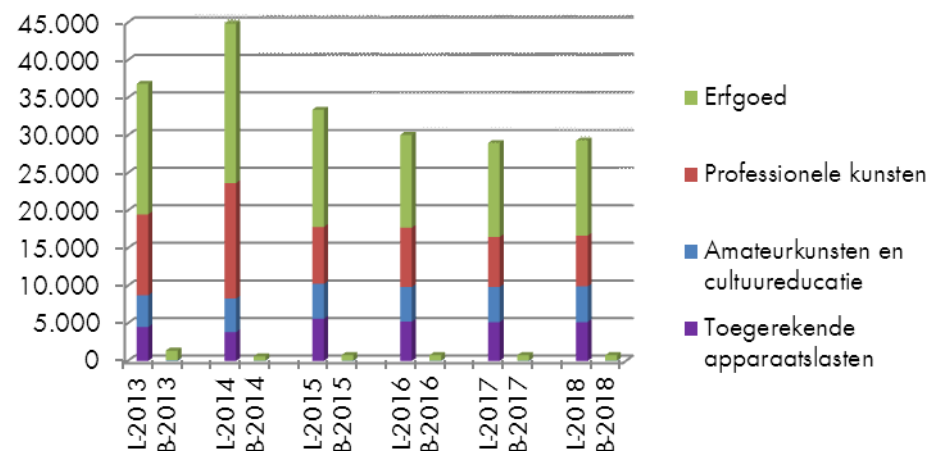
Toelichting op de verschillen in de begroting 2015 t.o.v. begroting 2014.

De raming van de lasten (exclusief toegerekende apparaatslasten) in 2015 is € 13,3 mln lager dan in 2014 dit wordt o.a. veroorzaakt door de volgende effecten:

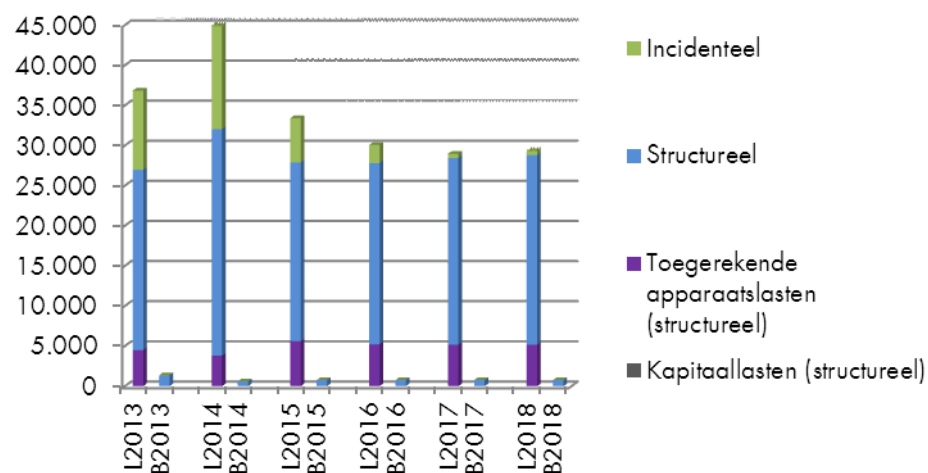
- Hollandsche Waterlinie: In 2014 regeling opengesteld ad € 2 mln. (B.A.-middelen), middelen worden in 2014 beschikt.
- Werkgelegenheidsimpuls; Bij NJbrief 2013 is € 5 mln. beschikbaar gesteld voor Restauratie Monumenten t.b.v. ca. 12 monumenten, deze zullen in 2014 beschikt worden.
- Infrastructuur professionele kunsten; Middelen t.b.v. impuls gelden worden in 2014 beschikt aan BKKC en zijn derhalve voor €5 mln van 2015 en 2016 naar 2014 gehaald.

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

06.02 Jeugd

Doelstelling

Nazorg bieden m.b.t. gerealiseerde transitie van jeugdzorg naar gemeenten per 1/1/2015.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

1. Afronding transitie overdracht van taken richting gemeenten;
2. Afrekening subsidie 2014 met Bureau Jeugdzorg, de provinciale zorgaanbieders en Zorgbelang;
3. Afrekening incidentele subsidies (Transformatiefonds, Versterking Lokaal aanbod e.d.);
4. Uitvoering werkplan 2015 en afbouw subsidierelatie met K2;
5. Afronding subsidierelatie Doeluitkering Jeugdzorg met Rijk.

Projecten in 2015

Geen.

Te realiseren mijlpalen in 2015

1. Alle jaarrekeningen BJZ, zorgaanbieders en Zorgbelang voor de zomer afgehandeld;
2. Alle subsidies met gemeenten en instellingen voor de zomer afgerekend;
3. Afgebouwde subsidierelatie met K2 (Afronding subsidierelatie duurt overigens nog tot medio 2016 wanneer afrekening klaar is);
4. Afronden van subsidierelatie Doeluitkering Jeugdzorg.

Wat mag het kosten?

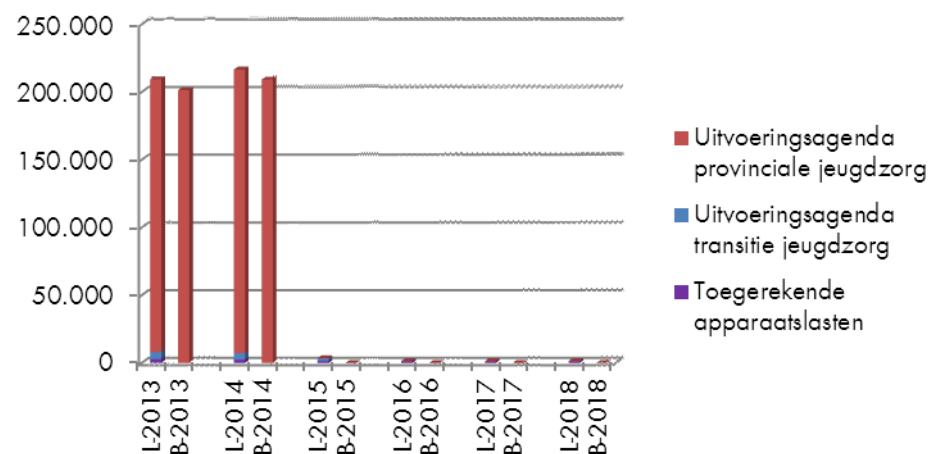
Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	206.440	214.141	2.155	124	124	124
Toegerekende apparaatslasten	2.945	2.500	1.332	1.242	1.225	1.228
Lasten	209.385	216.641	3.488	1.366	1.349	1.352
Baten van het Rijk	201.312	209.150	0	0	0	0
Baten van de EU	0	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Baten	201.312	209.150	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	-8.073	-7.491	-3.488	-1.366	-1.349	-1.352
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdr.res.balansverkortng	805					
Bijdr.AR regionale stuctuurverst.	-66					
Bijdrage uit alg.middelen	7.334	7.491	3.488	1.366	1.349	1.352
Totaal dekking saldo	8.073	7.491	3.488	1.366	1.349	1.352

Toelichting op de verschillen in de begroting 2015 t.o.v. begroting 2014.

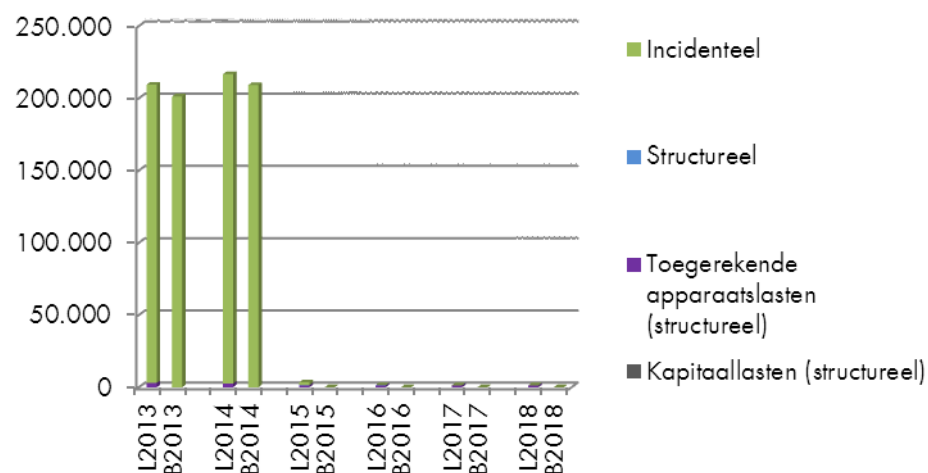
De raming van de lasten voor 2015 is € 213 mln lager dan in 2014 en is het gevolg van de overgang van jeugdzorg naar de gemeenten. In 2015 resteren nog subsidie middelen voor K2.

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

06.03 Samenleving

Doelstelling

Op het terrein van Samenleving is onze inzet gericht op een gezonde, veilige en sociale leefomgeving. Hierbij zetten we in op de volgende onderwerpen leefbaarheid, gezondheid, zorginnovatie en burgerparticipatie.

Wij richten ons op bovenlokale innovaties in de aanpak van leefbaarheidsvraagstukken en faciliteren samenwerkingsverbanden van maatschappelijke initiatieven en ondernemers. Centrale plaats hierin heeft het programma Leefbaarheid@Brabant.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Projecten in 2015

1. Leefbaarheid@Brabant

- Succesvol afronden van ruim 100 projecten en opdrachten, gericht op innovaties in de aanpak van leefbaarheidsvraagstukken;
- Kennisdelingsprogramma's, waarin wij met partners leren van de opgedane ervaringen en toewerken naar een agenda voor de toekomst;
- Daarin in 2015 extra aandacht geven aan kennisdeling over projecten in relatie tot de "drie decentralisaties" (participatie, zorg, werk);
- Zorginnovatie: het realiseren van de proeftuin "Health@HOMe" als onderdeel van het programma zorg economie/Brabant Region of Smart Health;
- Inspiratie, onder andere in de vorm van een nieuwe editie van de Brabantse Dorpen Derby;
- Ruimte geven voor jongeren en talenten in activerende aanpak L@B;
- Het onderhouden van een digitaal platform (leefbaarheidbrabant.nl) ten behoeve van kennisdeling;
- Opdrachtverlening aan steunfuncties en netwerken, gericht op de realisatie van de beleidsdoelstellingen leefbaarheid en gezondheid;
- Realiseren motie 33 van Provinciale Staten (Doe-budgetten voor kleine kernen);

- Doorvoeren van verbeter suggesties naar aanleiding van de beleidsevaluatie Leefbaarheid@Brabant die najaar 2014 gereed is;
- Uitvoeren van integrale programma's die Brabant helpen in de opvang van demografische ontwikkelingen (Wonen met zorg en welzijn, Onderwijs, Leegstand, Slimme Zorg).

2. Gezondheid

- Participatie in 10 provinciale kernprogramma's, waarin we het aspect gezondheid helpen integreren;
- Integratie gezondheid in Strategische Opgaven, zoals Versterkt Stedelijk Netwerk en 9 Brabantse Gebiedsopgaven.

Te realiseren mijlpalen in 2015

- Brede bekendmaking van de resultaten en geleerde lessen uit Leefbaarheid@Brabant via halfjaarlijkse voortgangsrapportages (voorjaar en najaar 2015);
- Twee provinciale programma's of bijeenkomsten kennisdeling Leefbaarheid@Brabant (voorjaar en najaar 2015);
- Afronding eerste fase voucherregeling procesbegeleiding herbestemming leegkomende kerken: maart 2015;
- Brabantse Dorpen Derby 2015 met finale in december 2015;
- Start uitvoering eenvoudige regeling Doe-budgetten voor kleine kernen januari 2015 (onder voorbehoud van goedkeuring door PS najaar 2014);
- (Finale) voortgangsrapportage gezondheid als aspectbeleid najaar 2015.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	17.240	14.253	7.102	5.198	5.291	5.386
Toegerekende apparaatslasten	2.637	2.239	3.165	2.951	2.911	2.918
Lasten	19.877	16.492	10.266	8.148	8.202	8.304
Baten van het Rijk	0	0	0	0	0	0
Baten van de EU	39	77	0	0	0	0
Overige baten	70	0	0	0	0	0
Baten	109	77	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	-19.768	-16.415	-10.266	-8.148	-8.202	-8.304
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdr.res.cofin Europese progr.	0					
Bijdr.AR regionale stuctuurverst.	154					
Bijdrage uit reserve IDOPS	4.800	5.704	0	0	0	0
Bijdrage uit alg.middelen	14.814	10.711	10.266	8.148	8.202	8.304
Totaal dekking saldo	19.768	16.415	10.266	8.148	8.202	8.304

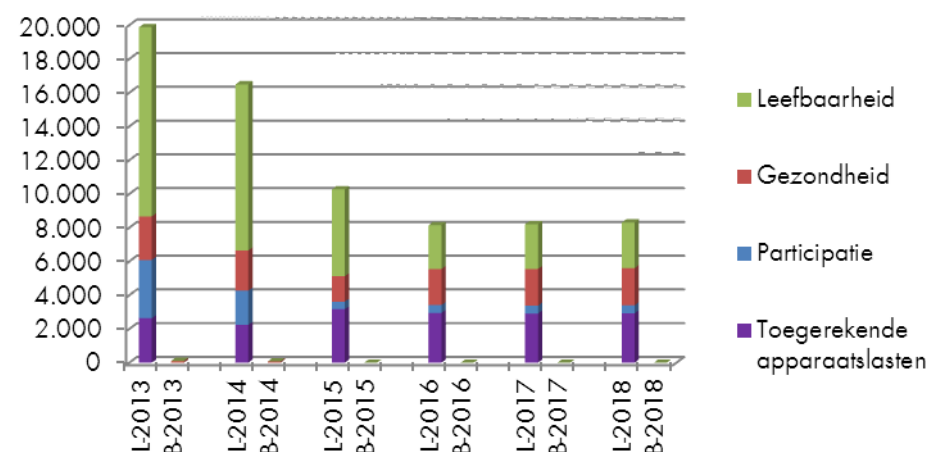
Toelichting op de verschillen in de begroting 2015 t.o.v. begroting 2014.

De raming van de lasten (exclusief toegerekende apparaatslasten) in 2015 is € 7,1 mln lager dan in 2014 en wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

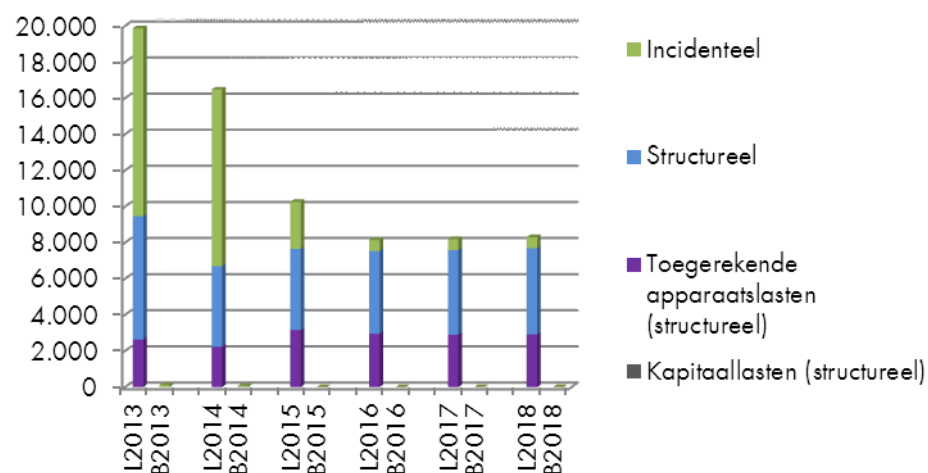
- Voor de Idop's is in 2015 geen bedrag meer opgenomen in de begroting , in 2014 bedroeg dit € 5,3 mln;
- Bedrag in 2015 voor Sensor is € 0,8 mln lager dan in 2014;
- Voor Palet is in 2015 geen bedrag meer opgenomen in de begroting, in 2014 bedroeg dit € 1,5 mln.

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

06.04 Sociaal-cultureel beleid

Doelstelling

Deze productgroep is gericht op prestaties die ondersteunend zijn aan de beoogde beleidsdoelstellingen van het programma Cultuur & Samenleving. De productgroep is gericht op de algemene versterking van het sociaal cultureel beleid, bibliotheekondersteuning, informatievoorziening en sport.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Projecten in 2015

Opdrachtverlening aan de uitvoeringsorganisatie Cubiss gericht op:

Bibliotheekondersteuning, collectiebeleid, logistiek en transport, netwerken en alliantie en innovatie in de publieke informatievoorziening (programma's mediawijsheid en content).

Opdrachtverlening aan Sportservice Noord-Brabant om bij te dragen aan de doelstellingen zoals opgenomen in het Sportplan Brabant 2016 (zie ook 07.04)

Algemene ondersteuning van beleidsprocessen en onderzoeken op sociaal-cultureel vlak alsmede uitvoering van kansrijke projecten zoals bijvoorbeeld de Musical Van Gogh.

Te realiseren mijlpalen in 2015

Regionaal Mediacentrum;

Evaluatie Mediawijsheid/Informatiebeleid.

Wat mag het kosten?

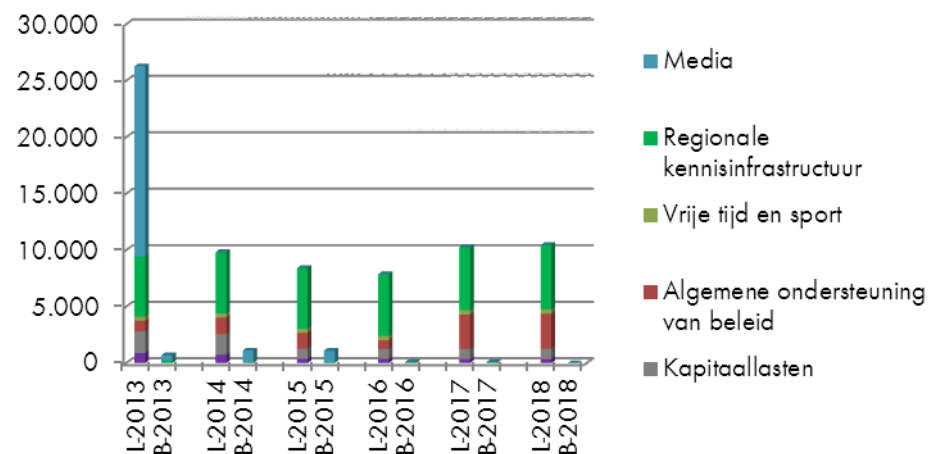
Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	25.382	9.063	8.021	7.509	9.900	10.096
Toegerekende apparaatslasten	891	756	389	363	358	359
Lasten	26.273	9.819	8.410	7.872	10.258	10.455
Baten van het Rijk	0	0	0	0	0	0
Baten van de EU	0	0	0	0	0	0
Overige baten	700	1.105	1.100	100	100	0
Baten	700	1.105	1.100	100	100	0
Saldo lasten en baten	-25.573	-8.714	-7.310	-7.772	-10.158	-10.455
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdrage uit reserves	0	0	0	0	0	0
Bijdrage uit alg.middelen	25.573	8.714	7.310	7.772	10.158	10.455
Totaal dekking saldo	25.573	8.714	7.310	7.772	10.158	10.455

Toelichting op de verschillen in de begroting 2015 t.o.v. begroting 2014.

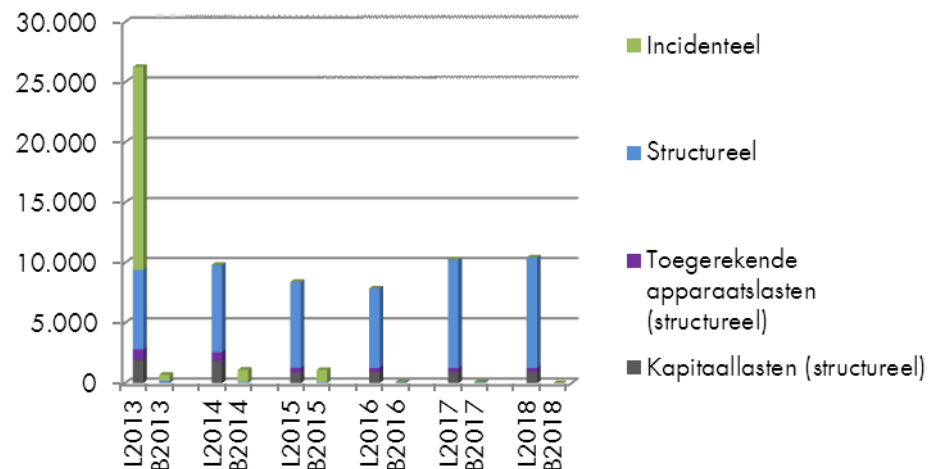
Voor de rentekosten Noordbrabants Museum, Waterstraat, crisisleningen monumenten is in de begroting 2015 i.v.m. gewijzigde systematiek van rente-toerekening geen bedrag meer geraamd, in 2014 bedroeg dit € 0,9 mln.

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

Uitwerking Investeringsagenda

07.01 Energietransitie	164
07.02 Landschappen van allure	166
07.03 Fonds Brabant C	168
07.04 Sportplan Brabant 2016	171
07.05 Grote erfgoedcomplexen	173
07.06 Spaar- en investeringsfonds wegeninfrastructuur	175
07.07 Groen Ontwikkelfonds Brabant	177
07.08 Innovatiefonds	181
07.09 Energiefonds	184
07.10 Breedbandfonds	187

07.01 Energietransitie

Doelstelling

Het verwerven van een internationale concurrentiepositie in drie clusters (solar, biobased economy en elektrisch rijden/slimme netwerken) waardoor nieuwe bedrijven zich vestigen in Brabant en de omschakeling van bestaande bedrijven naar nieuwe en duurzame technologieën wordt gestimuleerd met toekomstbestendige werkgelegenheid. De clusters groeien door naar een omvang van € 4 mrd/jaar en een toekomstbestendige werkgelegenheid van 15.000-25.000 fte in 2020.

Projecten in 2015

- Voorzitterschap triple helix overleg Solliance;
- Deelname aan SPARK en Smart Energy Regions Brabant;
- Lid van de projectorganisatie Biobased Delta;
- Pilot Elektrische bussen binnen de nieuwe concessie;
- Pilot Publieke laadinfrastructuur.

Te realiseren mijlpalen in 2015

- Solliance onderzoeksprogramma bereikt een onderzoeksvolume van min. €20 mln/jaar.
- Het FOM-Differ instituut wordt operationeel;
- Binnen het KIC-Innoenergy lopen 50 succesvolle projecten en zijn er 10 nieuwe start up's;
- Minimaal 18 bedrijven hebben zich gevestigd op de Green Chemistry Campus;
- Het Nationaal Kenniscentrum Laadinfrastructuur wordt geopend in Brabant;
- De provincie heeft minimaal 600 publieke laadpunten gerealiseerd;
- De investeringsfondsen (clean tech en biobased) hebben minimaal 8 participaties gedaan.

Binnen het OP-Zuid programma is een regeling geopend voor inrichting van livinglabs op energiegebied.

Wat mag het kosten?

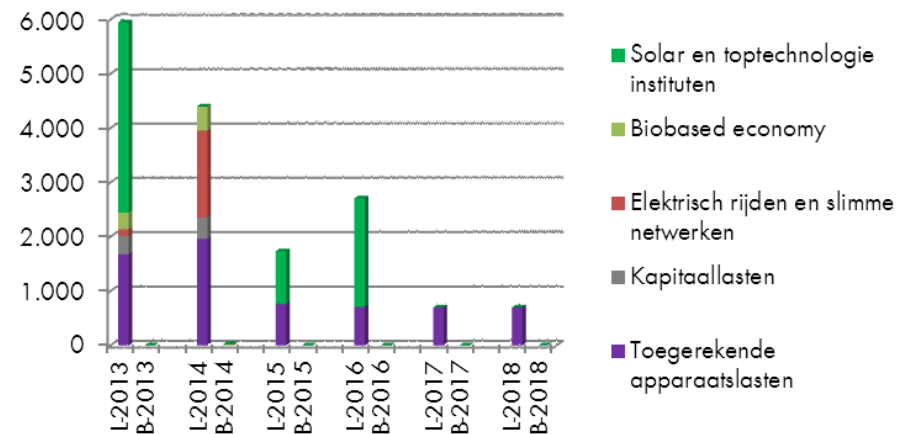
Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	4.267	2.435	975	2.000	0	0
Toegerekende apparaatslasten	1.681	1.967	760	709	699	701
Lasten	5.948	4.401	1.735	2.709	699	701
Baten van het Rijk	0	0	0	0	0	0
Baten van de EU	0	0	0	0	0	0
Overige baten	0	25	0	0	0	0
Baten	0	25	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	-5.948	-4.377	-1.735	-2.709	-699	-701
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdr. uit reserve Essent investeringsagenda	3.925	2.045	975	2.000	0	0
Bijdrage uit alg.middelen	2.023	2.332	760	709	699	701
Totaal dekking saldo	5.948	4.377	1.735	2.709	699	701

Toelichting op de verschillen in de begroting 2015 t.o.v. begroting 2014.

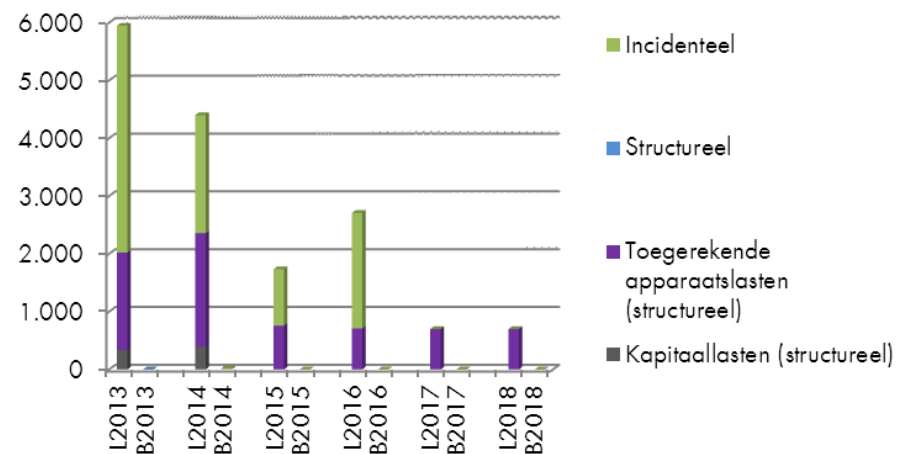
Het verschil in lasten van de begroting 2015 en 2014 groot € 1,5 mln. (excl. Apparaatskosten) wordt veroorzaakt doordat in 2014 in het kader van de pilot Brabantse publieke laadinfrastructuur elektrisch rijden er een bedrag ad € 1,6 mln is geraamd voor fase A2.

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fre's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

07.02 Landschappen van allure

Doelstelling

De provincie wil met 'Landschappen van allure' een gerichte bijdrage leveren aan de ambitie om van Brabant een hoogwaardige kennis- en innovatieregio te maken. Mooie, groene landschappen zijn van belang voor een aantrekkelijk vestigings- en leefklimaat in Brabant.

Met het investeringsproject 'Landschappen van allure' wil de provincie - samen met regionale partijen - drie gebieden (de Brabantse Wal, Het Groene Woud en de Maashorst) ontwikkelen tot hoogwaardige landschappen. Centraal daarbij staat de realisatie van een diverse, rijke natuur en een vitaal, mooi landschap met goede allianties van natuur en landschap met het bedrijfsleven, de bewoners en recreanten. Ruimtelijke kwaliteit, verdienmogelijkheden, innovatie, en (burger-) participatie zijn belangrijke aspecten die de provincie inbrengt bij de projectontwikkeling Landschappen van Allure. De in- en externe kwaliteitsborging is daarop gericht.

Projecten dragen bij aan:

- Het versterken van de landschappen, gericht op biodiversiteit én het beleven daarvan. Samenvattend: "Groen is de basis".
- Het vormgeven van dynamische ontwikkelingen in de landschappen, gericht op een hoogwaardige landschappelijke, ecologische en architectonische invulling van nieuwe ontwikkelingen in en rond de landschappen. Samenvattend: "Verbinden stad en land".
- Het "ondernemen en beleven in de landschappen" gericht op het versterken van de regionale economie, verbreding en innovatie van de landbouw, recreatie en toerisme

en het in leven houden van de cultuurhistorie. Samenvattend motto: "Ondernemen in het landschap".

Het project "Landschappen van Allure" wordt uitgevoerd op basis van het koersdocument "Stad en Platteland". De uitvoering heeft een sterke relatie met de gebiedsopgaven de Brabantse Wal, Het Groene Woud en de Peelhorst (zie Ruimtelijke Ontwikkeling, 02.01).

Wat doet de provincie daarvoor?

Activiteiten en prestaties 2015

Projecten in 2015

In 2015 zijn de volgende projecten in uitvoering:

- Het Groene Woud: De groene corridor, Het kloppend hart, Biomassaplein, Vorstelijk landschap;
- De Brabantse Wal: De zoom, West Brabantse waterlinie;
- De Maashorst: Landerij van Tosse, Meer Maashorst – een gezond landschap.

Mijlpalen in 2015

De uitvoering van de projecten Landschappen van Allure is in volle gang en daarmee is € 53,35 miljoen provinciale co-investering ingezet.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	25.706	27.053	50	0	0	0
Toegerekende apparaatslasten	1.279	1.497	514	479	473	474
Lasten	26.985	28.550	564	479	473	474
Baten van het Rijk	0	0	0	0	0	0
Baten van de EU	0	0	0	0	0	0
Overige baten	10	0	0	0	0	0
Baten	10	0	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	-26.975	-28.550	-564	-479	-473	-474
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdr. uit reserve Essent investeringsagenda	25.696	27.053	50	0	0	0
Bijdrage uit alg.middelen	1.279	1.497	514	479	473	474
Totaal dekking saldo	26.975	28.550	564	479	473	474

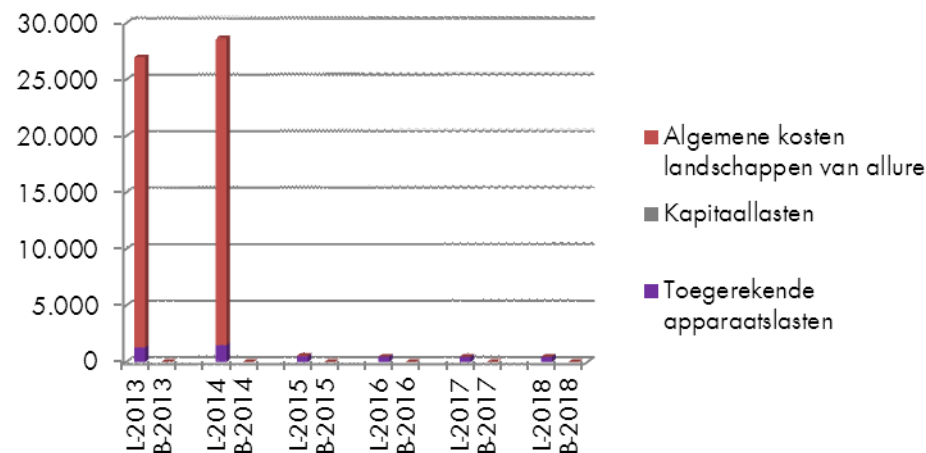
Toelichting op de verschillen in de begroting 2015 t.o.v. begroting 2014.

De Lasten in 2015 nemen af ten opzichte van 2014.

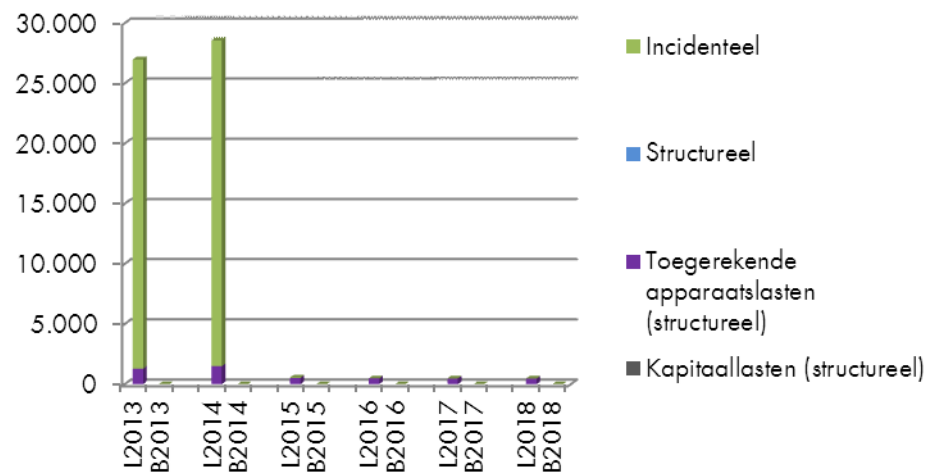
De reden hiervan is dat in 2014 er € 26 miljoen is beschikt in het kader van de subsidieregeling Landschap van Allure (tweede tender). Als gevolg hiervan is dit gehele gedrag als last genomen in 2014.

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

07.03 Fonds Brabant C

Omvang fonds

€ 25 miljoen

(€ 15 mln worden beschikbaar gehouden voor een eventuele tweede tranche waarover PS op basis van een tussenevaluatie in 2017 beslissen.)

Looptijd fonds

4 jaar

Huidige status fonds

Provinciale Staten hebben op 4 juli 2014 besloten het Brabant C Fonds op te richten. Dit fonds zal worden vormgegeven in een aparte stichting, waartoe een compacte organisatie zal worden opgericht. In oktober 2014 zullen de staten zich uitspreken over eventuele wensen en bedenkingen, waarna in november aan de Minister van BZK om toestemming wordt gevraagd de stichting op te mogen richten. Vervolgens zal de stichting in december 2014 worden opgericht.

Doelstelling

Missie: het fonds versterkt en vergroot het kunst- en cultuuraanbod van Brabant om daarmee de nationale en internationale aantrekkingskracht van Brabant te vergroten.

Doelen:

1. *Beeldbepalende, toonaangevende kunst- en cultuurprojecten met internationale kwaliteit komen tot stand in Brabant*
In de inventarisatie cultuursysteem van Brabant in 2020 scoren de lagen werkplaatsen, beroepsuitoefening en top voldoende tot goed. Brabant kent in 2020 kunst en cultuur van hoge kwaliteit met internationale uitstraling. Dit blijkt uit (internationale) *rankings*, uit media aandacht en uit aandacht vanuit het Rijk voor Brabant. In 2020 genieten aantoonbaar meer bezoekers van buiten Brabant van cultuur in Brabant.
2. *Het portfolio van Brabant C Fonds bevat een breed spectrum van projecten met bijbehorende doelgroepen/bezoekers*
De totale portfolio van door het fonds ondersteunde projecten is gericht op een breed spectrum aan doelgroepen/bezoekers. Het zijn projecten voor en van Brabanders, bezoekers van buiten, onderwijs, bedrijven en talenten.

3. *Het Brabant C Fonds brengt via projecten culturele hotspots verspreid over Brabant mede tot bloei*

Door het fonds ondersteunde projecten ondersteunen de ontwikkeling van culturele hotspots in Brabant, waar bezoekers elkaar ontmoeten. Dit kunnen spoorzones zijn, waar met behulp van cultuurprojecten ontwikkeling wordt gestimuleerd, maar ook erfgoedcomplexen of cultuurplaatsen in het landelijk gebied.

4. *Het Brabant C Fonds ondersteunt projecten die bijdragen aan de ontwikkeling en behoud van cultuur-toptalenten in Brabant*

Het fonds ondersteunt projecten waarin Brabantse cultuur-toptalenten kansen krijgen zich te laten zien en ontwikkelen. In 2020 ervaren toptalenten Brabant als een "good place to be".

5. *Betrokkenheid van een divers samengesteld netwerk bij de totstandkoming en uitvoering van deze cultuurprojecten*

De door het fonds ondersteunde projecten steunen op samenwerkende partijen uit de community: initiatiefnemers, gemeenten, bedrijven en instellingen.

6. *Het Brabants cultuursysteem ontwikkelt van kwetsbaar naar vitaal*

Door het fonds ondersteunde projecten versterken aantoonbaar het cultuursysteem. Behalve betekenis in zichzelf hebben de projecten ook betekenis voor andere lagen in het cultuursysteem.

Wat gaat de provincie via de stichting Brabant C Fonds daarvoor doen?

De werking van het Brabant C Fonds is gericht op het verwezenlijken van de ambities en doelen door te investeren in kunst- en cultuurprojecten van initiatiefnemers. Dit doet zij op verschillende manieren:

Projecten financieren:

- Het Brabant C Fonds financiert uitsluitend *projecten* (en verleent geen structurele subsidies). Projecten zijn duidelijk gelimiteerd in tijd; ze hebben een kop en een staart. De projecten dragen bij tot het verwezenlijken van de eerder genoemde doelen. Het Brabant C Fonds richt zich op de financiering van het *kunst- en cultuuraanbod* en niet op de financiering van cultureel vastgoed (stenen). Daar zijn de middelen te beperkt voor en ook worden de doelstellingen daar niet optimaal mee gediend;
- Het Brabant C Fonds wil een vernieuwingsslag realiseren in de financiering van cultuurprojecten. Zij wil meer uitgaan van *opbrengsten* dan van voornamelijk *kosten*,

het realiseren van betere verdienmodellen, vaker participeren en lenen, verminderen van de subsidieafhankelijkheid;

- Het Brabant C Fonds is ook zelf een directe vertaling van het streven naar vernieuwde financiering. Bij Brabant C moet een deel van het geïnvesteerde geld weer terugvloeien naar het fonds. Dat betekent dat het Brabant C Fonds in een bepaalde mate ook een *revoluerend fonds* is;
- Het Brabant C Fonds verstrekt daar waar het kan een lening, een garantie of participeert; daar waar het niet anders kan worden subsidies verstrekt.

Projecten en initiatieven aanjagen:

- Het Brabant C Fonds stimuleert het netwerk om met bijzondere en waardevolle projecten te komen. Dat doen de aanjagers van en rond het fonds. Deze prikkelen partijen in de samenleving, brengen de meest kansrijke projecten in beeld, verbinden mensen en netwerken met elkaar om tot successen te komen en helpen om in aanzet goede ideeën voor het fonds te vervolmaken.

Het netwerk faciliteren:

- Het is het netwerk van kunstenaars, culturele organisaties, bedrijven, zorg- en kennisinstellingen en overheden dat vanuit zijn onderlinge verband en samenwerking nieuwe, innovatieve cultuurprojecten genereert die Brabant verder brengen. Het Brabant C Fonds stimuleert en faciliteert, financiert ook, maar de kracht, het netwerk en het initiatief komt uit de Brabantse samenleving, het Brabant C Netwerk.

Activiteiten en prestaties 2015

Het Brabant C Fonds financiert kunst- en cultuurprojecten, jaagt projecten aan en organiseert netwerkactiviteiten.

- Financieren van 20 a 30 projecten van initiatiefnemers met een gezamenlijk plafond van € 6 miljoen, verdeeld in grote projecten (> € 65.000 financiering) en kleine projecten(€ 25.000<= € 65.000);
- Scouten en begeleiden van projecten naar het gewenste niveau van de (inter)nationale ambitie;
- Organiseren van de kick off van het Fonds;
- Organiseren van netwerkbijeenkomsten door het jaar heen en van andere (sociale)media activiteiten.

Te realiseren mijlpalen in 2015

2015 is het eerste operationele jaar van het Fonds. De volgende mijlpalen worden voorzien:

- Januari 2015: kick off van het fonds;
- Tweede kwartaal: toekenning van middelen aan de eerste projecten;
- Derde kwartaal: realisatie eerste projecten en portfolio opgebouwd zoals voorzien in businessplan, met onder andere spreiding van grote en kleine projecten;
- Vierde kwartaal: realisatie meerdere projecten en evaluatie eerste jaar en vooruitblik 2016-2018.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	274	5.000	0	0	0	0
Toegerekende apparaatslasten	899	1.051	332	309	305	306
Lasten	1.173	6.051	332	309	305	306
Baten van het Rijk	0	0	0	0	0	0
Baten van de EU	0	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	-1.173	-6.051	-332	-309	-305	-306
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdr. uit reserve Essent investeringsagenda	274	0	0	0	0	0
Bijdrage uit alg.middelen	899	6.051	332	309	305	306
Totaal dekking saldo	1.173	6.051	332	309	305	306

Toelichting op de verschillen in de begroting 2015 t.o.v. begroting 2014.

Door PS is op 13/12/2013 nr. 86/13 besloten om € 5 mln beschikbaar te stellen

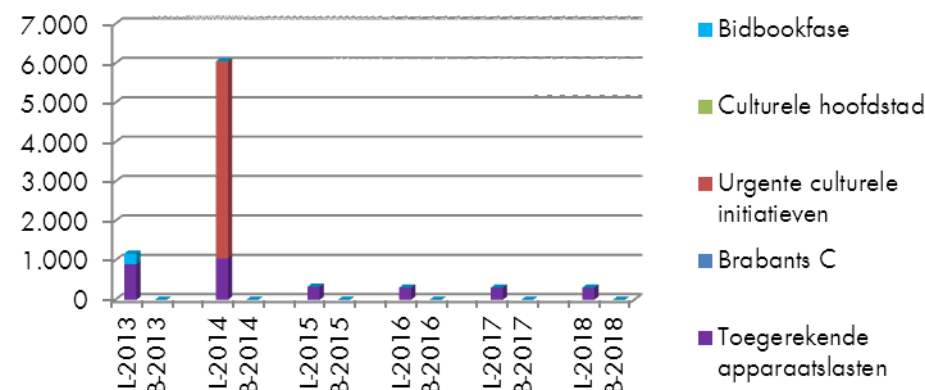
Voor Van Gogh en JB500 voor urgente culturele initiatieven.

Omdat de (gehele) bedragen in één beschikking worden opgenomen per instantie, worden in 2014 de lasten genomen.

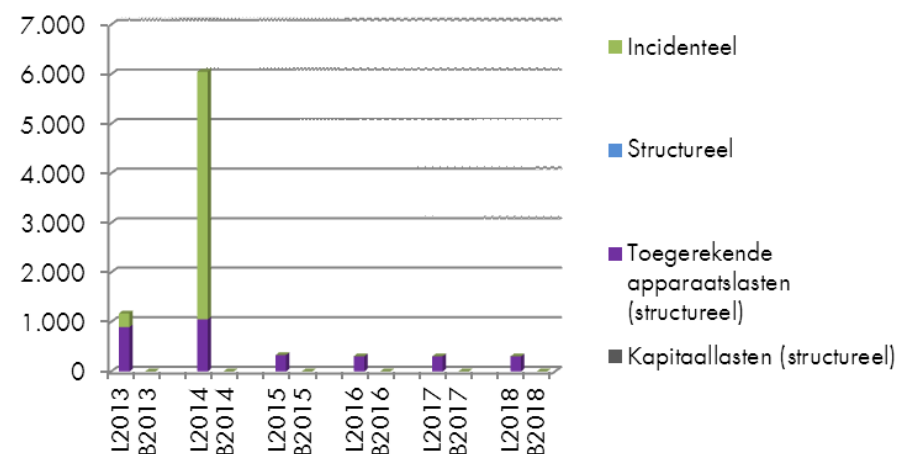
De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

M.b.t. Fonds Brabant C: Op basis van jaarlijkse werkplannen wordt het investerings-volume gevoteerd. Totale omvang € 25 mln.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

07.04 Sportplan Brabant 2016

Doelstelling

Het Sportplan Brabant 2016 is een brede investering in de Brabantse samenleving. Door te investeren in sport, investeert de provincie in een regio waar mensen graag willen wonen en bedrijven zich willen vestigen. Sport draagt bij aan een bruisend leef- en vestigingsklimaat, en dat is nodig om te kunnen behoren tot de Europese top van kennis- en innovatieregio's.

Met het Sportplan Brabant willen we bereiken dat:

- A. Brabant meer naam en faam krijgt als (top)sportprovincie (branding) en Brabanders daar trots op zijn;
- B. De Brabantse economie profiteert van de aanwezigheid van sport (economische spin-off);
- C. Brabanders met een beperking, ouderen en de Brabantse jeugd meer (kansen krijgen om te) gaan sporten (participatie).

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Projecten in 2015

In 2015 zal de provincie Noord-Brabant (team Sport) in samenwerking met Sportservice Noord-Brabant, het CTO in Eindhoven, de gemeenten, NOC*NSF en anderen de volgende activiteiten uitvoeren:

- Topsportaccommodaties: afronding topsportaccommodatie (Flik-Flak in Den Bosch). Lopende projecten begeleiden (HC Den Bosch, Oranje Zwart/Eindhoven, Deurne) en bijdragen aan optimaal gebruik van de reeds afgeronde projecten voor zowel topsport als breedtesport;
- Innovatie: afronding lopende fieldlab-ontwikkelingen in wielrennen, hockey en voetbal. Zorgen voor continuïteit in samenwerking bedrijfsleven, onderwijs en sport;
- Evenementen: ondersteuning geven aan tenminste 5 topsportevenementen in Brabant, en daarbij aansturen op economische en maatschappelijke spin-off (in afstemming met organisaties, bonden, VisitBrabant e.v.a.);

- Talentontwikkeling: versterken talentontwikkeling door de uitbouw van CTO Eindhoven tot Topsport Brabant. Via deze uitvoeringsorganisatie ondersteuning geven aan 10 programma's van sportbonden;
- Breedtesport waaronder gehandicaptensport: vorming regionale loketten voor gehandicaptensport. Ondersteuning Jeugdsportfonds Brabant. Uitvoering subsidieregeling sport voor regionale projecten 55+ doelgroep;
- Verbinden van de sport met andere maatschappelijke sectoren (gezondheid, onderwijs, leefbaarheid, innovatie) via netwerkbijeenkomst BrabantSport, en via een publiekscampagne samen met Brabantse topsporters ("De Karavaan").

Te realiseren mijlpalen in 2015

- 1 gerealiseerde topsportaccommodatie;
- 1 gerealiseerde fieldlab voor een kernsport;
- 5 topsportevenementen mogelijk gemaakt;
- 10 talentenprogramma's mogelijk gemaakt;
- Tenminste 1 nieuw loket voor gehandicaptensport mogelijk gemaakt;
- Netwerkbijeenkomst Sport gerealiseerd;
- Publiekscampagne "De Karavaan" gerealiseerd.

Wat mag het kosten?

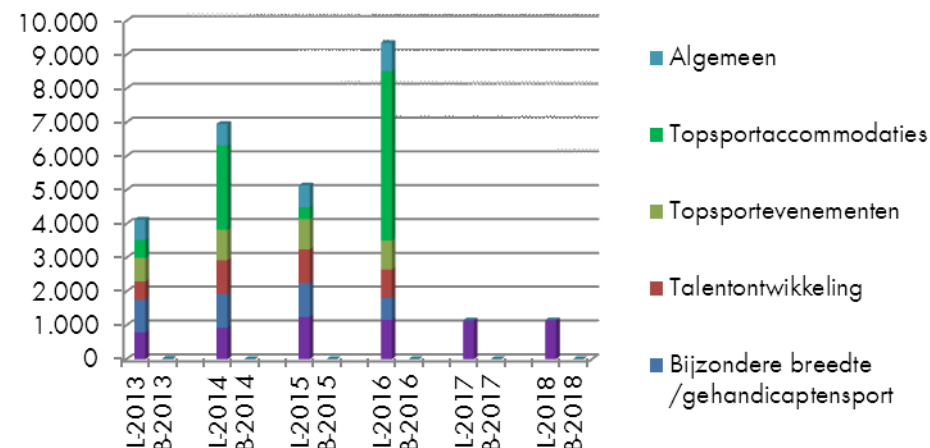
Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	3.335	6.030	3.890	8.187	0	0
Toegerekende apparaatslasten	795	930	1.250	1.166	1.150	1.153
Lasten	4.130	6.960	5.140	9.353	1.150	1.153
Baten van het Rijk	0	0	0	0	0	0
Baten van de EU	0	0	0	0	0	0
Overige baten	8	0	0	0	0	0
Baten	8	0	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	-4.122	-6.960	-5.140	-9.353	-1.150	-1.153
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdr. uit reserve Essent investeringsagenda	3.327	6.030	3.890	8.187	0	0
Bijdrage uit alg.middelen	795	930	1.250	1.166	1.150	1.153
Totaal dekking saldo	4.122	6.960	5.140	9.353	1.150	1.153

Toelichting op de verschillen in de begroting 2015 t.o.v. begroting 2014.

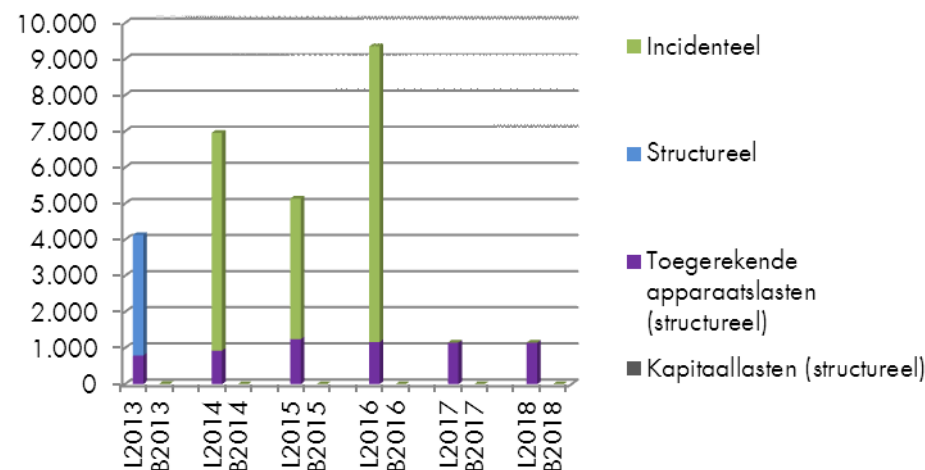
De meerjarenplanning van de uitgaven voor topsportaccommodaties is gebaseerd op het programmaplan.

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

07.05 Grote erfgoedcomplexen

Doelstelling

Het op ambitieuze en ondernemende wijze samenwerken met partners aan het behoud van Brabantse erfgoedcomplexen (door passende en kwalitatief hoogwaardige herbestemming). Hierbij staan kwaliteit en innovatie voorop. Het accent ligt op kloosters, kastelen, militaire complexen en industrieel erfgoed, die het verhaal van Brabant kunnen vertellen aan het brede publiek. Er wordt een bredere beweging op gang gebracht in het zoeken van nieuwe functies voor ons bestaand erfgoed voor de versterking van het vestigings- en leefklimaat in Brabant.

Wat gaat de provincie daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Projecten in 2015

Ten behoeve van deze productgroep wordt in 2015 door de Erfgoedfabriek gewerkt aan:

- De start van nieuwe herontwikkelingsprocessen van 3-5 monumenten. Daarbij gaat het om het samen met partijen verrichten van verkenningen en het op basis van het resultaat van de verkenning het aanleveren van concrete investeringsvoorstellen voor haalbare projecten;
- De projectontwikkeling van de lopende uitvoeringsprojecten o.a. Mariadal Roosendaal, Dongecentrale Geertruidenberg, Moederhuis Dongen, CHV Veghel, KVL Oisterwijk, Bergoss Oss en MOB complex Wanrooij;
- Het verrichten van marktverkenningen om de uitvoering van onze exitstrategie bij projecten nader te bepalen;
- De permanente multimediale communicatie via website, 2 jaarlijkse nieuwsbrieven, jaarlijkse uitgave Verkenningenboek i.o.m. Erfgoed Brabant om Brabant kennis te laten maken met de resultaten en de verhalen van dit unieke programma o.a. met de Expo Erfgoedcomplexen en door deelname aan Open Monumentendag, Nationale Monumentendag (publieksbereik en verhalen van Brabant);

- Het betrekken van de jeugd middels stageplaatsen (10), afstudeeropdrachten (2), collectieve projecten (2), werkervaringsplaatsen (10) in samenwerking met onderwijsinstellingen en organisaties in herontwikkelingsprocessen van verkenningen en de concrete uitvoeringsprojecten (educatie);
- Het borgen van onze opgedane kennis en kennisvragen aan de hand van een kennisagenda i.o.m. universiteiten en kennisinstellingen, onderwijsprojecten via 2 tot 4 thema gerichte kennisateliers en onderzoekrapportages (wetenschappelijk onderzoek).

Te realiseren mijlpalen in 2015

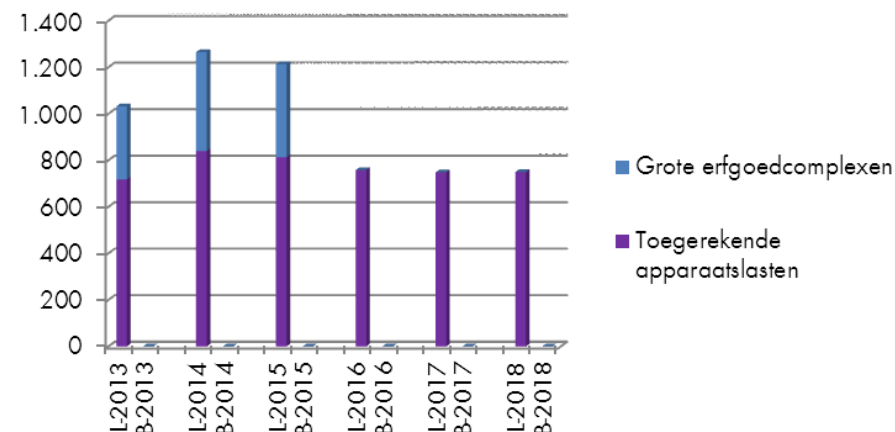
- Start van het verkennen van 3 tot 5 monumenten op hun potentie voor herontwikkeling;
- Uitbouwen van de Expo Erfgoedfabriek;
- Expo Erfgoedfabriek bij stakeholders en publiek onder de aandacht brengen.

Wat mag het kosten?

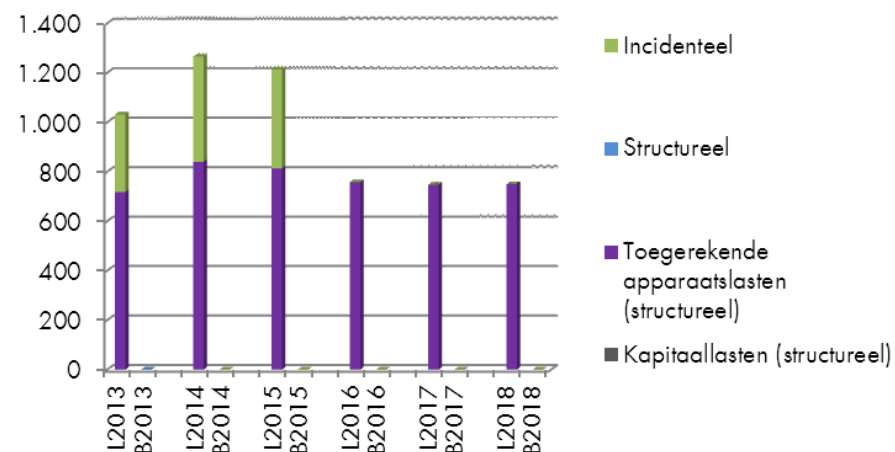
Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	314	425	400	0	0	0
Toegerekende apparaatslasten	718	840	814	759	748	750
Lasten	1.032	1.265	1.214	759	748	750
Baten van het Rijk	0	0	0	0	0	0
Baten van de EU	0	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	-1.032	-1.265	-1.214	-759	-748	-750
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdr. uit reserve Essent investeringsagenda	314	425	400	0	0	0
Bijdrage uit alg.middelen	718	840	814	759	748	750
Totaal dekking saldo	1.032	1.265	1.214	759	748	750

De middelen voor de investeringen t.b.v. grote erfgoedcomplexen zijn belegd bij het Ontwikkelbedrijf (paragraaf 7).

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

07.06 Spaar- en investeringsfonds wegeninfrastructuur

Doelstelling

In het kader van de Agenda van Brabant en het bestuursakkoord 'Tien voor Brabant' is middels het Kadervoorstel 1ste tranche investeringsstrategie maximaal € 750 mln beschikbaar gesteld voor het spaar- en investeringsfonds wegeninfrastructuur (UA 43).

Het spaar- en investeringsfonds wegeninfrastructuur is bedoeld voor drie majeure infrastructurele projecten die bijdragen aan het versterken van het Brabants leef- en vestigingsklimaat door **optimaliseren** van de **(inter)nationale en intraregionale bereikbaarheid** van de regio. Het spaar- en investeringsfonds draagt tevens bij aan het realiseren van de doelstellingen van het PVVP (Provinciaal Verkeers- en VervoersPlan).

De drie majeure projecten betreffen:

- N279-Noord ('s-Hertogenbosch - Veghel);
- N69 Grenscorridor (Eindhoven-Belgische grens);
- Ruit om Eindhoven.

Activiteiten en prestaties 2015

N279-N

Betreft de verbreding van de N279-N Den Bosch - Veghel naar 2x2 rijbanen met ongelijkvloerse kruisingen. Na afronding van de aanbesteding eind 2014 start de **uitvoering**, die in de periode 2015 - 2017 plaats zal vinden. De oplevering staat gepland voor eind 2017.

N69:

Het betreft de aanleg van een nieuwe verbindingsweg N69 naar de A67. Nadat in het najaar 2014 het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) wordt vastgesteld, kan vervolgens de **voorbereiding van de realisatie** (onderzoeken, contract schrijven) starten. Deze loopt tot het 4e kwartaal van 2015. De **aanbestedingsprocedure** start dan eind 2015. De aanbesteding wordt naar verwachting 2e kwartaal 2016 met de gunning afgerond, waarna de start van de uitvoering kan beginnen. De oplevering is voorzien in 2018.

Ruit om Eindhoven

In het najaar 2014 is voorzien dat het voorkeursalternatief voor het tracé wordt vastgesteld en dat de Tweede kamer besluit over de definitieve toezegging van de Rijksbijdrage. 2015 staat in het teken van de **PIP-procedure** (incl. MER) bij de Provincie en de **TB-procedure** (tracébesluit), voor de aansluiting op de A50 bij het Rijk. Eind 2015 vindt de **definitieve besluitvorming** plaats, voor de aansluiting op de A50 is dit eind 2016/begin 2017. Met de definitieve besluitvorming start de realisatiefase met de voorbereidingen op de aanbesteding, met de vastgoed- en grondverwerving, en de gunning van het project. Vervolgens kan in 2018 gestart worden met de uitvoering. In de periode 2020-2023 wordt het project in fasen opgeleverd.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Raming				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	5.719	25.959	72.781	71.719	21.101	0
Toegerekende apparaatslasten	3.668	4.119	2.187	2.039	2.011	2.016
Lasten	9.387	30.078	74.968	73.758	23.113	2.016
Baten van het Rijk	1.283	7.100	5.500	0	0	0
Baten van de EU	0	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Baten	1.283	7.100	5.500	0	0	0
Saldo lasten en baten	-8.103	-22.978	-69.468	-73.758	-23.113	-2.016
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdr. uit reserve spaar- en investeringsfonds	4.086	19.867	66.600	71.600	21.100	0
Bijdrage uit alg.middelen	4.017	3.112	2.868	2.158	2.013	2.016
Totaal dekking saldo	8.103	22.978	69.468	73.758	23.113	2.016

Spaar- en investeringsfonds Wegeninfrastructuur

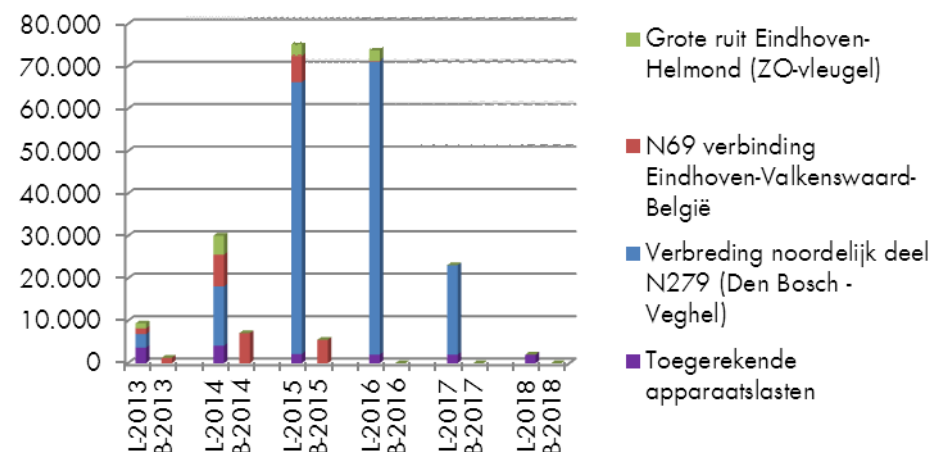
In het spaar- en investeringsfonds Wegeninfrastructuur wordt vanaf 2012 jaarlijks € 50 mln gestort tot een maximum van € 750 mln. In het door PS vastgestelde beheerskader SIF is het voorlopige Provinciaal aandeel in de 3 grote infrastructurele projecten opgenomen, te weten: Ruit om Eindhoven: € 450 mln, N69: € 84 mln (NB. Het totale project heeft een financiële omvang van € 154 mln. De overige € 70 mln worden gefinancierd vanuit een eenmalige bijdrage van het Rijk), N279 Noord: € 186 mln. Daarnaast is € 30 mln bestemd voor provinciale apparaatslasten.

Tot nu toe is € 227 mln uit het fonds middels PS besluit daadwerkelijk toegewezen: € 186 mln tbv N279N, € 11 mln t.b.v. Ruit om Eindhoven: t.b.v. voorbereidingsfasen en anticiperende grondaankopen en € 30 mln t.b.v. apparaatslasten. Bij definitieve vaststelling van het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) voor de N69 en Ruit om Eindhoven (voorzien respectievelijk najaar 2014 en eind 2015), worden de overige middelen voor deze projecten toegewezen.

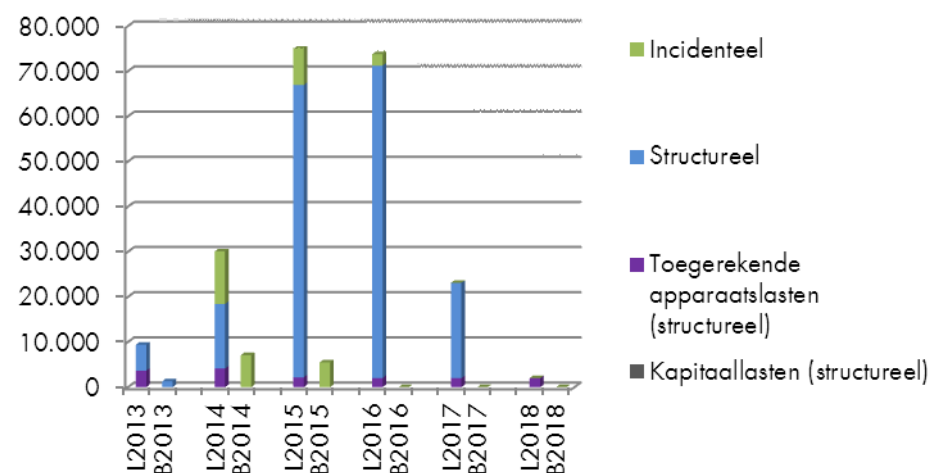
Toelichting op de verschillen in de begroting 2015 t.o.v. begroting 2014

De voorziene uitgaven in 2015 zijn aanzienlijk hoger dan in 2014 omdat het zwaartepunt van de uitvoering van het project N279-N in 2015 (en 2016) ligt. De uitgaven voor de overige 2 projecten betreffen in 2014 en 2015 met name voorbereidingskosten. Na vaststelling van de PIP zullen de aanvullend beschikbare middelen worden opgenomen in de meerjarenbegroting.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

07.07 Groen Ontwikkelfonds Brabant

Doelstelling

De doelstelling van het Groen Ontwikkelfonds Brabant is het realiseren van de volledige ecologische hoofdstructuur en daaraan gekoppelde ecologische verbindingzones.

De omvang van het fonds bedraagt € 240 miljoen en de looptijd is 15 jaar. Groen Ontwikkelfonds Brabant BV is opgericht op 1 mei 2014. Voorafgaand aan de oprichting van GOB BV is de provincie in 2013 gestart met een aantal pré-GOB projecten (ten laste van de middelen van het Groen Ontwikkelfonds Brabant).

Wat gaat het GOB daarvoor doen?

De opgave voor provinciale EHS en EVZ's wordt gerealiseerd met provinciale middelen. De Rijks-EHS wordt gerealiseerd met rijksmiddelen, in de vorm van geld of grond.

In de periode 2013-2027 bedraagt de opgave:

Totale Opgave	Totaal Beschikbare middelen
Verwerving provinciale EHS: 3.100 hectare (2027)	€ 109 miljoen voor verwerving
Inrichting provinciale EHS: 3.100 hectare (2027)	€ 20 miljoen voor inrichting
Inrichting reeds verworven Rijks-EHS: 5.648 hectare (2021)	€ 40 miljoen
Realisatie EVZ's 1300 km	€ 71 miljoen*
Totaal	€ 240 miljoen BrUG
Verwerving Rijks-EHS 6.500 hectare in 2027	Rijksbijdrage o.b.v. Deelakkoord Natuur: 2291 ha ruilgrond
Inrichting Rijks-EHS 6.500 hectare in 2027	€ 23 miljoen Lente-akkoord 2013 (volledig verplicht) € 207 miljoen te ontvangen in de periode 2014-2027**

*EVZ's: Naast het bedrag van € 71 miljoen uit de Investeringsagenda is er jaarlijks € 1,1 miljoen beschikbaar. Vanaf 2015 wordt dit budget aan GOB BV ter beschikking gesteld.

** Vanaf 2014 ontvangt de provincie structureel € 32,8 miljoen per jaar (in de eerste 4 jaar volgens een ander kasritme), te verdelen over Verwerving en Inrichting van de Rijks-EHS en Beheer van de robuuste EHS, van het Rijk in het kader van het Deelakkoord Natuur. Gerekend tot en met 2027 is hiervan indicatief € 207 mln. beschikbaar voor Verwerving en Inrichting rijks EHS.

Uitvoering verloopt via 2 sporen: pré-GOB projecten en nieuwe projecten door GOB BV

In 2013 is, voorafgaand aan de oprichting van BV GOB (1 mei 2014), een aantal nieuwe EHS projecten (Maashorst, Scheeken-de Mortelen, Bruggerhuizen, Lage Vuchtpolder) van start gegaan. Ook wordt een aantal lopende EHS projecten (gestart voor 2011) uitgefincierd. Deze projecten zijn niet overgedragen aan GOB BV, maar worden rechtstreeks aan de provincie verantwoord. Met deze projecten is of wordt 864 ha verworven en 2308 ha ingericht in de Rijks-EHS. Tevens is of wordt 301 ha verworven en 362 ha ingericht in de provinciale EHS. Tevens is in 2013 75 km aan ecologische verbindingzones gerealiseerd.

Om de resterende ambitie te bereiken is het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB) (PS 42/13) ingesteld.

Aan middelen is € 104 miljoen alsmede de economische trekkingsrechten op 3336 ha grond met een boekwaarde van € 198 miljoen (d.d. 22 april 2014) beschikbaar gesteld aan GOB BV.

De in een eerste tranche in 2014 aan GOB BV verstrekte opgave bedraagt:

- Het verwerven van 2255 ha en het inrichten van 3340 ha Rijks-EHS.
- Het verwerven van 2799 ha en het inrichten van 2738 ha provinciale EHS.
- Het realiseren van 710 km EVZ.

De komende jaren zal GOB BV aanvullende opgaven, met bijbehorende rijksmiddelen of provinciale middelen voor EVZ's, ontvangen zodat de totale EHS- en EVZ-opgave zal worden gerealiseerd.

Activiteiten en prestaties 2015

Het toezicht houden op de uitvoering van lopende pré GOB-projecten.

Het stimuleren van initiatieven door GOB BV om te starten met en het ondersteunen van nieuwe projecten.

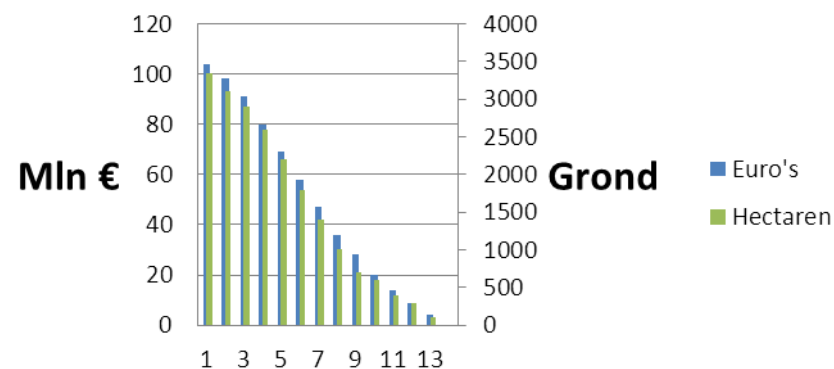
Projecten in 2015

Met uitzondering van enkele oude EHS-projecten (gestart voor 2011) worden er naar verwachting geen projecten afgerond in 2015. Dit soort natuurprojecten kent een lange doorlooptijd (gemiddeld 5 jaar).

Verwacht geïnvesteerd vermogen

De verwachting voor het geïnvesteerd vermogen zal nader worden ingevuld, zodra GOB BV een realistische raming met de manifestpartners opgesteld heeft (naar verwachting einde 2014). Onderstaande grafiek bevat een indicatieve raming

Beschikbare middelen GOB BV (Eur mln) en grond (ha)

Kritieke prestatieindicatoren (KPI's)							
Nr	Beleidsprestatie	Indicator	2014	2015	2016	2017	2018
7.1	Realisatie en inrichting EHS Verlenen subsidie of beschikbaar stellen ruilgronden voor realisatie en inrichting ecologische hoofdstructuur door derden (de opgenomen streefwaarden betreffen een indicatieve verdeling. Het GOB zal samen met de manifestpartners een nadere inschatting maken)	Voortgang 7.1.b Mate van uitputting fonds: % realisatie maatschappelijke opgave versus % gebruik van het fonds (cumulatief) 7.1.f Hoeveelheid gerealiseerde EHS (ha) Provinciale EHS, totale opgave is 3.100 ha Verwerving in 2027 (cumulatief) - Pré-GOB 302 ha - Door GOB BV Provinciale EHS, totale opgave is 3.100 ha Inrichting in 2027		10%	17,50%	25%	32,50%
			0	10	0	292	0
			0	100	200	400	400

Kritieke prestatieindicatoren (KPI's)							
Nr	Beleidsprestatie	Indicator	2014	2015	2016	2017	2018
		(cumulatief)					
		- Pré-GOB 362 ha	70	0	0	292	0
		- Door GOB BV	0	100	200	400	400
		Rijks EHS in 2027					
		Verwerving (totale opgave 6500 ha)					
		- Pré-GOB 171 ha	171	0	693	0	
		- Door GOB BV	0	100	300	500	800
		Rijks EHS in 2027 Inrichting (totale opgave 11.248 ha)					
		- Pré-GOB 2308 ha	1145	75	705	382	0
		- Door GOB BV	0	0	940	1000	1000
7.2	Realisatie EVZ Verlenen subsidie voor realisatie ecologische verbindingzones door derden	Voortgang realisatie EVZ afgezet tegen totale opgave van 1300 km (cumulatief, geen einddatum)		50	75	75	75

Toelichting op Beleidsprestaties

De volgende niet variabele prestatie indicatoren zijn niet in de tabel opgenomen:

7.1.a De realisatie van de EHS dient zich 100% te verhouden tot de ambitiekaart BrUG.

Sturing macro business case

De haalbaarheid van het fonds is onderzocht aan de hand van een macro-business case EHS, die uiteen valt in een macro-business case voor de provinciale EHS, de Rijks-EHS en EVZ's (PS42/13A).

7.1.c De omvang van categorie C (<25%) is minstens even groot als de omvang van categorie A (tot 85%) in de provinciale EHS).

7.1.d en 7.2 Prov. EHS en EVZ's: Multiplier: de totale inbreng aan middelen en grond versus provinciale inbreng aan middelen en grond dient groter of gelijk aan 2 te zijn. Deze prestatie geeft aan in hoeverre de provinciale inbreng onder de 50% blijft.

7.1.e Verhouding tussen oppervlakte beschikbare ruilgrond en oppervlakte gerealiseerde natuur in Rijks-EHS dient kleiner of gelijk aan 1 te zijn.

Deze prestatie geeft aan in hoeverre de beschikbare ruilgronden van het rijk voldoende zijn om de Rijks-EHS te realiseren.

Het Groen Ontwikkelfonds Brabant heeft een relatie met het programma ecologie-productgroep 03.03, namelijk het realiseren van een robuuste en veerkrachtige natuur, waarbij grote natuurgebieden met elkaar zijn verbonden door ecologische verbindingzones.

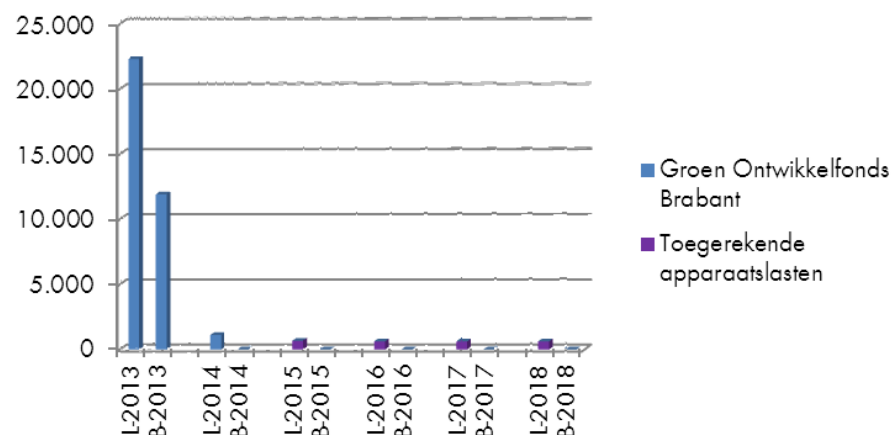
Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2013	Raming 2014	2015	2016	2017	2018
Lasten	22.300	1.100	0	0	0	0
Toegerekende apparaatslasten	0	0	666	621	613	614
Lasten	22.300	1.100	666	621	613	614
Baten van het Rijk	11.900	0	0	0	0	0
Baten van de EU						
Overige baten						
Baten	11.900	0	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	-10.400	-1.100	-666	-621	-613	-614
Dekking saldo lasten en baten						
Bijdr. uit reserve Essent investeringsagenda	12.721	688	0	0	0	0
Bijdrage uit alg.middelen	-2.321	412	666	621	613	614
Totaal dekking saldo	10.400	1.100	666	621	613	614

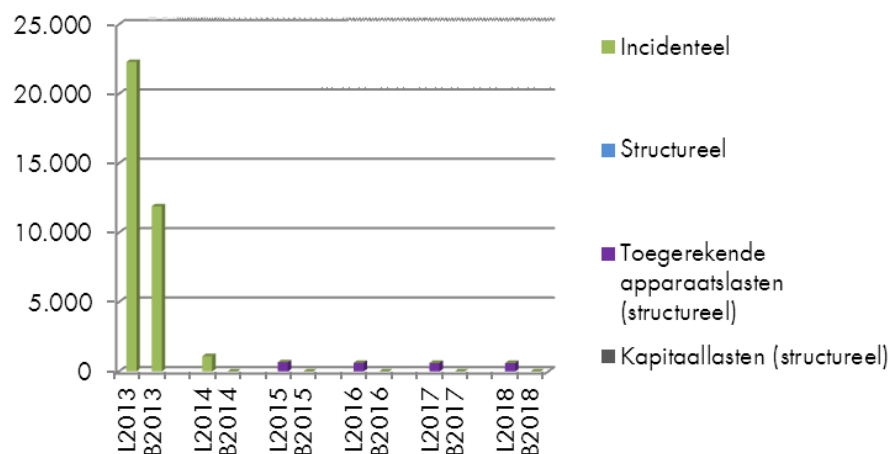
De aan het GOB toegekende middelen worden via de 2^e Bestuursrapportage 2014 overgebracht van productgroep 03.03 (Ecologie, natuur & landschap) naar 07.07. De kosten voor fondsmanagement voor het GOB zijn berekend op ca. €1,1 miljoen per jaar. Deze wordt in de vorm van een exploitatiesubsidie verstrekt aan GOB BV.

De apparaatslasten betreffen de toedeling op basis van de direct toegewezen fte's aan deze productgroep.

Lasten en baten verdeeld naar product bedragen x € 1.000

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000

07.08 Innovatiefonds

Doelstelling

Doelstelling van het Innovatiefonds Brabant is:

- Bij te dragen aan maatschappelijke opgaven middels innovaties in bijvoorbeeld duurzame agro-foodketens, gezond ouder worden, slimme mobiliteit en duurzame energie.
- Versterken van technologische groei in Noord-Brabant middels krachtige, innovatieve topclusters en cross-overs van topclusters.
- Verleiden van andere (private) financiers om zo veel mogelijk geld beschikbaar te krijgen voor innovatieve MKB-bedrijven in Noord-Brabant.
- Sluiten van de keten van financieringsmogelijkheden voor innovatieve MKB-bedrijven in de topclusters van Noord-Brabant.

De omvang van het fonds bedraagt € 125 mln en de looptijd is 24 jaar. Het Innovatiefonds is opgericht in december 2013 en sinds 2014 operationeel.

Het fonds is als aparte BV ondergebracht bij de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM).

Wat gaat de provincie via de BOM daarvoor doen?

Activiteiten en prestaties 2015

Het Innovatiefonds participeert in innovatieve MKB-bedrijven en consortia van bedrijven en kennisinstellingen:

- In de (Pre-)Seed, Early Stage, Growth en Later Stage fasen van ontwikkeling;
- In de topclusters van Brabant – HighTech Systemen en Materialen, Life Sciences & Health, (Agro)food, Biobased Economy, Maintenance en Logistiek – en cross-overs;
- Met bijdragen aan maatschappelijke opgaven gezond ouder worden, duurzame agrofoodketens, slimme mobiliteit en duurzame energie, en op enablers en thema's als vrijetijdseconomie;
- Gevestigd in, zich vestigend in en/of business ontwikkelend in Noord-Brabant.

Dit doet zij door:

- Participaties in derden-fonds;
- Subfondsen in eigen beheer;
- Directe investeringen in veelbelovende, innovatieve MKB bedrijven;

- Vanuit een regiefunctie ondernemers te ondersteunen in de transitie tussen verschillende financieringsfasen.

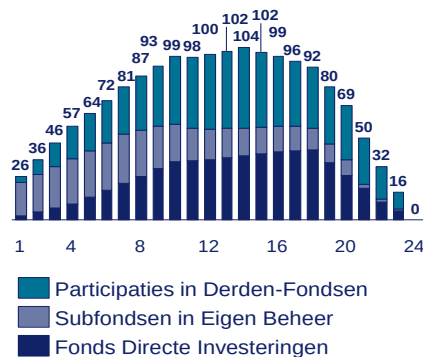
Geplande activiteiten en prestaties gedurende looptijd fonds

Het Innovatiefonds kent een geleidelijk verloop van de investeringen, zodat een evenwichtige portefeuille ontstaat die qua beheer, opbrengstpotentie en risico goed kan worden gemanaged. Over de gehele looptijd van het fonds zijn de investeringen in het businessplan uitgewerkt volgens een basisscenario, die moet leiden tot de gewenste resultaten. Tussentijds kan dit scenario worden aangepast op basis van nieuwe omstandigheden en bereikte resultaten. Vanaf jaar 7 is voorzien dat er sprake zal zijn van herinvesteringen van opbrengsten uit de eerste ronde van investeringen. In onderstaande overzichten zijn de geplande prestaties en resultaten in kaart gebracht, het verloop van het geïnvesteerd vermogen en het te verwachten rendement.

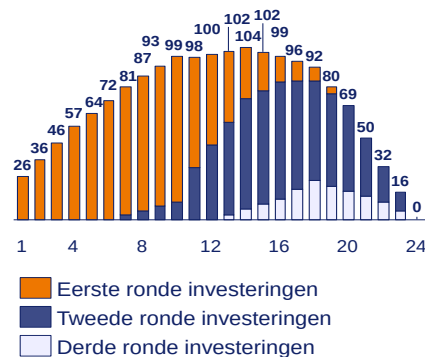
Geplande prestaties en resultaten

Aantal gesteunde MKB-bedrijven	200-230
Waarvan:	
- Preseed	110-125
- Early stage	25-30
- Growth	40-45
- Later Stage	25-30
Aantal patenten	125-145
Directe werkgelegenheidseffect	1400-1600

Geïnvesteed vermogen per investeringsvorm [EUR miljoen]

Geïnvesteed vermogen per ronde van investeringen [EUR miljoen]

Wat mag het kosten?

Revolverendheid; beoogde rendementen per type

Type investering/kosten	Begin looptijd (2014)	Einde looptijd (24 jr)
Bedragen x € 1 mln.		
Fondskosten	(22,5)*	
Participaties in Derdenfondsen	37,9	67,2
Fondsen in Eigen Beheer	30,8	8,9
Fonds Directe Investerings	33,8	49,3
Totaal	125,0	125,4

* betreft reservering fondskosten voor de gehele looptijd van het fonds

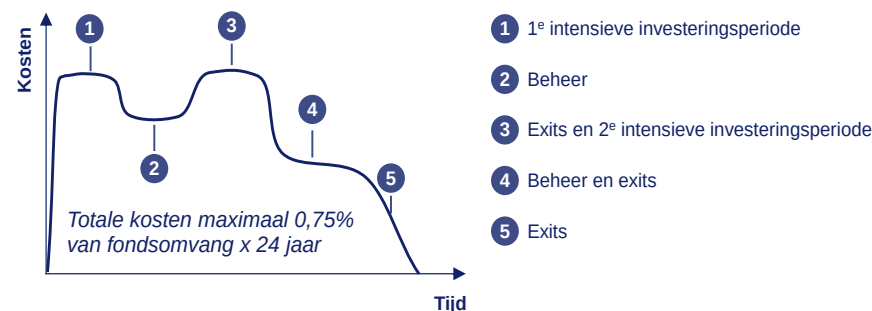
Het hele bedrag is reeds gestort in het fonds en daardoor niet meer van invloed op de provinciale begroting.

Wat mag het kosten?

Fondsbeheerkosten

De kosten voor het dakfonds bedragen gemiddeld (over de looptijd van 24 jaar) maximaal 0,75% per jaar van het fondsvermogen van het Innovatiefonds Brabant. De kosten in de eerste jaren liggen boven de 0,75%, door veel activiteiten rondom initiatie van fondsen-ideeën, beoordeling van voorstellen, onderhandeling en implementatie. Dit

wordt gecompenseerd met lagere kosten in latere jaren. De kosten worden gedekt door de baten van het Innovatiefonds Brabant, maar lopen vooruit op deze baten.

Voor subfondsen beheerd door de BOM geldt dat de kosten maximaal gemiddeld (over de looptijd van het subfonds) 3% per jaar van het fondsvermogen van het subfonds mogen bedragen. Deze kosten worden gedekt door de middelen en de opbrengsten van het subfonds. De kosten van het dakfonds en de subfondsen beheerd door de BOM liggen onder typische kosten van marktpartijen en beloningen zijn in lijn met publieke normen.

In de provinciale begroting zijn voor dit fonds apparaatslasten tot een bedrag van € 91.000 toegerekend.

Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI's)

De provincie monitort de prestaties en resultaten van het Innovatiefonds aan de hand van de volgende KPI's. Per KPI zijn voortgangsgegevens afgesproken waarover door het Innovatiefonds halfjaarlijks wordt gerapporteerd. De voortgang van het fonds kan op deze wijze voortdurend worden gemonitord en zo nodig worden bijgestuurd.

KPI's Innovatiefonds Brabant	Normen	Te rapporteren voortgangsgegevens
Nominale waarde	De verwachte eindwaarde van het fonds is na 24 jaar gelijk aan de initiële inleg.	- Verloop portfolio - Geïnvesteed vermogen - Voorzieningenniveau - Behaald cumulatief rendement - Fair market Value (1 x per jaar)
Multiplier	Met € 125 miljoen aan middelen mobiliseert het Innovatiefonds minimaal € 250 miljoen aan middelen van andere financiers. Dit komt neer op een multiplier van 3.	- Verhouding omvang totale investeringen bij participaties vs investering IFB - Verloop exits
Nieuwe oplossingen voor maatschappelijke opgaven middels innovaties	De totale investeringsportefeuille van het Innovatiefonds bestaat voor 40-50% uit bedrijven die zich richten op maatschappelijke opgaven.	- Aantallen participaties naar maatschappelijke opgave - Aandeel investeringen (€) maatschappelijke opgaven in totale IFB-investeringen
Versterken van de Brabantse economie en bevorderen werkgelegenheid	De totale investeringsportefeuille van het Innovatiefonds bestaat voor 50-60% uit bedrijven uit (cross-overs van) topclusters.	- Aantallen participaties naar topcluster - aandeel investeringen (€) topclusters van totale IFB investeringen - aantal nieuwe banen bij participaties - som van de verleende patenten van participaties
Sluiten van de keten van financieringsmogelijkheden voor innovatieve MKB-bedrijven in de topclusters van Noord-Brabant.	De totale investeringsportefeuille van het Innovatiefonds Brabant bestaat voor minimaal 60% uit bedrijven in de (Pre-)Seed, Early Stage en Growth fasen van innovatieve MKB bedrijven en consortia.	- aantallen participaties naar investeringsfase - aandeel investeringen (€) per investeringsfase

07.09 Energiefonds

Doelstelling

De doelstellingen van het Energiefonds Brabant zijn:

- Het aanjagen en versnellen van energiebesparing en opwekking van duurzame energie in Noord-Brabant door bij te dragen aan de financiering van bewezen duurzame energietechnieken;
- Verleiden van andere (private) financiers om zoveel mogelijk geld beschikbaar te krijgen voor duurzame energieprojecten in Noord-Brabant.

Daarmee beoogt het fonds de volgende effecten te sorteren:

- Hoeveelheid CO₂-reductie;
- Realiseren van werkgelegenheid (met name bij bouwbedrijven en installateurs en toeleveranciers van materialen en milieuvraagstukken);
- Bijdragen aan andere milieuvraagstukken (bijvoorbeeld het verbeteren van de luchtkwaliteit).

De omvang van het fonds bedraagt € 60 mln en de looptijd is 24 jaar. Het fonds is opgericht in december 2013 en sinds 2014 operationeel. Het fonds is als aparte BV ondergebracht bij de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM).

Wat gaat de provincie via de BOM daarvoor doen?

Het fonds werkt vanuit twee functies:

1. Project-ontwikkeelfunctie: gericht op het verkleinen van risico's in de aanloopfase, verkrijging van vergunningen en het onderbouwen en 'hard' maken van de business case zodat deze financierbaar wordt.
2. Financieringsfunctie: gericht op het onder marktcondities samen met private partijen en initiatiefnemers sluitend maken van de financieringsvraag in de bouwfase.

De scope van het Energiefonds omvat energieprojecten die gebruik maken van de volgende beproefde technieken.

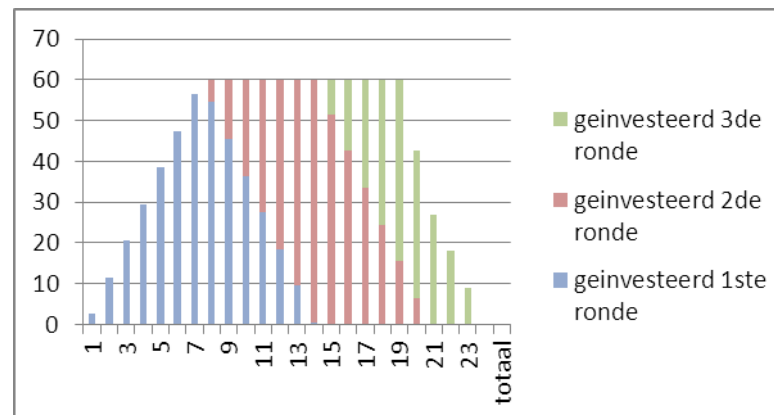
- Zonne-energie;
- Restwarmtebenutting;
- Warmte- koude opslag (WKO)

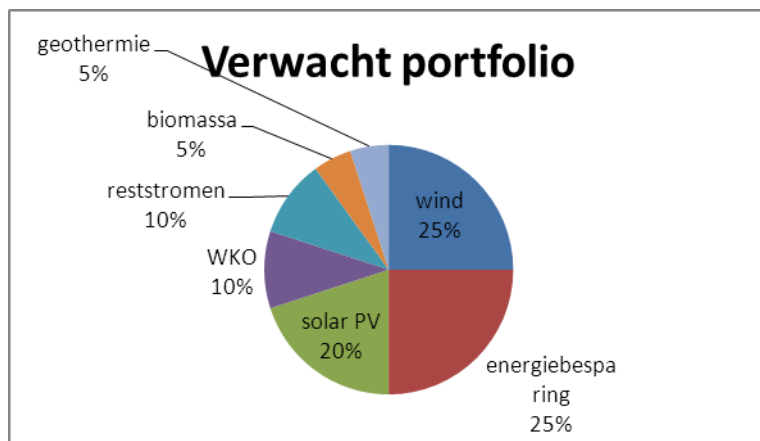
- Geothermie;
- Biomassa (verbranding of vergisting);
- Energiebesparende maatregelen in de bebouwde omgeving;
- Wind.

De investeringen dienen plaats te vinden in de provincie Noord-Brabant en de projecten dienen te voldoen aan provinciale beleidskaders, zoals bijvoorbeeld de structuurvisie.

Verwacht geïnvesteerd vermogen en portfolio

Het Energiefonds Brabant kent een geleidelijk verloop van de investeringen, zodat een evenwichtige portefeuille ontstaat die qua beheer, opbrengstpotentie en risico goed kan worden gemanaged. Over de gehele looptijd van het fonds zijn de investeringen in het businessplan uitgewerkt volgens een basisscenario. Vanaf jaar 8 is voorzien dat er sprake zal zijn van herinvesteringen van opbrengsten uit de eerste ronde van investeringen. In onderstaande overzichten is het geplande verloop van het geïnvesteerd vermogen in kaart gebracht.

De fondsbeheerkosten bedragen gemiddeld maximaal 2% per jaar van het fondsvermogen. De kosten worden gedekt uit de middelen en opbrengsten van het fonds.

Wat mag het kosten?

In de provinciale begroting zijn voor dit fonds apparaatslasten tot een bedrag van € 91.000 toegerekend.

Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI's)

De provincie monitort de prestaties en resultaten van het Energiefonds aan de hand van onderstaande Kritieke Prestatie Indicatoren. Per KPI zijn voortgangsgegevens afgesproken waarover halfjaarlijks wordt gerapporteerd. De voortgang van het Energiefonds kan op deze wijze voortdurend worden gemonitord en zo nodig worden bijgestuurd.

KPI's Energiefonds Brabant	Normen	Te rapporteren voortgangsgegevens
1. De mate van uitputting van het fonds en het resterende fondsvermogen.	De initiële 60 miljoen – totaal geïnvesteerd bedrag – totale kosten + cashflows uit investeringen = beschikbare middelen fonds	Totaal geïnvesteerd vermogen Cashflows uit investeringen Beheerskosten Nog beschikbare middelen
2. Jaarlijkse investeringen uit fonds na 1 ^e jaar	€ 9 miljoen per jaar (na opstartfase)	Geïnvesteerd bedrag in afgelopen jaar
3. Herinvesteringen na exits	Uiteindelijk 2 tot 3 keer, eerste jaren 1	Herinvesteringsratio
4. De minimale CO2 reductie per geïnvesteerde euro	Minimaal 30 kg CO2 besparing per 1 euro investering.	Gerealiseerde CO ₂ -emissie (per project gekapitaliseerd op het investeringsmoment)
5. De multiplier	>4 bij warehousefunctie >2 bij projectontwikkefunctie	Aandeel Energiefonds in totale investeringen van de projecten
6. De mate van revolverendheid.	Na 24 jaar minimaal € 60 miljoen (nominaal revolverend)	Boekwaarde van de investeringen Voorzieningen Fair market value (1 x per jaar)
7. De maxima van de gerealiseerde grootheden van de maatschappelijke opgave over het fondsvermogen.	- maximaal 33% per technologie. - Aantoonbare inspanning in financiering van minimaal 10% kleinschalige projecten.	Opbouw portfolio per technologie en naar omvang investeringen

07.10 Breedbandfonds

Doelstelling

Het aanjagen en versnellen van de beschikbaarheid van breedbandaansluitingen en het bevorderen van het gebruik daarvan in 'witte' (niet-aangesloten) buitengebieden en bedrijventerreinen.

De te realiseren opgave (van het hoofdfonds) is:

- Het aansluitbaar maken op hoogwaardig breedband van 50.000 huishoudens, instellingen en bedrijven in de 'witte' buitengebieden.
- Het aansluitbaar maken op hoogwaardig breedband van 3.000 bedrijven op 'witte' bedrijventerreinen.

Het fonds beoogt de volgende effecten te sorteren:

1. Versterken van de economische basis-infrastructuur, door alle Brabantse bedrijven aansluitbaar te maken op hoogwaardig breedband;
2. Voorkomen van een digitale tweedeling, door de toegang tot hoogwaardig breedband mogelijk te maken voor alle Brabantse huishoudens;
3. Intensiveren van het gebruik van ICT in Brabantse economische clusters om op open en toegankelijke wijze gezamenlijk met het bedrijfsleven en kennisinstellingen de maatschappelijke opgaven van Brabant te realiseren.

De omvang van het fonds bedraagt € 50 miljoen, waarvan € 7,5 miljoen is bestemd voor de pilotfase van het fonds. De looptijd van het hoofdfonds is 25 jaar.

Huidige status fonds

In april 2014 is de pilotfase van het Breedbandfonds Brabant van start gegaan. Deze pilotfase loopt tot en met 31 maart 2015, waarvoor € 7,5 miljoen beschikbaar is. Na de pilotfase zal deze worden geëvalueerd en zal worden beoordeeld of bijstelling van het hoofdfonds nodig is. Het fonds is ondergebracht bij de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM).

Wat gaat de provincie via de BOM daarvoor doen?

Financieren van en/of investeren in de uitrol van hoogwaardig breedband netwerk in 'witte' buitengebieden en bedrijventerreinen in de provincie waar op dit moment geen hoogwaardig breedband netwerk beschikbaar is of op korte termijn zonder

overheidsbemoeienis op initiatief van de markt beschikbaar zou komen. Door middel van het verstrekken van revolverende leningen aan projectinitiatieven worden haalbare business cases tot stand gebracht. Deze leningen vormen maximaal 50 % van het totaal aan investeringen en maken onderdeel uit van een financieringspakket waarbij marktpartijen en / of bewoners ten minste de andere 50 % bijdragen.

Verwacht geïnvesteerd vermogen

Voor het pilotjaar 2014-2015 is € 7 miljoen beschikbaar om toe te kennen aan projecten.

Wat mag het kosten?

Voor het pilotjaar 2014-2015 is maximaal € 500.000 beschikbaar om te besteden aan fondsbeheerkosten.

In de provinciale begroting zijn voor dit fonds apparaatslasten tot een bedrag van € 91.000 toegerekend.

Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI's)

Deze KPI's hebben alleen betrekking op de de pilotfase, niet het hoofdfonds.

KPI's pilotfase	Normen	Te rapporteren voortgangsgegevens
Nominale waarde	De verwachte eindwaarde van het fonds is op 31 december 2038 groter of gelijk aan de initiële inleg (€ 7,5 miljoen).	- Uitputting Fonds - Voorzieningenniveau - Dubieuze debiteuren
Multiplier	Multiplier > 2	- Aandeel bijdrage Breedbandfonds in totale investeringen
Aantal te realiseren projecten	5-7 projecten	- Aantal toegewezen projecten - Aantal aansluitingen in buitengebied en op bedrijventerreinen - Aantal afgewezen projecten - Spreiding van de gerealiseerde projecten

Financiële begroting

Financiële begroting

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) onderscheidt de programmabegroting als begrotingsdocument van PS en de productenraming als begrotingsdocument voor GS.

Het BBV legt het autorisatieniveau van de begroting op het totaal van de lasten en baten per programma. Provinciale Staten hebben er in 2004 voor gekozen het autorisatieniveau niet te bepalen op programmaniveau maar op het totaal van de lasten en van de baten van de productgroepen die bij die begrotingsprogramma's horen.

Het productgroepniveau vormt daarmee het scharnier tussen de begroting enerzijds en de productenraming anderzijds.

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat de financiële begroting dient te bestaan uit:

- I het overzicht van lasten en baten op autorisatieniveau met toelichting;
- II de uiteenzetting van de financiële positie met toelichting

I Financiële positie: Overzicht van lasten en baten

Gronen waarop de ramingen zijn gebaseerd en de motivering daarvan.

Basis

De begroting 2015 bestaat uit de oorspronkelijke ramingen van ongewijzigd beleid met daarbij de ramingen van de doorwerking van PS-besluiten en GS-besluiten t/m 8 juli 2014.

De basis voor de begroting en de meerjarenraming, is het financieel perspectief tot en met de Voorjaarsnota 2014.

Indexering

De provinciale meerjarenbegroting wordt jaarlijks bijgesteld voor de nominale ontwikkelingen.

Voor 2015 e.v. gaan we uit van het Centraal Economisch Plan (CEP) zoals in de maand maart gepubliceerd.

In onderstaande tabel zijn de percentages aangegeven voor 2015 e.v. waarmee in de begroting 2015 is rekening gehouden.

De door PS vastgestelde begroting 2014 verandert niet; de indexatie betreft alleen 2015 e.v. De indexering geldt in principe voor alle programma- en subsidiebudgetten die worden gedekt uit de algemene middelen, voor zover althans sprake is van een loondeel en/of prijsdeel.

Financieel-technische uitgangspunten	2014	2015
Prijsontwikkeling	1,75%	1,50%
Loonkostenontwikkeling	0,75%	2,25%
Index bruto overheidsinvesteringen	1,25%	1,25%

Rente

Op de reserves wordt geen rente bijgeschreven.

De provincie hanteert een gesloten rentesysteem waarbij het saldo van de rentekosten en rente-inkomsten wordt opgevangen binnen de Dividend- en rentereserve.

In afwijking van voorgaande begrotingen worden de rentelasten van investeringen niet meer geactiveerd en ook niet toegerekend aan de productgroepen in de begroting. De rentelasten van investeringen maken deel uit van het gesloten rentesysteem dat de provincie hanteert en komen tot uitdrukking in het onderdeel algemeen financieel beleid.

Formatie

Bij de Agenda van Brabant is vastgesteld dat de provinciale organisatie de komende jaren zal krimpen van 1.390 fte naar 1.000 fte eind 2015 (zie paragraaf 1 bedrijfsvoering).

De formatieomvang is toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

De omvorming van de Dienst Landelijk Gebied (DLG) van het ministerie van Economische zaken gaat definitief door. Dat hebben IPO, EZ en de 12 provincies besloten. Daarmee komen in 2015 zo'n 70 collega's (63,4 fte) van DLG naar de provincie.

Salariskosten

De structurele salariskosten zijn gebaseerd op de toegestane formatiesterke op basis van een 36-urige werkweek. In de raming is rekening gehouden met een normatieve onderbezetting van de personeelsformatie van 0%.

De collectieve arbeidsovereenkomst voor de sector provincies loopt tot en met juni 2012. Voor de periode ná juni 2012 was bij de totstandkoming van deze begroting, voor de provincies nog geen CAO overeengekomen.

Toerekening apparaatskosten

De personeelskosten en de kosten van de ondersteunende activiteiten van de bedrijfsvoering worden tot de zogenaamde apparaatskosten gerekend. Deze kosten zijn op basis van de geraamde directe inzet van fte's aan de begrotingsprogramma's toegerekend. (zie begroting 2015 bijlage 3). Met ingang van de begroting 2015 wordt voor de verdeling van de apparaatskosten toegerekend op basis van de fte's die voor het primaire proces aan elke productgroep binnen de begrotingsprogramma's in de begroting zijn toe te wijzen.

Algemene dekkingsmiddelen - Provinciefonds

De raming van de uitkering uit het provinciefonds 2015 t/m 2018 is gebaseerd op de cijfers en uitgangspunten van de mei-circulaire 2014.

De uitkering van het provinciefonds volgt de ontwikkeling van de rijksuitgaven (normerings-methodiek, waarin indirect de algemene loon- en prijsstijgingen doorwerken).

Algemene dekkingsmiddelen -Opcenten motorrijtuigenbelasting

Conform het uitgangspunt in het bestuursakkoord Tien voor Brabant worden de opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB) niet autonoom verhoogd. Wel heeft een jaarlijkse inflatiecorrectie plaats op basis van CPB-cijfers.

Voor de prijsontwikkeling hanteren we op dit moment een indexpercentage van 1,5% (afgeleid van de CPB-prognoses). Voor 2015 gaan wij uit van een opcententarief van 76,1 (Opcententarief 2014: 75,8).

Het opcententarief voor het jaar 2015 wordt in het najaar 2014 vastgesteld.

Investerings

De investeringsbegroting kan worden verdeeld in drie domeinen:

- a. een investeringsagenda die oploopt tot circa € 800 mln in relatie tot de Agenda van Brabant en de opbrengst van de aandelen Essent (deze investeringsagenda is

gekoppeld aan een spaarreserve, ook wel investeringsportefeuille genoemd). De eerste tranche van in totaal € 278,9 miljoen was als volgt verdeeld:

- Energietransitie: als kans voor innovatie en duurzaamheid € 71,2 mln (PS 59/10);
- BrabantStad Culturele Hoofdstad: de kunst van het samenleven € 50,0 mln (PS 76/10);
- Olympisch Plan Brabant: versterking sportinfrastructuur € 40,0 mln (PS 77/10);
- Grootchalige cultuurhistorische complexen € 61,5 mln (PS 78/10);
- Landschappen van allure € 56,2 mln (PS 79/10).

De tweede tranche omvat de instelling van de fondsen (besluit 21 juni 2013):

- instelling Innovatiefonds Brabant ad € 125 mln;
- instelling Energiefonds Brabant ad € 60 mln;
- instelling Breedbandfonds Brabant ad € 50 mln;
- instelling Groen Ontwikkelfonds Brabant ad € 240 mln.

- b. een investeringsvolume van € 750 mln voor wegeninfrastructuur (op basis van het zogenoemde Spaar- en financieringsfonds wegeninfrastructuur);

In begrotingsprogramma 7 zijn de investeringen van de investeringsagenda en van het Spaar- en investeringsfonds opgenomen.

- c. het reguliere investeringsschema met een jaarvolume van gemiddeld € 50 mln (aan provinciale investeringen die geactiveerd worden en over meerdere jaren worden afgeschreven), voornamelijk provinciale wegen. De specificatie is in onderstaande tabel opgenomen.

Reguliere investeringen 2014-2018

(bedragen x € 1.000)	2014	2015	2016	2017	2018
Investerings Provinciehuis					
Provinciehuis	22.632	15.144	0	0	0
Beveiliging	0	0	0	0	0
Telefooncentrale	712	0	0	0	0
<i>Subtotaal</i>	<i>23.344</i>	<i>15.144</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Investerings wegensector					
Verbeteren en bouwen	8.400	24.062	14.558	18.300	13.000
Benutten	38	10	0	0	0
N-261	40.900	37.889	0	0	0
DVM Brabantstad	0	0	0	0	0
Infraprojecten in Voorbereiding	1.700	1.278	0	0	0
Materieel provinciale wegen	370	370	370	370	370
Voorbereiding projecten	2.500	3.350	3.350	1.540	2.000
Grondverwerving infrastructuur	700	5.500	5.200	1.300	2.100
Steunpunten en districtskantoren	157	157	4.824	0	0
Vervangingsinvesteringen	14.500	10.350	7.627	8.000	7.400
Risicoreservering Infraprojecten	500	0	0	0	0
Komomleidingen	4.485	5.661	1.290	1.482	1.482
<i>Subtotaal</i>	<i>74.250</i>	<i>88.627</i>	<i>37.219</i>	<i>30.992</i>	<i>26.352</i>

Van de geactiveerde investeringen uit het reguliere investeringsschema zijn de geraamde kosten van afschrijvingen in de begroting opgenomen. Alle vervangingsinvesteringen van de provincie maken deel uit van het reguliere investeringsschema.

De afschrijvingslasten voor de investeringen in de infrastructuur zijn onderdeel van programma 5 Mobiliteit. De afschrijvingslasten van het provinciehuis vormen onderdeel van de paragraaf bedrijfsvoering en worden via de toerekening van de apparaatskosten over de programma's in de begroting verdeeld.

Vaste activa

De indeling van de vaste activa en de methodiek van afschrijven is door PS in 2004 bepaald. Voor de diverse soorten activa is daarbij zowel de wijze van afschrijven als de afschrijvingstermijn vastgelegd.

In 2010 hebben bij PS bij voorjaarsnota besloten de geactiveerde bijdragen aan investeringen van derden vervroegd af te schrijven en nieuwe investeringsbijdragen aan derden worden niet meer te activeren.

Onderhoud kapitaalgoederen

De in de begroting opgenomen lasten voor onderhoud van wegen, vaarwegen en provinciale gebouwen zijn gebaseerd op de vigerende onderhoudsplannen. Er is in de begroting geen sprake van achterstallig onderhoud.

Mutaties in reserves en voorzieningen

Het eigen vermogen van de provincie bestaat uit de Algemene reserve, de reserve Essent en uit de bestemmingsreserves.

Op blz. 195/196 zijn de geraamde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves opgenomen. De ramingen zijn gebaseerd op de instellingsbesluiten van de reserves zoals die door PS zijn vastgesteld. PS besluiten over de mutaties in de reserves en kunnen ook een andere bestemming aan de gelden in de reserves geven.

EMU-saldo

Bij de Begroting en Jaarstukken wordt door het Rijk een berekening van het EMU-saldo verlangd. Het EMU-saldo van de begroting 2015 komt voor Noord-Brabant uit op -/€56,4 miljoen. De berekening van dit EMU-saldo is opgenomen in bijlage 16.

Autorisatie en overzicht van lasten en baten

In het overzicht van lasten en baten (zie de volgende pagina's) worden de lasten, de baten en het saldo van de begroting conform artikel 17 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten gerecapituleerd.

De door PS te autoriseren begrotingsbedragen zijn conform het BBV in één overzicht van lasten en baten opgenomen.

De lasten en baten in dit overzicht sluiten aan bij de overzichten van lasten en baten zoals die bij elk programma in het programmadeel en bij elke productgroep in de uitwerking van de programma's zijn opgenomen.

Een meerjarig overzicht van de lasten en baten in de begroting is opgenomen in bijlage 1. Een meerjarig gedetailleerd overzicht op begrotingspostniveau is opgenomen in de productenraming, die aan PS ter kennisneming is aangeboden.

Overzicht van lasten en baten begroting 2015		Bedragen x € 1.000	
	Lasten	Baten	Saldo
01	Programma Bestuur		
01.01	Provinciebestuur	2	-15.110
01.02	Bestuurlijke samenwerking		-4.158
01.03	Interbestuurlijk toezicht		-3.360
	Totaal programma	2	-22.629
02	Programma Ruimte		
02.01	Ruimtelijke ontwikkeling	1.766	-37.945
02.02	Vitaal platteland		-15.022
02.03	Sterk stedelijk netwerk	340	-9.061
	Apparaatskosten		
	Totaal programma	2.106	-62.028
03	Programma Ecologie		
03.01	Water	4.347	-14.034
03.02	Milieu	10.788	-31.966
03.03	Natuur en Landschap	5.025	-54.441
	Totaal programma	20.161	-100.441
04	Programma Economie		
04.01	Algemeen economisch beleid	375	-14.080
04.02	Economisch programma Brabant	23	-11.418
04.03	Internationalisering en EU-programma's		-3.923
	Totaal programma	397	-29.421
05	Programma Mobiliteit		
05.01	Mobiliteit	17.286	-17.330
05.02	Openbaar vervoer	72.943	-8.486
05.03	Infrastructuur/provinciale wegen	42.026	-66.821
	Totaal programma	132.255	-92.637
06	Programma Cultuur en samenleving		

Overzicht van lasten en baten begroting 2015		Bedragen x € 1.000	
	Lasten	Baten	Saldo
06.01 Cultuur	33.406	758	-32.648
06.02 Jeugd	3.488		-3.488
06.03 Samenleving	10.266		-10.266
06.04 Sociaal cultureel beleid	8.410	1.100	-7.310
Totaal programma	<u>55.570</u>	<u>1.858</u>	<u>-53.712</u>
07 Programma Investeringsagenda			
07.01 Energietransitie	1.735		-1.735
07.02 Landschappen van allure	564		-564
07.03 Brabant C-fonds	332		-332
07.04 Sportplan 2016	5.140		-5.140
07.05 Grote erfgoedcomplexen	1.214		-1.214
07.06 Spaar- en financieringsfonds infrastructuur	74.968	5.500	-69.468
07.07 Groenontwikkelfonds Brabant	666		-666
07.08 Innovatiefonds	91		
07.09 Energiefonds	91		
07.10 Breedbandfonds	91		
Totaal programma	<u>84.893</u>	<u>5.500</u>	<u>-79.119</u>
Algemeen financieel beleid			
31.02 Algemene dekkingsmiddelen	32.976	456.500	423.524
31.03 Onvoorzien	1.308		-1.308
31.03 Stelposten	26.078	2.500	-23.578
Totaal algemeen financieel beleid	<u>60.362</u>	<u>459.000</u>	<u>398.637</u>
Totaal lasten en baten	<u>662.901</u>	<u>621.279</u>	
Totaal saldo van baten en lasten			<u>-41.622</u>
Toevoegingen aan reserves	111.461		-111.461
Onttrekkingen aan reserves		153.083	153.083
Geraamd resultaat			<u>0</u>

Overzicht geraamde resultaatbestemming per programma

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	Bedragen x €		1.000
	Storting	Onttrekking	Saldo mutatie
Programma 2 Ruimte			
Reserve ontwikkelbedrijf		6.069	
Algemene reserve component Voorfinanciering		943	
Res.cofinanciering Europese programma's		203	
Programma 3 Ecologie			
Reserve externe veiligheid			
Reserve PWP		10.114	
Algemene Reserve component Voorfinanciering		750	
Algemene Reserve component Chemiepack		2.794	
Reserve Essent balansverkortings		16.129	
Reserve investeringsbudget landelijk gebied		666	
Programma 4 Economie			
Res.cofinanciering Europese programma's		256	
Programma 5 Mobiliteit			
Reserve Essent balansverkortings		10.689	
Reserve vernieuwing OV		808	
Reserve herhuisvesting districten		157	
Programma 6 Cultuur en samenleving			
Reserve instandhouding onroerend erfgoed		768	
Programma 7 Investeringsagenda			
Reserve Essent Investeringsagenda		5.315	
Reserve spaar en financieringsfonds		66.600	
Algemeen financieel beleid			
Algemene reserve			
- Alg.reserve component Overheveling	4.113		
- Algemene reserve doorgeschoven ruimte	353		
- Algemene reserve component Voorfinanciering	5.615	2.000	
- Risicoreserve	1.391		
Reserve Essent			
- Immunisatieportefeuille	17.614	17.614	

Overzicht geraamde resultaatbestemming per programma

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	Bedragen x €		1.000
	Storting	Onttrekking	Saldo mutatie
- Investeringsagenda	17.995	4.495	
Res.Co-financiering Europese programma's	1.000	321	
Res.instandhouding onroerend erfgoed	568		
Reserve RLG	7.154		
Reserve Ontwikkelbedrijf	2.190		
Reserve investeringsbudget landelijk gebied		128	
Reserve Basisinfrastruct. en Duurz. Prod.middelen	5.348	6.264	
Reserve DU Natuur	1.200		
Reserve Spaar- & Investeringsfonds	46.920		
	<u>111.461</u>	<u>153.083</u>	
Totaal lasten + storting in reserves (a)	774.361		
Totaal baten + onttrekkingen aan reserves (b)		774.361	
Geraamd resultaat (b/- a)			<u>0</u>
			<u>0</u>

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2015 en de begroting 2014 zijn per productgroep toegelicht in de programma's van de begroting.

De belangrijkste verschillen tussen de jaarrekening 2013 en de begroting 2015 zijn aangegeven in bijlage 5.

Een gezonde financiële positie van de provincie komt in de begroting en meerjarenraming tot uitdrukking in een adequaat weerstandsvermogen en in een sluitende begroting.

Weerstandsvermogen

Voor een toelichting op het weerstandsvermogen wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. De beschikbare weerstandscapaciteit van de provincie valt lager uit dan de benodigde capaciteit. De verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit blijft binnen de voorgestelde bandbreedte.

Sluitende begroting en structureel evenwicht

Sluitende begroting

Uit de regel "Geraamd resultaat" in onderstaande tabel blijkt dat de begroting precies in evenwicht is. De lasten + de toevoegingen aan de reserves zijn gelijk aan de baten + de onttrekkingen aan de reserves. Daarmee is sprake van een sluitende begroting.

Structureel evenwicht

Bij besluit van 25 juni 2013 is het [BBV](#) gewijzigd. Om vast te stellen of er ook sprake is van een structureel evenwicht, schrijft het Besluit Begroting en Verantwoording voor, dat een limitatief overzicht in de begroting wordt opgenomen van de incidentele lasten en incidentele baten. Dit limitatief overzicht van de incidentele lasten en baten zoals bedoeld in BBV artikel 19 is in bijlage 2 opgenomen.

Op basis van dit limitatieve overzicht zijn in onderstaande tabel de incidentele en structurele componenten van de lasten en baten inzichtelijk gemaakt.

Uit de tabel blijkt dat de begroting 2015 structureel evenwicht kent, de structurele baten zijn hoger dan de structurele lasten. Ook voor de jaren 2016 tot en met 2018 geldt dat er sprake is van structureel evenwicht en zijn de structurele baten hoger dan de structurele lasten.

N.B. Incidentele lasten en baten zijn die lasten en baten die conform BBV niet langer dan drie jaar in de begroting voorkomen.

De wijziging van het BBV vereist verder dat wordt aangegeven welke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves als structureel zijn te beschouwen. In het BBV wordt er in principe van uitgegaan dat alle toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves incidenteel van aard zijn, maar afwijkingen op deze regel zijn mogelijk. De toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves in de begroting 2015 en de meerjarenraming 2016-2018 worden door de provincie als incidenteel beschouwd.

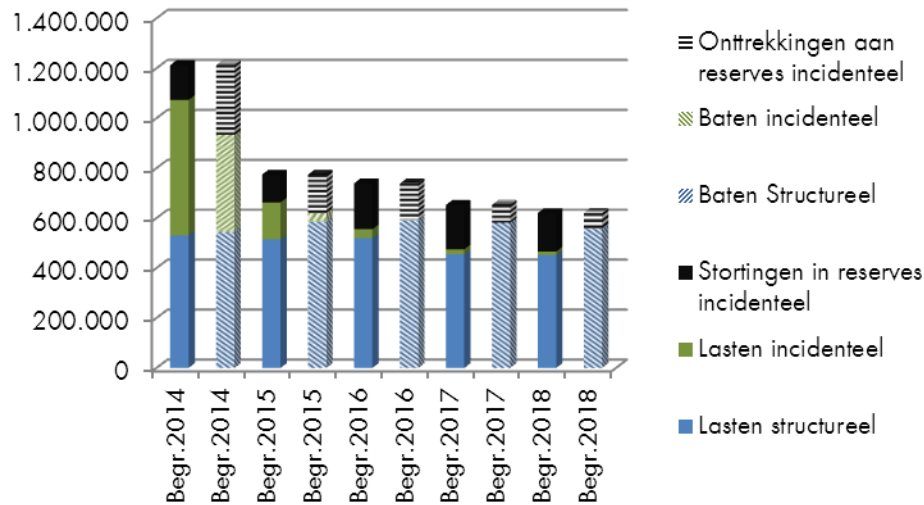
Recapitulatie begrotingsevenwicht																Bedragen x € 1.000	
	Begr.2014			Begr.2015			Begr.2016			Begr.2017			Begr.2018				
	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel		
Lasten																	
lasten programma Bestuur	20.037	3.436	16.600	22.631	1.380	21.251	21.125	1.050	20.075	19.469	0	19.469	19.630	0	19.630		
lasten programma Ruimte	70.090	33.033	37.057	64.134	36.858	27.275	34.886	7.225	27.661	25.024	2.050	22.974	38.886	0	38.886		
lasten programma Ecologie	205.012	71.061	133.951	120.601	16.374	104.228	102.973	2.676	100.297	109.236	9.279	99.957	100.844	645	100.199		
lasten programma Economie	49.505	26.141	23.364	29.818	9.137	20.681	20.000	1.111	18.889	16.925	11	16.914	17.803	11	17.791		
lasten programma Mobiliteit	308.076	92.202	215.874	224.892	39.198	185.694	191.060	4.705	186.355	171.729	0	171.729	173.379	0	173.379		
lasten progr.Cultuur en samenleving	287.823	236.734	51.088	55.570	10.147	45.423	47.443	2.845	44.598	48.781	1.117	47.664	49.416	1.117	48.299		
lasten progr. Investeringsagenda	78.406	53.271	25.135	84.893	13.315	71.578	88.243	12.687	75.556	27.352	0	27.352	6.266	0	6.266		
lasten Algemeen financieel beleid	54.421	27.056	27.366	60.362	21.557	38.805	49.607	3.000	46.607	56.989	8.000	48.989	60.222	13.034	47.188		
Totaal lasten	A 1.073.371	542.935	530.436	662.901	147.966	514.935	555.337	35.299	520.039	475.506	20.457	455.049	466.446	14.807	451.639		
Baten																	
Baten programma Bestuur	238	235	2	2	0	2	2	0	2	2	0	2	2	0	2		
Baten programma Ruimte	7.107	5.417	1.690	2.106	90	2.016	1.113	0	1.113	1.553	0	1.553	556	0	556		
Baten programma Ecologie	99.384	75.186	24.197	20.161	6.230	13.931	9.831	0	9.831	9.905	95	9.810	8.205	0	8.205		
Baten programma Economie	9.915	9.517	398	397	0	397	349	0	349	271	0	271	22	0	22		
Baten programma Mobiliteit	164.796	59.781	105.015	132.255	4.650	127.605	101.529	3.315	98.214	87.663	0	87.663	87.786	0	87.786		
Baten progr.Cultuur en samenleving	210.930	210.227	703	1.858	1.000	858	858	0	858	858	0	858	758	0	758		
Baten progr. Investeringsagenda	7.125	7.125	0	5.500	5.500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Baten Algemeen financieel beleid	433.586	21.193	412.393	459.000	18.836	440.164	482.332	0	482.332	481.258	0	481.258	459.660	0	459.660		
Totaal baten	B 933.081	388.681	544.399	621.279	36.306	584.973	596.014	3.315	592.699	581.510	95	581.415	556.989	0	556.989		
Tot.saldo van baten en lasten	-140.290			-41.622			40.677			106.004			90.543				
Stortingen in reserves	C 139.506	139.506	0	111.461	111.461	0	183.691	183.691	0	177.407	177.407	0	154.287	154.287	0		
Onttrekkingen aan reserves	D 279.796	279.796	0	153.083	153.083	0	143.014	143.014	0	71.403	71.403	0	63.744	63.744	0		
Geraamd resultaat (B+D-A-C)	0			0			0			0			0				
Totaal structurele lasten			530.436			514.935			520.039			455.049			451.639		
Totaal structurele baten			544.399			584.973			592.699			581.415			556.989		
Structurele baten -/- structurele lasten			13.964			70.038			72.660			126.366			105.350		

Een overzicht van de lasten en de baten van elke productgroep uitgesplitst naar incidentele en structurele component is opgenomen in bijlage 1.

Zoals uit de omvang van de totale lasten en totale baten van bovenstaande tabel blijkt neemt de begrotingsomvang vanaf 2014 fors af.

Die teruggang in de begrotingsomvang naar structurele en incidentele componenten is in onderstaande figuur weergegeven.

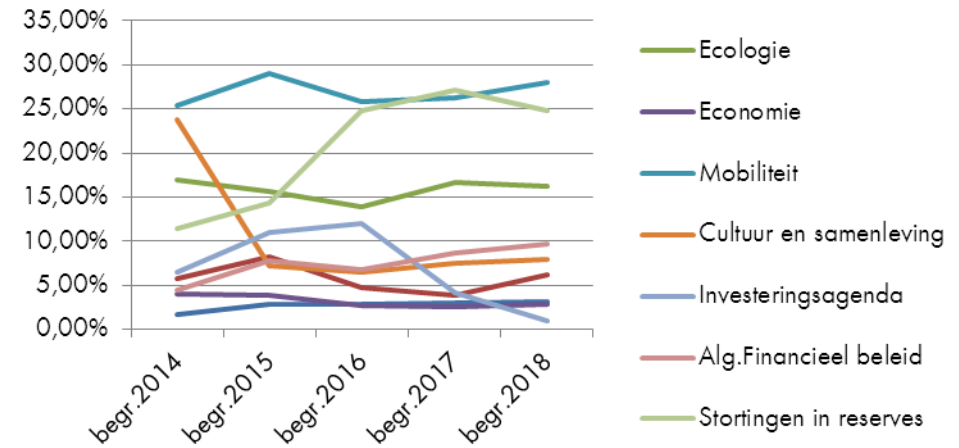
Ontwikkeling begroting 2014-2018
bedragen x € 1.000

De lasten+ de stortingen in de reserves nemen af van € 1.213 mln in 2014 naar € 621 mln in 2018.

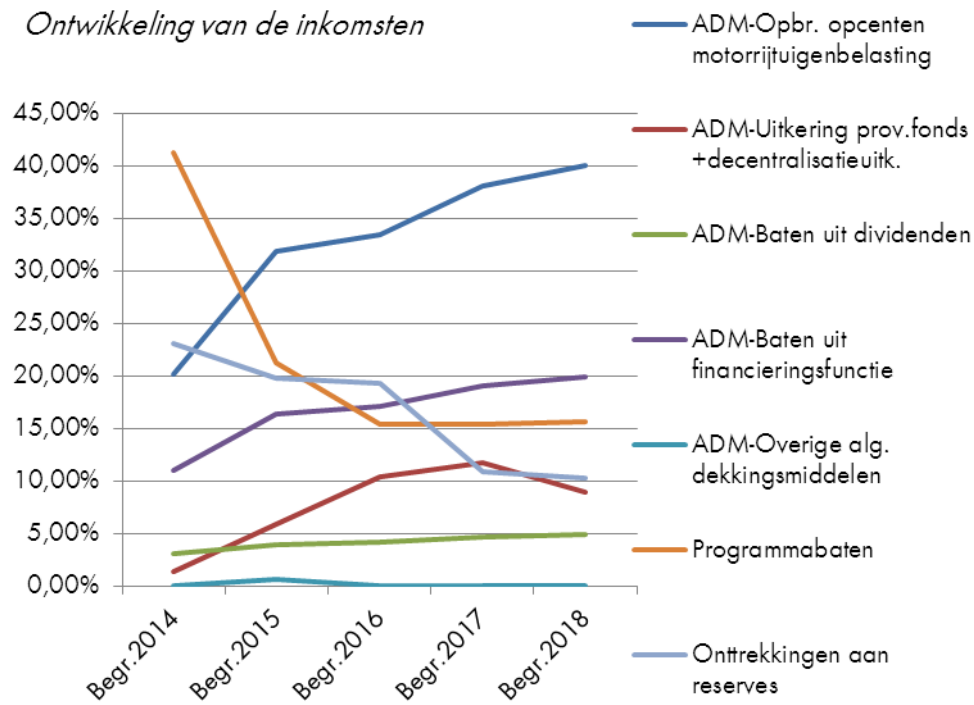
De ontwikkeling van het procentuele aandeel van de lasten van de programma's in het totaal van de begroting is in de figuur hiernaast weergegeven.

Procentuele ontwikkeling lastenkant van de begroting

Aan de batenkant van de begroting is een soortgelijk plaatje te schetsen van de ontwikkeling van de programmabaten, de algemene dekkingsmiddelen (ADM) en de onttrekkingen aan de reserves.

Ontwikkeling van de inkomsten

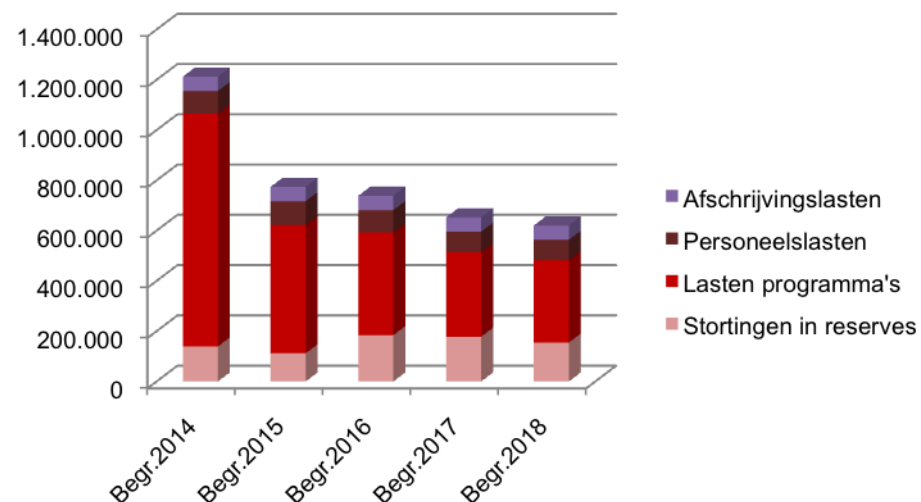

De begrotingsomvang van de inkomsten loopt eveneens terug van € 1.213 mln in 2014 naar € 621 mln in 2018. Het relatieve aandeel van de algemene dekkingsmiddelen in de begroting neemt toe. Dit komt vooral tot uitdrukking in een stijging van het aandeel van de opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting.

In 2014 vormen de programmabaten en de onttrekkingen aan de reserves nog een substantiële dekking voor de programmalasten en de stortingen in de reserves. In de jaren 2015 t/m 2018 wordt het relatieve aandeel van de algemene dekkingsmiddelen voor een sluitende begroting steeds groter.

Financiële wendbaarheid van de begroting

Voor de beoordeling over de financiële wendbaarheid wordt vooral gekeken naar de ontwikkeling van de verschillende soorten lasten in de begroting. De afname van de begrotingsomvang wordt vooral bepaald door de daling van de programmalasten.

Financiële wendbaarheid van de begroting
bedragen x € 1.000

De financiële wendbaarheid neemt af omdat de afschrijvingslasten, de personeelslasten en de stortingen in de reserves een geringer aflopende trend vertonen.

Nieuw beleid in de begroting

In de begroting 2015 zijn de bestedingsvoorstellen waartoe bij de Voorjaarsnota door PS op 4 juli 2014 is besloten inclusief het unaniem aangenomen amendement m.b.t. de financiële ondersteuning van de taskforce Brabant-Zeeland, verwerkt.

Nieuw beleid is verder nog opgenomen in programma 07 Investeringsagenda waar de investeringen met betrekking tot de investeringsagenda (uit de reserve Essent) en de investeringen uit de spaar- en investeringsreserve wegeninfrastructuur zijn opgenomen.

Bezuinigingen

In de begroting zijn buiten de stelpost "inverdieneffect taakstelling inhuur/inkoop" ad € 2,5 mln die geldt voor het jaar 2015 geen nieuwe bezuinigingen opgenomen. Het pakket aan bezuinigingen van € 70 miljoen waartoe is besloten bij de Agenda van Brabant in 2010 is volledig in de begroting en meerjarenraming verwerkt en in de begroting 2012 toegelicht.

Doeluitkeringen van het Rijk en de EU

Naast de algemene uitkering uit het provinciefonds ontvangt de provincie ook specifieke uitkeringen van het Rijk. Verreweg de grootste doeluitkering die de provincie ontvangt is de brede doeluitkering verkeer en vervoer.

Een overzicht van de rijksbijdragen en bijdragen van de EU is opgenomen in bijlage 4.

II Uiteenzetting Financiële positie

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is bepaald dat de arbeidskosten-gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume onderdeel vormen van de uiteenzetting over de financiële positie in de begroting.

Deze verplichtingen zijn ook in de meerjarenraming opgenomen.

Ambtelijk apparaat

Vakantiegeld

Conform het BBV wordt het vakantiegeld in de exploitatie verantwoord voor zover dat daadwerkelijk is uitbetaald. Normaal gesproken geschiedt uitbetaling in de maand mei, zodat aan het eind van het jaar een verplichting ontstaat van 7 maanden vakantiegeld. Dat komt neer op een totaalbedrag van ca. € 2,6 miljoen (excl. evt. verhoging van de cao-lonen die nog in de loop van 2014 ontstaan).

M.i.v. 2015 vindt er echter een wijziging van de cao plaats, waardoor het vakantiegeld bij de ambtenaren in hetzelfde jaar moet worden uitbetaald als het recht wordt opgebouwd. Dat betekent dat m.i.v. 2015 geen sprake meer is van een verplichting aan het eind van het jaar van 7 maanden opgebouwd vakantiegeld.

Bedragen x € 1.000	2014>2015	2015>2016	2016>2017	2017>2018
vakantiegeld	2.600			

Wachtgelden en aanvullende uitkeringen aan voormalig personeel (op de eigen payroll)

De wachtgelduitkeringen worden structureel in de begroting opgenomen. Voor 2015 moet rekening worden gehouden met een totaal volume van ca. € 48.000. In de loop van de jaren lopen deze verplichtingen verder af.

Deze verplichtingen zijn meerjarig als volgt weer te geven:

Bedragen x € 1.000	2015	2016	2017	2018
wachtgelden	48	44	13	13

Inkomensvoorziening voormalig personeel via uitkeringsinstantie / detachingsorganisatie (werkloosheid, gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid, suppletie en inkomensgarantie)

De Provincie is eigenrisicodragers voor de WW en de WGA-uitkeringen o.g.v. de Wet Inkomen en Arbeid. Dat geldt uiteraard ook voor het bovenwettelijk deel van de WW. De uitkeringsinstanties die deze voorzieningen uitvoeren declareren de kosten maandelijks bij de provincie. (Tegenover het eigenrisicodragerschap van de WGA staat overigens een forse besparing op de werkgeverspremies aan sociale lasten.)

Daarnaast zijn in het verleden voor enkele voormalige personeelsleden inkomensgaranties afgegeven aan een detachingsorganisatie waar deze personen in dienst zijn getreden. In 2015 loopt de laatste betaling af wegens pensionering.

Voor 2015 moet rekening worden gehouden met een totaal volume van ca. € 500.000, alsmede met de uitvoeringskosten die de uitkeringsinstantie in rekening brengt van ruim € 5.000.

Deze verplichtingen zijn meerjarig als volgt weer te geven:

Bedragen x € 1.000	2015	2016	2017	2018
uitkeringen	500	420	420	420
uitvoeringskosten	5	5	5	5

Vroegpensioen (FPU) en 57+-regeling

Tot en met 2006 konden medewerkers vervroegd met pensioen, met de zgn. FPU. Voor bepaalde leeftijdsgroepen staat die mogelijkheid overigens nog steeds open. Een deel van de kosten komt ten laste van de provincie. A.g.v. de wetswijziging m.b.t. de prépensionen sterft de FPU-regeling uit, en is 2015 het laatste jaar waarin deze nog kunnen voorkomen.

De verplichtingen op grond van de "57+-"regeling zijn inmiddels geheel afgelopen; in 2013 zijn de laatste van die voormalige personeelsleden 65 jaar geworden en met ouderdomspensioen gegaan.

Voor 2015 worden de kosten van de FPU-uitkeringen die voor rekening komen van de provincie geraamd op € 162.000 en de uitvoeringskosten die het ABP in rekening brengt op € 3.000.

De verplichtingen zijn meerjarig als volgt weer te geven:

Bedragen x € 1.000	2015	2016	2017	2018
FPU	162			
uitvoeringskosten ABP	3			

Bestuur

Verplichtingen inzake wachtgelden en pensioenen van (voormalig) gedeputeerden (o.g.v. de Wet APPA)

Deze verplichtingen zullen niet langer in deze paragraaf worden opgenomen. Hiervoor is bij de jaarrekening 2012 een permanente voorziening gevormd.

Verplichtingen inzake wachtgelden van (voormalige) statenleden

Op grond van hun rechtspositie hebben ook statenleden na beëindiging recht op een eventuele wachtgelduitkering, tot maximaal 2 jaar. Na de versobering van enkele jaren geleden, is de omvang van het aantal uitkeringen zeer beperkt (omdat er verrekening plaatsvindt met ander inkomen). Verwacht wordt dat de wachtgeldregeling m.i.v. de nieuwe bestuursperiode zal vervallen.

Er zijn op dit moment (aug 2014) geen lopende verplichtingen.

Bij verkiezingswisseling in 2015 zouden nog wel enkele verplichtingen kunnen ontstaan.

Uitgaande van 5 potentiële wachtgelders waarbij het wachtgeld gemiddeld neerkomt op 50% van het maximale wachtgeld van de regeling, geeft dit de volgende mogelijke consequenties:

Bedragen x € 1.000	2015	2016	2017	2018
wachtgelden vml. PS-leden	20	24	6	

Geprognosticeerde balansVaste activa

In de meerjarenbegroting 2015 tot en met 2018 zijn de boekwaarden van de vaste activa als volgt geraamd:

Omschrijving Bedragen x € 1.000	Stand per 1-jan-2015	Stand per 31-dec-2015	Stand per 31-dec-2016	Stand per 31-dec-2017	Stand per 31-dec-2018
Immateriële vaste activa	141.782	121.407	101.910	83.772	68.351
Materiële vaste activa					
Inv. met economisch nut	84.452	94.634	89.010	83.340	77.678
Inv. met maatschappelijk nut	319.588	372.135	363.215	351.690	334.270
Financiële vaste activa	3.067.429	2.909.322	2.907.396	2.904.033	2.777.781
Totaal activa	3.613.250	3.497.497	3.461.531	3.422.835	3.258.079

Een gespecificeerd overzicht van het verloop van de boekwaarde van de vaste activa gedurende de periode 2015-2018, inclusief de daarbij gehanteerde afschrijvingsmethodiek, is opgenomen in de bijlagen 7 t/m 9.

Verreweg het grootste deel van de vaste activa betreft de financiële vaste activa bestaande uit:

- aangeschafte obligaties tot een bedrag van € 2.490,8 miljoen (voornamelijk uit de opbrengst verkoop Essent)
- de balanswaarde van de deelnemingen € 48 miljoen(bijlage 9a).
- de verstrekte geldleningen ad € 238,2 miljoen zoals opgenomen in bijlage 9c.

Financiering

Voor de financiering van de vaste activa zijn de volgende geraamde middelen beschikbaar.

Omschrijving Bedragen x € 1.000	Stand per 1-jan-2015	Stand per 31-dec-2015	Stand per 31-dec-2016	Stand per 31-dec-2017	Stand per 31-dec-2018
Algemene reserve	162.396	167.381	167.695	167.399	155.812
Reserve Essent	2.514.198	2.495.565	2.530.122	2.565.612	2.611.357
Bestemmingsreserves	200.228	172.254	178.059	248.870	305.254
Voorzieningen	193.244	192.280	194.391	196.412	198.514
Opgenomen vaste geldleningen	42.671	36.559	30.229	23.673	16.883
Saldo	500.513	433.457	361.034	220.868	(29.742)
Totaal passiva	3.613.250	3.497.497	3.461.531	3.422.835	3.258.079

Een gespecificeerd overzicht van het verloop van de passiva is opgenomen in:
Bijlage 10 reserves, bijlage 11 voorzieningen en bijlage 12 opgenomen geldleningen.

Verleende garanties en waarborgen

De gewaarborgde geldleningen en de door de provincie afgegeven garanties zijn opgenomen in de bijlage 14.

Verleende garanties en waarborgen	Bedragen x € 1.000		
	Jaarrek.2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Zorginstellingen *	1.916	14.782	1.000
Nationaal Groenfonds **	14.095	13.231	11.266
Garantieplichtingen ***	277.969	655.199	278.673
	293.981	683.212	290.939

Toelichting

* Het beleid van de provincie is er op gericht om de gewaarborgde geldleningen aan zorginstellingen onder te brengen bij het waarborgfonds voor de zorgsector (WFZ). Zie bijlage 13a Gewaarborgde geldleningen

** De provincie Noord-Brabant heeft een aandeel van 13,1% in de gemeenschappelijk (met andere provincies) gewaarborgde geldleningen aan het nationaal groenfonds. Het aandeel van Noord-Brabant is in bovenstaande tabel vermeld. De specificatie is opgenomen in bijlage 13b Gemeenschappelijk gewaarborgde geldleningen.

*** De hier opgenomen bedragen betreffen de door de provincie afgegeven garanties waarop de reeds gerealiseerde aanspraken in mindering zijn gebracht. De specificatie hiervan is opgenomen in bijlage 13c Garantieplichtingen.

Financiële positie van Noord-Brabant in relatie tot overige provincies

In bijlage 15 wordt de financiële positie van Noord-Brabant vergeleken met de overige provincies. Omdat bij de opstelling van de begroting 2015 de begrotingen van de overige provincies nog niet voorhanden waren, is gebruikt gemaakt van de gegevens uit de provinciale jaarrekeningen 2013 en de begrotingen 2014 van alle provincies.

De vergelijking betreft:

1. De financiële omvang van de jaarrekening/begroting;
2. De verdeling structureel en incidenteel;
3. Opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting i.r.t. begrotingsomvang;
4. Balanstotaal /verhouding reserves en vreemd vermogen /borgstellingen en afgegeven garantieverplichtingen.

Lijst van afkortingen

Afkortingenlijst

ABdK	Actief bodembeheer de Kempen
ABP	Algemeen Burgerlijk pensioenfonds
ADM	Algemene dekkingsmiddelen
AER	Assembly of european Regions
a.g.v.	als gevolg van
AFC NP	Agrofood-cluster Nieuw Prinsenland
AFCWB	AgroFood-Cluster West Brabant
AHC	Aandeelhouderscommissie
AK	amateurkunst
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
AR	Algemene reserve
Arbo	Arbeidsomstandigheden
art.	artikel
BA	Bestuursakkoord
BAA	Brabants arbeidsmarkt akkoord
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BDU	Brede Doeluitkering verkeer en vervoer
BERK	Brabants expertisecentrum ruimtelijke kwaliteit
BHB	Brabantse Herstructureringsmaatschappij Bedrijventerreinen
BIBOB	Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BJZ	Bureau JeugdZorg
BKKC	Brabants kenniscentrum kunst en cultuur
blz.	bladzijde
BMIT	Brabants Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BO2	2e bestuursovereenkomst met de waterschappen
BOM	Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij
BPA	Business park Aviolanda
BRIZ	Brabantse raad voor informele zorg
BrUG	Brabant uitnodigend Groen
BTW	Belasting toegevoegde waarde
Burap	Bestuursrapportage

Afkortingenlijst

BV	Besloten Vennootschap
BVWO	Brabantse vereniging van instellingen voor welzijn van ouderen
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
BZV	Brabantse zorgvuldigheidsscore veehouderij
ca.	circa
c.a.	cum annexis
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBL	Cross Border Lease
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CdK	Commissaris van de Koning
CEP	Centraal economisch plan
CHW	Cultuur Historische Waardenkaart
CO ₂	Koolstofdioxide
cofin	cofinanciering
COS	regionaal advies- en projectbureau dat staat voor duurzame verbinding van mensen en organisaties met elkaar en met de samenleving
CPB	Centraal Plan Bureau
CPO	Collectief particulier opdrachtgeverschap
c.q.	casu quo (als dat geval zich voordoet)
CS	(commissie) Cultuur en Samenleving
CSV	Claim Staat Vennootschap
CTO	Centrum topsport en onderwijs
CV	Commanditaire vennootschap
CVV	Collectief Vraagafhankelijk Vervoer
DBA	Dynamische Beleidsagenda
DC	distributiecentrum
DC	Districts of Creativity
d.d.	van de datum
DIFFER	Dutch Institute For Fundamental Energy Research
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
DLG	Dienst Landelijk Gebied
d.m.v.	door middel van

Afkortingenlijst

Doorn	Commissie Van Doorn: Commissie die in opdracht van GS van Noord-Brabant in 2011 advies heeft uitgebracht over de toekomst van de intensieve veehouderij
DVM	dynamisch verkeersmanagement
e.d.	en dergelijke
EER	European entrepreneurial region
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
EK	Europese kampioenschappen
EMG	commissie economie, mobiliteit en grote-stedenbeleid
EMU	Economische en Monetaire Unie
EPB	Economisch programma Brabant
ERA	Eigenaarschap, resultaatgerichtheid en aanspreken
ERH	Energy Resources Holding
etc.	etcetera
EU	Europese Unie
Eurostat	Statistisch bureau van de Europese Unie
e.v.	en verder
EV	Electric vehicle
EVZ	Ecologische verbindingzones
EZ	Ministerie van Economische Zaken
excl.	exclusief
EZB	(commissie) Economische Zaken en Bestuur
F35	straaljager Lockheed Martin F35 Lightning II
FES	Fonds economische structuurversterking
FIDO	Wet financiering decentrale overheden
FOM	Fundamenteel onderzoek der materie
FOM-DIFFER	Het FOM-instituut DIFFER is leidend in het funderend onderzoek naar duurzame energie in de vorm van Kernfusie en Solar Fuels
FPU	Flexibel pensioen en uittreden
fte	full time equivalent
GGA	Gebieds Gerichte Aanpak
GOB	Groen Ontwikkelfonds Brabant

Afkortingenlijst

GS	Gedeputeerde Staten
ha	Hectare
HC	HockeyClub
HNP	Huis der Nederlandse Provincies in Brussel
HOV	Hoogwaardig Openbaar Vervoer
HTSM	Hightech systemen en materialen
IA	Investeringsagenda
IABR 2014	Internationale architectuur biënnale Rotterdam
IBT	Inter bestuurlijk toezicht
i.c.	in casu
ICT	Informatie en communicatie technologie
IDOPs	Integrale dorpontwikkelingsplannen
IFB	Innovatiefonds Brabant
i.h.k.v.	in het kader van
ILG	Investeringsbudget landelijk gebied
i.o.m.	in overleg met
incl.	inclusief
inv.	investering
Interreg	Interreg is een Europese subsidieregeling, waarbinnen partijen uit meerdere landen samenwerken in projecten op het terrein van duurzame ruimtelijke en regionale ontwikkeling
IPO	Interprovinciaal Overleg
i.p.v.	in plaats van
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
IT	Informatietechnologie
IVN	Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid
i.v.m.	in verband met
jan	januari
JB	Jeroen Bosch
K2	Brabants kenniscentrum Jeugd
KCV	kleinschalig collectief vervoer

Afkortingenlijst

kg	kilogram
PHEV	Plug-in Hybrid Electric Vehicle
KIC InnoEnergy	KIC InnoEnergy SE is a European company fostering the integration of education, technology, business and entrepreneurship and strengthening the culture of innovation. Our vision is to become the leading engine of innovation in the field of sustainable energy
km	kilometer
KPI	Kritieke prestatie indicator
KvK	Kamer van koophandel
KZE	Kenniscentrum zelfhulp en ervaringsdeskundigheid
LIB	Landbouw innovatie Noord-Brabant
LOG	Landbouw OntwikkelingsGebied
LTSA	Lange Termijn Spoor Agenda
m3	kubieke meter
max.	maximaal
m.b.t.	met betrekking tot
MER	Milieu Effect Rapportage
MF	Commissie Mobiliteit en Financien
min.	minimaal
m.i.v.	met ingang van
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MJP	Meerjarenprogramma
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MKBA	Maatschappelijke kosten-baten analys (kenniscentrum)
mln	miljoen
MLTA	Middellange termijn agenda
MOB	Militair mobilisatiecomplex
MRB	Motorrijtuigenbelasting
N2000	Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie
N65	Rijksweg tussen 's-Hertogenbosch en Tilburg
N69	Provinciale weg van Eindhoven via Valkenswaard naar de Belgische grens
NBM	Noordbrabants museum

Afkortingenlijst

NHW	Nieuwe Hollandse Waterlinie
Njbrief	Najaarsbrief
NIMBY	Not in my backyard
NOC	Nederlands Olympisch Comité
NP	Nieuw Prinsenland
NSF	Nederlandse Sport Federatie
NSL	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit
NTC	Nationaal trainingscentrum
NV	Naamloze vennootschap
n.v.t.	niet van toepassing
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
3Os	Overheid, ondernemers en onderwijs
o.a.	onder andere
o.b.v.	op basis van
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OHV	Vermogensbeheerder te Amsterdam
OP Zuid	Operationeel Programma Zuid /gezamenlijk subsidieprogramma van Zeeland, Limburg en Noord-Brabant voor activiteiten die gefinancierd worden uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
ORR	Ontwikkelingsmaatschappij ruimte voor ruimte
OLSP	Oss Life Science Park
OV	Openbaar vervoer
P+R	Parkeer en reis
P&C	Planning en control
P&O	Personeel en organisatie
PA	public affairs
PAS	Programmatische aanpak stikstof
PHP	Provinciaal HerstructureringsProgramma
PHS	Programma hoogfrequent spoor
PIP	Provinciaal inpassingsplan
PM	Pro memorie
pMJP	provinciaal Meerjarenprogramma (Landelijk Gebied)

Afkortingenlijst

PMP	Provinciaal MilieuPlan
PMV	Provinciale milieuverordening
PMWP	Provinciaal Milieu- en Waterplan
PON	Het PON is een instituut dat toepasbare kennis heeft en geeft op het sociale en culturele domein
POP	Platteland Ontwikkelings Programma
PPS	publiek private samenwerking
PS	Provinciale Staten
PVVP	Provinciaal Verkeers- en VervoersPlan
PW	ProvincieWet
PWP	Provinciaal Water Plan
RAZOB	Regionale afvalverwerkingsmaatschappij Zuid-oost Brabant
REAP	Regionaal Economisch ActieProgramma
REOS	Ruimtelijke Economische Ontwikkel Strategie
RIS3	Regionale Innovatie Strategie door Slimme Specialisatie
RLG	Revitalisering landelijk gebied
RO	Ruimtelijke ontwikkeling
ROM	Regionale OntwikkelingsMaatschappij
Roode Vaart	Roode Vaart is een kanaal in Noord-Brabant. Het verbindt de Mark via Zevenbergen en Moerdijk met het Hollandsch Diep.
ROP	Restauratie OpleidingsProjecten
ROW	Commissie voor ruimtelijke ontwikkeling en wonen
RRO	Regionale ruimtelijke overleggen
RTC	Regionaal trainingscentrum
RUDDO	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
RvC	Raad van commissarissen
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
SIF	Spaar en investeringsfonds wegeninfrastructuur
SO	Standaard opbrengst
SRE	Samenwerkingsverband Regio Eindhoven
Stika	De Subsidieregeling Groen Blauw Stimuleringskader (STIKA) is een regeling van de provincie, gemeenten en waterschappen in Noord-Brabant
STRONG	Rijksstructuurvisie ondergrond

Afkortingenlijst

TB	tracébesluit
t.b.v.	ten behoeve van
TC	treasury-committee
TEN-T	Trans European Transport Network
t/m	tot en met
TOM	Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij
TSP	Themacommissie transitie stad en platteland
TWM	Tilburgse Waterleiding Maatschappij
UA	Uitvoeringsagenda
UBA	Uitvoeringsprogramma Brabantse Agrofood
UP	Uitvoeringsprogramma
VBOB	Stichting verenigde bonden overleg Brabant
VJN	Voorjaarsnota
VKK	Vereniging kleine kernen
vml	voormalige
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht
VVGB	verklaring van geen bedenkingen
WABO	Wet administratieve bepalingen omgevingsrecht
WFZ	Waarborgfonds voor de zorgsector
WGA	Werkhervattingsregeling gedeeltelijk arbeidsongeschikten
WGR	Wet gemeenschappelijke regelingen
Wijstgebied	Wijstgronden zijn kwelrijke, drassige gebieden die zijn te vinden op hogere gronden langs de rand van de Peelrandbreuk. Het zijn unieke natuurgebiedjes.
WK	Wereldkampioenschappen
WKO	Warmte-koude opslag
WW	Werkloosheidswet